

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Förslag till statsbudget för 2002

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	11
2	Lagförslag.....	15
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.....	15
2.2	Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844).....	18
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram.....	20
3	Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	21
3.1	Omfattning.....	21
3.2	Utgiftsutveckling.....	21
3.3	Skatteavvikelser.....	22
4	Politikområde 28 Kulturpolitik.....	23
4.1	Omfattning.....	23
4.2	Utgiftsutveckling.....	24
4.3	Mål.....	25
4.4	Politikens inriktning.....	25
4.5	Insatser.....	36
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	36
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	45
4.5.3	Internationella frågor.....	46
4.6	Resultatbedömning.....	47
4.7	Revisionens iakttagelser.....	65
4.8	Forum för Levande historia.....	65
4.9	Etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg.....	67
4.10	Form och design – en ny mötesplats.....	68
4.11	Inkomstgarantier för konstnärer.....	69
4.12	Ändring i kulturminneslagen.....	70
4.13	Budgetförslag.....	71
4.13.1	28:1 Statens kulturråd.....	71
4.13.2	28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	72
4.13.3	28:3 Nationella uppdrag.....	74

4.13.4	28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	74
4.13.5	28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus.....	75
4.13.6	28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	77
4.13.7	28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	78
4.13.8	28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	80
4.13.9	28:9 Litteraturstöd	81
4.13.10	28:10 Stöd till kulturtidskrifter	81
4.13.11	28:11 Stöd till bokhandeln.....	82
4.13.12	28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket.....	82
4.13.13	28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.....	84
4.13.14	28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	85
4.13.15	28:15 Statens konstråd.....	86
4.13.16	28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	86
4.13.17	28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	87
4.13.18	28:18 Främjande av hemslöjden.....	88
4.13.19	28:19 Bidrag till bild- och formområdet.....	88
4.13.20	28:20 Konstnärsnämnden	89
4.13.21	28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer	90
4.13.22	28:22 Riksarkivet och landsarkiven.....	91
4.13.23	28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet	92
4.13.24	28:24 Språk- och folkminnesinstitutet	93
4.13.25	28:25 Svenskt biografiskt lexikon	94
4.13.26	28:26 Riksantikvarieämbetet	95
4.13.27	28:27 Bidrag till kulturmiljövård.....	96
4.13.28	28:28 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	98
4.13.29	28:29 och 28:30 Centrala museer	99
4.13.30	28:31 Bidrag till regionala museer.....	102
4.13.31	28:32 Bidrag till vissa museer	103
4.13.32	28:33 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	104
4.13.33	28:34 Riksutställningar	105
4.13.34	28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	106
4.13.35	28:36 Filmstöd	106
4.13.36	28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	107
4.13.37	28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	108
4.13.38	28:39 Stöd till trossamfund	108
5	Politikområde 27 Mediepolitik.....	111
5.1	Omfattning.....	111
5.2	Utgiftsutveckling	111
5.3	Mål	112
5.4	Politikens inriktning.....	112
5.5	Insatser	116
5.5.1	Insatser inom politikområdet.....	116
5.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	118

5.6	Resultatbedömning	118
5.7	Revisionens iakttagelser	119
5.8	Ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844).....	119
5.9	Distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution	120
5.10	Budgetförslag.....	121
5.10.1	27:1 Statens biografbyrå.....	121
5.10.2	27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	122
5.10.3	27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	123
5.10.4	27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.....	124
6	Politikområde 29 Ungdomspolitik.....	125
6.1	Omfattning.....	125
6.2	Utgiftsutveckling.....	125
6.3	Mål.....	125
6.4	Politikens inriktning	125
6.5	Insatser	127
6.5.1	Insatser inom politikområdet	127
6.5.2	Insatser utanför politikområdet	129
6.6	Resultatbedömning	130
6.6.1	Resultat	131
6.6.2	Analys och slutsatser.....	132
6.7	Revisionens iakttagelser	133
6.8	Budgetförslag.....	133
6.8.1	29:1 Ungdomsstyrelsen	133
6.8.2	29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.....	134
6.8.2.1	Bidrag till ungdomsorganisationer	134
6.8.2.2	Övriga frågor rörande anslaget Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.....	136
7	Politikområde 30 Folk rörelsepolitik.....	139
7.1	Omfattning.....	139
7.2	Utgiftsutvecklingen.....	139
7.3	Mål.....	140
7.4	Politikens inriktning	140
7.5	Insatser	143
7.5.1	Insatser inom politikområdet	143
7.5.2	Insatser utanför politikområdet	145
7.6	Resultatbedömning	145
7.6.1	Resultat	145
7.6.2	Analys och slutsatser.....	146
7.7	Budgetförslag.....	147
7.7.1	30:1 Stöd till idrotten	147
7.7.2	30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	149
7.7.3	30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.....	149
7.7.4	30:4 Stöd till friluftorganisationer	150
8	Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17	151
8.1	Budgetförslag.....	151

8.1.1	25:1 Bidrag till folkbildningen.....	151
8.1.2	25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	152
8.1.3	25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	153
9	Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17	155
9.1	Budgetförslag	155
9.1.1	26:1 Statens ljud- och bildarkiv.....	155
10	Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17	157
10.1	Omfattning.....	157
10.2	Budgetförslag	157
10.2.1	2:1 Lotteriinspektionen	157

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
3.1 Utgiftsutvecklingen	21
3.2 Härledning av nivån 2002–2004	22
3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17.....	22
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	24
4.2 Antal besökare vid centrala museerna 1998–2000.....	55
4.3 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksutställningar och Svenska rikskonserter	60
4.4 Procentuell fördelning av vissa bidrag	61
4.5 Regionalt utfall för Stiftelsen Framtidens kultur och EU:s strukturfonder.....	63
4.6 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 1999 och 2000	65
4.7 Anslagsutveckling	71
4.8 Statliga utställningsgarantier	72
4.9 Härledning av nivån 2002–2004	72
4.10 Anslagsutveckling	72
4.11 Härledning av nivån 2002–2004	73
4.12 Anslagsutveckling	74
4.13 Anslagsutveckling	74
4.14 Härledning av nivån 2002–2004	75
4.15 Anslagsutveckling	75
4.16 Ekonomisk redovisning för 2000.....	75
4.17 Härledning av nivån 2002–2004	77
4.18 Anslagsutveckling	77
4.19 Anslaget fördelning 2001	78
4.20 Härledning av nivån 2002–2004	78
4.21 Anslagsutveckling	78
4.22 Anslaget fördelning 2001	79
4.23 Härledning av nivån 2002–2004	80
4.24 Anslagsutveckling	80
4.25 Anslaget fördelning	80
4.26 Härledning av nivån 2002–2004	81
4.27 Anslagsutveckling	81
4.28 Anslagsutveckling	81
4.29 Anslagsutveckling	82
4.30 Anslagsutveckling	82
4.31 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	83
4.32 Härledning av nivån 2002–2004	84
4.33 Anslagsutveckling	84
4.34 Härledning av nivån 2002–2004	84
4.35 Anslagsutveckling	85

4.36 Härledning av nivån 2002–2004.....	85
4.37 Anslagsutveckling.....	86
4.38 Härledning av nivån 2002–2004.....	86
4.39 Anslagsutveckling.....	86
4.40 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	87
4.41 Anslagsutveckling.....	87
4.42 Härledning av nivån 2002–2004.....	88
4.43 Anslagsutveckling.....	88
4.44 Härledning av nivån 2002–2004.....	88
4.45 Anslagsutveckling.....	88
4.46 Härledning av nivån 2002–2004.....	89
4.47 Anslagsutveckling.....	89
4.48 Härledning av nivån 2002–2004.....	90
4.49 Anslagsutveckling.....	90
4.50 Härledning av nivån 2002–2004.....	91
4.51 Anslagsutveckling.....	91
4.52 Redovisning av vissa mätbara prestationer.....	91
4.53 Redovisning av arkivbeståndens omfattning vid Riksarkivet och landsarkiven m.m.	91
4.54 Härledning av nivån 2002–2004.....	92
4.55 Anslagsutveckling.....	92
4.56 Härledning av nivån 2002–2004.....	93
4.57 Anslagsutveckling.....	93
4.58 Härledning av nivån 2002–2004.....	94
4.59 Anslagsutveckling.....	94
4.60 Härledning av nivån 2002–2004.....	95
4.61 Anslagsutveckling.....	95
4.62 Uppdragsverksamhet.....	95
4.63 Entrélagda besök vid RAÅ:s fastigheter.....	96
4.64 Härledning av nivån 2002–2004.....	96
4.65 Anslagsutveckling.....	96
4.66 Bemyndighanden om ekonomiska förpliktelser	97
4.67 Härledning av nivån 2002–2004.....	98
4.68 Anslagsutveckling.....	98
4.69 Härledning av nivån 2002–2004.....	99
4.70 Anslagsutveckling 28:29.....	99
4.71 Anslagsutveckling 28:30.....	99
4.72 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till de centrala museerna	99
4.73 Sammanställning över medelsfördelningen till de centrala museerna: Myndigheter	100
4.74 Sammanställning över medelsfördelningen till de centrala museerna: Stiftelser	100
4.75 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	100
4.76 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	100
4.77 Härledning av nivån 2002–2004 Centrala museer: Myndigheter.....	101
4.78 Härledning av nivån 2002–2004 Centrala museer: Stiftelser	101
4.79 Anslagsutveckling.....	102
4.80 Härledning av nivån 2002–2004.....	103
4.81 Anslagsutveckling.....	103
4.82 Sammanställning över medelstilldelningen	103
4.83 Härledning av nivån 2002–2004.....	104

4.84	Anslagsutveckling	104
4.85	Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	104
4.86	Anslagsutveckling	105
4.87	Härledning av nivån 2002–2004	105
4.88	Anslagsutveckling	106
4.89	Anslagsutveckling	106
4.90	Härledning av nivån 2002–2004	106
4.91	Anslagsutveckling	107
4.92	Härledning av nivån 2002–2004	107
4.93	Anslagsutveckling	108
4.94	Härledning av nivån 2002–2004	108
4.95	Anslagsutveckling	108
4.96	Härledning av nivån 2002–2004	109
5.1	Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	111
5.2	Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005	121
5.3	Anslagsutveckling	121
5.4	Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	121
5.5	Härledning av nivån 2002–2004	122
5.6	Anslagsutveckling	122
5.7	Härledning av nivån 2002–2004	123
5.8	Anslagsutveckling	123
5.9	Anslagsutveckling	124
5.10	Härledning av nivån 2002–2004	124
6.1	Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	125
6.2	Anslagsutveckling	133
6.3	Härledning av nivån 2002–2004	134
6.4	Anslagsutveckling	134
6.5	Härledning av nivån 2002–2004	137
7.1	Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	139
7.2	Anslagsutveckling	147
7.3	Härledning av nivån 2002–2004	148
7.4	Anslagsutveckling	149
7.5	Anslagsutveckling	149
7.6	Härledning av nivån 2002–2004	150
7.7	Anslagsutveckling	150
7.8	Härledning av nivån 2002–2004	150
8.1	Anslagsutveckling	151
8.2	Härledning av nivån 2002–2004	152
8.3	Anslagsutveckling	152
8.4	Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	152
8.5	Härledning av nivån 2002–2004	153
8.6	Anslagsutveckling	153
8.7	Härledning av nivån 2002–2004	153
9.1	Anslagsutveckling	155
9.2	Härledning av nivån 2002–2004	156
10.1	Anslagsutveckling för Lotteriinspektionen.....	157
10.2	Offentligrättslig verksamhet	157
10.3	Härledning av nivån 2002–2004	158

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (avsnitt 4.12),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844) (avsnitt 5.8),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram (avsnitt 5.10.1),
4. godkänner regeringens förslag om att inrätta en ny myndighet för frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen (avsnitt 4.8),
5. godkänner vad regeringen föreslår om beslutanderätt när det gäller inkomstgarantier till konstnärer (avsnitt 4.11),
6. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 28:12 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket*, beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 4 000 000 kronor under 2003 (avsnitt 4.13.12),
7. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 28:16 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön*, beställa konstverk som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kronor under 2003–2005 (avsnitt 4.13.16),
8. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 28:27 *Bidrag till kulturmiljövård*, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 100 000 000 kronor under 2003–2005 (avsnitt 4.13.27),
9. bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget 28:33 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler*, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 7 000 000 kronor under 2003–2005 (avsnitt 4.13.32),
10. bemyndigar regeringen att för 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot för finansiering av kostnader för TV-distribution intill ett belopp på 335 000 000 kronor (avsnitt 5.9),
11. godkänner vad regeringen föreslår om statsbidraget till ungdomsorganisationer (avsnitt 6.8.2.1),
12. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2002 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor (avsnitt 7.7.1),
13. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om det obetecknade anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som innebär utgifter på högst 10 000 000 kronor efter 2002 (avsnitt 8.1.2),

14. för 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp			
<i>Tusental kronor</i>			
Anslag		Anslagstyp	
2:1	Lotteriinspektionen	ramanslag	33 797
25:1	Bidrag till folkbildningen	obetecknat anslag	2 522 556
25:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	obetecknat anslag	74 843
25:3	Bidrag till kontakttolkutbildning	obetecknat anslag	9 416
26:1	Statens ljud- och bildarkiv	ramanslag	39 670
27:1	Statens biografbyrå	ramanslag	9 363
27:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	obetecknat anslag	19 262
27:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	ramanslag	821
27:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	obetecknat anslag	1 615
28:1	Statens kulturråd	ramanslag	38 967
28:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	ramanslag	161 107
28:3	Nationella uppdrag	ramanslag	8 000
28:4	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	obetecknat anslag	162 815
28:5	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	obetecknat anslag	805 811
28:6	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	obetecknat anslag	647 150
28:7	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	ramanslag	134 000
28:8	Bidrag till biblioteksverksamhet	obetecknat anslag	40 434
28:9	Litteraturstöd	ramanslag	91 917
28:10	Stöd till kulturtidskrifter	ramanslag	20 650
28:11	Stöd till bokhandeln	ramanslag	9 801
28:12	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	ramanslag	63 557
28:13	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	obetecknat anslag	14 433
28:14	Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	obetecknat anslag	4 825
28:15	Statens konstråd	ramanslag	6 337
28:16	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	ramanslag	40 438
28:17	Nämnden för hemslöjdsfrågor	ramanslag	1 539
28:18	Främjande av hemslöjden	ramanslag	18 087
28:19	Bidrag till bild- och formrådet	ramanslag	29 708
28:20	Konstnärsnämnden	ramanslag	10 735
28:21	Ersättningar och bidrag till konstnärer	ramanslag	268 795
28:22	Riksarkivet och landsarkiven	ramanslag	265 049
28:23	Bidrag till regional arkivverksamhet	obetecknat anslag	4 799
28:24	Språk- och folkminnesinstitutet	ramanslag	26 610
28:25	Svenskt biografiskt lexikon	ramanslag	3 927
28:26	Riksantikvarieämbetet	ramanslag	165 587
28:27	Bidrag till kulturmiljövård	ramanslag	288 938

Anslag	Anslagstyp	
28:28 Kyrkoantikvarisk ersättning	reservationsanslag	50 000
28:29 Centrala museer: Myndigheter	ramanslag	689 124
28:30 Centrala museer: Stiftelser	obetecknat anslag	195 304
28:31 Bidrag till regionala museer	obetecknat anslag	137 356
28:32 Bidrag till vissa museer	obetecknat anslag	39 215
28:33 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	ramanslag	10 000
28:34 Riksutställningar	ramanslag	39 717
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	ramanslag	80
28:36 Filmstöd	ramanslag	209 738
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	ramanslag	37 004
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	ramanslag	2 544
28:39 Stöd till trossamfund	ramanslag	50 750
29:1 Ungdomsstyrelsen	ramanslag	17 418
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.	ramanslag	88 889
30:1 Stöd till idrotten	ramanslag	455 240
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	ramanslag	19 000
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag	4 932
30:4 Stöd till friluftorganisationer	obetecknat anslag	15 000
Summa		8 106 670

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Härigenom föreskrivs¹ att bilagan till 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Kategorier som avses i 6 kap. 2 § första stycket 2

- A. 1. Arkeologiska föremål som är äldre än 100 år och som härrör från
  - utgrävningar och fynd på land eller under vatten,
  - arkeologiska fyndplatser,
  - arkeologiska samlingar.
2. Föremål som utgör en integrerad del av söndertagna konstnärliga, historiska eller religiösa minnesmärken som är äldre än 100 år.
3. Tavlor och målningar, som inte tillhör kategori 3 a eller 4, som utförts helt för hand, på vilket underlag och i vilket material som helst.
- 3 a. Akvareller, gouacher och pasteller som utförts helt för hand, på vilket underlag som helst.
4. Mosaiker, som inte tillhör kategorierna 1 och 2, som utförts helt för hand i vilket material som helst och teckningar som utförts helt för hand på vilket underlag och i vilket material som helst.
5. Originalgravyrer, tryck, silkscreentryck och litografier med deras respektive matriser och originalaffischer.

---

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv av den 5 juni 2001 om ändring av rådets direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (EGT nr L 187, 10.7.2001, s. 43, Celex 32001L0038).

6. Originalskulpturer eller originalstatyer och kopior, framställda enligt samma process som originalet och som inte tillhör kategori 1.
  7. Fotografier, film och negativ av dessa.
  8. Inkunabler och manuskript, inklusive kartor och partitur, enstaka eller i samlingar.
  9. Böcker som är äldre än 100 år, enstaka eller i samlingar.
  10. Tryckta kartor äldre än 200 år.
  11. Arkiv och däri ingående delar, som är äldre än 50 år, på vilket underlag och i vilket medium som helst.
  - 12 a. Samlingar och föremål från zoologiska, botaniska, mineralogiska eller anatomiska samlingar.
  - b. Samlingar av historiskt, paleontologiskt, etnografiskt eller numismatiskt intresse.
  13. Transportmedel som är äldre än 75 år.
  14. Andra antikviteter som inte tillhör kategorierna A1–A13 och som är äldre än 50 år. Kulturföremålen i kategorierna A1–A14 omfattas av denna lag bara om deras värde motsvarar eller överstiger de ekonomiska gränsvärdena under B.
- B. Ekonomiska gränsvärden tillämpliga på vissa kategorier under

VÄRDE 0 (Noll)

- 1 (arkeologiska föremål)
- 2 (delar av minnesmärken)
- 8 (inkunabler och manuskript)
- 11 (arkiv)

128 000 kr

- 4 (mosaiker och teckningar)
- 5 (gravyrer)
- 7 (fotografier)
- 10 (tryckta kartor)

256 000 kr

- 3 a (akvareller)

427 000 kr

- 6 (statyer)
- 9 (böcker)
- 12 (samlingar)
- 13 (transportmedel)
- 14 (alla andra föremål)

1 282 000 kr

- 3 (tavlor)

VÄRDE

oavsett värde

- 1 (arkeologiska föremål)
- 2 (delar av minnesmärken)
- 8 (inkunabler och manuskript)
- 11 (arkiv)

15 000 euro

- 4 (mosaiker och teckningar)
- 5 (gravyrer)
- 7 (fotografier)
- 10 (tryckta kartor)

30 000 euro

- 3 a (akvareller)

50 000 euro

- 6 (statyer)
- 9 (böcker)
- 12 (samlingar)
- 13 (transportmedel)
- 14 (alla andra föremål)

150 000 euro

- 3 (tavlor)

Bedömningen av om villkoren för det ekonomiska gränsvärdet är uppfyllda måste göras när återlämnande begärs. Det ekonomiska värdet är det som föremålet har i den återkrävande medlemsstaten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

2.2 Förslag till lag om ändring i radio- och TV-lagen (1996:844)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och TV-lagen (1996:844)
dels att 9 kap. skall upphöra att gälla,
dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 9 kap., av följande lydelse.

Föreslagen lydelse

9 kap. Granskning och tillsyn

1 § Justitiekanslern övervakar genom granskning i efterhand om sända program innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 §.

2 § Granskningsnämnden för radio och TV övervakar genom granskning i efterhand om sända program står i överensstämmelse med denna lag och de villkor som kan gälla för sändningarna. Granskningsnämnden övervakar även att bestämmelsen om exklusiva rättigheter i 6 kap. 10 § följs.

Bestämmelserna om reklam i 7 kap. 3 och 4 §§ samt 10 § första och tredje stycket övervakas dock av Konsumentombudsmannen.

Sändningar som sker med stöd av tillstånd till vidareändning enligt 3 kap. 5 § skall inte granskas av Granskningsnämnden för radio och TV.

Finner Granskningsnämnden för radio och TV att en sändning innehåller våldsskildringar eller pornografiska bilder i strid med 6 kap. 2 §, skall nämnden göra anmälan om förhållandet till Justitiekanslern.

3 § Granskningsnämnden för radio och TV består av en ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Minst en av ledamöterna eller ersättarna skall vara vice ordförande. Ordföranden och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Granskningsnämnden för radio och TV är beslutför med ordföranden eller en vice ordförande och ytterligare tre ledamöter. Ärenden som uppenbart inte är av större vikt eller principiell betydelse får dock avgöras av ordföranden eller en vice ordförande. Regeringen får föreskriva att en tjänsteman hos nämnden skall ha rätt att fatta beslut på nämndens vägnar, dock inte beslut som innebär att den sändande brustit vid tillämpningen av denna lag eller de villkor som gäller för sändningarna.

Om det vid en överläggning i Granskningsnämnden för radio och TV kommer fram skiljaktiga meningar, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken.

4 § Var och en som sänder TV-program över satellit eller med stöd av tillstånd av regeringen skall årligen till Radio- och TV-verket redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 6 kap. 8 § första stycket.

5 § På begäran av Radio- och TV-verket skall den som sänder TV-program över satellit eller med stöd av tillstånd av regeringen lämna upplysningar om vem som äger företaget och på vilket sätt verksamheten finansieras.

6 § På begäran av Radio- och TV-verket skall en satellitentreprenör lämna upplysningar om vem som är uppdragsgivare, uppdragsgivarens adress, programtjänstens beteckning samt hur sändningen över satellit sker.

7 § På begäran av Radio- och TV-verket skall den som fått tillstånd av regeringen lämna upplysningar om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som medför att han eller hon har inflytande i ett annat företag med sådant tillstånd. Vidare skall på begäran av Radio- och TV-verket ett företag som är tillståndshavare lämna uppgifter om sådana innehav av aktier eller andelar eller ingångna avtal som innebär att någon ensam har ett bestämmande inflytande i företaget. Motsvarande gäller i fråga om den som har tillstånd att sända lokalradio.

8 § Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, skall på begäran av Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

9 § Om Granskningsnämnden för radio och TV, Radio- och TV-verket eller Konsumentombudsmannen begär det, skall den som fått tillstånd att sända närradio lämna upplysning om sina sändningstider.

Granskningsnämnden kan också begära upplysning om i vilken omfattning tillståndshavaren har sänt program som avses i 6 kap. 6 § andra stycket.

10 § På begäran av Granskningsnämnden för radio och TV skall den som fått tillstånd att sända lokalradio lämna uppgifter som är nödvändiga för nämndens bedömning om sända program stämmer överens med denna lag och de villkor som har meddelats för sändningarna.

11 § Den som fått tillstånd att sända lokalradio skall årligen till Granskningsnämnden för radio och TV redovisa hur de skyldigheter som avses i 5 kap. 11 § första stycket 2 och 3 har uppfyllts.

12 § Den som förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 6 kap. 10 § skall omedelbart underrätta Granskningsnämnden för radio och TV om det.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

Avgift för granskning enligt denna lag tas ut med

1. grundavgift 200 kronor, 2. tidsavgift 15 kronor per spelminut vid normal visningshastighet, dock minst 200 kronor, 3. avgift för varje tillståndskort utöver det första med 1 000 kronor.	1. grundavgift 200 kronor, 2. tidsavgift 17 kronor per spelminut vid normal visningshastighet, dock minst 200 kronor, 3. avgift för varje tillståndskort utöver det första med 1 100 kronor.

Tidsavgift tas inte ut om en film eller ett videogram till väsentlig del är en dokumentär framställning.

Om en film eller ett videogram har en speltid under trettio minuter vid normal visningshastighet utgår avgiften för varje tillståndskort utöver det första med 500 kronor, eller, om speltiden understiger fem minuter, med 75 kronor.

Om en film eller ett videogram har en speltid under trettio minuter vid normal visningshastighet utgår avgiften för varje tillståndskort utöver det första med 500 kronor, eller, om speltiden understiger fem minuter, med 82 kronor.

Om en film eller ett videogram endast skall visas vid en filmfestival eller ett annat konstnärligt eller ideellt evenemang där sådana framställningar förekommer som godkänts för personer under femton år, får Biografbyrån medge befrielse från avgift för granskningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

---

² Senaste lydelse 1998:1712.

3 Utgiftsområde 17, Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Kulturpolitik, Mediepolitik, Ungdomspolitik och

Folkrörelsepolitik. Dessutom ingår delar av politikområdena Finansiella system och tillsyn, Forskningspolitik och Utbildningspolitik.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Kulturpolitik	4 327	4 517	4 588	4 795	4 977	5 107
Mediepolitik ²	36	33	32	31	31	32
Ungdomspolitik	110	105	108	106	107	107
Folkrörelsepolitik	496	493	495	494	493	493
Forskningspolitik ³	28	35	35	40	41	41
Utbildningspolitik (Folkbildning) ⁴	2 567	2 596	2 596	2 607	2 602	2 645
Finansiella system och tillsyn ⁵	24	32	36	34	31	31
Totalt för utgiftsområde 17	7 589	7 811	7 890	8 107	8 281	8 456

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Delar av politikområdet Mediepolitik ingår i utgiftsområde 1. Dessa delar omfattar fem anslag, som för 2002 föreslås summera till ca 668 miljoner kronor. Sammanlagt omfattar förslag till anslag för 2002 inom kultur- och mediepolitiken 5,5 miljarder kronor.

³ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁴ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁵ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 2.

Tabell 3.2 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Ramnivå 2001 ¹	7 811	7 811	7 811
Förändring till följd av:			
Beslut ²	187	195	245
Pris- och löneomräkning	122	288	414
Överföring till/från andra utg.omr. m.m.	- 13	- 13	- 14
Summa förändring	296	470	645
Ny ramnivå	8 107	8 281	8 456
¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.			
² Besluten fördelar sig enligt följande:			
	2002	2003	2004
28 Kulturpolitik			
Reformer	210	300	350
varav			
Forum för Levande historia		40	40
Kyrkoantikvarisk ersättning	50	100	150
Omprioriteringar från andra utg.omr. m.m.	4	4	4
Engångsanvisningar	7		
25 Utbildningspolitik (Folkbildning)			
Minskat bidrag	- 37	- 108	- 108
Omprioriteringar från andra utg.omr. m.m.	- 1	- 1	- 1
30 Folkvärdspolitik			
Omprioriteringar från andra utg.omr. m.m.	1		
2 Finansiella system och tillsyn			
Omprioriteringar från andra utg.omr. m.m.	4		
	187	195	245

3.3 Skatteavvikelser

Ett antal olika särregler i skattelagstiftningen, s.k. skatteavvikelser, berör verksamheter inom utgiftsområde 17. En skatteavvikelse innebär att det existerande skattesystemet sätts i relation till en jämförelsenorm. Den jämförelsenorm som

har använts vid beräkningen av skatteavvikelsena baserar sig i huvudsak på principen om en enhetlig beskattning av olika ekonomiska aktiviteter. För en närmare redogörelse av jämförelsenormer hänvisas till 2001 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 17 kan följande redovisas. Mervärdesskatt utgår t.ex. inte på TV-avgifter, lotterier eller idrottsevenemang som anordnas av en allmännyttig ideell förening, staten eller kommuner. Kulturevenemang med entréavgift och bioföreställningar var tidigare befriade från mervärdesskatt, men fr.o.m. den 1 januari 1996 utgår mervärdesskatt med 6 procent. Inom utgiftsområdet finns förutom de avvikelser som redovisas i tabellen nedan ett antal skatteavvikelser som inte kan uppskattas i pengar, bl.a. underskott i litterär verksamhet m.m. och undantag från mervärdesskatt på periodiska medlemsblad. Regeringen har i bilaga 3 till 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100) redovisat skatteavvikelsena inom varje utgiftsområde.

Tabell 3.3 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17

Miljarder kronor netto

Namn på skatteavvikelsen	2001	2002
Utländska artister	0,05	0,05
Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden	0,00	0,00
Lotterier	3,64	3,77
Skidliftar	0,08	0,08
Biografföreställningar	0,23	0,24
Konserter, teatrar m.m.	0,76	0,79
Kommersiell idrott	1,40	1,45
Upphovsrätter	0,08	0,08

4 Politikområde 28 Kulturpolitik

4.1 Omfattning

Kulturpolitik omfattar frågor om allmän kulturverksamhet, teater, dans och musik, bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter, arkitektur, bild och form samt konsthantverk, ersättningar och bidrag till konstnärer, film, arkiv, kulturmiljö, museer och utställningar, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt trossamfund. Genom 1996 års kulturpolitiska beslut (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) lades inriktningen för kulturpolitiken fast. Även insatser inom andra politikområden bidrar till att uppnå målen för den nationella kulturpolitiken, liksom insatser inom det kulturpolitiska området bidrar till att uppnå mål inom andra politikområden.

Inom politikområdet finns följande myndigheter: Statens kulturråd, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Konstnärsnämnden, Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet, Svenskt biografiskt lexikon, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer,

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Vidare finns tre statliga bolag med verksamhet inom området: Operan, Dramaten och Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige. Dessutom finns ett stort antal övriga institutioner med verksamhet inom området, varav följande kan nämnas: Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden, Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetsmuseum, Dansmuseifonden för Dansmuseet, Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem, Thielska galleriet, Föremålsvård i Kiruna samt Svenska Filminstitutet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2000 ¹	Anslag 2001 ²	Utgifts- prognos 2001 ¹	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>						
28:1 Statens kulturråd	35,8	37,5	37,4	39,0	39,9	40,7
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	129,7	248,8	254,6	161,1	164,6	164,6
28:3 Nationella uppdrag	7,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0
28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	141,1	143,1	143,1	162,8	167,9	172,8
28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus	764,1	774,3	774,3	805,8	816,8	833,1
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	537,3	544,9	544,9	647,2	665,7	683,8
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	115,1	113,0	117,8	134,0	134,0	134,0
28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	36,1	36,7	36,7	40,4	41,7	42,9
28:9 Litteraturstöd	90,9	91,9	98,6	91,9	91,9	91,9
28:10 Stöd till kulturtidskrifter	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7
28:11 Stöd till bokhandeln	10,6	9,8	10,1	9,8	9,8	9,8
28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	63,6	62,7	67,3	63,6	65,2	66,3
28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	13,5	14,2	14,2	14,4	14,8	15,1
28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	4,4	4,7	4,8	4,8	4,9	5,0
28:15 Statens konstråd	5,1	5,8	5,7	6,3	6,5	6,6
28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42,6	40,4	40,0	40,4	40,4	40,4
28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor	1,5	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6
28:18 Främjande av hemslöjden	17,4	17,7	18,2	18,1	18,6	18,9
28:19 Bidrag till bild- och formområdet	27,8	29,3	29,3	29,7	29,7	29,7
28:20 Konstnärnämnden	10,1	10,2	10,5	10,7	11,0	11,2
28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer	259,1	264,9	266,9	268,8	275,8	280,4
28:22 Riksarkivet och landsarkiven	245,9	253,4	260,6	265,0	271,7	276,7
28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet	4,6	4,7	4,7	4,8	4,9	5,0
28:24 Språk- och folkminnesinstitutet	25,7	24,5	27,0	26,6	27,3	27,8
28:25 Svenskt biografiskt lexikon	3,6	3,8	4,0	3,9	4,0	4,1
28:26 Riksantikvarieämbetet	157,0	156,7	167,6	165,6	169,3	172,6
28:27 Bidrag till kulturmiljövård	242,3	247,0	255,1	288,9	272,9	272,9
28:28 Kyrkoantikvarisk ersättning				50,0	100,0	150,0
28:29 Centrala museer: Myndigheter	656,2	663,9	676,0	689,1	766,9	780,7
28:30 Centrala museer: Stiftelser	174,0	192,4	192,4	195,3	200,4	203,7
28:31 Bidrag till regionala museer	103,4	117,9	117,9	137,4	141,5	145,4
28:32 Bidrag till vissa museer	40,7	30,8	30,8	39,2	37,0	37,6
28:33 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	8,5	10,0	13,8	10,0	10,0	10,0
28:34 Riksutställningar	38,0	39,2	39,4	39,7	40,7	41,5
28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

	Utfall 2000 ¹	Anslag 2001 ²	Utgifts- prognos 2001 ¹	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
28:36 Filmstöd	205,8	205,2	205,6	209,7	209,7	209,7
28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36,0	36,2	36,7	37,0	37,9	38,6
28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund		2,5	2,5	2,5	2,6	2,7
28:39 Stöd till trossamfund	51,9	48,6	50,0	50,8	50,8	50,8
<i>Äldre anslag:</i> 1998: 17A3 Kulturåret 98	0,5					
Totalt för politikområde Kulturpolitik	4 327,5	4 517,2	4 588,5	4 794,8	4 977,2	5 107,3

¹ Inklusive ev. anslagssparande eller anslagskredit.

² Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetproposition för 2002.

4.3 Mål³

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

³ Dessutom har riksdagen antagit mål för vissa verksamheter inom politikområdet, så t.ex. mål för den statliga arkivverksamheten, som har införts i 3 § arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307), mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225), mål för statens bidrag till trossamfund, vilka har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45) samt mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

4.4 Politikens inriktning

Teater, dans och musik

Regionala musik- och dansteatrar samt mindre länsteatrar

Sverige har i internationell jämförelse ett unikt nätverk av regionala och lokala scenkonstinstitutioner, utvecklat under lång tid genom ekonomisk samverkan mellan staten och regionala eller primärkommunala huvudmän. Uppbyggnaden av ett rikstäckande nätverk av stads- och länsteatrar är i princip fullbordad i och med att försök med statsunderstödd länsteaterverksamhet inletts i Jämtlands och Södermanlands län. Härutöver ges statligt stöd till åtta regionala musikteater- och dansinstitutioner, nämligen GöteborgsOperan, Malmö Musikteater, Skånes Dansteater, Folkoperan i Stockholm, Musikteatern i Värmland, NorrDans, Norrlandsoperan samt Norrlands Musik- och Dansteater. Enligt Statens kulturråds uppgifter blir det allt vanligare med administrativ och konstnärlig samverkan mellan institutionerna. Regeringen ser positivt på denna utveckling.

Regeringen anser det angeläget att den regionala infrastrukturen på scenkonstområdet får en förstärkt ekonomisk bas och förordar därför att området tillförs 20 miljoner kronor i ökat verksamhetsstöd. Kulturrådets institutionsöversyner visar att de regionala musik- och dansteatrarna samt de mindre länsteatrarna har särskilt angelägna behov.

GöteborgsOperan behöver förnya tekniken och bygga om vissa scenutrymmen i operahuset. Regeringen bedömer behoven som angelägna

och förordar därför att GöteborgsOperan under 2002 tilldelas ett särskilt investeringsstöd på 2,5 miljoner kronor för upprustningsåtgärder.

Fria grupper

De fria grupperna svarar för en betydande del av utbudet av teater, dans och musik. Genom sin turnerande verksamhet skapar de möjlighet för människor i alla delar av landet att ta del av professionellt framförd scenkonst och musik. Såväl konstnärligt som kulturpolitiskt är de fria grupperna en värdefull del av svenskt kulturliv. Översyner som Statens kulturråd låtit göra visar att situationen för många av de fria grupperna är ytterst ansträngd. Mot den bakgrunden förordar regeringen att stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper ökar med 20 miljoner kronor.

För att statens bidrag skall fylla sin uppgift krävs en noggrann avvägning mellan antalet grupper som får stöd och storleken på det stöd som tilldelas varje grupp. Statens kulturråd har på regeringens uppdrag granskat gällande praxis på detta område. Regeringen delar Kulturrådets uppfattning att det behövs en tydligare relation mellan beviljat bidrag och planerad verksamhet.

Regeringen vill i detta sammanhang också framhålla att tillgången på lämpliga föreställningslokaler och kompetenta arrangörsinsatser har en utomordentligt stor betydelse för de fria gruppernas möjlighet att nå ut med sina produktioner. Det statliga stödet till arrangerande musikföreningar och de regionala och lokala teaterföreningarnas insatser utgör därför ett viktigt komplement till det direkta stödet till de fria grupperna.

Skådebaneverksamhet

Skådebaneörelsen gör stora insatser för att öka kulturens tillgänglighet och bredda deltagandet i kulturlivet. Arbetet bedrivs delvis i samverkan med andra folkrörelseorganisationer. Riks-Skådebanan och Konstfrämjandet planerar nu ett intensifierat samarbete kring uppsökande kulturverksamhet bl.a. i storstädernas ytterområden. Projektmedel söks från olika bidragsgivare, men en varaktig och verkningsfull satsning kräver även ökade resurser för basverksamheten. Regeringen beräknar 1 miljon kronor i ökat stöd till RiksSkådebanan. En motsvarande

ökning av stödet till Konstfrämjandet föreslås under verksamhetsområdet Bild, arkitektur och form.

Nationalscenerna

I egenskap av nationalscener för opera och balett respektive talteater har Operan och Dramaten ett mer omfattande konstnärligt och kulturpolitiskt uppdrag än andra scener i landet. Som uppdragsgivare har staten ansvar för att nationalscenerna ges goda förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag samtidigt som det finns ett allmänt intresse av att verksamheten bedrivs med största möjliga kostnadseffektivitet.

Operans föreställningsverksamhet har ökat kraftigt under de tre senaste åren. Repertoaren har också utökats med ett stort antal nyproduktioner. Samtidigt har publiktillströmningen blivit ojämnare. Sammantaget utgör detta en stor påfrestning på Operans ekonomi. Operan har informerat regeringen om att resultatförbättrande åtgärder motsvarande ca 15 miljoner kronor kommer att genomföras med full effekt fr.o.m. 2002. För att kärnverksamheter, som t.ex. Operabaletten, inte skall påverkas negativt föreslår regeringen ett tillskott på 6,5 miljoner kronor till verksamheten.

Dramaten hade under föregående år stora konstnärliga framgångar i kombination med en synnerligen god besöksutveckling, trots den begränsning i utbudet som Lilla scenens ombyggnad innebar. Dramaten har under senare år också ålagt sig en strikt utgiftskontroll, vilket innebär att man i dag har en ekonomi i balans. Nödvändiga investeringar i teknisk utrustning och renoveringar har dock fått stå tillbaka under den ekonomiska återhämtningsperioden. Regeringen föreslår därför att Dramaten under 2002 tillförs 4,6 miljoner kronor för sådana investeringar.

Nationalscenerna skall vara en tillgång för hela landet, vilket ställer stora krav på repertoarplanering och samordning mellan verksamhetens olika delar. Det är dock viktigt att nationalscenerna utvecklar nya strategier för att öka sin tillgänglighet för en publik utanför Storstockholmsområdet. För att möjliggöra särskilda riktade insatser i detta syfte bör Operan och Dramaten vardera tilldelas ett engångsbelopp på 1 miljon kronor för 2002.

Svenska rikskonserter

En huvuduppgift för Svenska rikskonserter är att ge musikutbudet en god spridning genom samarbete med musikproducenter och arrangörer i landets alla delar. Svenska rikskonserter har även ansvar för att musiklivet i hela dess mångfald ges möjlighet att utvecklas och nå en bred publik. För att driva på utvecklingen inom eftersatta områden kan det vara nödvändigt att göra vissa riktade insatser. Regeringen föreslår att Rikskonserter tilldelas ett tillfälligt stöd för 2002 på 2 miljoner kronor. Medlen skall användas för att intensifiera samarbetet i Norrbottens län och på andra håll i landet för att förbättra den regionala spridningen av insatserna samt för att utveckla den mångkulturella musiken, där samarbetet med exempelvis arrangörsföreningen Selam gett positiva resultat.

Dalhalla

Friluftsscenen Dalhalla utanför Rättvik har unika kvaliteter som väcker intresse långt utanför Sveriges gränser. Med hjälp av investerings- och projektstöd från nationellt och regionalt håll har Dalhalla på kort tid utvecklats till en betydande arena för gästspel av musik och musikteater. Regeringen har under två år lämnat tillfälliga stöd för att verksamheten skall få en god start. Dalhalla belastas alltjämt av höga initialkostnader, vilket motiverar ett särskilt stöd från regeringen även för 2002. Stödet beräknas till 1 miljon kronor.

Drottningholms slottsteater

Vid Drottningholms slottsteater ges sommartid föreställningar av tidstrogen opera och balett i originalmiljö från 1700-talet. Att värna om detta kulturarv är ett nationellt intresse. Stiftelsen Drottningholms teatermuseum får därför ett årligt statsbidrag för föreställningsverksamheten. För att möjliggöra satsningar bl.a. på unga artister och samverka med utländska musikinstitutioner har verksamheten tilldelats extra medel under de senaste två åren. Ett motsvarande stöd bör lämnas även för 2002. För ändamålet beräknas 1 miljon kronor.

Amatörteaterns riksförbund

En vital och omfattande amatörteaterverksamhet har stort kulturpolitiskt värde. Fortbildning och tillgång till nytt pjäsmaterial är en förutsättning för hög kvalitet och utveckling inom amatörteatern. Amatörteaterns riksförbund gör betydande

insatser på detta område genom sin utbildnings- och förlagsverksamhet. Förbundet bör få möjlighet att utöka sin medlemservice genom att statsbidraget ökar med 800 000 kronor.

Länsmusiken i Stockholms län

Även på musikområdet har Sverige ett väl utbyggt institutionsnät i form av länsmusik och orkestrar. Stockholms län saknar dock länsmusikverksamhet, vilket riksdagen uppmärksammade vid budgetbehandlingen hösten 1999 (bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87). Med anledning av riksdagens uttalande har Statens kulturråd på regeringens uppdrag utrett förutsättningarna för att inrätta en länsmusikorganisation med Stockholms läns landsting som huvudman. Kulturrådet föreslår att en treårig försöksverksamhet med länsmusik i Stockholms län inleds 2002. Förslaget förutsätter att staten och landstinget gemensamt finansierar verksamheten. Kulturrådet beräknar den statliga insatsen till 4 miljoner kronor. Regeringen tillstyrker förslaget.

Strindbergsteatern

Sedan flera år tillbaka finns planer på att återställa Strindbergs Intima Teater vid Norra Bantorget till en fungerande teater med kontinuerlig verksamhet. Stockholms Stad är en viktig intressent i projektet och inom kommunen utreds för närvarande frågor om teaterns organisation, finansiering och verksamhet. Enligt regeringens mening ligger det ett starkt intresse i att Strindbergs egen teater åter blir en levande teatermiljö. Regeringen följer noga utvecklingen.

Dansområdet

1996 års kulturpolitiska beslut innebar att dansens ställning som egen konstform bekräftades. Betydande insatser har också gjorts för dansen bl.a. genom tillkomsten av vissa regionala dansinstitutioner, ett förstärkt stöd till fria dansgrupper och dansfrämjande verksamhet som programmet Dans i hela landet. Trots dessa satsningar har dansen i flera hänseenden förhållandevis svårt att etablera sig som egen konstform i hela landet. Ett stort och varierat utbud av dansföreställningar förekommer främst i Stockholm. På den regionala nivån är satsningen på dans ojämn, även om det på många håll finns en klar ambition att skapa nya strukturer för dansfrämjande och dansproducerande verksamhet. Antalet fritt verksamma dansgrupper ökar, sam-

tidigt som många koreografer saknar en institutionell bas för sin konstnärliga utveckling. För en ändamålsenlig avvägning av statens insatser för danskonsten behövs en samlad bild av områdets problem och förutsättningar. Ett sådant underlag bör tas fram i dialog med dansens företrädare. Kulturdepartementet avser att under 2002 anordna en hearing med olika intressenter inom dansen.

Översyn av vissa musikgenrer

Kulturpolitiken skall verka för ett musikutbud präglad av mångfald och hög kvalitet. Det innebär att den statliga bidragsgivningen skall omfatta all slags musik och ta hänsyn till musiklivets skilda villkor. Regeringen har under senare år prioriterat insatser för folkmusiken och anser att det kan finnas anledning att även överväga vissa riktade insatser för bl.a. nutida konstmusik och jazz.

Eftersom varje musikform har sina förutsättningar för skapande och utövande är dock valet av åtgärder viktigt. Konstnärsnämnden har nyligen inlett en undersökning av musikers arbetsvillkor, med huvudsaklig inriktning på jazz- och kammarmusiker. Utfallet av Konstnärsnämndens analys blir en utgångspunkt för regeringens fortsatta överväganden.

Litteraturen, läsandet och språket

Skolbibliotek

Litteraturen, läsandet och språket har fortsatt hög prioritet för regeringen. Skolan och biblioteken är av största vikt för att främja läsandet och för att nå nya läsare, särskilt bland barn och unga. Läroplaner och kursplaner i svenska betonar starkt betydelsen av läsning av skönlitteratur och god tillgång till böcker i skola och skolbibliotek. Skolverket har regeringens uppdrag att stödja och stimulera arbetet med språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan samt att förstärka och utveckla skolbibliotekets pedagogiska roll. Av rapporter från Kulturrådet framgår att skolorna i många fall har otillräcklig tillgång till skönlitteratur och att många saknar fungerande skolbibliotek.

Staten lämnar sedan 2001 ett riktat och frivilligt statsbidrag till skolsektorn för personalförstärkningar i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Denna satsning kommer under en femårs-

period att uppgå till sammanlagt 17 miljarder kronor. Regeringen bedömer att personalförstärkningarna bör komma att ge förbättrade förutsättningar för skolbiblioteksverksamhet och läsfrämjande arbete, särskilt i grundskolan.

Kommunerna kan även sedan 1997 ansöka om statligt stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek. Sammanlagt 25 miljoner kronor lämnas årligen som sådant inköpsstöd, varav ca 60 procent hittills har gått till skolbiblioteken.

Regeringen bedömer att ytterligare insatser behövs för att stimulera barns och ungdomars läsning. Under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning kommer särskilda insatser för litteraturen och läsandet att göras. Regeringen avser att anvisa 15 miljoner kronor för ändamålet för 2002.

Sänkt mervärdesskatt på böcker och tidskrifter

Regeringen förordar i förslaget till statsbudget, finansplan m.m. att mervärdesskatten på böcker och tidskrifter sänks från nuvarande 25 procent till 6 procent fr.o.m. den 1 januari 2002. Åtgärden är ett komplement till andra litteraturpolitiska insatser och syftar till att öka läsandet i alla grupper.

En sänkning av mervärdesskatten är dock ett relativt trubbigt instrument i jämförelse med de riktade insatser som görs genom statens nuvarande litteraturpolitiska stöd. Kulturdepartementet har därför låtit analysera de kulturpolitiska konsekvenserna av en eventuellt sänkt mervärdesskatt på böcker. Analysen har redovisats i en rapport hösten 2000. I rapporten dras bl.a. slutsatsen att en mervärdesskattesänkning förutsätter, för att bli kulturpolitiskt effektiv, att förlag, bokhandel, bokklubbar, varuhus och andra aktörer på marknaden långsiktigt engagerar sig för att de troliga omedelbara prissänkande effekterna av en skattesänkning blir bestående.

Regeringen fäster därför stor vikt vid att en sänkt mervärdesskatt verkligen får fullt och bestående genomslag i det pris som konsumenterna betalar för böcker. På motsvarande sätt måste även konsumentpriset på tidskrifter påverkas för att skattesänkningen i denna del skall anses motiverad.

Företrädare för den svenska bokbranschen har i en skrivelse till Kulturdepartementet uttalat sin vilja och avsikt att vid en sänkning av mervärdesskatten på böcker låta prissänkningen gå vidare till konsument. Regeringen avser dessutom att

tillsätta en kommission med uppdrag att följa och granska prisutvecklingen efter den 1 januari 2002. I kommissionen kommer företrädare för bl.a. förläggare, bokhandlare, författare och läsare att ingå.

Den förordade sänkningen av mervärdesskatten på böcker och tidskrifter förutsätter en ändring i mervärdesskattelagen (1994:200). Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett sådant förslag under hösten 2001.

Folkbibliotek och kunskapslyftet

Utbildningsväsendets expansion har inneburit ett ökat behov av biblioteksservice, inte minst för vuxenstuderande. Regeringen föreslår därför ett årligt stöd på 3 miljoner kronor för att främja tillgången till biblioteksservice vid folkbiblioteken för de vuxenstuderande. Stödet föreslås fördelas av Statens kulturråd.

Översyn av bibliotekslagen

Bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet regleras i bibliotekslagen (1996:1596). Utvecklingen på folkbiblioteksområdet visar på stora skillnader mellan olika kommuner, bl.a. vad avser tillgänglighet och kvalitet i biblioteksverksamheten. Bibliotekslagen är därför föremål för en översyn. Förslag till ändringar av bibliotekslagen planeras att föreläggas riksdagen under 2002.

Språkutredning

En parlamentarisk kommitté arbetar för närvarande med ett uppdrag att lägga fram förslag till ett handlingsprogram för det svenska språket. Programmet skall dels syfta till att främja svenska språkets ställning, dels syfta till att ge alla i Sverige likvärdiga möjligheter att tillägna sig svenska. Uppdraget omfattar flera politikområden och skall enligt direktiven vara slutfört den 30 november 2001.

Bild, arkitektur och form

Form och design – en ny mötesplats

Regeringen avser att avsätta medel som möjliggör inrättandet av en Mötesplats för form och design i Stockholm under 2002. En sådan mötesplats kommer att utgöra en helt ny plattform för form- och designområdet. Regeringen instämmer i betänkandet Statens insatser för form och design (SOU 2000:75) om behovet av

att etablera en institution alternativt ge en befintlig institution ansvar för att prioritera, initiera och samordna insatser i syfte att förverkliga de övergripande form- och designmålen. Regeringen anser att det är lämpligt att Föreningen Svensk Form ges i uppdrag att vara den institution som tar ansvar för verksamheten vid en Mötesplats för form och design.

Regeringen föreslår att 5 miljoner kronor anvisas för att möjliggöra inrättandet av en Mötesplats för form och design. Regeringen avser vidare att förlänga Föreningen Svensk Forms nationella uppdrag inom form och design för 2002–2004.

Konstfrämjandet

Att göra konsten tillgänglig för så många människor som möjligt är en viktig uppgift för den statliga kulturpolitiken. Folkrorelsernas Konstfrämjande arbetar för att sprida och öka intresset för bild- och formkonst hos grupper i samhället som vanligen inte kommer i kontakt med dessa konstformer. I samarbete med RiksSkådebanan planerar Konstfrämjandet att bedriva uppsökande verksamhet i bl.a. storstädernas ytterområden. Som nämnts under avsnittet om teater, dans och musik har organisationerna sökt särskilda medel för detta projekt, men också basverksamheterna behöver förstärkning. Regeringen föreslår därför att Konstfrämjandets verksamhetsstöd ökas med 1 miljon kronor.

Konstnärernas villkor

Att förbättra konstnärernas villkor är en fortsatt prioriterad fråga inom kulturpolitiken. Syftet är att skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete.

Förstärkt individuell visningsersättning

Det finns behov av att följa upp senare års insatser för bildkonstnärer genom en förstärkning av den individuella visningsersättningen. Ersättningen är en väl fungerande ersättningsform till bildkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten. Regeringen föreslår att den individuella visningsersättningen ökar med 2 miljoner kronor till sammanlagt 16,4 miljoner kronor per år.

Bibliotekersättningen

Regeringen har den 9 augusti 2001 godkänt en överenskommelse med Sveriges Författarförbund m.fl. om bibliotekersättningen för 2002 och 2003. Enligt denna skall grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 109 öre 2002 och 112 öre 2003. Detta innebär en höjning med totalt 5 öre jämfört med nivån för 2001. Medelsberäkningen utgår från den senaste slutgiltigt fastställda biblioteksstatistiken från 1999. Bibliotekersättning lämnas till upphovsmän av litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användningen av deras böcker genom landets alla folk- och skolbibliotek. Ersättningen som fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond utgår dels som individuella, statistiskt beräknade ersättningar, direkt till författare m.fl. för den utlåning som skett, dels i form av stipendier och bidrag. Ersättningarna från fonden har stor betydelse för många upphovsmäns försörjning under sammanhängande arbetsperioder. Den totala bibliotekersättningen för 2002 beräknas till drygt 115 miljoner kronor.

Inkomstgarantier för konstnärer

Regeringen föreslår i avsnitt 4.11 att Konstnärsnämnden och styrelsen för Sveriges författarfond på sina respektive områden skall besluta om innehavare av inkomstgaranti till konstnärer. Den ordning som gäller för närvarande innebär att Konstnärsnämnden och Sveriges författarfonds styrelse lämnar in gemensamma förslag om innehavare av inkomstgaranti till regeringen och att förslagen regelmässigt godtas av regeringen utan en innehållslig prövning. Regeringen bekräftar därmed i praktiken beslut den inte påverkar. Ändringen av beslutanderätten föreslås träda i kraft den 1 december 2001.

Kulturmiljö

Kulturarvet är en viktig del av den grund vårt samhälle vilar på. Det kan bidra till ökad förståelse för sambandet med tidigare epoker, andra länder och andra kulturer. Kulturarvsfrågornas betydelse i samhället behöver tydliggöras. Kulturmiljösektorns aktörer har ett stort ansvar för att i bred samverkan sprida de kunskaper och perspektiv som kulturarvet möjliggör. Det är också viktigt att förankra de nya målen för kul-

turmiljöarbetet om allas förståelse, delaktighet och ansvarstagande för den egna kulturmiljön.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och länsstyrelserna har under senare år höjt ambitionsnivån inom kulturmiljöområdet. Detta har lett till att konsekvenser för kulturmiljön beaktas i allt större utsträckning inom olika samhällsområden. Vidare har det allmänna intresset och förståelsen för kulturmiljöfrågor ökat. Bland annat har möjligheten att inrätta kulturreservat mötts av stort intresse över hela landet. Detsamma gäller satsningarna på industrisamhällets och storstadsområdenas kulturmiljövården. Insatserna i denna del koncentreras till industriminnen och arbetslivsmuseer samt efterkrigstidens arkitektur och kulturmiljöer i storstäderna.

För att möjliggöra ökade insatser på kulturmiljöområdet föreslår regeringen att området tillförs 57 miljoner kronor. Ökningen gör det möjligt att möta de krav som nytillkomna enskilda byggnadsminnen och ett bredare miljötänkande ställer. Regeringen föreslår därför för detta ändamål 38,5 miljoner kronor fr.o.m. 2002 och ytterligare 5,7 miljoner kronor 2003. Inom anslaget ges en möjlighet att nyttja 10 miljoner kronor per år för projektet Agenda Kulturarv, ett utvecklingsarbete mellan länsstyrelserna, läns museerna och RAÄ i bred samverkan med omgivande samhälle i syfte att förnya kulturmiljövårdens arbete, inriktning, demokratiska förankring och slagkraft.

Industrisamhällets kulturarv

Under 1999–2001 genomför regeringen en särskild satsning på industrisamhällets kulturarv. En särskild delegation (Ku 1999:06) har fått i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter och institutioner inom kulturarvsområdet svara för den närmare utformningen och genomförandet av satsningen (dir. 1999:60). Arbetet har visat sig ge möjligheter att åstadkomma en högre grad av delaktighet i bevarandefrågor genom ökade kontakter mellan allmänheten, kulturarvssektorn och andra aktörer. I syfte att ge förutsättningar för fortsatta insatser för bevarande, gestaltande och brukande av industrisamhällets kulturarv föreslår regeringen att 3,5 miljoner kronor anslås för 2002. Totalt satsas 7 miljoner kronor under 2002–2004.

Bidrag till arbetslivsmuseer

Under 2001 har bidrag utgått till arbetslivsmuseer, som en del av satsningen på industrisamhällets kulturarv. Bidragen som uppgått till 4 miljoner kronor har fördelats av RAA. Av de närmare 400 ansökningarna som inkom till RAA fick ca 80 olika projekt del av bidraget. Bidraget har fått en spridning över hela landet och har utnyttjats bland annat till renovering av ångbåtspannor, restaurering av historiska järnvägar, utveckling av publik verksamhet vid gruvor, tvätterier, repslagerier och spinnerier m.m.

Det finns i dag nära 1 800 registrerade arbetslivsmuseer. Museerna är utspridda över landet, oftast utanför storstadsregionerna och de har i flera fall en stark förankring i och betydelse för orten. Arbetslivsmuseerna kan ge en helhetssyn där arbetsliv, teknik, produktionsprocesser, sociala förhållanden, folkbildning, kultur, fackligt och politiskt arbete tydliggörs. En fortsatt fördelning av bidrag till arbetslivsmuseer ger förutsättningar till att främja och utveckla bevarandet, gestaltandet och brukandet av industrisamhällets kulturarv. Regeringen föreslår därför att ett belopp på 4 miljoner kronor anslås för bidragsgivning till arbetslivsmuseer även under 2002.

Miljömålsarbete

Regeringen har i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) slagit fast en rad mål med stor inverkan på kulturmiljöarbetet. Bland annat rör detta insatser för god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, ett rikt odlingslandskap, levande skogar samt storslagen fjällnatur. Regeringen föreslår att 1,2 miljoner kronor överförs från utgiftsområde 20 fr.o.m. 2002 för insatser inom miljömålsarbetet som kunskapsuppbyggnad samt strategi- och programutveckling.

Bidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet

Riksantikvarieämbetet fördelar bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljövårdens område. Dessa organisationer bidrar till att utveckla samverkan mellan den professionella kulturmiljövården, hantverkare, entreprenörer och allmänheten. För budgetåret 2001 avsattes 2,5 miljoner kronor för detta ändamål. Medborgare som engagerar sig för den egna kulturmiljön är en

viktig grund för kulturmiljöarbetet. När medlemsantalet nu ökar för dessa organisationer såväl som deras intresse för att vidareutveckla sina verksamheter vill regeringen stödja det ökade ideella engagemanget. Regeringen föreslår en höjning av anslaget med 1 miljon kronor fr.o.m. 2002.

Bebyggelseutredning

Regeringen avser att under hösten 2001 tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. utreda och lämna förslag om ett förbättrat skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I uppdraget bör bl.a. ingå frågan om skydd för kyrkstäder.

Kyrkoantikvarisk ersättning

I enlighet med riksdagens beslut under 1999 om kyrkoantikvarisk ersättning skall Svenska kyrkan fr.o.m. 2002 erhålla en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176). År 2002 uppgår ersättningen till 50 miljoner kronor. Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, skall fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Regeringen avser att återkomma i regleringsbrevet för 2002 med närmare villkor för bl.a. redovisning av ersättningen.

Etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg

En filmvårdscentral för icke-fiktiv film etableras i Grängesberg. Filmvårdscentralen skall ha till uppgift att ta hand om, bevara och tillgängliggöra icke-fiktiv film samt erbjuda olika vårdtekniska tjänster m.m. samt arkivering av film och videoband. De moment som inledningsvis bör prioriteras är insamling, identifiering, registrering och olika bevarandeåtgärder. Filmvårdscentralen bör vara en integrerad del av en befintlig institutions verksamhet och enligt regeringens bedömning är Stiftelsen Svenska Filminstitutet en lämplig institution för ett sådant ansvar.

Det finns runt om i landet en stor mängd s.k. icke-fiktiv film, dvs. dokumentärfilm av olika art och karaktär, lokala hembygdfilmer, industrifilmer, folkrörelsefilmer, kortfilmer och undervisningsfilmer. Eftersom det saknas ett samlat

ansvar för insamling, vård och bevarande riskerar dessa filmer att förstöras. Genom etableringen av en filmvårdscentral kan denna viktiga del av kulturarvet bevaras och samtidigt göras mer tillgänglig. Vidare har en etablering i Grängesberg stor betydelse ur regionalpolitiskt perspektiv, bl.a. genom att ett 20-tal nya arbetstillfällen kan skapas i regionen.

Regeringen avser att fr.o.m. 2002 inledningsvis anvisa 5 miljoner kronor för en filmvårdscentral i Grängesberg. Regeringen avser att återkomma i annat sammanhang när det gäller investeringar i samband med uppbyggnaden av verksamheten.

Museer och utställningar

De offentligt finansierade museerna spelar en central roll när det gäller att bevara, förmedla och bygga upp kunskap om kulturarvet. För att säkerställa en fortsatt god utveckling föreslår regeringen medelförstärkningar för vissa institutioner.

Regeringen har i juni 2001 beslutat att inom Regeringskansliet tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till hur *genusperspektivet* kan få större genomslagskraft i museernas verksamhet och föreslå åtgärder och insatser. Arbetsgruppens arbete skall avslutas senast den 31 december 2003.

Regionala museer

De regionala museerna bedriver en omfattande verksamhet som innefattar regionens kulturarv, konstutveckling, samhälle och miljö. De regionala museernas kunskaps- och kompetensnivå är viktig inte minst i samband med infrastrukturplanering och samhällsplanering som berör kulturmiljö, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse m.m. För att stärka och vidareutveckla de regionala museernas roll som en drivande och positiv kraft i regionerna föreslår regeringen att anslaget till de regionala museerna fr.o.m. 2002 höjs med 17 miljoner kronor. Av detta belopp föreslås 2 miljoner kronor avsättas till det särskilda utvecklingsbidraget.

Statens museer för världskultur

Statens museer för världskultur befinner sig för närvarande i en viktig utvecklingsfas. Bland annat förbereds öppnandet av det nya Världskulturmuseet, som planeras stå färdigt i Göte-

borg 2003. Samtidigt arbetar myndigheten med att utveckla verksamheten vid Medelhavsmuseet, Östasiatiska museet och Etnografiska museet. För att förstärka de nämnda Stockholmsmuseernas möjligheter att genomföra ytterligare satsningar på bl.a. utställningar, vård och digitalisering föreslår regeringen att anslaget höjs med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har utvecklat en utställningsverksamhet som fått en bred publik att söka sig till museet. Nationalmuseum blev under 2000 utsatt för ett väpnat rån. Mot bakgrund av denna händelse har museet nu sett över och planlagt en förbättring av sin säkerhet. För att öka förutsättningarna för en större säkerhet för samlingarna, personalen och allmänheten föreslår regeringen att Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde tillförs 3,5 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

Moderna museet

Moderna museet har fortsatt att utvecklas till en ledande institution inom samtidskonsten – både nationellt och internationellt. Den moderna samtidskonsten ställer ständigt nya krav på ett konstmuseums tillhandahållande av bl.a. ny teknik och innovationer av olika slag. För att kunna befästa sin ställning som en ledande institution på området bör Moderna museet tillföras ytterligare medel. Regeringen föreslår att anslaget höjs med 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

Fukt- och mögelskador har under sommaren 2001 konstaterats i Moderna museet lokaler. Det pågår undersökningar om skadornas omfattning.

Regeringen ser allvarligt på det inträffade och förutsätter att berörda parter vidtar sådana åtgärder att planerad verksamhet i största möjliga utsträckning kan genomföras. Regeringen förutsätter vidare att de ekonomiska konsekvenserna regleras mellan berörda parter.

Arkitekturmuseet

År 2001 har av regeringen utnämnts till ett särskilt Arkitekturår (prop. 1997/98:165). En rad aktiviteter har med gott resultat genomförts över hela landet med Arkitekturmuseet som inspiratör och samordnare. Viss verksamhet kommer att sträcka sig en bit in på nästa år. Aktiviteterna

har omfattat allt från stadsvandringar till arkitektävlingar och FOU-projekt inom sakområdet. Under perioden 1999–2001 har Arkitekturmuseet tilldelats särskilda medel för ändamålet.

Riksdagen har på regeringens förslag beslutat att 1 miljon kronor av de medel som anvisats Arkitekturmuseet under kampanjen för Arkitekturåret 2001 fr.o.m. 2002 skall permanentas. Regeringen föreslår nu att Arkitekturmuseets anslag höjs med ytterligare 1 miljon kronor fr.o.m. 2002.

Fukt- och mögelskador har under våren 2001 konstaterats i Arkitekturmuseets lokaler. För närvarande pågår undersökningar om skadornas omfattning. Med hänsyn till att det konstaterats att mögelsvampen är hälsovadlig har Arkitekturmuseets styrelse beslutat att stänga museet fr.o.m. den 1 november 2001.

Regeringen ser allvarligt på det inträffade och förutsätter att berörda parter vidtar sådana åtgärder att planerad verksamhet i största möjliga utsträckning kan genomföras. Regeringen förutsätter vidare att de ekonomiska konsekvenserna regleras mellan berörda parter.

Statens sjöhistoriska museer

Marinmuseum i Karlskrona är fortfarande en verksamhet under uppbyggnad. Regeringen föreslår att de sjöhistoriska museerna tillförs 2 miljoner kronor från 2002 för att stärka verksamheten vid Marinmuseum i Karlskrona.

Riksdagen har i ett tillkännagivande den 10 december 1999 (bet. 1999/2000:KrU1) uttalat att ledningen för Statens sjöhistoriska museer bör lokaliseras till Karlskrona. Regeringen har mot denna bakgrund lämnat ett uppdrag till myndigheten att redogöra för vilka åtgärder som vidtagits och planeras för att organisationsförändringen skall kunna genomföras. En sådan redogörelse har inkommit till regeringen. I tilläggsbudgeten för 2001 föreslås att 1,5 miljoner kronor tilldelas myndigheten engångsvis under 2001 för att täcka kostnader för flytt av ledning och kansli till Karlskrona.

Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet bedriver en omfattande utställnings- och forskningsverksamhet. Inom Kulturdepartementet skall en särskild översyn göras bland annat av Naturhistoriska riksmuseets magasinsbehov. I avvaktan på utfallet av denna föreslår regeringen att museet för 2002 tilldelas 5 miljoner kronor, för att förbättra

förutsättningarna för en ändamålsenlig förvaring av bland annat Linnés botaniska samling.

Under 2000 minskades tillfälligt anslaget till Naturhistoriska riksmuseet. Neddragningen kompenseras nu genom en engångsanvisning på 4 miljoner kronor. Sammantaget föreslås alltså museet tillföras ytterligare 9 miljoner kronor under 2002.

Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet

Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet har i dag en verksamhet som omfattar tre museer. Museerna har under senare år satsat på en breddning av verksamheten och varit särskilt framgångsrika när det gäller att lyfta fram olika gruppers kulturarv, att samarbeta internationellt och i sin satsning på att nå barn och unga. För att ge myndigheten fortsatta möjligheter till utveckling av verksamheten i enlighet med de kulturpolitiska målen föreslår regeringen att anslaget höjs med 1 miljon kronor fr.o.m. 2002.

Statens historiska museer

Statens historiska museum har under föregående år arbetat ambitiöst med att tillgängliggöra kulturarvet. Museet har bl.a. under två perioder gjort försök med fri entré. Motivet har varit att undersöka vilka effekter en sådan satsning har på antalet besökare och om man kan nå nya målgrupper. Resultatet från den utvärdering som museet gjort visar att museet lockade fler besökare och dessutom många som aldrig tidigare besökt museet. Regeringen anser att försöken är intressanta och föreslår att Statens historiska museer anvisas 500 000 kronor för 2002 i syfte att ytterligare pröva förutsättningarna för fri entré.

Riksutställningar

Riksutställningar har under senare år genomfört ett flertal uppmärksammade och nyskapande utställningsprojekt. Riksutställningar har 2001 utsetts till Årets Museum. Vandringsutställningar i mobila rum har sedan länge varit en viktig del av verksamheten. De mobila utställningarna har särskilt goda förutsättningar att nå en publik som normalt inte besöker kulturinstitutioner. Anslaget till Riksutställningar föreslås ökas med 500 000 kronor för att utvecklingen av denna verksamhet skall kunna fortsätta.

Nobelmuseum i Stockholm

Frågan om etablering av ett Nobelmuseum i Stockholm har tidigare behandlats av en särskild utredare. Utredarens förslag presenterades i september 1997 (SOU 1997:117). Av olika skäl, bl.a. oklarheter om Nobelmuseets placering, ledde inte förslaget till vidare åtgärder från regeringens sida. I samband med hundraårsjubileet av Nobelpriset öppnades våren 2001 ett temporärt Nobelmuseum i Börshuset.

Som regeringen redogjorde för i 2001 års budgetproposition (prop. 2001/01:1 utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59) förs nu diskussioner mellan Nobelstiftelsen, Stockholms stad och representanter för Kulturdepartementet i syfte att klargöra vilket ansvar dessa parter har för skapandet av ett permanent Nobelmuseum och dess framtida finansiering.

Kulturarvs-IT

Den treåriga försöksverksamheten Kulturarvs-IT påbörjades under 1999 i syfte att erbjuda personer med arbetshandikapp arbete och att öka tillgängligheten till kulturarvet. Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna är samordnare för den del av verksamheten som bedrivs i Kiruna, Grängesberg och Ulriksfors. Stiftelsen utför inom satsningen uppdrag åt i första hand de centrala kulturinstitutionerna. Riksantikvarieämbetet samordnar den del av satsningen som berör de regionala museerna.

Satsningen har utvärderats och resultaten uppvisar positiva effekter såväl ur sysselsättningssynpunkt som ur tillgänglighets- och bevarandesynpunkt. Regeringen föreslår att satsningen förlängs t.o.m. 2002 (se prop. 2001/02:1 utg.omr. 13). För att täcka de kostnader som detta innebär föreslås att Stiftelsen Föremålsvård anvisas ett engångsbelopp om 3 miljoner kronor för 2002.

Forum för Levande historia

Regeringen avser att inrätta en ny myndighet 2003, Forum för Levande historia, utifrån det initiativ som statminister Göran Persson tog 1997 i form av informationsinsatsen Levande historia. Forumets uppdrag skall vara att främja arbete med, diskussion om och reflektion över demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter i samtiden med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten skall syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Forum för Levande historia bör ha sitt säte i Stockholm men verka i hela landet genom samverkan med andra kulturinstitutioner, skolor, universitet och högskolor, folkbildningsorganisationer och andra folkrörelser. Barn och ungdom i grund- och gymnasieskolan samt lärare och andra vuxna i barns och ungdomars närmiljö är särskilt viktiga målgrupper för forumets verksamhet.

Genom historieförmedling, till exempel i form av utställningar, genom konstnärliga uttrycksformer som musik, bildkonst, dans, teater, film och litteratur, genom utbildning, föreläsningar och debatt, skall människor kunna få ett fördjupat historiemedvetande.

Det framtida forumet skall också kunna spela en roll för utbildningsinsatser i de mänskliga rättigheterna, i samband med den nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna som regeringen kommer att presentera hösten 2001.

Det framtida forumet skall främja högtidlig hållandet av den 27 januari som en svensk minnesdag över Förintelsen.

Regeringen föreslår att ett belopp om 40 miljoner kronor anvisas för 2003.

Arkiv*Riksarkivet och landsarkiven*

Det omfattande arkivmaterial, bl.a. drygt 485 000 hyllmeter pappersmaterial och ca 1,5 miljoner kartor och ritningar, som förvaras hos Riksarkivet och landsarkiven utgör en viktig del av kulturarvet. Den övervägande delen av materialet härrör från den statliga sektorn, men det finns också material från exempelvis enskilda institutioner, organisationer, personer och släkter. Det enskilda materialet utgör ett viktigt komplement till de offentliga arkiven, inte minst inom forskningen. För att bl.a. skapa förutsättningar för insatser i fråga om enskilda arkiv föreslås en förstärkning av anslaget till Riksarkivet och landsarkiven med 2 miljoner kronor.

Arkivutredning

Regeringen har under 2001 tillkallat en särskild utredare med uppgift att se över vissa arkivfrågor (Ku 2001:02). Ett av syftena är att föreslå åtgärder som underlättar för nya grupper att använda arkiven och som förbättrar arkivens tillgänglighet (dir. 2000:104). Utredaren skall bl.a. över-

våga frågor som rör det statliga arkivväsendets organisation, samverkan mellan statlig och kommunal arkivverksamhet, enskilda arkiv samt användandet av informationsteknik och digitalisering. Vidare skall en översyn göras av lämpliga former för bevarande av dokument på minoritetsspråken. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2002.

Språk- och folkminnesinstitutet

Språk- och folkminnesinstitutet bedriver verksamhet inom områdena dialekter, folkminnen, folkmusik, ortnamn och personnamn. Myndigheten har stora samlingar av bl.a. uppteckningar och inspelningar som rör dessa områden. Samlingarna har börjat digitaliseras, men mycket återstår innan ett långsiktigt bevarande kan säkerställas. För att förbättra myndighetens förutsättningar att upprätthålla en hög kvalitativ verksamhet föreslår regeringen en ökning av anslaget med 650 000 kronor.

Konstområdesövergripande verksamhet

Nationella minoriteter

Sedan 2000 har Sverige en samlad politik för nationella minoriteter. Statens kulturråd fick 1999 regeringens uppdrag att utreda hur de nationella minoriteterna i Sverige skulle få mer utrymme i svenskt kulturliv.

Av Kulturrådets redovisning till regeringen våren 2001 framgår att stora och olika behov finns inom minoritetsgrupperna när det gäller språkvård och kulturverksamhet. Kulturrådet bedömer att de statliga insatserna för utvecklingen av en kulturpolitik för minoriteterna till en början bör satsas på vissa befintliga nyckelinstitutioner inom respektive minoritetsgrupp samt på romskt kulturverksamhet. Därutöver bör statliga medel finnas tillgängliga för olika behov av kulturstöd. Rådet pekar på vikten av att det finns tillgång till ett attraktivt kulturutbud och eget skapande för barn och unga.

Regeringen föreslår att Statens kulturråd fr.o.m. 2002 får fördela särskilda medel i syfte att främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Regeringen beräknar 7 miljoner kronor för ändamålet. Bidragen bör inrymma allmänt kulturstöd, bl.a. med inriktning på barn och

unga, projektstöd till Tornedalsteatern i Pajala, till finskspråkig kulturverksamhet, stöd till romsk kultur samt förstärkt statsbidrag till samisk kultur. För att vidareutveckla kulturpolitiken för minoriteterna kommer ytterligare insatser på olika områden att behövas. De förslag som lämnas här skall ses som ett första steg.

Regionala konsulenter för mångkultur

Utgångspunkten för den under 1999 och 2000 genomförda försöksverksamheten med Forum för världskultur har varit att många sällan eller aldrig kommer i kontakt med den kulturella mångfald som senare decennierna invandring tillfört samhället. De nya kulturyttringarnas utövare måste få möjlighet att möta en stor och brett sammansatt publik. Det innebär att befintliga institutioner och organisationer måste öppna dörrarna för det mångkulturella samhällets skiftande uttrycksformer. Målet är att ge hela befolkningen nya möjligheter att framföra eller uppleva en mångfald av kulturella uttryck.

Det handlar i hög grad om att öka kunskapen om i dag osynliga kulturyttringar och inspirera till engagemang hos både kulturproducenter och publik. Det är en lång process, som för att ge resultat kräver ett pådrivande arbete i kulturens omedelbara närhet. Insatserna bör därför ha en stark lokal och regional förankring. Av det skälet bör den fortsatta verksamheten få en decentraliserad organisation med Statens kulturråd som samordnande instans.

Regeringen avser därför att ge Statens kulturråd i uppdrag att samverka med regionala konsulenter för mångkultur. En väl fungerande modell till en sådan samverkan finns i den befintliga verksamheten med länskonsulenter (s.k. länskonstnärer) på olika konstområden. I likhet med länskonstnärerna skall konsulenterna för mångkultur ha till uppgift att verka som inspiratörer för utvecklingen i kontakt med beslutsfattare, institutioner och organisationer. De skall även ta till vara den kraft som finns i amatörkulturen. Konsulenterna skall ha en regional huvudman, som får ett statligt stöd för verksamheten men som förutsätts tillskjuta minst lika stort belopp som statsbidraget. Det statliga stödet skall ingå i det enhetliga stödssystemet för regional kulturverksamhet. Det ankommer på regeringen att besluta om tjänster- nas antal och fördelning efter förslag av Statens kulturråd.

Regeringens föreslår att 3 miljoner kronor anvisas för verksamhet med regionala konsulenter för mångkultur. Härutöver bör Kulturrådet få disponera 1,3 miljoner kronor inom ramen för sitt förvaltningsanslag för centrala utbildnings- och utvecklingsinsatser.

Kultur i arbetslivet

Statens kulturråd fördelar medel för att främja en bred kulturverksamhet med arbetsplatsen och arbetsgemenskapen som utgångspunkt. Bidraget förutsätter en medfinansiering från arbetstagarorganisationer och arbetsgivare. Syftet är att öka möjligheterna till konstnärliga upplevelser, främja ett vidgat deltagande i kulturlivet och bidra till att utveckla samspelet med yrkesmässigt arbetande konstnärer. Regeringen föreslår en förstärkning av de medel Kulturrådet fördelar för detta ändamål med 2 miljoner kronor.

Statens kulturråd

Statens kulturråd är den centrala förvaltningsmyndigheten inom kulturområdet. För att ge myndigheten möjlighet att utveckla kompetens inom de verksamheter som hör till ansvarsområdet, föreslår regeringen en förstärkning av Kulturrådets förvaltningsanslag med 1 miljon kronor.

Minskade hyreskostnader

Efter en översyn av kulturinstitutionernas lokal-kostnader, redovisade regeringen i 2001 års ekonomiska vårproposition sitt ställningstagande att kostnadsbaserade i stället för marknadsbaserade hyror bör tillämpas för ett antal äldre byggnader som i hög grad formats för sitt ändamål och kommit att bli symboler för en kulturinstitutionens verksamhet. Dessa fastigheter är Operans, Dramatens, Nationalmuseums, Naturhistoriska riksmuseets och Historiska museets huvudbyggnader. Åtgärden beräknas minska hyreskostnaderna med 19,1 miljoner kronor. För att kompensera minskade inleveranser från Fastighetsverket till statsbudgeten har anslagen för de fem institutionerna minskats med samma belopp. Berörda institutioner har tillförts reformmedel på sammanlagt 22,1 miljoner kronor.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Teater, dans och musik

En viktig del av de kulturpolitiska insatserna är den infrastruktur av konstnärliga institutioner som med statligt stöd byggts upp på nationell, regional och lokal nivå. Operan och Dramaten har tillsammans med Riksteatern, Svenska rikskonsertter och Dansens Hus initierande, främjande och producerande uppgifter av nationell betydelse. Regionala och lokala teater- och orkesterinstitutioner ger tillgång till professionell scenkonst och musik av hög kvalitet över hela landet. Genom länsmusiken samverkar staten och landstingen om att göra musik av samtliga genrer tillgänglig för alla. Staten lämnar även ett betydande stöd till det fria teater-, dans- och musiklivet genom bidrag till bl.a. fria grupper, arrangörsföreningar och fonogramproduktion.

Teater, dans och musik är det största insatsområdet inom den statliga kulturpolitiken. Insatserna uppgår 2001 totalt till drygt 1,4 miljarder kronor. Härtill kommer konstnärspolitiska åtgärder med inriktning på musik eller scenkonst. Stor betydelse har, förutom de bidrag och ersättningar som Konstnärnämnden fördelar, stödet till TeaterAlliansen på 15 miljoner kronor och den nya lagstadgade kassettersättningen som under 2000 gav 55,1 miljoner kronor för vidare befordran till dramatiker, skådespelare, musiker m.fl. Vidare får teatern, dansen och musiken del av konstområdesövergripande insatser i betydande omfattning. Dit hör bl.a. stödet till de tre län som ingår i försöksverksamheten med regional fördelning av kulturpolitiska medel, vissa nationella uppdrag, stödet till samisk kultur, stödet till centrumbildningar, stödet till centrala amatörorganisationer, verksamheten med länskonstnärer och insatserna på det mångkulturella området.

Under femårsperioden 1997–2001 har ca 85 miljoner kronor satsats på långsiktiga åtgärder inom teater-, dans- och musikområdet. De förslag som lämnas i denna proposition innebär en permanent förstärkning av området med 46 miljoner kronor. Den totala ökningen av statens insatser inom verksamhetsområdet sedan 1997 uppgår därmed till sammanlagt ca 131 miljoner kronor. Härtill kommer engångsinsatser på totalt ca 55 miljoner kronor.

Reformverksamheten under perioden 1997–2001 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området.

Dansen har tillförts medel för regional verksamhet samt för utökad verksamhet vid bl.a. Dansens Hus. Stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper har ökat och bidragen till musiklivets arrangörsorganisationer har i det närmaste fördubblats. En ny regional musikteaterinstitution (Norrlands Musik- och Dansteater), två dansinstitutioner (Skånes Dansteater och Norrdans) samt tre musikinstitutioner (Göteborgsmusiken, Musica Vitae i Växjö och Norrbottens kammarorkester) har införlivats i det regionala stödsystemet. Särskilda stöd har beviljats för utveckling av länsateaterverksamhet i Jämtlands och Södermanlands län.

I anslutning till den anslagsjustering avseende länsmusik som riksdagen beslutade 1997 (prop. 1997/98:1 utg.omr. 17, bet. 1997/98:KrU1, rskr. 1997/98:97) har särskilda nivåhöjande insatser gjorts för ett antal länsmusikorganisationer med permanent orkester eller annan specialinriktad verksamhet. Ett förstärkt stöd har sålunda lämnats till Svenska Kammarorkestern i Örebro, Gotlandsmusiken, Musik i Dalarna och Norrbottensmusiken.

Särskilda insatser har gjorts för att förstärka folkmusikens och folkdansens ställning i landet. Eric Sahlström-institutet i Tobo, Uppland, har tilldelats ett årligt verksamhetsstöd och Rikskonserter har fått möjlighet att inrätta en scen för folk- och världsmusik och dans i det s.k. Stallet på Nybrokajen 11 i Stockholm.

Under 1998 och 1999 avsattes en mindre del av de regionala institutionernas årliga verksamhetsstöd till riktade utvecklingsinsatser i syfte att öka tillgängligheten. Från och med 2000 har denna avsättning permanentats. Sedan 1999 får de regionala institutionerna också ett särskilt stöd för projektsamverkan med tonsättare.

Tillfälliga stöd har under 1998 och 1999 lämnats till kulturinstitutioner med akuta ekono-

miska problem, huvudsakligen regionala teaterinstitutioner. Särskilda insatser, har vidare gjorts för vissa mindre teatrar eller liknande av nationellt intresse såsom Drottningholms slottsteater, Vadstena-akademien och Dalhalla festspelscen i Rättvik.

Teater-, dans- och musikinstitutioner som omfattas av det statliga pensionssystemet har hittills haft starkt subventionerade premier. Från och med 2001 synliggörs statens verkliga kostnad för de anställdas pensioner genom att institutionerna tillförts närmare 100 miljoner kronor i kompensation för höjda pensionspremier.

Nationalscenerna har under perioden varit föremål för vissa insatser av såväl tillfällig som permanent karaktär. Operan har beretts möjlighet att förvärva Vasateatern som andrascen och även fått en förstärkning av sitt allmänna driftstöd. Dramaten, som utökat sin verksamhet till Elverket, har också fått ett ökat driftstöd samt vissa engångsmedel med anledning av Lilla scenens ombyggnad.

Litteraturen, läsandet och språket

Statens insatser på litteraturområdet koncentreras på att stimulera en varierad utgivning av kvalitetslitteratur samt på att öka tillgången till och intresset för litteratur i hela landet. Folk- och skolbibliotek, förlag och bokhandel får därför årligen del av statsbidrag i olika former. Till länsbibliotek utgår verksamhetsbidrag för att stödja folkbiblioteken med kompletterande medieförsörjning och utvecklingsverksamhet. Kommuner har möjlighet att ansöka om statsbidrag för inköp av litteratur till barn och unga. Förlagen kan ansöka om utgivningsstöd för enskilda titlar och de böcker som fått stöd distribueras gratis till bibliotek och bokhandel. Till bokhandeln utgår vidare bidrag för att stimulera nyetableringar, för att bredda den enskilda bokhandelns sortiment och för att investeringar i ny teknik skall kunna göras. Särskilda medel för läsfrämjande insatser utgår till skolor, bibliotek och ideella organisationer. Produktions- och utvecklingsstöd utgår vidare till kulturtidskrifter. Ett betydande statligt stöd går till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen, vilket innebär att funktionshindrade kan ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter. Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden erhåller bidrag för framför allt språkvårdande verksamhet. Under 2001 uppgick insatserna på litteraturområdet till drygt 240 miljoner kronor.

Under femårsperioden 1997–2001 har litteraturområdet förstärkts med ca 65 miljoner kronor. Med de förslag som lämnas i denna proposition kommer ytterligare 3 miljoner kronor att satsas på folkbiblioteken. Den totala ökningen av statens insatser inom verksamhetsområdet sedan 1997 uppgår därmed till sammanlagt 68 miljoner kronor. Till detta kommer insatser i form av verksamhetsbidrag till olika bibliotek och arkiv, bidrag till folkbibliotekens verksamhetsutveckling och övriga bidrag inom litteratur och biblioteksområdet som rymms under konstområdesövergripande verksamhet.

De reformer som infördes under perioden 1997–2001 omfattar framför allt en bibliotekslag, ett nytt stöd till kommuner för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek, ett permanent stöd till läsfrämjande verksamhet och ett utvecklat utgivningsstöd som innebär att den litteratur som får utgivningsstöd också distribueras till bibliotek och bokhandel. Vidare utökades stöden till bokhandeln, till En bok för alla AB, till Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen.

Bild, arkitektur och form

De statliga insatserna på området är inriktade på att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt, oavsett var man bor i landet, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Omfattande statliga insatser för den offentliga konsten görs främst genom Statens konstråd. Vidare omfattar insatserna på bild- och formområdet – förutom de direkta insatserna för bild- och formkonstnärerna – stöd till de statliga konstmuseerna, Riksutställningar, Nämnden för hemslöjdsfrågor, läns museerna samt vissa andra museer och utställare i hela landet. Staten lämnar årligen stöd till bl.a. konstfrämjande organisationer, Akademien för de fria konsterna samt till konsthantverkskooperativ och kollektivverkstäder. I arbetet för att öka intresset för bild- och formkonst i regionerna spelar dessutom länskonstnärerna en viktig roll.

Inom ramen för anslagen till Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor och Bidrag till bild- och formområdet har staten fördelat ca 95 miljoner kronor under 2001. Detta innebär en ökning med ca 17 miljoner kronor under femårsperioden 1997–2001. Härtill kommer reformer och engångssatser på konstmuseiom-

rådet samt bidrag och ersättningar till bild- och formkonstnärer.

I det följande beskrivs nya beslut och reformer på området under perioden 1997–2001. Ytterligare reformer med anknytning till bild- och formområdet redovisas under Museer och utställningar, Konstnärernas villkor samt Konstområdesövergripande verksamhet.

Statens konstråd har en ledande roll när det gäller den offentliga konsten i landet. Sedan 1997 har Konstrådet ett vidgat uppdrag att, utöver ansvaret att förvärva konst till statliga lokaler, även verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. För sitt vidgade uppdrag har Konstrådet under åren tillförts 12 miljoner kronor och disponerar 2001 totalt 36,5 miljoner kronor för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.

Förutom stöd till de konstfrämjande organisationerna fördelar Statens kulturråd sedan 1999 även ett särskilt bidrag till vissa fristående utställningsarrangörer. Det nya stödet förstärktes 2001 och uppgår till sammanlagt 6,5 miljoner kronor. År 1999 inrättades också ett nytt stöd om 2 miljoner kronor för utrustning till konstnärers kollektivverkstäder.

För att bredda de konstnärliga uttrycksformerna och därtill höja kvaliteten i utställningarna har Konstfrämjandet och vissa andra icke-statliga utställningsarrangörer fått möjlighet att fördela en statligt finansierad utställningsersättning till bild- och formkonstnärer i samband med utställningar. Denna vidgade utställningsersättning har sedan 1997 successivt förstärkts och uppgår 2001 till 8 miljoner kronor. Som ett komplement till utställningsersättningen infördes på försök även ett nytt stöd till arrangerande konstföreningar 2001.

Sedan 1997 har Röhsska museet ett nätverksansvar inom form- och konsthantverksområdet. Inom området samtidskonst har ett nationellt uppdrag inrättats, som under perioden 2000–2002 innehas av BildMuseet i Umeå.

I syfte att öka efterfrågan på och förståelsen för god arkitektur, formgivning och design beslutade regeringen i februari 2000 att ge 44 myndigheter i uppdrag att delta i Arkitekturåret 2001. Samtidigt gick en inbjudan ut till över 500 andra myndigheter, institutioner och organisationer om att också vara med i detta arbete. Redovisningen av myndighetsuppdragen under Arkitekturåret ska lämnas till Kulturdepartementet under 2002. Under hösten 2002 ska

också Arkitekturmuseet och Statskontoret ha lämnat var sin redovisning kring det samlade resultatet av insatserna under Arkitekturåret 2001.

Såväl Arkitekturmuseet som Föreningen Svensk Form har tilldelats särskilda uppgifter och nationella uppdrag inom ramen för handlingsprogrammet Framtidsformer; Handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design. Grunden för detta arbete är regeringens proposition med ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design som beslutades i mars 1998 (prop.1997/98:117). I maj samma år beslutade regeringen om förändrad lagstiftning och riktlinjer för verksamheten. Sedan 1996 finns också en interdepartemental arbetsgrupp bildad för arkitektur, formgivning och design.

Under EU-ordförandeskapet har Kulturdepartementet den 15–16 maj tillsammans med Arkitekturmuseet genomfört ett expertmöte kring temat Barn – Identitet – Arkitektur. Mötet ingår i Europeiskt Arkitekturforum – ett informellt nätverk mellan professionellt yrkesverksamma och EU:s medlemsstater – i syfte att verka för ökat erfarenhetsutbyte inom arkitektur, stadsplanering, form och design.

Under två dagar diskuterades hur arkitektur kan användas som ett identitetsskapande redskap för att främja demokrati, dels utifrån ett barnperspektiv, dels med fokus på utsatta bostadsområden i europeiska storstäder. Cirka 100 representanter för arkitektorganisationer och europeiska ministerier deltog i seminariet.

I den statliga handlingsplanen för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79) speglas också statens insatser vad gäller tillgänglighetsaspekten inom arkitektur, formgivning och design.

Film

Att främja produktion och distribution av svensk kvalitetsfilm är filmpolitikens huvuduppgift. Genom stiftelsen Svenska Filminstitutet fördelar staten stöd till filmproduktion, distribution och visning samt till filmkulturell verksamhet. Insatser som främjar ett brett utbud av film i hela landet samt insatser riktade till barn och ungdomar är särskilt prioriterade. En annan viktig kulturpolitisk ambition är att öka tillgängligheten till film för funktionshindrade.

Den 1 januari 2000 trädde ett nytt filmavtal i kraft (prop. 1998/99:131). Flera parter ökade i samband med detta sina direkta bidrag. Det statliga bidraget ökade med 67,6 miljoner kronor

och det årliga statliga bidraget till Filminstitutet är numera 200,5 miljoner kronor. Sveriges Television bidrar med 38 miljoner kronor och TV 4 med 7,2 miljoner kronor. Från biograferna tillgodogör sig Filminstitutet enligt avtalet 10 procent av biljettintäkterna, vilket 2000 motsvarade drygt 106 miljoner kronor. Sammanlagt har de statliga insatserna för filmen under femårsperioden 1997–2001 ökat med 83 miljoner kronor.

2000 års filmavtal har inneburit en kraftig förstärkning av produktionsstöd till svensk film, en satsning på lanseringsstöd, stöd till distribution av parallellkopior (för visning utanför storstadsområdena) och stimulansbidrag till biografägare för visning av svensk film. Medel har också avsatts för stöd till visningsorganisationer/regional verksamhet, internationell lansering av svensk film, textning och syntolkning av svensk film samt medel för bevarande och tillgängliggörande av det svenska filmarvet.

Inom ramen för Sveriges ordförandeskap har Svenska Filminstitutet i samarbete med Kulturdepartementet genomfört ett seminarium om EU och filmpolitiken, med särskild inriktning på nationella stöd. Tjänstemän och representanter från ministerier, filminstitut och motsvarande organisationer inom EU- och EES-länder deltog i mötet.

Konstnärernas villkor

Statens insatser för konstnärerna handlar om att stimulera till konstnärligt arbete genom direkta bidrag och ersättningar samt upphovsrättsligt grundade skydd och ersättningformer men också om att anpassa generella regelverk på andra samhällsområden till de speciella villkor som gäller för konstnärer.

Sammantaget uppgår bidrag och ersättningar till konstnärer 2001 till drygt 265 miljoner kronor. Här tillkommer direkt eller indirekt verkande insatser inom ramen för anslagen till olika konstområden. Inom ramen för utgiftsområde 17 görs även insatser med syfte att förbättra konstnärers situation på arbetsmarknaden.

Under femårsperioden 1997–2001 har totalt 138 miljoner kronor satsats på nivåhöjande reformverksamhet. Med de förslag, inklusive pris- och löneomräkning, som lämnas i denna proposition kommer ytterligare 7,6 miljoner kronor tillföras i syfte att förstärka insatserna för att förbättra konstnärernas villkor.

Inom området har bl.a. följande reformer för att förbättra konstnärernas villkor genomförts under perioden 1997–2001.

Genom den individuella visningsersättningen som infördes 1997 får bildkonstnärer ersättning när deras verk som finns i offentlig ägo visas för allmänheten. Sedan 1997 finns ett särskilt dramatikerstöd för att stimulera till nyproduktion av svensk dramatik. Regeringen har även satsat stora resurser på det internationella utbytet, bl.a. genom att möjliggöra för Konstnärsnämnden att inrätta ett internationellt ateljécentrum (IASPIS – International Artists' Studio Program in Sweden).

Samordnade insatser inom ramen för kultur- och arbetsmarknadspolitiken inleddes på försök 1999 och permanentades fr.o.m. 2001. Genom förstärkta stöd till olika konstnärliga centrumbildningar har arbetsförmedlingsverksamheten för konstnärer kunnat utvecklas och intensifieras. Genom TeaterAlliansen har för närvarande närmare 100 frilansande skådespelare garanterats en anställning under perioder då de inte har anställning hos andra arbetsgivare inom teaterområdet. Avsikten är att avlasta arbetslöshetskassan och öka effektivitet vid förmedling av konstnärliga uppdrag. Samtidigt som villkoren för de yrkesverksamma konstnärerna förbättras genom tryggare anställningsformer och ökad konstnärlig frihet.

På det upphovsrättsliga området har regler införts som möjliggör ersättningar till konstnärer och rättighetsinnehavare i form av s.k. kassettersättning och vidareförsäljning av bildkonst (*droit de suite*) som under 2000 sammantaget uppgick till närmare 70 miljoner kronor.

Inom ramen för Sveriges ordförandeskap i EU har ett seminarium om de konstnärliga upphovsmännens villkor i Europa genomförts i Visby. Mötet hade 150 deltagare från samtliga medlemsstater, de flesta kandidatländerna och EES-länderna. Mötet var det första i sitt slag där en majoritet av aktiva konstnärer medverkade inom ramen för ett ordförandeskap.

Vidare har en EU-resolution om de yrkesverksamma konstnärernas villkor antagits efter initiativ från Sverige. Resolutionen innebär att Kommissionen fortsättningsvis skall bevaka att konstnärerna ges möjlighet att kommentera EU-initiativ som har inverkan på konstnärernas arbetssituation samt att det i Visby inledda in-

formations- och erfarenhetsutbytet om konstnärspolitikerna i Europa får en fortsättning.

Arkiv

Den statliga verksamheten på arkivområdet syftar bl.a. till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial samt till att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling.

Inom ramen för anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, bidrag till regional arkivverksamhet, Språk- och folkminnesinstitutet och Svenskt biografiskt lexikon anvisar staten årligen ca 300 miljoner kronor till arkivområdet. Under 1997–2001 har anslagen till Riksarkivet och landsarkiven samt bidrag till regional arkivverksamhet förstärkts med totalt 4,75 miljoner kronor. Av detta belopp avser 900 000 kronor Riksarkivet och landsarkiven, 1,65 miljoner kronor Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek och 2,2 miljoner kronor bidrag till regional arkivverksamhet.

Kulturutskottet anför i betänkandet 2000/01:KrU5 bl.a. att regeringen bör göra en kartläggning av de åtgärder som hittills har vidtagits då det gäller samverkan inom ABM-området, dvs. samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer, och en utvärdering av hittills gjorda insatser och vunna erfarenheter. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen avser bl.a. att ge Statens kulturråd, Riksarkivet och Kungl. biblioteket i uppdrag att kartlägga och utvärdera vidtagna åtgärder på området.

Under det svenska ordförandeskapet i EU anordnade Riksarkivet en internationell konferens där arkiven belystes ur demokrati- och kulturarvsperspektiv. Vid konferensen, som hölls i Lund, närvarade representanter från såväl EU-länderna som kandidatländerna.

Kulturmiljö

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet syftar till att bevara och levandegöra kulturarvet och göra det tillgängligt för alla. Inom ramen för anslagen till Riksantikvarieämbetet (RAÄ), bidrag till kulturmiljövård och bidrag till regionala museer fördelar staten årligen ca 530 miljoner kronor till kulturmiljöområdet. Dessutom har länsstyrelserna en mycket viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet.

Värdefulla kulturpräglade landskap kan enligt miljöbalken skyddas som kulturresevat. Sedan 2000 har två kulturresevat inrättats, planering har genomförts för tre kulturresevat och ytterligare 20 resevatbildningar når sin slutfas under 2001.

Regeringen har initierat och under perioden 1999–2001 genomfört en särskild satsning på industrisamhällets kulturarv. Sammanlagt har 24,5 miljoner kronor anvisats. Under satsningens tre år har närmare 50 projekt möjliggjorts. I dessa medverkar såväl statliga som icke-statliga museer och arkiv, länsstyrelser, studieförbund, ideella föreningar, hembygdsrörelsen m.fl.

Under Sveriges ordförandeskap i EU arrangerade RAÄ en internationell expertkonferens kallad *Industrial heritage as a force in a democratic society*. Konferensen, som ägde rum i industrihistoriskt intressanta miljöer i Örebro, Nora och Degerfors, finansierades till stor del av regeringen genom satsningen på industrisamhällets kulturarv.

I samband med propositionen 1999/2000:30 Det nya försvaret, och de avvecklingar inom Försvarsmakten som blev följden har regeringen fattat beslut om att byggnadsminnesförklara fyra militära anläggningar. Byggnader och områden inom Dalregementet, f.d. I 13 i Falun, kustartilleriregementet KA 3 i Fårösund, luftvärnsregementet Lv 3 i Norrtälje och artilleriregementet A 8 i Boden är nu genom föreskrifter fastställda av regeringen skyddade som byggnadsminnen.

Med anledning av bolagiseringen av SJ har regeringen gett RAÄ i uppdrag att tillsammans med SJ och berörda myndigheter utarbeta ett underlag med en kulturhistorisk prioritering av de fastigheter som berörs av den ändrade verksamhetsformen. RAÄ har redovisat förslag på att byggnadsminnesförklara vissa fastigheter. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i nästa års budgetproposition med en redovisning av detta arbete.

För att samla kulturmiljösektorn kring de nya målen för området (prop. 1998/99:114) har Läns museernas samarbetsråd, länsstyrelserna och RAÄ under 2001 tagit initiativ till projektet Agenda Kulturarv. Projektet Agenda Kulturarv syftar till att utifrån kunskaper om kulturmiljön medverka till en gemensam värdegrund samt verka för en öppen diskussion med allmänhet och andra samhällsområden kring värderingar, behov, mål och metoder.

Med medel från regeringens s.k. Östersjömiljard fr.o.m. budgetåret 1995/96 har olika byggnadsvårdsprojekt genomförts i Polen, Estland och Lettland. Sammanlagt har 71 miljoner kronor använts till kulturmiljöinsatser i Östersjöområdet.

I november 2000 fördes två svenska objekt upp på Unescos världsarvslista: Höga Kusten och Södra Ölands Odlingslandskap.

Inom RAÄ:s arkeologiska uppdragsverksamhet uppgick antalet fältarbetstimmar till 49 696 under 2000 vilket är en ökning med 10 procent av uppdragsvolymen i förhållande till 1999.

Museer och utställningar

Statens insatser inom musei- och utställningsområdet sker främst inom ramen för anslagen till de centrala museerna, till Riksutställningar och till de regionala museerna. Vidare ges bidrag till ett antal andra museer och institutioner inom området. Genom dessa medel samt systemet med statliga utställningsgarantier och stödet till icke-statliga kulturlokaler främjas musei- och utställningsverksamhet i hela landet. År 2001 uppgår det samlade statliga stödet till musei- och utställningssektorn till drygt 1,1 miljarder kronor. De förslag som nu lämnas innebär en ökning med 46 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

De statliga insatserna inom musei- och utställningsområdet syftar till att bevara kulturarvet och göra det tillgängligt, att utveckla och förmedla kunskap om kulturarvet och därigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen. Särskilda insatser har under 2001 gjorts bl.a. för industrisamhällets kulturarv, på arkitektur, på samtida konst och på att uppmärksamma kulturarvets betydelse för en demokratisk samhällsutveckling.

Genom regeringens satsning på industrisamhällets kulturarv har olika projekt tilldelats medel. En stor andel av dessa projekt har bedrivits inom musei- och utställningssektorn.

Samtida konst är ett av regeringen prioriterat område inom kulturpolitiken. Moderna museet skiljdes den 1 juli 1999 från Statens konstmuseer och bildade en egen myndighet, vilket befäste Moderna museets ställning som en ledande institution för modern och samtida konst. Museet har sedan dess tillförts sammanlagt 10 miljoner kronor i ökade verksamhetsmedel. Utöver detta tilldelades Moderna museet 4 miljoner kronor 2000 för inköp av konst. Från och med 2001 utgår 3,2 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Även andra institutioner bidrar till att förverkliga regeringens politik inom området. För exempelvis Riksställningar är samtida konst en viktig uppgift. Riksställningar har under senare år, i samarbete med bl.a. regionala museer, genomfört en rad uppmärksammade utställningar. BildMuseet i Umeå har under åren 2000–2002 getts ett nationellt uppdrag att bl.a. förbättra möjligheterna för samtida svensk och internationell konst att visas utanför storstadsområdena.

Pedagogiskt arbete är en central uppgift för museerna och under åren 2001–2003 genomförs därför en särskild satsning på museipedagogik. De regionala museerna samt Nordiska museet och Statens historiska museer har för denna period tilldelats sammanlagt 45 miljoner kronor för att stärka samarbetet mellan museerna och stödda projekt som syftar till att utveckla den pedagogiska verksamheten inom museisektorn. För att stödja samarbetsprojekt, främst med koppling till industrisamhällets kulturarv och till fotografi, har dessutom utvecklingsbidraget till de regionala museerna höjts med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2001.

Internationellt kulturutbyte är prioriterat inom musei- och utställningsområdet. Museerna deltar i flera internationella nätverk och samlarbetsprojekt, främst beträffande forskning och utställningsverksamhet men också bl.a. i syfte att begränsa illegal handel med kulturföremål. Samarbete med andra Östersjöländer har varit särskilt prioriterat och regeringens s.k. Östersjömiljard har i vissa delar kunnat utnyttjas av museisektorn.

Inom ramen för det svenska EU-ordförandeskapet genomfördes den 10–13 juni 2001 expertkonferensen Museum 2000, anordnad av svenska ICOM (International Council of Museums), Svenska museiföreningen och Riksställningar. Syftet med konferensen var att fördjupa samtalet om museernas framtida arbete och förnyelseprocesser. Sammanlagt medverkade 230 personer från 30 nationer.

Levande historia

I juni 1997 visade en forskningsrapport att en del svenska barn var osäkra på om Förintelsen hade ägt rum. Dessa fakta och en våldsutveckling med nazistiska, rasistiska och diskriminerande förtecken ledde fram till en informationsinsats, kallad Levande historia, initierad av statsminister

Göran Persson och riktad framför allt till föräldrar, lärare och till barn i skolåldern.

Levande historia fick i uppdrag att sprida kunskap om Förintelsen och med utgångspunkt i denna skapa diskussion om frågor om tolerans, demokrati, medmänsklighet och människors lika värde. Levande historia har därefter genomfört en lång rad insatser nationellt och internationellt, däribland publicerat boken "...om detta må ni berätta..." som idag har översatts till nio språk och distribuerats i över 1 miljon exemplar och tagit fram diskussionsunderlaget "Valet är ditt" med Riksförbundet Hem och skola, riktad till föräldrar med barn i grundskolan. Vidare har Levande historia erbjudit filmvisningar om nazism och motståndskamp i grund- och gymnasieskolan i samarbete med Svenska Filminstitutet, utarbetat "Bilderna av Förintelsen" – ett pedagogiskt underlag för lärare, startat folkbildningskampanjen "Då och Nu" tillsammans med studieförbunden och etablerat webbplatsen www.levandehistoria.org. Ytterligare en viktig del har varit att arrangera lärarseminarier på tema Förintelsen och samhällets värdegrund.

Härutöver har Levande historia arrangerat en rad konferenser, utställningar och seminarier, bland annat i samband med "Stockholm International Forum on the Holocaust" i januari 2000 och "Stockholm International Forum: Combating Intolerance" i januari 2001. Kommittén kommer under hösten 2001 att publicera en informationsskrift om den 27 januari som en svensk minnesdag över Förintelsen, riktad till kommuner, länsstyrelser, organisationer och andra aktörer. Dess syfte är bland annat att ge en bakgrund till varför en minnesdag är betydelsefull idag. Under innevarande höst kommer en webbplats för Förintelsens minnesdag att etableras på Levande historias hemsida.

Magasinsfrågor m.m.

Inom det statliga museiområdet har de senaste åren en rad förändringar skett, vilket redogjorts för bl.a. i 2001 års budgetproposition (prop. 2000/01:1, s. 36). Översynsarbetet inom museiområdet har gett vid handen att inga ytterligare strukturella förändringar bör ske för närvarande. De viktigaste problemområden som regeringen kunnat påvisa analyseras nu på följande sätt.

Under de senaste åren har flera insatser gjorts för att förbättra förutsättningarna för bevarande av kulturarvet, t.ex. inom det s.k. Sesamprojektet och genom det nu pågående Kulturarvs-

II. De centrala museerna har regeringens uppdrag att årligen redovisa sina planer för samlingarnas långsiktiga bevarande. Regeringen har gjort bedömningen att samarbete kring bl.a. magasinering kan ge goda utvecklingsmöjligheter för museisektorn. Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd har därför fått i uppdrag att tillsammans redovisa en plan för inventerings- och analysarbete beträffande de centrala museernas magasin för samlingar. Uppdraget har redovisats till regeringen. I samband med detta har också samordningsaspekter inom området granskats.

Ett särskilt uppdrag har getts till Statens kulturråd att tillsammans med de centrala museerna utarbeta en strategi för att förbättra säkerheten vid museerna. I detta arbete ingår en översyn av såväl stöld- som brandsäkerhet. Kulturrådet skall även vara samordnande vid museernas eventuella upphandling av säkerhetssystem m.m. Insatser för förbättring av säkerheten i såväl utställnings- som magasinlokaler har redan påbörjats på vissa museer. Regeringen följer utvecklingen och avser återkomma med fortsatta överväganden på området.

Trossamfund

Vårt samhälle präglas i allt högre grad av religiös mångfald, vilket bl.a. är en följd av de senaste årtiondenas invandring och ökade internationalisering.

Under senare delen av 1990-talet bedrevs ett omfattande arbete för att förbereda och genomföra stat-kyrkareformen som trädde i kraft den 1 januari 2000. En av utgångspunkterna för reformen var att öka likställigheten mellan olika trossamfund. Genom lagen (1998:1593) om trossamfund öppnades en möjlighet för trossamfund att verka i en ny juridisk form, registrerat trossamfund.

Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och av avgiftshjälp till registrerade trossamfund. Statsbidrag kan utgå som organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag. Anslaget för stöd till trossamfund uppgår 2001 till ca 51 miljoner kronor. För närvarande (september 2001) omfattas 19 trossamfund och två samverkansorgan av statsbidragssystemet och sju trossamfund har beviljats avgiftshjälp.

Regeringen har under 2000 tillsatt ett särskilt råd bestående av representanter för staten och trossamfunden (Regeringens råd för kontakt

med trossamfunden). Inom ramen för rådets verksamhet skall övergripande frågor av gemensamt intresse för staten och trossamfunden diskuteras. Syftet är att rådet skall vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter.

I februari 2001 överlämnade Bibelkommissionen en samlad utgåva av nyöversättningen av bibeln med noter, uppslagsdel, parallellhänvisningar och textkritiska anmärkningar (SOU 2000:100). Överlämnandet innebar att Bibelkommissionen, som tillsattes 1972, har slutfört sitt arbete.

Konstområdesövergripande verksamhet

Verksamhetsområdet omfattar myndigheten Statens Kulturråd samt bidrag till allmän kulturverksamhet, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Dessutom ingår bidrag till samisk kultur, bidrag till verksamheter som får särskilda nationella uppdrag samt medel till försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Insatserna på det konstområdesövergripande området uppgår 2001 till drygt 330 miljoner kronor.

Under femårsperioden 1997–2001 har det konstområdesövergripande området förstärkts med totalt ca 32 miljoner kronor. Under 1997 och 1998 anvisades dessutom totalt drygt 148 miljoner kronor för att bidra till genomförandet av Kulturåret 1998. Med de förslag som lämnas i denna budgetproposition, kommer ytterligare 13 miljoner kronor att satsas inom det konstområdesövergripande området. Den totala ökningen av statens insatser sedan 1997 uppgår därmed till sammanlagt 45 miljoner kronor.

Reformverksamheten under perioden 1997–2001 omfattar bl.a. följande åtgärder inom området:

Åtta tidsbegränsade nationella uppdrag har givits till vissa institutioner eller verksamheter som står för utveckling och förnyelse inom en konstriktning eller verksamhetsform. Syftet är att ta tillvara kunnande och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet. Varje institution som givits ett nationellt uppdrag har tilldelats ett årligt bidrag. För detta ändamål avsattes 8 miljoner kronor 2001. De åtta nationella uppdragen är inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design samt barnkulturforskning. Inneha-

vare av dessa uppdrag är för närvarande i ovan nämnd ordning Gottsunda Teater i Uppsala, FilmPool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Stockholm, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), BildMuseet i Umeå, Kalmar läns museum, Föreningen Svensk Form och Regionteatern Blekinge-Kronoberg.

Ett stöd till verksamhet med s.k. länskonstnärer har inrättats för att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, framför allt bland barn och ungdom, samt att höja kvaliteten inom amatorkulturen. För detta ändamål avsattes 6,7 miljoner kronor 2001 till sammanlagt 29 tjänster. Dans och bildkonst är prioriterade områden, men länskonstnärer finns även för områdena teater, form/design och samisk jojk.

Ett särskilt stöd för att främja funktionshindrades tillgång till kultur inrättades 1999. För detta ändamål avsattes 9,5 miljoner kronor 2001, vilket är en förstärkning med 7,5 miljoner kronor jämfört med 2000 (se även under avsnitt 4.5.2 Insatser utanför politikområdet).

För att möjliggöra satsningen på en samisk teater förstärktes bidraget till samisk kultur med 4 miljoner kronor 1999, vilket innebär att det totala bidraget till samisk kultur 2001 uppgick till ca 14,5 miljoner kronor. Regeringen föreslår i denna proposition förstärkta insatser till nationella minoriteter. Sedan 1999 erhåller Kurdiska biblioteket ett årligt verksamhetsbidrag på 1 miljon kronor.

Regeringen har gett Statens kulturråd i uppdrag att stärka och vidareutveckla arbetet med kultur i skolan på nationell nivå. Arbetet bedrivs i nära samverkan med myndigheter, institutioner och organisationer inom utbildnings- och kulturområdet. Statens kulturråd och Statens skolverk arbetar gemensamt för att samordna arbetet. I nära samverkan med detta uppdrag stöder och vidareutvecklar Statens kulturråd även kulturinstitutionernas och det fria kulturlivets kulturpedagogiska arbete i relation till skolan. Från och med 2000 har en barn- och ungdomsteaterkonsulent knutits till Statens kulturråd, vilket bl.a. underlättar arbetet med att följa utvecklingen inom området.

Den 1 januari 2000 permanentades Kulturnät Sverige (www.kultur.nu) inom Statens kulturråd. Ett nationellt Internetbaserat kulturnätverk utgör ett viktigt instrument i arbetet för att uppnå de kulturpolitiska målen. Syftet med Kulturnät Sverige är att öka intresset för och tillgängligheten till svensk kultur samt intresset för

eget kulturskapande, genom att tillhandahålla en webbplats som kan tjäna som en gemensam ingångssida till hela det svenska kulturutbudet på Internet. Barn och ungdomar ägnas särskild uppmärksamhet och en hög användbarhet för personer med funktionshinder eftersträvas.

Insatserna på det mångkulturella området har förstärkts bl.a. genom försöksverksamhet med Forum för världskultur under 1999 och 2000. Verksamheten har varit initiativtagande och stödjande samt inriktad på att ge hela befolkningen nya möjligheter att framföra eller uppleva en mångfald av kulturella uttryck. Regeringen föreslår i denna proposition fortsatta insatser på det mångkulturella området.

Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel inleddes den 1 juli 1998 i Skåne, Gotlands och Kalmar län. I sitt slutbetänkande Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning (SOU 2000:85) har den parlamentariskt tillsatta kommittén (In 1997:08) utvärderat hela den försöksverksamhet som enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skall pågå t.o.m. 2002. Närmare 300 remissinstanser har yttrat sig och en sammanställning av remissyttrandena redovisas i Ds 2001:22. Regeringen avser att under hösten 2001 lägga en proposition till riksdagen i denna fråga.

Forskning inom kulturområdet

De senaste årens debatt om samhällsutvecklingen visar tydligt på att det finns ett stort behov av ökad forskning inom kulturområdet. Flera av myndigheterna som bedriver sektorsforskning ansvarar för långsiktiga forskningsprojekt där frågor om demokrati, värderingar och förhållningssätt i samhället lyfts fram. Dessa övergripande frågor kräver även ett ökat samarbete mellan universitetsforskning och sektorsforskning. Regeringens riktade satsning i form av ett nationellt uppdrag för att öka samverkan mellan barnkultur och forskning är ett sådant exempel. Betydelsen av samarbetet mellan universitet, högskolor och kulturinstitutioner betonas även i regeringens satsning på att stärka genusperspektivet i museernas verksamhet.

De myndigheter som får sektorsforskningsmedel har ansvar för att det forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för den egna verksamhetens kunskapsförsörjning kommer till genomförande. Myndigheterna har även ett ansvar för att förmedla ny kunskap både till verk-

samma inom kultursektorn och till allmänheten. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådets rapport från mars 2000 (dnr Ku1997/711/Ka) visade dock att det finns ett fortsatt stort behov av att utveckla metoder och modeller för att presentera forskningsresultat och dess tillämpningar.

I jämförelse med andra samhällssektorer förfogar kultursektorn över små forskningsresurser. Anslaget till sektorsforskningen är dock mycket värdefullt för kunskapen kring och utvecklingen av kultursektorns verksamhet. Det särskilda anslaget för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet uppgår 2001 till 36,2 miljoner kronor.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Utbildningspolitik

Statens bidrag till folkbildningen skall bl.a. syfta till att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande. Under 2000 arrangerade studieförbunden drygt 210 000 kulturprogram med ca 16,8 miljoner deltagare. Utöver detta genomför folkhögskolorna och studieförbund flera kurser med en estetisk inriktning. Folkbildningens resultat redovisas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Förutom folkbildningen kan nämnas att de konstnärliga utbildningarna, framförallt på högskolenivå, innebär viktig stimulans till det lokala och nationella konstlivet.

Arbetsmarknadspolitik

Kulturarbetare har en arbetsmarknad som delvis präglas av andra förhållanden än de som råder inom många andra yrken. I propositionen (prop. 1999/2000:139 bet. 2000/01: Au5, rskr. 2000/01 :102) En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring uttalar regeringen att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden. Inom AMS kulturarbetsdelegation har under 2001 arbetet inletts med att i samråd med de berörda kulturarbetargrupperna utforma tydliga riktlinjer med utgångspunkt i propositionen.

Handikappolitik

Regeringen har med anledning av propositionen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000: SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, lämnat förslag till åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten för funktionshindrade inom kulturlivet. I förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för att genomföra handikappolitiken, som trädde i kraft den 1 september 2001, förtydligas myndigheternas ansvar att verka för att de handikappolitiska målen integreras i verksamheten.

Storstadspolitik

Även inom storstadspolitiken har betydande insatser gjorts på kulturområdet. Kulturinsatser har stor betydelse för en positiv utveckling av storstadsregionerna. Utöver de satsningar som görs inom ramen för kulturpolitiken när det gäller storstädernas kulturmiljö avsattes i samband med propositionen (1997/98:165) Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet medel om minst 10 miljoner kronor per år till kulturverksamhet. Syftet med denna satsning är att förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor i utsatta stadsdelar inom storstadsregionerna. Fördelningen av dessa medel sker inom ramen för de lokala utvecklingsavtal som tecknas mellan staten och berörda kommuner. I de avtal som hittills tecknats uppgår de sammanlagda kultursatsningarna till drygt 30 miljoner kronor. Regeringen ser mycket positivt på berörda kommuners ambitioner att satsa på kultur i dessa sammanhang.

Regeringen avser att ge Mångkulturellt centrum i uppdrag att utvärdera de kultursatsningar som ryms inom ramen för storstadssatsningen. Resultatet skall redovisas till regeringen under våren 2002.

Regionalpolitik

I de regionala tillväxtavtal som nu genomförs i landet framhålls ofta kulturens roll för regional attraktivitet och identitet liksom kulturens betydelse för skapande av nya företag och arbetstillfällen.

Under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling, har regeringen under perioden 1998–2000 avsatt 30 miljoner kronor i ett program för ökad tillgänglighet till det gemensamma kulturutbudet och stärkande av kulturell utveckling och infrastruktur. Statens kulturråd

har haft i uppdrag att fördela medlen. I redovisningen av uppdraget framhåller Kulturrådet att programmet uppnått de ställda målen och varit mycket framgångsrikt, bl.a. med hänsyn till att samspelet mellan teknikutveckling och möten med det levande kulturlivet har stärkts. En av Kulturrådets slutsatser är att den innovativa verksamhet som möjliggjorts genom uppdraget bör utvecklas vidare.

Miljöpolitik

Regeringen har i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) föreslagit en rad mål och framtida strategier med stor inverkan på kulturmiljöarbetet. Bland annat rör detta insatser för god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård, ett rikt odlingslandskap, levande skogar samt storslagen fjällnatur.

Hållbar utveckling

Kulturarvet ses alltmer som en resurs som bidrar till regional utveckling och tillväxt. Kunskap om kulturarvet och de historiska perspektiven bidrar väsentligt till den grund som det hållbara samhället bygger vidare på. Inom ramen för arbetet med regeringens satsning på ekologiskt hållbar utveckling har kulturarvsaspekter fått en större tyngd och integrerats alltmer i andra samhällssektorer, bl.a. inom miljö- och jordbrukspolitiken och i samarbetet mellan Riksantikvarieämbetet och ansvarsmyndigheter inom olika sektorer, vilket inte minst tar sig uttryck i flera samarbetsprojekt.

Lokala investeringsprogram

Regeringen har fördelat bidrag till lokala investeringsprogram (förordning 1998:23) i kommuner sedan 1998. Syftet med bidragen är att öka takten i omställningen av Sverige till ett hållbart samhälle genom att minska miljöbelastningen, öka effektiviteten i användningen av energi och andra resurser samt främja en hållbar försörjning med livsmedel och andra förnybara råvaror. Kulturarvets betydelse i detta sammanhang uppmärksammas allt mer. Genom en varsam förvaltning och ett framsynt tillvaratagande och brukande kan kulturhistoriskt värdefulla miljöer få en ny funktion i nya långsiktiga användningsområden. Till exempel kan gamla fabriksområden användas för andra ändamål och

ändå behålla sin gamla karaktär och ge platsen ett historiskt perspektiv.

4.5.3 Internationella frågor

En stor del av det internationella samarbetet inom kulturområdet sker genom svenskt deltagande i EU, Nordiska ministerrådet, Europarådet, Unesco och INCP.

EU

Det löpande EU-arbetet på kulturområdet domineras av Kultur 2000-programmet respektive MEDIA-programmet.

Kulturprogrammen Kalejdoskop (konst-arterna), Ariane (litteratur) och Raphael (kultur- arv) ersattes från den 1 januari 2000 av ett gemensamt kulturrampprogram, Kultur 2000, som omfattar alla konst- och kulturområden, utom de audiovisuella medierna film, tv och video. Programmet skall löpa under perioden 2000–2004 och den totala budgeten är 167 miljoner euro.

Under 2000 tilldelades projekt med svensk huvudorganisatör ca 1 miljon euro ur kulturprogrammet Kultur 2000. Därutöver tilldelades ca 9,6 miljoner euro till projekt med svenska medorganisatörer.

MEDIA-programmet ger stöd till den europeiska audiovisuella industrin i syfte att stärka dess konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Programmets andra omgång, MEDIA II, avslutades den 31 december 2000 och ersätts av ett nytt femårsprogram, MEDIA Plus, från den 1 januari 2001. Sverige har med varierande, men stadigt förbättrat, utfall deltagit i programmet sedan 1993. Under 2000 uppnåddes den högsta stödsomman hittills till svenska aktörer: totalt 2,6 miljoner euro. Detta är en ökning med ca 30 procent jämfört med 1999 och distributionsstödet står för en betydande del.

EU fördelar även medel från strukturfonderna till projekt med kulturanknytning. Under 2000, som var det första året av den andra strukturfondsperioden har EU bidragit med närmare 207 miljoner kronor i svensk offentlig och privat medfinansiering. Den totala finansieringen blir därmed nästan 342 miljoner kronor. Under 2000 fattades beslut om medel endast inom Mål 1-området. Under perioden 1995–1999 (första programperioden) beviljades totalt 960 miljoner

kronor till projekt med kulturanknytning genom strukturfonderna.

EU bidrar även till vård av odlingslandskapet. Det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet utgår från rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd till utveckling av landsbygden. Programmet är en utveckling av tidigare program. Stöd utgår till värdefulla natur- och kulturmiljöer i och i anslutning till åkermark samt till biologisk mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slätterängar. Dessutom utgår stöd till natur- och kulturvärden i renskötselområdet. År 2000 utbetalades 172 miljoner kronor till hävd av värdefulla natur- och kulturmiljöer medan 346 miljoner kronor utbetalades för skötsel av betesmarker och slätterängar. Totalt utbetalades ca 1 055 miljoner kronor under 2000.

Nordiska ministerrådet

Kultursamarbetet i Norden bedrivs både genom insatser på särskilda områden, genom nätverkssbildning och satsningar på projekt med stark nordisk profil. Inom ramen för kultursamarbetet finns två stora fonder, Nordiska kulturfonden och Nordiska film- och TV-fonden. Under de senaste fem åren har fonden stött produktion av drygt 200 filmer och TV-serier. Kultursamarbetet har en omslutning på 180 miljoner svenska kronor.

Under 2000 har Danmark haft ordförandeskapet. I det danska ordförandeprogrammet har framhållits utvecklingen inom arkitektur, design, bildkonst och konsthantverk. Satsningen på barn- och unga har fortsatt med utgångspunkt i den särskilda handlingsplanen Ett kommande Norden som avser det nordiska barn- och ungdomssamarbetet 1996–2000.

I den strategi som lades fram till Nordiska rådets session framhålls att de nordiska länderna genom respekt för kulturell mångfald skall motarbeta rasism. En satsning under det danska ordförandeskapet har också gällt hur man kan stödja det mångkulturella i det nordiska samarbetet. En konferens hölls under sensommaren 2000 i Köpenhamn på temat Nordisk Värdegrund och nordisk identitet.

Unesco

Unescos arbete inom kulturområdet har under det senaste året bl.a. uppehållit sig vid kulturell mångfald, kulturpolitisk forskning, det immateriella kulturarvet och en Unescokonvention om skydd av det marina kulturarvet.

I december 2000 hölls det andra rundabordsmötet för kulturministrar inom ramen för Unesco under temat ”2000–2010: Kulturell mångfald – Marknadsplatsens utmaningar”.

INCP

Det informella nätverket INCP (Informal Network on Cultural Policy) är ett internationellt forum genom vilket nationella kulturministrar kan utbyta erfarenheter och åsikter om aktuella kulturpolitiska frågor. Nätverket skapades efter Unescokonferensen ”The Power of Culture” som hölls i Stockholm 1998. Sverige har sedan starten aktivt varit med i såväl styrgruppen för nätverket som i dess arbetsgrupper.

Nätverket som i dag omfattar 45 länder har främjande diskussioner om betydelsen av kulturell mångfald och identitet för social och ekonomisk utveckling.

Europarådet

Europarådets uppgift är att genom arbete för demokrati och respekt för mänskliga rättigheter främja europeisk säkerhet.

Under 2000 avslutades kampanjen ”Europe – a common heritage”. I Sverige har Delegationen för industrisamhällets kulturarv haft huvudansvaret för samordningen. Under slutet av 2000 antogs också en deklARATION om kulturell mångfald.

4.6 Resultatbedömning

Inledning

I detta avsnitt redovisar regeringen olika resultat av insatser inom kulturpolitiken och analyserar hur väl regeringen har lyckats i sin strävan att uppnå målen. Regeringen har bedömt resultatet inom politikområdet i förhållande till de av riksdagen beslutade målen för den nationella kulturpolitiken. Att beskriva och bedöma resultatet av de kulturpolitiska insatserna är svårt, vilket även riksdagens kulturutskott har påpekat i sitt betänkande 2000/2001:1. Kulturområdet är ett politikområde där verksamheten till sin karaktär inte så lätt låter sig uttryckas i mätbara termer, utan snarare lämpar sig för mer kvalitativt formulerade beskrivningar. Regering och riksdag har betonat att mål- och resultatstyrningen inom kulturområdet inte handlar om att styra innehållet i den konstnärliga utövningen.

Teater, dans och musik

Även om förhållandena skiftar inom enskilda institutioner och mellan olika år visar den tillgängliga statistiken att besökstalen vid offentligstödda föreställningar och konserter har ökat stadigt sedan början av 1990-talet. Detta tyder på att producenter och arrangörer har blivit effektivare i sitt publikarbete. Som framgår av bl.a. de översyner som Statens kulturråd har publicerat angående institutioner och fria grupper finns också starka ambitioner hos dessa att få en socialt samt köns- och åldersmässigt mer allsidigt sammansatt publik. Särskilt påtaglig är strävan att få barn och ungdomar intresserade av scenkonst och musik i hela den mångfald som konstarterna inrymmer. Ett antal institutioner och grupper inriktar sig också på att lyfta fram konstnärliga uttryck och nå en publik med rötter i andra kulturer. På många håll har man dock fortfarande svårt att finna bra former för att möta det mångkulturella samhället. För att kulturlivet skall fortsätta att utvecklas även i dessa avseenden behövs en pådrivande faktor. Det är huvudskalet till att regeringen nu föreslår att försöksverksamheten med Forum för världskultur följs upp med centrala och regionala insatser.

Tack vare en väl utbyggd institutionell infrastruktur finns förutsättningar att nå ut med ett varierat utbud av teater, dans och musik till landets alla delar. Ett rikt urval av scenkonst och musik året runt är dock huvudsakligen förbehållet invånarna i storstadsområdena och länens huvudorter. Därför behövs det en kompletterande turnéverksamhet. Såväl nationalscenerna som länsinstitutionerna har en klart uttryckt ambition att turnera delar av sin ordinarie repertoar, men saknar ofta de nödvändiga resurserna. Härtill kommer att många mindre orter inte har de lokaler och den arrangörskompetens som krävs för att ta emot större produktioner. En stor del av de fria grupperna turnerar regelbundet, särskilt de grupper som spelar för barn och ungdomar. Även om grupperna oftast har god turnévana är de beroende av ett fungerande mottagarled. Riksteatern och Svenska rikskonserter har specialkunskaper om turnéverksamhet. Det är en viktig uppgift för dem att ställa sin kompetens till det övriga teater- och musiklivets förfogande genom att utveckla ett bra samarbete med såväl producenter som arrangörer och beställare.

Staten har ansvar för att nationalscenerna och övriga riksinstitutioner ges realistiska förutsätt-

ningar att fullgöra sina breda uppdrag. Samtidigt förutsätter de nationella kulturpolitiska målen ett hållbart nätverk av regionala och lokala kulturinstitutioner. De regionala och kommunala huvudmännen har det avgörande inflytandet över verksamhetens omfattning och inriktning och därmed också det ekonomiska ansvaret för regionens institutioner. Staten har dock under lång tid medverkat till uppbyggnaden av det regionala institutionsnätet och ger ett omfattande årligt verksamhetsstöd. Det finns därför goda skäl för staten att förstärka sin insats när detta bedöms nödvändigt för att säkra en verksamhet av riklig omfattning. Regeringens kulturbudget för 2002 innehåller en hög andel regionala satsningar bl.a. inom området teater, dans och musik.

Genom de senaste årens prioritering av danskonsten har staten medverkat till att också denna fått del av ökade regionala insatser. Regionala danskonsulenter finns numera i ett stort antal län. I några län är särskilda utvecklingscentra för dans under uppbyggnad. Det finns också ett ökat intresse hos bl.a. länsteatern att arbeta med dans. Som regeringen anfört i det föregående är dock dansen ett ojämnt utvecklat konstområde. Sammantaget är bilden av dansområdet komplicerad, vilket försvårar en bedömning av olika insatserns effekt och eventuellt behov av nya insatser.

Det statliga stödet till musik är huvudsakligen av generell karaktär. Genom att olika musikgenrer utövas i skilda miljöer och under skilda förutsättningar omfattas de dock i varierande grad av de statliga insatserna. Den s.k. klassiska musiken har av tradition en stark ställning inom de offentligstödda musikinstitutionerna, medan andra musikformer främst tillhör det fria musiklivet. Vissa riktade insatser har under senare tid gjorts för folkmusiken. Som nämnts i det föregående finns det även anledning att belysa villkoren för bl.a. den nutida konstmusiken och jazzen. De arrangerande musikföreningarna spelar en viktig roll för spridningen av den musik som utövas vid sidan av orkesterinstitutionerna. Regeringen bedömer att de senaste årens kraftiga satsning på arrangörsföreningarna har gynnat bredden och mångfalden i musiklivet.

Den svenska scenkonsten och musiken har en hög konstnärlig nivå och förmåga att ta till sig impulser från omvärlden. Genom den institutionella utbyggnaden, ett ökat turnerande och ett breddat utbud via etermedia har scenkonsten

och musiken också blivit tillgänglig för en större och socialt mindre skiktad publik. Det är regeringens bedömning att de statliga stöden på teater-, dans- och musikområdet sammantaget har utgjort ett verksamt incitament till utvecklingen. Som framgår av redovisningen under avsnittet Politikens inriktning krävs dock förstärkta insatser på vissa områden. För att insatserna skall få full effekt måste de emellertid samverka med bl.a. regionala och lokala insatser. Detta gäller inte endast de institutioner som står under regionalt eller primärkommunalt huvudmannaskap. De olika statliga stöden till det fria kulturlivet, t.ex. stödet till fria grupper och stödet till arrangerande musikföreningar, får avsedd verkan bara om det verkar i samspel med åtgärder från regionalt eller lokalt håll.

Litteraturen, läsandet och språket

Folkbibliotek finns i alla kommuner och omkring 67 procent av befolkningen besöker årligen ett bibliotek. År 2000 fanns enligt preliminär statistik totalt 289 huvudbibliotek och 1 171 biblioteksfilialer och antalet besök vid huvudbiblioteken var ca 48,5 miljoner. Det innebär en ökning med närmare 1 miljon besök jämfört med föregående år. Även medieinköp och utlåning ökar totalt sett. Kvaliteten på biblioteksservicen varierar dock mellan olika kommuner. År 2000 fördelades verksamhetsbidrag till 17 länsbibliotek, tre lånecentraler, en invandrarlånecentral samt ett depåbibliotek. Utvecklingsbidrag utgick dessutom till 14 länsbibliotek, depåbiblioteket och invandrarlånecentralen. För inköpsstödet har folk- och skolbiblioteken kunnat förse barn och ungdomar med ca 270 000 nya böcker per år. Skolbiblioteken har liksom tidigare år prioriterats vid fördelningen av statligt stöd till läsfrämjande verksamhet för barn och unga.

Läsvaneundersökningar visar att kvinnor läser mer än män och att bokläsandet ökar med utbildning. Dessutom framgår att läsandet minskar i åldersgrupperna 9–14 år och 15–24 år.

Bokutgivningen i Sverige är stor i förhållande till folkmängden. Den totala utgivningen i landet var enligt svensk bokförteckning 1999 ca 9 800 nya verk (förstaupplagor). Av dessa var 574 titlar svensk skönlitteratur i original och 617 titlar utländsk skönlitteratur i svensk översättning. Barnböckerna omfattade ca 800 titlar. Utgivningsstöd beviljades under 2000 för 777 titlar och drygt 290 000 böcker har distribuerats till

bibliotek och bokhandlar. Av landets 289 kommuner har 197 tillgång till bokhandel inom kommungränsen. Den ekonomiska situationen har förbättrats något för den fullsorterade bokhandeln och servicebokhandeln.

Den kulturtidskriftskatalog som ges ut med statligt stöd omfattar drygt 250 svenska kulturtidskrifter. Inom kulturtidskriftsområdet har 240 ansökningar kommit in till Kulturrådet, och av dessa beviljades 133 stöd. De fyra tidskriftsverkstäderna i Göteborg, Luleå, Malmö och Stockholm har bidragit till att många små tidskrifter har kunnat utvecklas. Verkstäderna erbjuder maskinell utrustning och utbildningsmöjligheter samt möjligheter till informationsutbyte. Utvecklingsstödet har bl.a. medverkat till att bredda och diversifiera verksamheter med t.ex. IT-verksamhet och programverksamhet.

Sverige ligger långt framme när det gäller produktionen av digitala talböcker. Överföringen från analoga kassetböcker till digitala DAISY-böcker på cd-rom pågår och under 2000 introducerades DAISY-böckerna på bibliotek och syncentraler, bl.a. genom utlån av digitala talboksspelare. Utlåningen av talböcker – både analoga och digitala – fortsätter att öka, liksom beståndet av tillgängliga titlar. Även punktskriftsutlåningen och antalet punktskriftslåntagare har ökat de senaste åren. Utskrivningstjänsterna, som ger individuell punktskriftservice till dövblinda och synskadade personer, har under 2000 på försök utvecklats ytterligare.

Lättläst litteratur vänder sig till människor som har svårt att läsa eller är otränade i det svenska språket. Produktionen av lättlästa böcker ligger på en jämn nivå och utgivningen är variationsrik både i fråga om genrer och svårighetsgrader. Den lättlästa nyhetstidningen 8 SIDOR utkommer en gång i veckan och har en stor och bred läsekrets. Genomsnittsupplagan har ökat stadigt under senare år och även tidningens Internetversion har fått allt fler läsare. Även verksamheten med läsombud har fortsatt växa och har inneburit att allt fler personer med utvecklingsstörning har fått möjlighet att upptäcka litteraturen.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på litteraturområdet har en avgörande betydelse för att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur, öka tillgången till och intresset för litteratur i hela landet och därmed även främja svenska språket. Utbudet av kvalitetslitte-

ratur är gott, i många fall tack vare utgivningsstödet. Den förstärkning av bokhandelsstödet som skett fr.o.m. 1999 har stor betydelse för om den mindre bokhandeln fortsatt skall ha möjligheter att upprätthålla sortiments- och service-nivån. Distributionsstödet och det statliga inköpsstödet till folk- och skolbibliotek har inneburit att tillgången till litteratur på folkbibliotek och i skolor påtagligt har förbättrats. Den pågående utvärderingen av distributionsstödet visar också, enligt Kulturrådet, att det totala antalet utlån av litteraturstödda titlar ökat på de flesta bibliotek som undersökts. De läsfrämjande insatserna har medverkat till att läsrörelser på flera nivåer utvecklats. Talboks- och punktskriftsbiblioteket och LL-stiftelsen medverkar till att funktionshindrade kan ta del av litteratur, tidskrifter och nyheter. Sammantaget så leder åtgärderna även till ökade möjligheter för konstnärerna på ordområdet, att genom konstnärliga arbeten och ersättningar leva på sitt konstnärskap.

Statens bidrag till länsbibliotek, lånecentraler och depåbibliotek har stor betydelse för att uppnå en god låneservice vid folkbiblioteken. De statliga bidragen medverkar också till att viss utvecklingsverksamhet kommer till stånd. Som framgår av redovisningen under avsnittet Politikens inriktning bedömer regeringen dock att vissa förstärkta insatser krävs inför 2002 för att uppnå målen inom biblioteks- och litteraturområdet.

Bild, arkitektur och form

Den aktuella konstens tillgänglighet har genom statens insatser ökat på många orter och i många miljöer över hela landet. Genom statens inköp av bild- och formkonst får konstnärer i de flesta delar av landet ökade försörjningsmöjligheter. Konstinköpen har också stor ekonomisk betydelse för gallerier och andra försäljningsställen. Genom den statliga bidragsgivningen får utställningslivet i landet ett viktigt stöd. Det stöd till konstinköp som fördelas till Folkets hus och parker, bygdegårdar och nykterhetsorganisationernas samlingslokaler berör många: förutom miljontals besökare i landets omkring 2400 föreningshus och folkparker, även de många yrkesverksamma konstnärer som inbjuds att delta i inköpsutställningarna.

Internationaliseringen av den samtida bild- och formkonsten fortsätter. Utbyte och samverkan mellan de nordiska länderna har stärkts,

liksom med länderna runt Östersjön. Ett större antal bildkonstnärer förlägger i dag delar eller hela sin verksamhet i utlandet. Samtidigt är närvaron av utländska konstnärer i Sverige i dag större än tidigare.

Konstmuseer och konsthallar är företrädesvis lokaliserade till landets större städer, vilket får till följd att storstadsbor oftare går på konstutställningar än personer bosatta i mindre orter. Förhållandet utjämnas något av den kontakt med bildkonsten som möjliggörs genom den omfattande utställningsverksamheten inom de konstfrämjande organisationerna på arbetsplatser och i föreningslivet över hela landet, även om detta arbete bedrivs med betydligt mindre resurser.

Statens konstråds verksamhet styrs till stor del av nybyggandet i landet. Det statliga byggandet har de senaste åren främst varit inriktat på universitet och högskolor, där en rad konstprojekt också genomförts. Genom samverkan med bl.a. kommunerna bidrar Konstrådet till att sprida samtidskonst till icke-statliga miljöer med stor offentlighet, t.ex. bostadsområden, skolor och trafikmiljöer. Konstrådet har också fortsatt att informera och sprida kunskaper om de aktuella konstverken och om konst i den gemensamma miljön i ett vidare perspektiv.

Statens kulturråd har vid bidragsfördelningen på bild- och formområdet 2000 lagt särskild vikt vid verksamheter som främjar konstnärernas villkor och möten med publiken. I synnerhet prioriteras verksamheter som når olika publik-kategorier och ger ökade möjligheter att se bild- och formkonst över hela landet, liksom verksamheter som utvecklar olika metoder och samverkansformer eller innebär erfarenhetsutbyte nationellt och internationellt.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har under året arbetat med både ett kultur- och näringspolitiskt perspektiv på slöjden. Intresset för hemslöjden har under året ökat liksom intresset för fördjupningsstudier inom området. Barn- och ungdomsarbetet har fortsatt haft hög prioritet. Vidare har Nämnden för hemslöjdsfrågor fortsatt satsningen på att stärka hemslöjdens forskningsanknytning.

Regeringens samlade bedömning är att statens insatser för bild- och formkonsten har haft stor betydelse för utvecklingen inom området. Trots avsaknaden av en central struktur på bild- och formområdet bidrar insatserna till att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så

många som möjligt, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Fortfarande är behovet av utställningslokaler för olika former av bild- och formkonst stort, i synnerhet för den nyskapande och oetablerade konsten i landet. Vid sidan av de kommersiella gallerierna har t.ex. institutioner som Galleri Enkehuset och Index i Stockholm under lång tid bedrivit verksamhet som givit unga bild- och formkonstnärer ökade utställningsmöjligheter. Av särskild vikt för bild- och formområdets utveckling är även det konstfrämjande arbetet att göra inbrytningar i nya publikgrupper. Som redovisats föreslår regeringen ett förstärkt statligt stöd på detta område.

Som ett led i uppdragen med det regionala arbetet under Arkitekturåret – och i enlighet med målsättningarna i det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design – har länsstyrelserna i dialog med länets kommuner medverkat till en prioritering av arkitekturfrågor, framtagande av länsövergripande strategier eller handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design, kommunala handlingsprogram och lokalt eller regionalt nätverksskapande. Insatserna och kvaliteten på det regionala arbetet varierar dock mycket över landet som helhet. Flera insatser är väl värda att lyfta fram. I t.ex. Värmlands län har ett upptaktsarbete initierats kring regionala form- och designcentra i enlighet med form- och designutredningens förslag.

Sammantaget är det regeringens bedömning att det nationella handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design, den genomförda EU-konferensen och utredningarna på form- och designområdet, bidrar till att främja, stärka och utveckla intresset för och samverkan inom de tre sakområdena.

Film

Det nya filmavtalet, 2000 års filmavtal, började löpa den 1 januari 2000. Under detta första år har vissa övergångsregler gällt i förhållande till det föregående avtalet, bl.a. har en relativt stor andel av tillgängliga medel fördelats som efterhandsstöd enligt det tidigare avtalet. Redovisningen av 2000 visar ändå tydligt att de filmpolitiska stöden varit effektiva för att t.ex. få större publik till svensk film och för att sprida publiken över ett större antal svenska filmer. Satsningarna på regionala resurscentrum samt på filmproduktionscentrum har genererat ett kraftigt ökat in-

tresse för film, inte endast vad gäller biografbesök.

Till exempel så hade 38 svenska långfilmer biopremiär under året, vilket är ovanligt många. Året innan hade 23 svenska filmer premiär. Det totala antalet biobesök i Sverige var under 2000 nästan 17 miljoner, vilket motsvarar en ökning med 6 procent jämfört med 1999. Svensk film ökade sin andel av det totala antalet biobesök markant från 16 procent 1998 till 26 procent 2000.

Svenska Filminstitutets totala intäkter under 2000 var 365,9 miljoner kronor, varav 200,5 miljoner kronor utgörs av det statliga bidraget enligt 2000 års filmavtal (prop. 1998/99:131). Av en total bidragsgivning på 338,2 miljoner kronor fördelades 198,2 miljoner kronor till produktionsstöd. Distribution, visning och regional verksamhet tilldelades 84,6 miljoner kronor samt filmkultur 55,6 miljoner kronor. Dessutom tillfördes svensk filmproduktion ytterligare 47 miljoner kronor som regional motprestation för utveckling av regionala resurscentrum.

Av de 38 långfilmer som hade premiär under 2000, erhöll 36 någon form av produktionsstöd från Filminstitutet. Den genomsnittliga stödnivån för filmer med förhandsstöd var något lägre än tidigare år, vilket dock får ses som en naturlig konsekvens av det stora antalet filmer som producerades under året.

Till stöd för lansering av svensk film fördelades under 2000 drygt 17 miljoner kronor till 53 filmer. Ytterligare 6,8 miljoner kronor lämnades i form av stöd till parallellkopior för visning av värdefull film på små och medelstora orter samt till stöd till biografer för lokalt publikarbete och teknisk upprustning.

För att regionalt och lokalt stärka filmens roll i kulturlivet, ges stöd till filmkulturell verksamhet för barn och ungdom och till regionala resurscentrum för film och video med tyngdpunkt på barn- och ungdomsverksamhet. Under 2000 fördelades 18 miljoner kronor till 17 regionala resurscentrum samt till de regionala filmproduktionscentrumen Film pool Nord, Film i Väst och Film i Skåne. Film pool Nord har också av regeringen tilldelats det nationella uppdraget att sprida kunskap och erfarenhet om regionalt filmarbete under perioden 2000–2002. Flera av föregående års publik- och kritikersuccéer har samproducerats av regionala aktörer i Västra Götaland, Norrbotten och Skåne.

Filminstitutet fördelade drygt 3 miljoner kronor till lokal barn- och bioverksamhet. I dag bedrivs skolbioverksamhet i 166 av landets 289 kommuner. Allt fler kommuner väljer att bedriva skolbio även utan stöd från Filminstitutet, fler och fler kommuner skriver samtidigt in film i skolan som ett mål i skolplaner och kulturpolitiska program.

I syfte att öka tillgängligheten till film för funktionshindrade fördelades en dryg miljon kronor på textning och syntolkning av film, samt projekt där olika tekniska lösningar prövades för att göra svensk film tillgänglig för syn- och hörselskadade.

För att bevara det kulturella filmarvet, ger Filminstitutet stöd till bl.a. cinemateksvisningar och arkivverksamhet. Cinemateket har till uppgift att hålla filmhistorien levande genom visningar av klassiker och retrospektiv.

Arkivverksamhet innebär förstås deponering av film, men också restaurering av svensk film. I stort sett all långfilm från nitratperioden är i dag omkopierad, medan antalet kortfilmer som ännu inte kopierats om är betydande.

Filminstitutet arbetar också internationellt för att sprida den svenska filmen och filmkulturen. År 2000 var ett av de bästa åren för svensk film internationellt sett. Svenska filmer var uttagna vid samtliga stora internationella festivaler under året och kort- och dokumentärfilmerna fortsatte att stärka sina internationella positioner.

Filminstitutet har fortsatt sitt internationella arbete med bl.a. EU:s stödprogram MEDIA II och Europarådets produktionsfond EURIMAGE. Under 2000 uppnådde Sverige den högsta stödsumman någonsin för MEDIA II, sammanlagt 2,6 miljoner euro, d.v.s. drygt 23 miljoner kronor, vilket är en ökning med ca 30 procent jämfört med 1999. Programmet löpte ut den 31 december 2000 och en fortsättning på programmet, MEDIA Plus, startade den 1 januari 2001.

2000 års filmavtal sträcker sig t.o.m. 2004. Därmed finns en långsiktighet som skapar en god grund för ett kreativt filmklimat i Sverige. Under en så lång avtalsperiod kan det dock inte uteslutas att delvis nya och förändrade behov kommer att uppstå inom filmområdet och avtalet innehåller därför en viss möjlighet för Filminstitutet att göra sådana bedömningar. Vidare gäller att varje part får påkalla överläggningar med övriga parter om villkoren i avtalet sedan det varit i kraft i två år.

Hösten 1999 notifierades 2000 års filmavtal till Europeiska kommissionen, som godkände avtalets stödformer i februari 2000. Diskussioner pågår inom EU vad gäller förhållandet mellan nationella filmstöd och unionens statsstödsregler. Regeringen har följt denna fråga noga under det svenska ordförandeskapet våren 2001, då kommissionen också tydliggjorde sitt tidigare beslut om det svenska filmavtalet, och därmed klargjorde att det finns en betydande flexibilitet vad gäller statsstödsreglerna på filmområdet.

Konstnärsnämndens bidrag till projekt inom filmområdet har kommit att få allt större betydelse, inte minst för de unga filmarna. Antalet beviljade bidrag 2000 var 17 stycken, vilket är en minskning med 50 procent jämfört med de två närmast föregående åren. Den totala bidragsgivningen var dock på samma nivå som tidigare år, drygt 4 miljoner kronor. Av de 17 beviljade bidragen utgör 3 projektbidrag till filmorganisationer (Stiftelsen Filmform för distribution och arkivverksamhet samt Folkets Bio och Bio Atlante i Göteborg för dagliga gratisvisningar av kortfilm) och resterande till produktion av kortfilm.

Konstnärernas villkor

Undersökningar som Konstnärsnämnden genomfört visar att statens ersättningar och bidrag är direkt avgörande för konstnärernas möjligheter att upprätthålla och utveckla det yrkeskunnande som är själva grunden för deras möjligheter att basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. När det gäller exempelvis de tvååriga arbetsstipendier som Bildkonstnärnsfonden fördelat bedömer närmare 90 procent av stipendiaterna att de under de närmaste åren kommer att ha bättre möjligheter att försörja sig på det konstnärliga arbetet.

De internationella stipendierna leder ofta till att svenska konstnärers verk säljs utomlands. Dessutom skapas kontakter som är av betydelse för kommande arbetsmöjligheter. Gästateljéverksamheten, IASPIS (International Artists' Studio Program in Sweden) har på några få år utvecklats till en vital kulturinstitution, som skapar nya förbindelser i det svenska kulturlivet och öppnar den svenska konstscenen för impulser från andra länder. Under 2000 genomfördes 35 seminarier och utställningar i IASPIS regi. Gästateljéer finns i Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå. Därtill förekommer samarbete med

ateljéhus i bl.a. London, New York, Berlin och San Francisco.

Det finns strukturella problem på den konstnärliga arbetsmarknaden. Betänkandet Konstnärernas verksamhetsinriktning och ekonomiska förhållanden (SOU 1997:190) visade att konstnärer i genomsnitt har 17 procent lägre inkomst än befolkningen i övrigt och att en fjärdedel av bildkonstnärerna redovisade bruttoinkomster på under 40 000 kronor per år. Arbetsstillfällena av mer fast karaktär finns endast i begränsad omfattning och då främst för ett begränsat antal konstnärgrupper som scenartister och vissa musikerkategorier. Även för dessa har dock möjligheterna till anställning inskränkts under senare år genom att många kulturinstitutioner minskat sin fasta personal. De har därigenom blivit allt mer beroende av kortare projektanställningar. Sammantaget innebär den ansträngda inkomst- och arbetsmarknadssituationen på konstnärssområdet som helhet att behovet av olika stimulans- och stödformer samt ersättningar stadigt ökar.

Regeringen bedömer att den statliga bidragsgivningen och de statliga ersättningarna ger många yrkesverksamma konstnärer ekonomisk grundtrygghet och möjlighet att försörja sig på sitt arbete. På grund av de förhållanden som råder på den konstnärliga arbetsmarknaden har de statliga stödformerna för konstnärer ytterligare ökat i betydelse. Utvecklingen av centrumbildningsverksamheten och permanentningen av TeaterAlliansen utgör goda exempel där kultur- och arbetsmarknadspolitiska mål kunnat förenas på ett positivt sätt.

Arkiv

Arkiven är en viktig del av vårt kulturarv och en betydelsefull källa till kunskap och information om vårt samhälle och dess utveckling. Tillgång till arkivmaterialet är viktigt såväl från demokratiska utgångspunkter som för en ökad delaktighet i och engagemang för kulturarvet. Myndigheterna inom arkivområdet – Riksarkivet och landsarkiven (arkivverket), Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) och Svenskt biografiskt lexikon – gör omfattande insatser för att öka tillgängligheten till och överblicken över arkivmaterialet, bl.a. genom att ta till vara de möjligheter som den nya tekniken innebär. Som exempel kan nämnas digitalisering och scanning av arkivmaterial och register samt arbetet med att förteckna arkivmaterial och utveckla digitala söksystem.

Under 2000 har arkivverkets gemensamma arkivinformationssystem (ARKIS II) successivt tagits i bruk. Vidare konverteras samtliga arkivverkets arkivposter (på arkivnivå) och görs tillsammans med SVAR-information tillgängliga via Internet genom den Nationella arkivdatabasen NAD (www.nad.ra.se).

I arbetet med att nå en ny och bredare publik använder myndigheterna inom arkivområdet Internet i allt större utsträckning. Under 2000 mer än fördubblades antalet besök på arkivverkets hemsidor i förhållande till föregående år (i genomsnitt ca 1 900 personer/dygn). Vid SOFI:s arkiv i Lund, Göteborg och Umeå är en stor del av registren utlagda på Internet.

Satsningar görs för att nå barn och ungdom samt för att sprida kännedom om hur arkivmaterial kan användas i skolarbetet. Bland annat arbetar en arbetsgrupp inom arkivverket med att utveckla olika samarbetsformer mellan arkiv och skola. Vidare har arkivverkets arbete med att bygga upp ett arkivpedagogiskt forum fortsatt. Insatser görs också för att lyfta fram arkivens betydelse för såväl utbildningsrelaterad forskning som hembygds- och släktforskning. Antalet forskarbesök på Riksarkivet och landsarkiven ökade med ca 8 000 jämfört med föregående år (totalt ca 107 000 besökande).

Myndigheterna har under året genomfört ett stort antal utställningar, konferenser och andra arrangemang samt olika forskningsprojekt, där exempelvis aktuella händelser, historiska skeenden och regionala aspekter lyfts fram och belysts med utgångspunkt i arkiven. Insatserna har många gånger gjorts i samverkan med andra myndigheter, folkrörelse- och företagsarkiv, museer samt lokala och regionala organisationer. Flera landsarkiv driver projekt med anknytning till regionala förhållanden. Vidare medverkade arkivverket vid exempelvis Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg och Släktforskardagarna. För tredje året i rad genomfördes Arkivens dag, som innebär att offentliga och enskilda arkivinstitutioner runt om i landet ordnar öppet hus, visningar, föredrag och utställningar.

Riksarkivet och landsarkiven har under året drivit ett flertal olika projekt för att förbättra arkivhanteringen och arkivbeståndens status. Genom exempelvis tillsyn, rådgivning, normgivning samt utbildnings- och informationsinsatser ökar offentliga och enskilda arkivbildares medvetenhet om betydelsen av att arkiven vårdas och struktureras på ett tillfredsställande sätt. Under

senare år har tonvikten lagts vid bl.a. de förändrade villkor som den nya tekniken innebär när det gäller att ta emot, vårda, gallra och tillgängliggöra arkivmaterial. Bland annat sker ett omfattande arbete inom arkivverket beträffande hanteringen av elektroniska dokument, exempelvis E-dok-projektet som syftar till att uppnå en ökad samordning av den befintliga elektroniska infrastrukturen.

Riksarkivet fördelar bidrag till enskilda arkivinstitutioner runt om i landet. Härigenom främjas bevarandet och tillgängliggörandet av arkivmaterial hos bl.a. regionala folkrörelse- och näringslivsarkiv.

Viss kompletterande resultatredovisning finns under anslaget 28:22 Riksarkivet och landsarkiven, anslaget 28:24 Språk- och folkminnesinstitutet och anslaget 28:25 Svenskt biografiskt lexikon.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på hela arkivområdet har gett goda resultat i förhållande till de uppställda målen. Genom insatserna ökar medborgarnas möjligheter att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial och därmed också möjligheterna till insyn och till ökad kunskap om samhällsutvecklingen. Arkivens betydelse för samhället och som del av kulturarvet stärks.

Kulturmiljö

Kulturmiljöfrågorna har fått en allt större tyngd inom olika områden och kulturarvsaspekter integreras alltmer inom en rad samhällssektorer, bl.a. inom miljö- och jordbrukspolitiken. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och länsstyrelserna gör omfattande insatser för att uppnå målen för verksamheten inom kulturmiljöområdet. Samarbetet med Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Boverket och Svenska Kommunförbundet har utvecklats positivt. RAÄ:s samarbete med Vägverket och Banverket har gett positiva effekter för kulturmiljön i samband med infrastruktursatsningar. Inom energiområdet har frågor om vindkraftens inverkan på miljön i t.ex. kust- och fjällområden aktualiserats. Kulturmiljöfrågor bedöms ta allt större plats i länsstyrelsernas arbete med de regionala tillväxtavtalen och i strukturfondsarbetet.

Regeringens stöd till kulturmiljövård möjliggör att vård och information om kulturarvet kommer hela landet till del och har stor betydelse för ökad sysselsättning, inte minst i de delar av landet där problemen med arbetslöshet är som störst. Medlen är också betydelsefulla för den regionala utvecklingen och är ofta en förutsättning för övrig finansiering av olika projekt.

Omvärldsfaktorer som särskilt påverkar kulturmiljövårderna är t.ex. de areella näringarnas produktionsförändringar, det ökade intresset för kulturell mångfald, regional utveckling och internationalisering i samhället.

Särskilda satsningar på industrisamhällets kulturarv i form av förbättrade kunskapsöversikter och ökade vårdinsatser har gjort mer information och nya miljöer tillgängliga för allmänheten. Detta gäller även för satsningar på fåbodkulturen och det samiska kulturarvet, där insatser på 90 respektive 100 objekt har genomförts under 2000.

Genom vidareutveckling av former och metoder för kulturmiljösektorns kunskapsuppbyggnad har den digitala informationsförsörjningen förbättrats. RAÄ:s avdelning för arkeologisk uppdragsverksamhet (UV) har tillsammans med övriga som bedriver uppdragsarkeologisk verksamhet bidragit till att stärka arkeologisk och historisk forskning och utbildning vid landets universitet och högskolor. Samarbetet med universitet och högskolor har ökat.

De mycket stora svängningarna mellan olika år vad gäller omfattningen av offentliga infrastrukturinvesteringar har inneburit problem för den avgiftsfinansierade uppdragsarkeologin.

Skogs- och markvårdsfrågorna har kommit mera i fokus inom hela kulturmiljösektorn genom att möjligheten till skydd av forn lämningar i skog uppmärksammas. Genom miljömålsarbetet och propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130) tilldelas RAÄ och kulturmiljösektorn viktiga och delvis nya uppgifter som kulturmiljöövervakning och dokumentationsinsatser för kunskap om kulturmiljöns tillstånd.

Naturvårdsverket har i samverkan med RAÄ utarbetat riktlinjer för länsstyrelserna för hur de skall hantera Natura 2000 områden (EU:s ekologiska nätverk för skydd av värdefulla miljöer). Länsstyrelsens kulturmiljöenhet och RAÄ skall ta fram förslag på områden gemensamt. Samrådet skall också finnas dokumenterat i underlaget till Naturvårdsverket och regeringen.

De förändrade relationerna mellan staten och Svenska kyrkan har föranlett bl.a. inrättande av dels en central samrådsgrupp, dels regionala samrådsgrupper i varje stift. Syftet är att skapa ökad samsyn i bl.a. de kyrkoantikvariska frågorna.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet har en avgörande betydelse för att kulturarvsaspekter integreras och beaktas inom olika samhällssektorer och möjliggör att vård av information och kunskap om kulturarvet når ut i hela landet.

Museer och utställningar

Under 2000 besökte ungefär halva svenska befolkningen i åldrarna 9–79 år något museum. Drygt 40 procent av befolkningen har under 2000 besökt ett konstmuseum/konstutställning. Statens kulturråds statistik har visat på 15–17 miljoner museibesök årligen under 1990-talet. Omkring hälften av museibesöken görs på statliga museer. Det sammanlagda besökarantalet på de centrala museerna ligger 2000 ungefär i nivå med 1999. Den största procentuella förändringen i antalet besökare mellan dessa två år uppvisar Statens försvarshistoriska museer (en ökning med 44 procent), vilket beror på att Armémuseum öppnade på nytt i maj 2000 efter en längre tids ombyggnad.

Tabell 4.2 Antal besökare vid centrala museerna 1998–2000

Museum	1998	1999	2000
Statens historiska museer	150 000	122 000	135 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ¹	407 000	428 000	424 000
Naturhistoriska riksmuseet	820 000	846 000	822 000
Statens museer för världskultur	187 000	179 000	170 000
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	234 000	196 000	195 000
Statens sjöhistoriska museer	1 056 000	953 000	940 000
Arkitekturmuseet	160 000	88 000	79 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	38 000	24 000	29 000
Statens försvarshistoriska museer	47 000	43 000	97 000
Moderna museet	566 000	283 000	265 000
Stiftelsen Nordiska museet	254 000	292 000	208 000
Stiftelsen Skansen	1 371 000	1 274 000	1 357 000
Stiftelsen Tekniska museet	157 000	207 000	188 000
Stiftelsen Arbetets museum	158 000	186 000	179 000
Summa	5 605 000	5 121 000	5 087 000

¹ För 2000 avser 337 000 besökare Nationalmuseum och 87 000 besökare Prins Eugens Waldemarsudde. På grund av ombyggnad hölls Waldemarsudde partiellt stängt sex månader under året och besöksantalet har därför minskat. För Nationalmuseum har däremot skett en ökning med nära 100 000 besökare.

Museerna har fortsatt att arbeta med samlingarnas långsiktiga bevarande, att öka tillgängligheten till samlingarna och att nå nya grupper av besökare. Arbetet med att motverka främlingsfientlighet och rasism och att främja en samhällsutveckling präglad av jämställdhet är fortsatt prioriterat.

Museerna har arbetat vidare med att registrera och digitalisera sina samlingar och en ökande mängd information om föremålen går att söka via Internet. Exempelvis har Arkitekturmuseet prioriterat registreringsarbetet och bl.a. satsat på att förbättra dokumentationen kring kvinnliga arkitekter. Förbättringar av magasinförhållanden fortgår alltjämt. Säkerhetsaspekter på bevarande av samlingarna har under året uppmärksamats. På flera museer har insatser gjorts för att förbättra säkerheten.

På regeringens uppdrag har satsningen Kulturarvs-IT nu utvärderats. Det kan konstateras att Kulturarvs-IT lyckats väl både i fråga om att tillgängliggöra kulturarvet och att ge meningsfull sysselsättning åt personer med svåra funktionshinder.

Ett omfattande arbete har lagts ner på att nå nya målgrupper, vidga besökskategorierna och göra samlingarna mer tillgängliga. Förbättrade hemsidor, ökad programverksamhet, omfattande satsningar på barn- och ungdomsverksamhet, skolprogram, publikationer, seminarier, vandringstställningar m.m. har bidragit till detta. Riksutställningar har som en av sina huvuduppgifter att utveckla utställningsmediet och har bl.a. satsat på mobila utställningsrum, en utställningsform som gett särskilt goda förutsättningar att nå en publik som normalt inte besöker kulturinstitutioner.

Statens historiska museum har gjort försök med gratis inträde och har inte bara nått fler besökare, utan också lockat delvis nya grupper till museet. Nationalmuseums besökssiffror har ökat med nästan 40 procent jämfört med året innan och museet har fått en betydligt yngre publik än tidigare, enligt en genomförd publikundersökning. Moderna museet har tillsammans med Nationalmuseum och Arkitekturmuseet genomfört utställningsprojektet Utopi och verklighet – svensk modernism 1900–1960. Utställningen spände över ett konstnärligt och tematiskt brett fält och nådde många och delvis nya besökare.

Tekniska museet har behandlat funktionshinderades situation i samhället genom utställ-

ningen Fritt fr@m. Statens sjöhistoriska museer har genomfört satsningar för att nå nya målgrupper, bl.a. två utställningar som utgått från funktionshinderades perspektiv. Musikmuseet attraherade genom sin utställning om elgitarrer en målgrupp som tidigare visat sig svår att nå (unga och medelålders män).

Museerna har också arbetat för att bättre skildra olika perspektiv, t.ex. genom nyförvärv till samlingarna. Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet har lyft fram teman som belyser nya perspektiv på historien, bl.a. genom utställningar om kvinnans roll. Statens sjöhistoriska museer har genom olika förvärv strävat efter att ge sina samlingar en mer mångfacetterad sammansättning än tidigare. Statens försvarshistoriska museer har i samma syfte fokuserat på lotta- och ungdomsverksamhet inom försvaret.

Det har under året skett samarbeten av betydande omfattning inom exempelvis bevarandeområdet. Naturhistoriska riksmuseet ger t.ex. regelbundet rådgivning till andra museer i frågor om skadedjursbekämpning och om naturhistoriska samlingar. Samdok- och Fotosekretariaten vid Nordiska museet ger viktiga bidrag till samordningen av museernas verksamhet beträffande samtidsdokumentation och fotografi. Etnografiska museet i Stockholm har pågående inventeringar av etnografiska samlingar i läns museer och andra mindre museer. Arbetets museum har under året påbörjat projektet Drömmen om ett bättre liv, som behandlar aspekter på industrisamhället, i samverkan med arbetslivsmuseer, invandrarföreningar, studieförbund m.fl. Många andra utbyten och samarbeten med olika parter har skett inom ramen för regeringens satsning på industrisamhällets kulturarv.

De centrala museerna bedriver alla någon form av kunskapsuppbyggnad och forskningsverksamhet. Statens museer för världskultur har exempelvis utvecklat en forskningsutbildningskurs kring Sidenvägen, i samarbete med bl.a. Vetenskapsrådet. Forskningsresultaten presenteras vanligen genom utställningar, föreläsningsserier och publikationer. Många museer har för kunskapsuppbyggnaden ett omfattande och aktivt samarbete med universitet och högskolor samt med övriga kulturinstitutioner. Naturhistoriska riksmuseet har genom sin omfattande forskning en särställning bland museerna. (Se vidare anslaget 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet).

Museerna och Riksställningar är engagerade i ett flertal internationella samarbetsprojekt och nätverk. Samverkan med andra Östersjöländer har prioriterats. Riksställningars internationella samarbete, framförallt inom konstområdet, har blivit alltmer omfattande. Myndighetens utställningsproduktioner har visats av 18 arrangörer utanför landet, främst i övriga Norden. Flera museer har ett internationellt samarbete även utanför Europa. Statens museer för världskultur har t.ex. ett brett internationellt kontaktnät och fungerar också som samordnare för olika internationella museinätverk. Moderna museet har haft ett erfarenhetsutbyte inom pedagogik med ett konstmuseum i Moçambique. Även Skansen har ett väl uppbyggt samarbete med ett afrikanskt museum (i Tanzania) genom den svenskafrikanska samarbetsorganisationen SAMP, i vilken ytterligare ett flertal museer är engagerade.

Regeringen gör bedömningen att museerna och Riksställningar genom sin verksamhet arbetar i enlighet med de kulturpolitiska målen på ett tillfredsställande sätt.

Trossamfund

Den religiösa mångfalden i vårt samhälle liksom intresset för etiska och existentiella frågor innebär ett ökat intresse av och förväntningar på insatser från trossamfunden. Den verksamhet som trossamfunden driver bidrar till att fylla framför allt de religiösa behoven och till att ge den enskilde en grundläggande identitet samt social och kulturell gemenskap. Under senare år har trossamfundens insatser i krissituationer uppmärksammas i allt större utsträckning i olika sammanhang.

Trossamfunden fyller genom sin verksamhet en viktig funktion i samhället. Det statliga stödet till trossamfund bidrar till att främja den religiösa mångfalden i landet och till att skapa förutsättningar för samfunden att driva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Konstområdesövergripande verksamhet

De åtta tidsbegränsade nationella uppdragen uppfyller enligt regeringens bedömning syftet att ta tillvara kunskaper och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet.

Länskonstnärernas arbete består i att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur. Sedan 1997 när systemet med länskonst-

närer infördes har dessa utifrån respektive region men också utifrån egna, personliga förutsättningar, byggt upp många nya verksamheter och på kort tid blivit nyckelpersoner i regionernas utvecklingsverksamhet. Under 2000 har bidrag utgått till 29 länskonstnärer.

De projekt som beviljats stöd under 2000 i syfte att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet, har en god spridning såväl geografiskt som inom de olika konstområdena. Projekten har även en god spridning inom de olika delområden (kultur i vård och omsorg, kulturinstitutionerna, folkbildning och eget skapande, litteratur, film och medier) i det handlingsprogram för ökad tillgänglighet till kulturlivet för funktionshindrade som Statens kulturråd presenterade 1998. Fem av de fjorton projekt som beviljats stöd har speciell barn- och ungdomsriktning.

De statliga insatserna för att främja samisk kultur har varit betydelsefulla. I budgetpropositionen för 1999 gjorde regeringen bedömningen att det fanns förutsättningar för en ökning av det statliga stödet till samisk teaterverksamhet via Sametinget med 4 miljoner kronor till totalt 5,5 miljoner kronor. Det statliga stödet förenades med villkor om medfinansiering från berörda kommuner och landsting. Under 2000 har Sametinget endast betalat ut 3,75 miljoner kronor till samisk teaterverksamhet med motiveringen att medfinansieringen varit otillräcklig.

Det samarbete som Statens kulturråd och Statens skolverk bedriver inom ramen för uppdraget kultur i skolan har resulterat i bl.a. att Statens skolverks regionala verksamhet och länskonstnärerna söker samarbete. Regeringen bedömer att detta är av stor betydelse för det fortsatta utvecklingsarbetet både när det gäller kultur i skolan och det kulturpedagogiska arbetet.

Från och med 2000 finns Kulturnät Sverige permanentat inom Statens kulturråd. Den viktigaste uppgiften för Kulturnät Sverige har under året varit att samla och strukturera länkar till kulturutbudet på Internet. För närvarande finns det över 5 000 länkar till svensk kultur.

De 64 projekt som under 2000 beviljades bidrag inom ramen för stödet till kultur i arbetslivet var väl fördelade över såväl konstområdena som över landet. Regeringen bedömer att bidrag till kultur i arbetslivet har haft betydelse för att främja en bred kulturverksamhet med arbetsplatsen och arbetsgemenskapen som centrum.

Regeringen anser det angeläget att ytterligare tillgodose behovet av kulturprojekt i arbetslivet.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att Statens kulturråds bidragsgivning har haft stor betydelse för kulturlivets utveckling, framför allt för verksamheter på regional och lokal nivå och inom organisationslivet. Viktiga kulturprojekt har genomförts med hjälp av statliga bidrag och en betydelsefull kulturverksamhet utanför kulturinstitutionerna har kunnat fortleva i betydande utsträckning. Även de statliga insatserna för att stärka det internationella kulturutbytet har haft positiv effekt på utvecklingen.

Forskning inom kulturområdet

Medlen inom verksamhetsområdet används för forsknings- och utvecklingsprojekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare används medel för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet. De myndigheter som får bidrag för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet har under 2000 fortsatt att behålla och vidareutveckla kvaliteten på forskningen. Myndigheternas kunskaps- och forskningsstrategier visar att myndigheterna överlag har utarbetade strategier och program för hur forskning och utveckling skall bedrivas. Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd har på regeringens uppdrag även redovisat långsiktiga planer för användningen av sektorsforskningsmedlen (dnr Ku2001/1628, 1888/Ka, Ku2001/1697/Ko). Flera av myndigheterna har ett etablerat nationellt och internationellt samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter. EU:s femte ramprogram har även medfört ökade nationella och internationella kontakter. Regeringen bedömer att det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits har en mycket stor betydelse för området.

Regional fördelning av statens stöd till kultur

Ett av målen för den nationella kulturpolitiken är att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser. Detta innebär bl.a. att kulturpolitiken skall främja ett rikt kulturutbud i hela landet och skapa möjligheter för kulturutbyte mellan olika regioner. Alla skall ha möjlighet att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande oberoende av var de bor. Medlen för att uppnå detta mål är flera. Förutom de satsningar som görs av stat, landsting och kom-

muner har t.ex. radio och TV i allmänhetens tjänst en viktig roll som kulturbärare. Även informationstekniken utnyttjas för att göra kulturen tillgänglig i hela landet.

En av huvudfrågorna vid riksdagens beslut i mitten av 1970-talet om nya statliga satsningar inom kulturområdet gällde uppbyggnaden av kulturens infrastruktur i hela landet. Nya stödformer infördes för regionala och lokala kulturinstitutioner som ett komplement till statens insatser för bl.a. nationalscenerna och de centrala museerna. Den kulturella infrastrukturen är en viktig bas för regionernas kulturliv och för värdandet av kulturarvet. Statens bidrag till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner, länsmusikverksamhet, regional biblioteksverksamhet, regionala museer, regional arkivverksamhet och länskonstnärer syftar bl.a. till att möjliggöra en mångsidig kulturverksamhet av hög kvalitet; att ge varje medborgare en god tillgång till scenkonst, musik, böcker och information; att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskap om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt samt att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, inte minst bland barn och ungdomar.

I samband med 1996 års kulturpolitiska beslut aktualiserades frågan om fördelningen av det statliga kulturstödet till storstadsområdena och till övriga delar av landet. Riksdagen gav regeringen till känna att det var motiverat med en skyndsamt utredning som omfattar samtliga områden där staten ger stöd till kulturinstitutioner (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97: KrU, rskr. 1996/97:129). Resultaten av utredningen borde läggas till grund för statsmakternas ställningstagande till principerna för fördelningen av stöd till den regionala och lokala kulturen. Regeringen har i de senaste budgetpropositionerna redovisat resultaten av det pågående kartläggnings- och analysarbetet inom både myndigheter och Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2001 redovisade regeringen den regionala fördelningen i en ny struktur och sin analys och bedömning av de redovisade förhållandena. Regeringens slutsats var att analysen inte föranledde några förändringar i principerna för fördelningen av statsbidrag till regional och lokal kultur men att insatser fortlöpande bör göras för att bättre sprida de statliga kultursatsningarna i landet. Kulturutskottet välkomnar i sitt betänkade

2000/2001:KrU1 regeringens redovisning och analys och påpekar värdet av att det nu finns början på en serie rapporter, redovisningar och analyser från myndigheter och institutioner som kan läggas till grund för regeringens redovisning till riksdagen. Utskottet lyfter även fram värdet av en årlig redovisning och analys av den regionala fördelningen av de statliga insatserna på kulturområdet som gör det möjligt att följa utvecklingen under en lägre period. Utskottet efterfrågar i det fortsatta utvecklingsarbetet jämförelser över tiden av hur statens, landstingens och kommunernas insatser utvecklas, och att även bidrag från andra statliga sektorer och från EU vägs in i den regionala analysen.

Statens Kulturråd har regeringens uppdrag att kartlägga och analysera det regionala utfallet av myndighetens verksamhet samt att sammanställa och analysera motsvarande redovisningar från vissa andra myndigheter och institutioner inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Vidare skall Kulturrådet redovisa resultatet av det fortsatta utvecklingsarbetet med att analysera det regionala utfallet av statens stöd till kultur. Kulturrådet har till regeringen redovisat utfallet för 2000 (dnr Ku2001/1691/Ko). Utifrån detta underlag har regeringen gjort följande analys.

Statens insatser inom kulturområdet har både en lokal, regional, nationell och internationell inriktning. Myndigheterna och de centrala institutionerna inom kulturområdet har alla ett nationellt ansvar inom sina respektive områden. För flera av dessa är det endast en del av verksamheten som har regionalt mätbara inslag och det regionala inslaget varierar dessutom starkt i sina praktiska uttryck. Regeringen har därför valt att i sin analys dela in statens insatser i fyra kategorier.

Den första kategorin avser nationella verksamheter där publiken och användarna, oavsett hemort, har samma tillgång till kulturutbudet, men där regionen där verksamheten är lokaliserad kan ha vissa fördelar, t.ex. i fråga om sysselsättningstillfällen. Exempel på sådana insatser är stöd till litteraturutgivning, tidskriftstöd, bidrag till riksorganisationer samt verksamheten vid ett flertal myndigheter vilka huvudsakligen är lokaliserade till Stockholms län.

Regeringens bedömning av det regionala utfallet av statens insatser inom denna kategori är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms

län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo.

Den andra kategorin avser nationella verksamheter där publiken och användarna på den aktuella orten har bättre tillgång till kulturutbudet än man har i landet i övrigt, t.ex. de centrala museerna, arkiven och nationalscenerna. Flertalet av dessa nationella institutioner är belägna i Stockholms län. Ett antal institutioner har dock verksamheter i flera län, såsom Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet samt vissa museer. Vad gäller Riksarkivet och landsarkiven bedrivs verksamhet i nio län. Cirka 60 procent av forskarbesöken och drygt 80 procent av antalet utställningar sker utanför Stockholms län.

Nationalscenerna har i sina regionala analyser bl.a. redovisat antalet föreställningar i Sverige utanför Stockholms län. Drygt 8 procent av Dramatens och knappt 4 procent av Operans föreställningar ägde rum utanför Stockholms län. Detta är ändå mer än en fördubbling jämfört med föregående år. Föreställningarna sågs av 12 respektive 2 procent av publiken i Sverige vilket även det är en ökning jämfört med föregående år. Nationalscenernas möjligheter att turnera begränsas av deras uppdrag att hålla en stor repertoar av material- och personalkrävande produktioner. Det förekommer dock ett nära samarbete med bl.a. reseföretag som erbjuder paketresor i kombination med rabatterade biljetter till nationalscenerna. Dramatens sommarföreställningar har också regelmässigt en mycket stor andel besökare från övriga landet. Av stor betydelse är att nationalscenernas utbud görs tillgängligt för en bred publik i hela landet genom att deras föreställningar sänds i radio eller visas i TV, ett samarbete som ökat.

Regeringens bedömning av utfallet inom den andra kategorin är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo i olika former.

Den tredje kategorin avser regionala och lokala uppgifter och verksamheter som kulturpolitiskt huvudsakligen är motiverade för kulturlivet i en region eller centrala insatser som till stor del förbrukas regionalt och lokalt inom en kulturinstitution, kommun eller annan organisation, t.ex. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner samt verksamheten vid Riksutställningar, Svenska rikskonserter och Riksteatern.

Riksställningar redovisar för 2000 högsta antalet bokningar och visningsdagar i Stockholms och Västra Götalands län. Med turnerande utställningar nåddes 26 procent av landets kommuner, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Svenska rikskonserter redovisar att 47 procent av statsbidraget gick till regional verksamhet, vilket är en liten ökning jämfört med

tidigare år. Flest antal konserter hölls liksom förra året i Stockholms län (inkl. konsertsalen Nybrokajen 11). Även Riksteatern redovisar ett mycket stort antal föreställningar i Stockholms län (612 st inkl. Södra teatern), se tabell nedan. Flest barn- och ungdomsföreställningar hade Gävleborgs, Västra Götalands och Norrbottens län.

Tabell 4.3 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksställningar och Svenska rikskonserter

Län	Riksteatern		Riksställningar		Svenska rikskonserter Antal konserter
	Antal föreställningar	Publik	Antal bokningar	Antal visningsdagar	
Stockholm	612	124 798	16	535	152
Uppsala	53	5 917	2	62	17
Södermanland	62	13 625	11	337	15
Östergötland	68	11 465	6	67	16
Jönköping	44	6 890	5	81	14
Kronoberg	40	8 301	1	12	14
Kalmar	60	13 269	9	226	8
Gotland	28	3 490			3
Blekinge	40	5 591	3	39	16
Skåne	138	21 895	11	274	99
Halland	67	12 313	3	135	43
Västra Götaland	219	31 844	14	435	62
Värmland	60	11 494	4	45	13
Örebro	43	7 494	3	82	9
Västmanland	81	9 116	7	156	37
Dalarna	81	15 574	9	167	41
Gävleborg	144	27 947	6	136	24
Västernorrland	101	15 266	3	96	25
Jämtland	57	8 161	3	77	2
Västerbotten	147	21 739	6	144	27
Norrbotten	123	15 200	6	163	26
Riket totalt	2 268	391 389	128	3 269	663

Källa: Statens kulturråd

Vad gäller bidragsgivningen kan följande konstateras. Sammanlagt uppgick det bidrag som Statens kulturråd betalade ut under 2000 till knappt 1,2 miljarder kronor (inkl. medel som fördelas av respektive regionförbund i de tre län där regional försöksverksamhet pågår). År 2000 var 80 procent av bidragen från Kulturrådet regionala (bl.a. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner), 18 procent nationella (bl.a. litteraturstöd och bidrag till riksorganisationer)

och 2 procent internationella (bl.a. bidrag för gästspel utomlands). I tabellen nedan redovisas den regionala fördelningen av Kulturrådets och Riksantikvarieämbetets bidrag. Dessutom redovisas den regionala fördelningen av Konstnärskommitténs bidrag och stipendier, bokhandelsstödet, stöd till regionala resurscentrum för film samt stödet till trossamfunden. Som referens anges i tabellen nedan de olika länens andel av rikets totala folkmängd.

Tabell 4.4 Procentuell fördelning av vissa bidrag

Län	Folkmängd	Bidrag från Kulturrådet	Utbetalningar från RAA	Bidrag och stipendier från Konstnärskommittén	Bokhandelsstödet	Stöd till regionala resurscentrum för film	Stöd till trossamfund
Stockholm	20,5	11,0	12,7	58,5	8,9	5,6	27,9
Uppsala	3,3	3,0	3,9	2,0	2,0	1,1	2,7
Södermanland	2,9	1,7	3,9	0,4	2,9	2,2	2,7
Östergötland	4,6	5,4	3,4	1,6	3,0	0	4,4
Jönköping	3,7	2,4	2,8	0,2	5,9	0	4,7
Kronoberg	2,0	3,1	2,6	0,3	5,8	3,9	1,8
Kalmar *	2,6	2,1	4,0	0,4	2,8	2,2	2,0
Gotland *	0,6	3,1	5,2	0,8	1,3	2,8	1,1
Blekinge	1,7	1,2	2,9	0,1	0,7	0	1,1
Skåne *	12,7	14,0	8,5	14,4	8,2	11,1	10,6
Halland	3,1	1,6	3,9	0,9	0,1	2,2	0,9
Västra Götaland	16,8	22,4	12,1	14,5	14,6	18,3	17,4
Värmland	3,1	3,3	2,8	0,6	9,7	7,8	1,9
Örebro	3,1	2,9	3,9	1,4	10,9	2,8	4,6
Västmanland	2,9	2,5	5,0	0,2	6,7	2,8	1,7
Dalarna	3,1	2,7	2,7	1,0	6,2	6,7	2,2
Gävleborg	3,1	3,0	6,2	0,2	1,2	0	1,7
Västernorrland	2,8	3,4	2,6	0,7	2,6	7,8	2,4
Jämtland	1,5	2,1	3,2	0,2	1,5	4,4	1,0
Västerbotten	2,9	6,1	3,2	1,3	0,4	5,0	4,7
Norrbotten	2,9	3,2	4,3	0,3	4,5	13,3	2,5
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>99,9</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Summa tkr		949 118	254 866	75 409	9 994	18 000	45 556

* Län med regional försöksverksamhet. Bidragsmedel som fördelats av Kulturrådet via regionförbunden ingår.
Källa: Statens kulturråd

Vad avser Kulturrådets regionala bidrag gick den största bidragssumman till Västra Götalands län (ca 212 mkr), Skåne län (ca 133 mkr), Stockholms län (ca 104 mkr) och Västerbottens län (ca 58 mkr). Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län det största bidraget (506 kr per invånare). Därefter följde Västerbottens län (226 kr per invånare), Kronobergs län (168 kr per invånare), Jämtlands län (150 kr per invånare), samt Västra Götalands län (142 kr per invånare). Det lägsta beloppet noterades för Hallands län (55 kronor per invånare). Stockholms län hade det näst lägsta beloppet, 57 kr per invånare, vilket är en minskning jämfört med året innan. Det regionala utfallet för de olika konstområdena visar för bidrag inom musik-, teater- och dansområdet vissa smärre variationer jämfört med föregående år.

Vad gäller utbetalningar från Riksantikvarieämbetet (RAÄ) under 2000, sammanlagt nära 254 miljoner kronor, kan konstateras att de största beloppen gått till Stockholms län (ca 32 mkr) och Västra Götalands län (ca 31 mkr). Därefter följer Skåne, Gävleborgs och Gotlands län. De höga siffrorna för Skåne beror på ökade kostnader i samband med omfattande arkeologiska utgrävningar samt betydelsen av det kyrkohistoriska arvet och för Gävleborg bl.a. på en särskild satsning på masungnar. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län mest medel (231 kr per invånare), vilket förklaras av att länet får ett särskilt bidrag för vård av kyrkor och att det i länet finns ett stort antal medeltida byggnader. Även Jämtlands län får ett relativt högt belopp (63 kr per invånare), vilket förklaras av en särskild satsning på same- och fåbodkultur samt anslagssparande.

Svenska Filminstitutet fördelar stöd till regionala resurscentrum i 17 län. För stöd krävs en regional motprestation motsvarande minst det belopp som söks hos Filminstitutet. Under 2000 fördelades 18 miljoner kronor. Motprestationen från landsting och vissa kommuner uppgick sammanlagt till mer än 40 miljoner kronor. Under 2000 fick 73 kommuner i 19 län stöd för skolbioverksamhet, vilket är en ökning jämfört med förra året. 77 biografer i 17 län fick medel för teknisk upprustning, vilket även det är en ökning. Närmare 60 procent av antalet stipendier och bidrag som Konstnärsnämnden fördelade under året gick till mottagare i Stockholms län, och sammanlagt 87 procent till Stockholms, Västra Götalands och Skåne län tillsammans.

Regeringens bedömning är att de regionalt fördelningsbara verksamheterna inom kategori tre har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning och att den regionala spridningen förstärkts. En jämförelse mellan länen vad avser andel av rikets folkmängd och andel av Kulturrådets regionala bidrag visar att det för endast tre län finns en avvikelse som är större än två procentenheter. Detta gäller Stockholms län, vars andel av folkmängden är betydligt större än andelen av bidragen från Kulturrådet, och Västra Götalands, Gotlands och Västerbottens län där andel av folkmängden är mindre än bidragsandelen. Konstnärsnämndens bidragsgivning är dock starkt koncentrerad till storstadsläna, vilket kan förklaras av att konstnärgruppen också till stor del återfinns i storstäderna. Även Riksteatern och Rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt stor verksamhet i Stockholms län.

Den fjärde kategorin avser bidrag från andra statliga sektorer och från EU samt övrig internationell verksamhet, t.ex. bidrag för gästspel utomlands eller andra projekt i syfte att främja det internationella kulturutbytet. För de senare bidragen är det inte möjligt eller relevant att göra en regional utfallsanalys. Flera stöd från andra statliga sektorer är inte möjliga att fördela länsvis. Boverkets stöd till icke statliga kulturlokaler och till allmänna samlingslokaler går årligen till ett fåtal projekt varför det krävs att analysen omfattar en längre tidsperiod för att det skall vara möjligt att bedöma det regionala utfallet av stödet.

Stiftelsen Framtidens kultur inledde sin verksamhet 1995 i syfte att under minst en tioårsperiod stödja långsiktiga och nyskapande kulturprojekt och att stimulera det regionala kulturlivet. Under 2000 fördelades nära 68 miljoner kronor till 150 projekt. Nästan hälften av bidragsmottagarna är lokaliserade till Stockholms län och de fick 41 procent av det fördelade beloppet. En stor del av mottagarna fick dock stöd till projekt som gäller flera län eller hela landet och om dessa bidrag räknas bort blir Stockholms läns andel drygt en fjärdedel av antalet bidrag och 21 procent av det fördelade beloppet.

EU:s strukturfonder är bättre lämpade för en regional redovisning. Riksantikvarieämbetet, Statens kulturråd, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet har regeringens uppdrag att årligen redovisa sådana projekt. Redvisningen

omfattar både EU-stödet och den nationella medfinansieringen fördelad på offentliga och privata medel. För perioden 1995–1999 redovisades närmare 2 000 kulturanknutna projekt som fick EU-stöd med 960 miljoner kronor och minst 1,5 miljarder kronor i offentlig medfinansiering. En ny programperiod omfattande tidsperioden 2000–2006 har inletts. Under denna tid koncentreras strukturfonderna till tre målområden och fyra gemenskapsinitiativ. År 2000 har beslut fattats endast om Mål 1 vilket omfattar Värmlands län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län, se redovisning i tabell nedan. År 2000 gick 135 miljoner kronor i EU-stöd till 43 projekt i de sju länen. Den offentliga medfinansieringen var 150 miljoner kronor och den privata 57 miljoner kronor. Västerbotten låg i topp med 16 projekt som hade en budget på sammanlagt mer än 96 miljoner kronor. Riksantikvarieämbetet, Statens kulturråd, riksarkivet och Svenska Filminstitutet påpekar i sin rapport att omställningsåret 2000 inte lämpar sig för jämförelser med tidigare år.

Tabell 4.5 Regionalt utfall för Stiftelsen Framtidens kultur och EU:s strukturfonder

Län	Stiftelsen Framtidens kultur	EU:s strukturfonder
Stockholm	25,8	0
Uppsala	4,5	0
Södermanland	0	0
Östergötland	1,9	0
Jönköping	0,3	0
Kronoberg	0	0
Kalmar	11,7	0
Gotland	3,1	0
Blekinge	1,1	0
Skåne	6,5	0
Halland	4,0	0
Västra Götaland	22,2	0
Värmland	1,7	3,8
Örebro	2,2	0
Västmanland	2,1	0
Dalarna	4,8	11,6
Gävleborg	1,1	0,5
Västernorrland	0,7	22,2
Jämtland	0,4	7,5
Västerbotten	5,0	29,4
Norrbotten	0,8	25,0
<i>Riket totalt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
tkr	67 963	134 990

Källa: Statens kulturråd

Regeringen gör bedömningen vad gäller den fjärde kategorin att det ännu är för tidigt att analysera och dra slutsatser av det redovisade materialet.

Analys och slutsatser

Regeringens bedömning av det regionala utfallet av statens insatser för kultur 2000 är att de flesta nationellt inriktade verksamheter inom kategorierna 1 och 2 visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo. Regeringen konstaterar också att antalet föreställningar utanför Stockholms län har ökat för både Operan och Dramaten. De regionalt inriktade verksamheterna inom kategori 3 har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning. Konstnärsnämndens bidragsgivning är dock starkt koncentrerad till Stockholms län, vilket kan förklaras av konstnärgruppen också till stor del återfinns i storstäderna. Även Riksteatern och Svenska rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt stor verksamhet i Stockholms län. Därvid skall dock uppmärksammas att statistiken för Riksteatern även omfattar de särskilda verksamheterna Södra teatern och konsertsalen Nybrokajen 11.

Regeringens slutsats är att en god regional spridning fortsatt är en viktig del av målen för en nationell kulturpolitik och därmed en viktig utgångspunkt för den långsiktiga kulturpolitiken, som lades fast genom 1996 års riksdagsbeslut. Även om utvecklingen de senaste åren talar för en bättre regional spridning av resurser och aktiviteter bör insatser fortlöpande göras för att ytterligare sprida de statliga kultursatsningarna i landet.

Regeringen vidtar löpande åtgärder för att förbättra den regionala spridningen och kommer även i fortsättningen att i regleringsbrevet ange som mål för Riksteatern och Rikskonserter att deras utbud skall ha en bred spridning över landet. För Operan och Dramaten har regeringen satt som mål att de om möjligt skall ge fler människor utanför Stockholmsområdet tillfälle att se föreställningarna, i Stockholm genom gästspel eller genom spridning i radio och television. Årets regionala analys föranleder inte några förändringar i principerna för fördelningen av stödet till regional och lokal kultur. Staten har under de senaste decennierna medverkat till att bygga upp en regional infrastruktur inom kulturområdet. I denna budgetproposition redovisas fortsatta satsningar som bidrar till en bättre regional spridning.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Riksdagen beslöt under våren 1999 att begära en redovisning i kommande budgetpropositioner av hur stor andel av föregående års bidrag till olika institutioner som använts till att betala hyreskostnader (bet. 1998/99:KrU6, rskr. 1998/99:188). Kulturutskottet anförde i betänkandet att det är viktigt att bidragen till verksamheten vid olika kulturinstitutioner kan jämföras med varandra och att det kan utläsas hur stor del av bidragen som är avsatta till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Av tabellen nedan framgår hyreskostnader m.m. för ett antal kulturinstitutioner under 1999 och 2000.

Tabell 4.6 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under 1999 och 2000

Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el		Anslag		Hyreskostnadens, inkl. uppvärmning och el, andel av anslag		Förändring i procentenheter
	1999	2000	1999	2000	1999	2000	
Riksteatern ¹	19 941	18 600	222 985	226 049	8,9%	8,2%	-0,7
Operan	49 283	49 561	286 605	292 485	17,2%	16,9%	-0,3
Dramaten	29 402	29 345	159 700	162 532	18,4%	18,1%	-0,3
Dansens Hus	8 960	10 305	15 432	17 652	58,1%	58,4%	0,3
Svenska rikskonserter	7 299	7 325	58 260	59 460	12,5%	12,3%	-0,2
Riksarkivet och landsarkiven	85 049	84 278	242 550	246 431	35,1%	34,2%	-0,9
Språk- och folkminnesinstitutet	4 996	4 256	27 326	26 153	18,3%	16,3%	-2,0
Riksantikvarieämbetet	26 304	25 991	165 961	166 817	15,8%	15,6%	-0,3
Statens historiska museer	23 422	23 237	62 595	63 010	37,4%	36,9%	-0,5
Nationalmuseum med Prins Eugen Waldemarsudde	47 815	29 819	96 357	65 275	49,6%	45,7%	-3,9
Naturhistoriska riksmuseet	46 873	48 067	115 969	112 983	40,4%	42,5%	2,1
Statens museer för världskultur	23 047	24 079	83 204	87 814	27,7%	27,4%	-0,3
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	10 764	10 710	27 983	29 490	38,5%	36,3%	-2,1
Statens sjöhistoriska museer	52 855	48 852	77 812	82 767	67,9%	59,0%	-8,9
Arkitekturmuseet	11 500	11 500	26 607	27 563	43,2%	41,7%	-1,5
Statens musiksamlingar	10 302	11 047	32 248	35 679	31,9%	31,0%	-1,0
Statens försvarshistoriska museer	22 665	22 507	46 204	51 584	49,1%	43,6%	-5,4
Moderna museet ²	21 200	43 049	39 991	91 218	53,0%	47,2%	-5,8
Nordiska museet	23 459	24 264	86 738	87 291	27,0%	27,8%	0,8
Tekniska museet	20 399	20 510	38 498	38 743	53,0%	52,9%	0,0
Arbetets museum	1 474	1 478	11 955	11 114	12,3%	13,3%	1,0
Dansmuseet	3 428	3 540	7 824	7 962	43,8%	44,5%	0,7
Drottningholms teatermuseum	1 636	1 838	5 316	5 441	30,8%	33,8%	3,0
Thielska Galleriet	1 038	1 053	2 336	2 404	44,4%	43,8%	-0,6

¹ Från och med den 2 oktober 2000 äger Riksteatern Södra teatern.² Hyreskostnaderna för Moderna museet är en uppskattning då hyrorna ännu inte är fastställda.

4.7 Revisionens iakttagelser

Statens musiksamlingar har för verksamhetsåret 2000 av Riksrevisionsverket (RRV) fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att en otillräcklig finansiell kontroll har lett till att ramanslaget disponerats utöver tilldelade medel och beviljad anslagskredit. Under förutsättning att erforderlig förbättring av ekonomistyrningen sker avser regeringen inte att vidta ytterligare åtgärder med anledning av invändningen i revisionsberättelsen.

4.8 Forum för Levande historia

Ärendet och dess beredning: Genom beslut den 30 september 1999 bemyndigade regeringen chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en kommitté med uppgift att utreda etablerandet av ett Forum för Levande historia (Ku 1999:09, dir. 1999:75). Kommittén överlämnade den 31 januari 2001 sin slutrapport Forum för Levande historia (SOU 2001:5). Rapporten har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Kulturdeparte-

mentet (dnr Ku2001/341/Ka). Genom beslut den 25 januari 2001 bemyndigade regeringen chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en kommitté med uppgift att leda och bedriva den utåtriktade verksamhet som hittills bedrivits inom ramen för projektet Levande historia och av Kommittén Forum för Levande historia (dir. 2001:6).

Regeringens förslag: En ny myndighet inrättas i Stockholm för frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Verksamheten skall syfta till att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Stöder i princip förslaget att inrätta ett Forum för Levande historia. Ett antal remissinstanser anser att föreslagen organisationsform och verksamhetsfält bör utredas ytterligare.

Skälen för regeringens förslag: År 1997 tog statsminister Göran Persson initiativ till informationsinsatsen Levande historia, vilken mött ett mycket starkt gensvar. I propositionen Kulturpolitik (prop. 1996/97:3) markerade regeringen betydelsen av att alla institutioner och myndigheter inom kulturarvsområdet aktivt engageras i arbetet mot rasism och främlingsfientlighet.

Forum för Levande historias permanenta uppdrag skall vara att främja arbete med, diskussion om och reflektion över demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter i samtiden utifrån historiska perspektiv, från Förintelsen och från svensk nutidshistoria. Ingen svensk institution har i dag detta uppdrag.

Forumet skall genom utställningar och konstnärliga uttrycksformer som musik, bildkonst, dans, teater, film och litteratur, genom utbildning, föreläsningar och debatt, bidra till ett fördjupat historiemedvetande.

Inom Regeringskansliet pågår också ett arbete för att ta fram en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter, vilken kommer att redovisas för riksdagen under hösten 2001. En viktig del i denna handlingsplan är FN:s årtionde för utbildning i de mänskliga rättigheterna. Det framtida forumet kan spela en roll när det gäller

sådana utbildningsinsatser och i den kommande uppföljningen av handlingsplanen.

Forum för Levande historia bör ha sitt säte i Stockholm men verka i hela landet genom samverkan med ett brett spektrum av aktörer, bland annat med andra kulturinstitutioner, skolor, universitet och högskolor, folkbildningsorganisationer och andra folkrörelser. Barn och ungdom i grund- och gymnasieskolan är särskilt viktiga att nå genom forumets verksamhet. Följaktligen utgör även lärare och andra vuxna i barns och ungdomars närmiljö centrala målgrupper. Forum för Levande historia skall aktivt främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag genom olika initiativ riktat till såväl det offentliga Sverige som föreningsliv, organisationer och enskilda. Myndigheten skall inrättas 2003.

Regeringen avser att tillsätta en organisationskommitté med uppgift att lämna förslag till närmare utformning av myndighetens organisation och arbetsformer. En sådan kommitté har möjlighet att närmare behandla de synpunkter som remissinstanserna lämnat om organisation etc.

Förintelsens minnesdag

Den 27 januari 1999, på årsdagen av Auschwitz befrielse, deklarerade statsminister Göran Persson att den 27 januari skall inrättas som en svensk minnesdag över Förintelsen. I september samma år tillsattes en arbetsgrupp med uppdrag att kartlägga förutsättningarna för att inrätta en sådan minnesdag. Gruppen lämnade sitt förslag i maj 2000. Arbetsgruppen understryker vikten av att minnesdagen skall bygga på frivillighet och ett brett folkligt engagemang som omfattar så många av samhällets olika delar som möjligt.

I betänkandet från Kommittén Forum för Levande historia föreslås att det framtida forumet skall utgöra sekretariat för minnesdagen. Den nu arbetande kommittén Levande historia har av regeringen fått i uppdrag att svara för samordningen av Förintelsens minnesdag och utgå från nämnda rapport. Kommittén har via länsstyrelserna sökt sammanställa de aktiviteter som ägt rum det senaste året och konstaterat att många kommuner, församlingar och organisationer anordnat en rad olika minnesaktiviteter. Minnesstunder har hållits i riksdagen under de senaste åren. Två av sex almanacksförlag kommer att markera den 27 januari som minnesdag för Förintelsen 2002 och övriga fyra förlag året därpå.

Regeringen delar arbetsgruppens syn på vikten av frivillighet. Minnesdagen är redan etablerad. Någon offentligrättslig reglering av dagen är således inte nödvändig. Däremot kommer Forum för Levande historia att få en aktiv roll för att minnesdagen över Förintelsen blir ett permanent och synligt inslag i såväl det offentliga Sverige som övriga delar av det svenska samhället.

4.9 Etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg

Ärendet och dess beredning: Genom beslut den 20 maj 1998 bemyndigade regeringen chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över förutsättningarna för att bevara respektive göra icke-fiktiva filmer tillgängliga i framtiden. Utredaren skulle lämna förslag till åtgärder och en särskild nationell handlingsplan för detta. Vidare skulle utredaren analysera förutsättningarna för etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg och lämna förslag till filmvårdsåtgärder samt en kostnadsberäkning (dir. 1998:42). Utredaren överlämnade i mars 1999 betänkandet *Bevara dokumentärfilmens kulturarv* (SOU 1999:41). Betänkandet har remissbehandlats.

Regeringens bedömning: En filmvårdscentral för icke-fiktiv film bör etableras i Grängesberg.

Utredarens förslag överensstämmer med regeringens bedömning vad gäller etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser stödjer utredarens förslag till insatser på området. En majoritet stödjer förslaget med Grängesberg som etableringsort för en filmvårdscentral.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns en mängd värdefull film runt om i landet som ingen har ett samlat ansvar för. Det handlar om s.k. icke-fiktiv film, dvs. dokumentärfilm av olika art och karaktär, lokala hembygdsfilmer, industrifilmer, folkrörelsefilmer, kortfilmer och undervisningsfilmer. Eftersom ett samlat ansvar saknas inom detta område riskerar filmerna att förstöras och därmed en viktig del av vårt kulturarv. Därför är det angeläget att åtgärder vid-

tas. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att en filmvårdscentral för icke-fiktiv film bör inrättas.

Filmvårdscentralen skall ta hand om, bevara och tillgängliggöra film, särskilt icke-fiktiv film, samt erbjuda olika vårdtekniska tjänster m.m. samt arkivering av film och videoband. Verksamheten bör byggas upp etappvis. De moment som inledningsvis bör prioriteras är insamling, identifiering, registrering och olika bevarandeåtgärder. Vissa moment kan utföras av exempelvis de regionala museerna, men en samordning skall även i sådana fall ske från filmvårdscentralen.

I Grängesberg bedriver i dag både Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek och Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna verksamhet för bevarande och dokumentation inom kulturarvssektorn. Dessa institutioner har goda erfarenheter från samarbete med Ludvika kommun i bl.a. lokalfrågor. Kommunen har vidare en ambition att på längre sikt bygga upp en större mediavårdsanläggning där en filmvårdscentral skulle bli en naturlig del. Regeringen bedömer att en etablering av en filmvårdscentral i Grängesberg har mycket stor betydelse ur såväl kulturpolitiskt som regionalpolitiskt perspektiv bl.a. genom att ett 20-tal nya arbetstillfällen kan skapas i regionen. Filmvårdscentralen bör inrättas under 2002, och vara en integrerad del av en befintlig institutions verksamhet.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet bedriver en omfattande verksamhet med restaurering av långfilmer samt kort- och dokumentärfilmer. Filminstitutet har en väl utvecklad teknisk kompetens på området, men hanterar inte de nu aktuella icke-fiktiva filmerna. En sammantagen bedömning av olika alternativ visar att Filminstitutet är en lämplig institution för att ansvara för en filmvårdscentral i Grängesberg. En sådan uppgift kan dock inte sägas ligga i Filminstitutets filmpolitiska uppdrag. Regeringen avser därför att ge ett särskilt uppdrag till Filminstitutet att hantera även icke-fiktiv film.

Regeringen föreslog i prop. 1998/99:131 Ny svensk filmpolitik att alla filmpolitiska stöd som hanterades av Filminstitutet skulle samlas i 2000 års filmavtal. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 1999/2000:KrU5, rskr. 1999/2000:13). 2000 års filmavtal trädde i kraft den 1 januari 2000 och gäller t.o.m. den 31 december 2004.

Den verksamhet som kommer att bedrivas vid filmvårdscentralen är till övervägande delen insatser som rör bevarande och vård av kulturar-

vet. Dessa insatser är något som inte omfattas av nuvarande eller tidigare filmpolitiska uppdrag. Medel behöver därför tillföras utanför filmavtalsramen.

Regeringen avser att tillsätta en organisationskommitté med uppgift att lämna förslag till närmare utformning av arbetsformer och i detta sammanhang samarbeta med bl.a. Ludvika kommun och Stiftelsen Svenska Filminstitutet.

4.10 Form och design – en ny mötesplats

Ärendet och dess beredning: Regeringen föreslog i prop. 1997/98:117 att ett tidsbegränsat nationellt uppdrag skulle inrättas inom området för formgivning och design. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Föreningen Svensk Form fick 1999 ett treårigt nationellt uppdrag inom formområdet. Genom beslut den 4 februari 1999 beordrade regeringen chefen för Kulturdepartementet att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att klarlägga det statliga åtagandet på formgivnings- och designområdet (Ku 1999:01, dir. 1999:9). Utredaren överlämnade i november 1999 delbetänkandet Mötesplats för form och design (SOU 1999:123) samt i september 2000 slutbetänkandet Statens insatser för form och design (SOU 2000:75). Betänkandena har remissbehandlats (dnr Ku1999/3565/Ka, Ku2000/3019/Ka).

Regeringens bedömning: Det tidsbegränsade nationella uppdraget inom området formgivning och design bör förlängas. Etablerandet av en Mötesplats för form och design, lokaliserad till Stockholm, bör inledas under 2002.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens vad gäller att en Mötesplats för form och design inrättas i Stockholm.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser stödjer i stora delar utredarens förslag till insatser på området. Flera remissinstanser har även framfört att Föreningen Svensk Form till stor del uppfyller den roll som en institution för form och design skall ha.

Skälen för regeringens bedömning: Föreningen Svensk Form innehar under perioden 1999–2001 ett nationellt uppdrag på formområdet. Genom uppdraget har föreningen bl.a. ökat allmänhetens kunskap om formgivning och design genom utställningar, föreläsningar, debatter, seminarier m.m. Uppdraget har även haft stor betydelse för föreningens arbete med att utveckla och sprida sin verksamhet. Det är dock betydelsefullt att föreningen får möjlighet att utveckla sin verksamhet ytterligare och därför avser regeringen att ge Föreningen Svensk Form ett fortsatt nationellt uppdrag på form- och designområdet för perioden 2002–2004 – och därmed 1 miljon kronor per år under tre års tid.

Samhället satsar sedan länge på olika sätt för att främja en god utveckling inom svensk form och design. Sådana satsningar gäller t.ex. museiverksamhet vid Nationalmuseum i Stockholm och Röhsska museet i Göteborg och andra musei- och utställningsinstitutioner inom form- och designområdet i landet. Detta gäller även särskilda näringslivsfrämjande insatser och utbildning vid universitet och högskolor i konst och design samt utbildning vid s.k. kompletterande skolor. Vidare lämnas arbetsstipendier till bl.a. formgivare. Regeringen har även infört ett nytt stöd till vissa utställare inom bild- och formområdet.

Form- och designutredningen framhåller att det finns ett behov av att etablera en institution alternativt ge en befintlig institution ett särskilt ansvar för att prioritera, initiera och samordna insatser i syfte att förverkliga de övergripande form- och designmålen.

Enligt regeringens bedömning skall Mötesplatsen vara ett utställnings- och kunskapscentrum inom form- och designområdet. Verksamheten bör bygga på tillfälliga utställningar som skapas i samverkan med t.ex. museer och arkiv, universitet och högskolor, företag och designfrämjande organisationer. Utställningarna skall även kunna visas på andra platser i landet. Verksamheten vid Mötesplatsen skall fungera som ett kunskapscentrum och stimulera till forskning och dokumentation inom designområdet inför utställningar och som underlag till läromedel. Institutionen skall även ha ett bildarkiv och ett bibliotek inom området. Mötesplatsen skall även samverka med berörda myndigheter, institutioner och organisationer i landet. Det är även viktigt att Mötesplatsen sam-

verkar med och stimulerar till regionala initiativ på området. Regeringens avsikt är att med en Mötesplats för form och design i Stockholm skapa en helt ny plattform för form- och designområdet. Mötesplatsen bör inrättas under 2002.

Föreningen Svensk Form har under åren gjort en rad insatser för att utveckla kvaliteten på och öka spridningen av svensk form och design. Bland föreningens verksamheter inom formområdet har utställningsverksamheten spelat en viktig roll. Föreningen har även gjort goda insatser inom ramen för det nationella uppdraget och kvalificerat sig till att ta mer ansvar för utställningsverksamheten på form- och designområdet. Föreningen har t.ex. etablerat en ny publik verksamhet med bl.a. utställningar på Skeppsholmen i Stockholm. Vidare har föreningen ett omfattande bibliotek och bildarkiv som hålls tillgängligt för forskare och studenter. Genom sina regionala Svensk Form-föreningar har föreningen ett väl fungerande nätverk. Detta nätverk utgör en viktig del i arbetet med att öka medvetenheten om och utvecklingen av god design i hela landet. Föreningen har redan i stora delar de förutsättningar och den regionala spridning som krävs för att etablera en Mötesplats inom form- och designområdet. De har sedan länge även ett samarbete med flera andra nationella och internationella kulturinstitutioner, organisationer m.fl. inom området.

Mot bakgrund av detta anser regeringen att det är lämpligt att Föreningen Svensk Form ges i uppdrag att vara den institution som tar ansvar för verksamheten vid en Mötesplats för form och design.

4.11 Inkomstgarantier för konstnärer

Ärendet och dess beredning: I promemorian Förslag om ändrad beslutsordning för konstnärer, som har utarbetats inom Kulturdepartementet, föreslås vissa ändringar i förordningen (1976:504) om inkomstgaranti för konstnärer (dnr Ku2001/1675/R). Promemorians förslag har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet.

Regeringens förslag: Konstnärsnämnden och styrelsen för Sveriges författarfond skall på sina respektive områden besluta om innehavare av inkomstgaranti till konstnärer.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs dock att Konstnärsnämnden ensam skulle besluta om inkomstgarantier. Styrelsen för Sveriges författarfond skulle ges förslagsrätt inom sitt ansvarsområde.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget att överlämna åt annan än regeringen att utse innehavare av inkomstgarantier. I fråga om vilken instans som skall ges rätt att utse innehavare av inkomstgarantier, anser ett antal remissinstanser bl.a. Styrelsen för Sveriges författarfond och Sveriges författarförbund att Konstnärsnämnden resp. styrelsen för Sveriges författarfond skall få utse innehavare inom sina respektive ansvarsområden. Enligt Konstnärsnämnden kommer den föreslagna ändringen av beslutsordningen att medföra en förändring av Författarfondens inflytande. Om Konstnärsnämnden ensam skall fatta beslut och ta det fulla ansvaret för dessa, har nämnden principiellt en skyldighet att pröva fondens förslag. Konstnärsnämnden anför också att den årliga prövningen av innehavet bör avvecklas och att garantin därmed skall gälla för innehavarens återstående livstid. Samtliga instanser delar uppfattningen att förslaget i promemorian inte kommer att medföra ökade kostnader.

Skälen till regeringen förslag: Systemet med en garanterad inkomst för konstnärer skapades som en del av det ekonomiska trygghetsprogram för konstnärer som byggdes upp under 1960-talet (prop. 1964:1 bil. 10, SU 1964:8, rskr. 1964:8). Från början kallades garantin för konstnärbelöning och var ett komplement till det dåvarande systemet med stipendier. Den som utsågs till innehavare av konstnärbelöningen tillförsäkrades att årligen under sin återstående livstid utses till att vara innehavare av en inkomstgaranti, om inte synnerliga skäl föranledde annat. Garantin var konstruerad så att det statliga bidraget utgick i relation till innehavarens övriga inkomster. Belöningarna utdelades av regeringen efter förslag från olika stipendieorgan.

I propositionen om den statliga kulturpolitiken (prop. 1975/76:135) lämnade regeringen en rad förslag om förbättringar av konstnärernas villkor. I fråga om konstnärsbelöningarna angav det föredragande statsrådet att belöningarnas karaktär av hedersbevisning utan ekonomisk betydelse fått träda i bakgrunden under de senaste åren. I stället hade strävan varit att skapa en ekonomisk trygghet i det konstnärliga arbetet. Med hänsyn till att belöningsmomentet inte längre var så framträdande, ansåg statsrådet att termen konstnärsbelöning borde ersättas med benämningen inkomstgaranti för konstnärer.

Statsrådet behandlade även frågan om var ansvaret för fördelningen av inkomstgarantierna skulle ligga. En delegering av beslutanderätten till den föreslagna Konstnärsnämnden vore fullt tänkbar, enligt föredraganden, men uppgiften att utdela inkomstgarantier för konstnärer borde tills vidare ligga kvar hos regeringen. Riksdagen anslöt sig till dessa bedömningar (bet. KrU1975/76:35, rskr. 1975/76:355).

Med dagens kulturpolitik, som betonar "arm-längds avstånd" mellan politiska beslutsfattare och fria konstutövare, är det klart avvikande att regeringen beslutar om innehavare av inkomstgarantier. Den nuvarande ordningen innebär följaktligen att Konstnärsnämnden och Författarfondens styrelse lämnar in gemensamma förslag till regeringen och att förslagen regelmässigt godtas utan en innehållslig prövning. Regeringen bekräftar därmed i praktiken beslut den inte påverkar. Så länge belöningsmomentet var framträdande i besluten om garantier, och med den tidens syn på förhållandet mellan statliga företrädare och fria konstutövare, kan det möjligen ha tett sig naturligt att regeringen bekräftade andra instansers förslag. Med dagens synsätt gäller inte detta. Till saken hör också att inkomstgarantin är den enda ersättningsform på konstnärersområdet som regeringen fattar beslut om. Några sakliga skäl för att behålla en sådan skillnad i beslutsordningarna finns inte. Mot denna bakgrund, och i enlighet med en enig remissopinion, föreslås att beslutanderätten delegeras till annan än regeringen.

En utgångspunkt för den föreslagna delegeringen av beslutanderätten, är att övriga villkor för beslut om inkomstgarantier för konstnärer i möjligaste mån skall vara oförändrade. Det är bl.a. viktigt att styrelsen för Sveriges författarfond kan behålla ett tydligt inflytande över de

garantier som beslutas inom det egna ansvarsområdet. Sedan 1984 lämnar fondens styrelse förslag till regeringen om innehavare av inkomstgaranti gemensamt med Konstnärsnämnden. Bakgrunden är att de litterära upphovsmännen inte var representerade i Konstnärsnämnden och att det ansågs rimligt att även dessa skulle ges möjlighet att komma in med förslag (prop. 1983/84:100 bil 10, bet. 1983/84:KrU18, rskr. 1983/84:268). Konstnärsnämnden och styrelsen för Sveriges författarfond beslutar sedan tidigare om konstnärsbidrag, projektbidrag och långtidsstipendier inom sina respektive områden.

Flera remissinstanser är kritiska mot den ordning som föreslagits i promemorian vad gäller fördelningen av ansvar mellan Konstnärsnämnden och Författarfonden eftersom den inte ger fonden det jämställda inflytande som gäller med nuvarande ordning. Konstnärsnämnden påtalar även det problematiska med att fondens förslag skulle behöva godtas av nämnden utan närmare prövning. Som framgår ovan har styrelsen för Sveriges författarfond redan myndighetsuppgifter när det gäller bidrag och stipendier till konstnärer. Sammantaget talar övervägande skäl för att Konstnärsnämnden och Författarfonden bör ges rätt att inom sina respektive ansvarsområden besluta om inkomstgarantier till konstnärer.

Sveriges författarfond är i dag garanterad ett visst antal garantirum enligt en överenskommelse som träffats mellan den och Konstnärsnämnden. Regeringen förutsätter att en sådan överenskommelse kommer att gälla även i framtiden.

Den föreslagna ändringen av beslutanderätten för innehavare av inkomstgarantier för konstnärer föreslås träda i kraft den 1 december 2001. Det ankommer på regeringen att utforma de närmare villkoren för inkomstgarantier för konstnärer. Förslaget från Konstnärsnämnden att den årliga prövningen bör avvecklas kräver ytterligare överväganden.

4.12 Ändring i kulturminneslagen

Ärendet och dess beredning: Den 14 maj 2001 antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd ett direktiv (2001/38/EG) om ändring av bilagan till direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort

från en medlemsstats territorium. Inom Kulturdepartementet har upprättats en promemoria med anledning av direktivet om ändringen av bilagan (dnr Ku2001/1673/R). Promemorian har remitterats till Tullverket, Kungl. biblioteket, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Stiftelsen Nordiska museet.

De föreslagna ändringarna är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande har bedömts sakna betydelse.

Regeringens förslag: Bilagan till 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. ändras så att värdegränserna anges i euro i stället för i svenska kronor samt att värdegränsen 0 (noll) ersätts med oavsett värde.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Har i princip godtagit förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 6 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (kulturminneslagen) finns bestämmelser om återlämnande av kulturföremål. I en bilaga till lagen anges de kategorier av föremål som – under vissa förutsättningar – kan komma att återlämnas. För föremålskategorierna gäller olika värdegränser som är angivna i svensk valuta. Bestämmelserna bygger på rådets direktiv 93/7/EEG av den 15 mars 1993 om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium och Europaparlamentets och rådets direktiv 96/100/EG av den 17 februari 1997 om ändring av bilagan till direktiv 93/7/EEG om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium.

Den ändring av direktivet som nu beslutats innebär följande. För de medlemsstater som inte har euro som valuta skall de värden som uttrycks i euro i bilagan omräknas till nationella valutor till växelkursen den 31 december 2001 publicerad i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT). Omräkning skall därefter ske vartannat år. Motvärdet skall beräknas från en genomsnittlig dagskurs under 24 månader, räknat från den sista augusti samma år som omräkningen skall ske. Kommissionens förslag till omräkning skall granskas av den rådgivande kommittén för kulturföremål och därefter offentliggöras i EGT de

första dagarna i november samma år som omräkningen skall ske. Vidare skall värdegränsen ”0 (noll)” ersättas av ”oavsett värde”. Medlemsstaterna skall genomföra direktivet senast den 31 december 2001.

Ändringen av direktivet medför att värdegränserna uttryckta i svenska kronor måste ändras vartannat år. Eurons motvärde i svenska kronor kommer att publiceras i EGT i november samma år som omräkningen av värdegränserna skall ske.

Frågan är då om värdet i svenska kronor behöver framgå av lag eller kan betraktas som en verkställighetsföreskrift som kan beslutas av regeringen och föreskrivas i förordning. Växelkursen fastställs av Kommissionen. Eftersom det inte finns utrymme för annat än en ren omräkning, är fastställandet av värdet i svensk valuta att betrakta som en verkställighetsföreskrift. Det kan nämnas att det i 2–5 kap. lagen (1992:1528) om offentlig upphandling finns föreskrifter om tröskelvärden som är angivna i ecu. I förordningen (2000:63) om tröskelvärden vid offentlig upphandling anges vad beloppen i ecu motsvarar i svenska kronor.

Mot bakgrund härav bör beloppen i euro framgå av bilagan till 6 kap. kulturminneslagen och omräkningen till svenska kronor framgå av förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m.

Värdegränsen 0 (noll) bör i enlighet med direktivet uttryckas som oavsett värde. I sak innebär det dock ingen ändring.

Ändringarna bör, i enlighet med vad som föreskrivs i direktivet, träda i kraft den 1 januari 2002.

4.13 Budgetförslag

4.13.1 28:1 Statens kulturråd

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2000	Utfall	35 781	Anslagskredit	- 119
2001	Anslag	37 487 ¹	Utgiftsprognos	37 384
2002	Förslag	38 967		
2003	Beräknat	39 913 ²		
2004	Beräknat	40 689 ²		

¹ Inklusive en minskning med 16 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 38 967 tkr i 2002 års prisnivå.

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Statens kulturråd skall följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning av och effektivitet i de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten. Statens kulturråd handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Statens kulturråd är statistikansvarig myndighet för kulturstatistiken enligt förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Vidare är Statens kulturråd tillsammans med Riksantikvarieämbetet kontaktkontor för EU:s ramprogram för kultur, det s.k. Kultur 2000-programmet.

För Statens kulturråd gäller förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2000 till 2 723 000 kronor.

Under anslaget beräknas även medel för samordnande och initiativtagande insatser på det mångkulturella området.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar sedan den 1 juni 1998 verksamheten med statliga utställningsgarantier enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier. Från och med 2000 finansieras verksamheten genom avgifter. Eventuella överskott skall vid utgången av respektive budgetår redovisas på statsbudgetens inkomstsida under rubriken 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.8 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2000	203	621	621	+ 203
Prognos 2001	250	750	750	+ 250
Budget 2002	250	750	750	+ 250

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Statens kulturråds verksamhet stämmer väl överens med uppsatta mål och att någon förändring av inriktningen inte är aktuell. I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslås att anslaget förstärks med 1 miljon kronor. För centrala utvecklingsinsatser på det mångkulturella området beräknas 1,3 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 38 967 000 kronor.

Tabell 4.9 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	37 487	37 487	37 487
Förändring till följd av:			
Beslut	1 000	1 000	1 000
Omprioriteringar	- 200	- 200	- 200
Pris- och löneomräkning	672	1 618	2 394
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	8	8	8
Summa förändring	1480	2 426	3 202
Förslag/beräknat anslag	38 967	39 913	40 689

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.2 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2000	Utfall	129 688	7 096	
2001	Anslag	248 879 ¹		254 556
2002	Förslag	161 107		
2003	Beräknat	164 607		
2004	Beräknat	164 607		

¹ Varav 18 916 tkr på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och 5 500 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

Under detta anslag beräknas medel till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Medel beräknas bl.a. till Statens kulturråds disposition för tillfälliga insatser av utvecklingskaraktär eller insatser som på annat sätt är kulturpolitiskt ange-

lägna. Inom anslaget beräknas också medel för kulturinsatser i arbetslivet, bidrag till länsbildningsförbund m.fl. för kultur- och föreläsningssamverksamhet, bidrag till länskonstnärer, bidrag till samisk kultur, bidrag för att främja funktionshindrades deltagande i kulturlivet samt bidrag till Svenska institutet. Vidare beräknas inom anslaget bidrag till centrala amatörorganisationer, centrumbildningar, lokalhållande organisationer för kulturverksamhet, organisationer med mångkulturell inriktning samt bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete.

Svenska statens bidrag till Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige och Hanaholmens Kulturcentrum för Sverige och Finland finns uppförda under anslaget.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1991:975) om statsbidrag till ideella föreningars kulturprogram, förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och sametingslagen (1992:1433).

Anslagssparandet avser av Statens kulturråd beslutade men ej utbetalda bidrag bl.a. till samisk teater och på den försening av projektstarten för försöksverksamhet med Forum för världskultur som uppstod 1998. Regeringen har beslutat att föra bort 1 419 000 kronor som en indragning av anslagssparande för samisk kultur. Resterande anslagssparande beräknas bli förbrukat under budgetåret 2001.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att bidragsgivningen och medelförbrukningen under anslaget skett i enlighet med fastställd inriktning. Det bör ankomma på regeringen att i regleringsbrevet fördela medlen mellan de olika ändamålen.

I enlighet med regeringens bedömning under inledningen till politikområdet beräknas 3 miljoner kronor för regionala insatser på det mångkulturella området och 7 miljoner kronor för en satsning på de nationella minoriteternas kultur och språk.

Vidare föreslås en förstärkning på 2 miljoner

kronor av medlen för Kultur i arbetslivet och en ökning av statsbidraget till Amatörteaterns Riksförbund med 800 000 kronor.

Engångsanvisningar på sammanlagt 4,5 miljoner kronor har beräknats för tillfälliga stöd till GöteborgsOperan, Drottningholms slottsteater och Dalhalla festspelsscen i Rättvik.

Under anslaget fördelas bl.a. verksamhetsstöd till såväl Östersjöns Författar- och Översättarcentrum som Visby Internationella Tonsättarcentrum. Verksamhetsstödet till Gotlands tredje centrum för internationellt kulturutbyte, Baltic Art Center, bör i fortsättningen beräknas under detta anslag, varför 600 000 kronor bör överföras till detta anslag från anslaget 28:19 Bidrag till bild- och formområdet.

För innevarande budgetår har sammanlagt 96 888 000 kronor förts upp under detta anslag som kompensation till statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner för höjda pensionspremier. Dessa medel inklusive pris- och löneomräkning bör överföras till respektive saksanlag, dvs. anslagen 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av regionalpolitiska medel, 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens hus samt 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. Fördelningen framgår av redovisningen under respektive anslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 161 107 000 kronor.

Tabell 4.11 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	248 879	248 879	248 879
Förändring till följd av:			
Beslut	12 800	20 800	20 800
Engångsanvisningar 2002	4 500		
Engångsanvisningar 2001	- 9 500	- 9 500	- 9 500
Pris- och löneomräkning	2 770	2 770	2 770
Överföring andra anslag	- 98 342	- 98 342	- 98 342
Summa förändring	- 87 772	- 84 272	- 84 272
Förslag/beräknat anslag	161 107	164 607	164 607

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.13.3 28:3 Nationella uppdrag

Tabell 4.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	7 000		
2001	Anslag	8 000	Utgifts- prognos	8 000
2002	Förslag	8 000		
2003	Beräknat	8 000		
2004	Beräknat	8 000		

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet, formgivning och design samt barnkulturforskning. Under perioden 2001–2003 är Regionteatern Blekinge-Kronoberg innehavare av det nationella uppdraget inom området barnkulturforskning. Under perioden 1999–2001 är Föreningen Svensk Form innehavare av det nationella uppdraget inom området formgivning och design. Inom de sex övriga områdena är i nämnd ordning Gottsunda Teater i Uppsala, Filmpool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Botkyrka, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), BildMuseet i Umeå och Kalmar läns museum innehavare av nationella uppdrag under treårsperioden 2000–2002.

Regeringens överväganden

Inriktningen på de nationella uppdragen bör ligga fast. Regeringen har, som redovisats under inledningen till politikområdet, för avsikt att under perioden 2002–2004 ge Föreningen Svensk Form ett fortsatt nationellt uppdrag inom området formgivning och design.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 8 000 000 kronor.

4.13.4 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	141 056		
2001	Anslag	143 073	Utgifts- prognos	143 073
2002	Förslag	162 815		
2003	Beräknat	167 903 ¹		
2004	Beräknat	172 798 ¹		

¹ Motsvarar 162 815 tkr i 2002 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs under tiden den 1 juli 1997–31 december 2002 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län. I dessa försökslän har regionala självstyrelseorgan fr.o.m. den 1 juli 1998 från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Under anslaget beräknas medel för denna försöksverksamhet.

För verksamheten gäller förordningen (1998:305) en försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Regeringens överväganden

Bidragen till teater-, dans- och musikinstitutioner som är anslutna till det statliga tjänstepensionssystemet har för 2001 justerats uppåt för att kompensera höjda pensionspremier. För innevarande budgetår har det samlade justeringsbeloppet förts upp under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Dessa medel bör fr.o.m. 2002 beräknas under respektive sakanslag, vilket innebär att detta anslag tillförs 16 709 000 kronor, inklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 162 815 000 kronor.

Tabell 4.14 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	143 073	143 073	143 073
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	3 033	8 121	13 016
Överföring från 28:2	16 709	16 709	16 709
Summa förändring	19 742	24 830	29 725
Förslag/beräknat anslag	162 815	167 903	172 798

4.13.5 28:5 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	764 055	
2001	Anslag	774 264 ¹	Utgifts- prognos 774 264
2002	Förslag	805 811	
2003	Beräknat	816 807 ²	
2004	Beräknat	833 104 ²	

¹ Inklusivt en minskning med 5 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002

² Motsvarar 797 811 tkr i 2002 års prismet.

Från anslaget lämnas bidrag till fem riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet, nämligen Operan, Dramaten, Riksteatern, Svenska rikskonserter och Dansens Hus. *Operan* och *Dramaten* är nationalscener för talteater respektive opera och balett. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktieföretag, Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. *Riksteatern* bedriver turnerande teaterverksamhet och är organiserad som en ideell förening med lokala och regionala arrangörsföreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. *Svenska rikskonserter* är en av staten bildad stiftelse med uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet. *Dansens Hus* är en stiftelse, bildad av de institutioner som har större fasta dansensembler. Stiftelsen har till ändamål att främja och utveckla den samtida dansen, främst genom att ta emot svenska och utländska dansgästspel. Verksamheten samfinansieras med Stockholms Stad.

Tabell 4.16 Ekonomisk redovisning för 2000

	Verksamhets medel Tkr	%	Lokalkostnad Tkr	%	Anslag Tkr	Avgifts- inkomster och finansiella intäkter Tkr	Bidrag Tkr	Summa inkomster Tkr
Operan	291 891	84	56 292	16	292 485	43 318	12 380	348 183
Dramaten	211 743	87	32 737	13	162 533	59 846	22 101	244 480
Riksteatern	259 399	92	24 070	8	226 049	57 420	-	283 469
Svenska rikskonserter	97 175	92	8 986	8	59 460	18 783	27 918	106 161
Dansens Hus	20 944	67	10 244	33	17 652	4 573	8 963	31 188
Summa	881 152		132 329		758 179	183 940	71 362	1 013 481

Regeringens överväganden

Operan

Operans föreställningsverksamhet har ökat kraftigt under perioden 1998–2000. Under 2000 gavs 351 föreställningar, jämfört med 312 1999 och 293 1998. 17 nyproduktioner hade premiär under 2000, vilket är lika många som under Kulturåret 1998. På sidoscenen Vasa-teatern genomförde Operan under 2000 tre egna uppsättningar samt var värd för tre gästspel, bl.a inom ramen för ett utbyte med GöteborgsOperan. Samtidigt har dock publiktillströmningen blivit ojämnare.

Operan redovisar ett balanserat resultat för 2000, men prognoserna för 2001 och 2002 har hitills pekats på betydande underskott. Operan har informerat regeringen om att resultatförbättrande åtgärder i storleksordningen 15 miljoner kronor kommer att genomföras med full verkan fr.o.m. 2002.

De ändrade principerna för hyressättning i ändamålsfastigheter beräknas minska Operans lokalkostnader med 6 549 000 kronor, varför anslaget har minskats med motsvarande belopp. För att värna kärnverksamheten bör dock 6,5 miljoner kronor i ökade medel tillföras Operan. Detta, jämte de besparingar som Operan själv avser att genomföra, ger enligt regeringens bedömning förutsättningar för ekonomisk balans. Regeringen utgår från att Operabaletten behåller en numerär som möjliggör en bred repertoar.

Bidraget till Operan har pris- och löneomräknats med 5 087 000 kronor.

Med anledning av höjda pensionspremier för Operan beräknas härutöver en anslagsökning på 5 784 000 kronor. Medlen har för 2001 anvisats under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

I enlighet med den bedömning som redovisats i inledningen till politikområdet föreslås slutligen att Operan tilldelas ett engångsbelopp på 1 miljon kronor för riktade insatser i syfte att nå publik utanför Storstockholmsområdet.

Dramaten

Under större delen av 2000 hölls Lilla scenen stängd för ombyggnad. Trots den begränsade tillgången till scener hade Dramaten under året premiär på 18 nyproduktioner, jämfört med 19 under vart och ett av de två närmast föregående åren. Dramaten redovisar också en

synnerligen god publiktillströmning. Den genomsnittliga beläggningen vid förra årets föreställningar var 91 procent.

Genom en strikt utgiftskontroll och den gynnsamma publikutvecklingen har Dramatens ekonomiska läge förbättrats.

De ändrade principerna för hyressättning i ändamålsfastigheter beräknas minska Dramatens lokalkostnader med 4 648 000 kronor, varför anslaget har minskats med motsvarande belopp. Samtidigt erfar regeringen att Dramaten har ett akut behov av investeringar i teknisk utrustning och renoveringar. För detta ändamål bör Dramaten för 2002 tillföras 4,6 miljoner kronor i särskilda investeringsmedel.

Bidraget till Dramaten har pris- och löneomräknats med 3 008 000 kronor.

Med anledning av höjda pensionspremier för Dramaten beräknas härutöver en anslagsökning på 3 183 000 kronor. Medlen har för 2001 anvisats under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

I enlighet med den bedömning som redovisats i inledningen till politikområdet föreslås slutligen att Dramaten tilldelas ett engångsbelopp på 1 miljon kronor för riktade insatser i syfte att nå publik utanför Storstockholmsområdet.

Riksteatern

Riksteaterns publik fortsätter att öka i hela landet. Även produktionsvolymen har ökat, med en tydlig inriktning på samarbete med andra producenter.

Verksamheten vid Södra Teatern har fått en tydlig mångkulturell inriktning. Regeringen noterar att Riksteatern har förvärvat Södra Teaterns fastighet av Vasakronan AB för en köpskilling av drygt 50 miljoner kronor. Förvärvet har finansierats med banklån.

Riksteatern redovisar ett överskott på 2,7 miljoner kronor för 2000 efter avskrivningar, vilket ökar det egna kapitalet till drygt 27 miljoner kronor.

Bidraget till Riksteatern har pris- och löneomräknats med 3 931 000 kronor.

Med anledning av höjda pensionspremier för Riksteatern beräknas härutöver en anslagsökning på 3 260 000 kronor. Medlen har för 2001 anvisats under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Statsbidraget till Riksteatern är förbundet med villkor om verksamhet på en rad olika områden. Det kan finnas skäl att se över dessa villkor i syfte att få till stånd ett klarare och mer renodlat uppdrag. Regeringen avser att föra en dialog med Riksteatern om dessa frågor. Samtidigt konstaterar regeringen att Riksteatern i dag har en solid ekonomi och höga produktionsvolymmer. Bidraget till Riksteatern för 2002 föreslås därför minska med 3,8 miljoner kronor.

Svenska rikskonserter

Svenska rikskonserter har ökat insatserna ute i landet efter en tillfällig koncentration på Stockholmsaktiviteter under Kulturåret 1998. En viss avmattning av efterfrågan på turnéproduktioner i Norrlandsläna kan dock konstateras, vilket ökar behovet av samplanering med länsmusiken och lokala arrangörer i de berörda länen. Utlandsverksamheten visar en kraftig ökning sedan 1998.

Insatserna för smala musikgenrer har fortsatt. En omfattande presentation av svensk jazz har genomförts i USA och Kanada. Tillkomsten av folk- och världsmusikscenen Stallet innebär att Svenska rikskonserter fått ett särskilt ansvar för främjande och utveckling av dessa musikformer. Den nutida musiken har främjats genom turnéprogram, produktionssamverkan med Sveriges Radio P2 och ett utvecklingsprojekt i samverkan med Gotlands tonsättarskola. Antalet kompositionsbeställningar har ökat.

Svenska rikskonserter redovisar ett överskott på 1,8 miljoner kronor för 2000. Det egna kapitalet uppgår till drygt 4 miljoner kronor.

Bidraget till Svenska rikskonserter har pris- och löneomräknats med 1 041 000 kronor.

Med anledning av höjda pensionspremier för Svenska rikskonserter beräknas härutöver en anslagsökning på 842 000 kronor. Medlen har för 2001 anvisats under anslaget 28:2 Bidrag till till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

I enlighet med den bedömning som redovisats i inledningen till politikområdet föreslås slutligen att Svenska rikskonserter tilldelas ett engångsbelopp på 2 miljoner kronor för riktade regionala insatser och utveckling av den mångkulturella musiken.

Dansens Hus

Sedan 1998 bedriver Dansens Hus helårsverksamhet på två scener. Verksamheten håller en mycket hög konstnärlig nivå och publiktill-

strömningen är god. Dansens Hus bör dock sträva efter en alternativ lokalanvändning för att frigöra verksamhetsmedel. Att Dansens Hus nu prövar förutsättningarna för samverkan med annan dansverksamhet i lokalerna finner regeringen positivt.

Till följd av en strikt utgiftskontroll redovisar Dansens Hus ett överskott på ca 3 miljoner kronor för 2000. Det fria egna kapitalet uppgår därmed till 3,4 miljoner kronor.

Bidraget till Dansens Hus har pris- och löneomräknats med 308 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 805 811 000 kronor.

Tabell 4.17 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	774 264	774 264	774 264
Förändring till följd av:			
Bidragsökning Operan	6 500	6 500	6 500
Investeringsmedel Dramaten	4 600	600	600
Minskad lokalhyra Operan	- 6 549	- 6 549	- 6 549
Minskad lokalhyra Dramaten	- 4 648	- 4 648	- 4 648
Bidragsminskning Riksteatern	- 3 800	- 3 800	- 3 800
Pris- och löneomräkning	13 375	32 371	48 698
Engångsanvisning	4 000		
Överföringar från 28:2	18 069	18 069	18 069
Summa förändring	27 547	42 543	58 870
Förslag/beräknat anslag	805 811	816 807	833 134

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

4.13.6 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	537 250	
2001	Anslag	544 933	Utgifts- prognos 544 933
2002	Förslag	647 150	
2003	Beräknat	665 718 ¹	
2004	Beräknat	683 758 ¹	

¹ Motsvarar 647 150 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för statsbidrag till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. För bi-

dragsgivningen gäller förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Med anledning av pågående försöksverksamhet i Skåne, Kalmar och Gotlands län med regional fördelning av kulturpolitiska medel beräknas medel för kulturinstitutioner i dessa län även under anslaget 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Tabell 4.19 Anslaget fördelning 2001

Tusental kronor

Länsmusikverksamhet	180 350
Orkesterinstitutioner	69 933
Teater- och dansinstitutioner	279 420
Utvecklingsbidrag	13 202
Samarbete med tonsättare	2 028
Summa	544 933

Regeringens överväganden

För 2000 beviljades statliga verksamhetsbidrag till 17 länsmusikinstitutioner, 11 symfoni- och kammarorkestrar samt 25 regionala eller lokala teater- och dansinstitutioner. Utvecklingsbidrag lämnades till 25 teaterinstitutioner och 33 musikinstitutioner för bl.a. verksamhet med barn och ungdom och projekt med mångkulturell inriktning. Särskilda bidrag för samarbete med tonsättare gick till 24 institutioner.

Med anledning av att pensionspremierna höjts för institutioner som är anslutna till det statliga tjänstepensionssystemet beräknas en höjning av anslaget med 69 164 000 kronor, inklusive löneomräkning. Medlen har för 2001 anvisats under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

I enlighet med den bedömning som regeringen har redovisat i inledningen till politikområdet beräknas en förstärkning av anslaget med 20 miljoner kronor för att möjliggöra ökade insatser för i första hand musik- och dansteatrar samt mindre länsteatrar. Medelsberäkningen inkluderar förstärkta insatser för institutioner i Skåne, Kalmar och Gotlands län.

Särskilda investeringsmedel för Göteborgs-Operan beräknas under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

För ett treårigt försök med länsmusikverksamhet i Stockholms län beräknas drygt 4 miljoner kronor under detta anslag.

Av den medelsram som tillförts anslaget med anledning av höjda pensionspremier avser 2 617 000 kronor Stockholms Konserthusstiftelse. Enligt ett avtal med staten hösten 1992 övertog Stockholms läns landsting det ekonomiska ansvaret för Konserthusstiftelsen fr.o.m den 1 januari 1993. Därefter har inga statsbidrag lämnats till stiftelsen. Eftersom stiftelsen fortfarande är ansluten till det statliga tjänstepensionssystemet har dock kompensation för höjda pensionspremier beräknats för denna. Regeringen anser att den ekonomiska ansvarsfördelningen när det gäller Stockholms konserthusstiftelse bör renodlas genom att landstinget i fortsättningen bekostar stiftelsens pensionspremier. Det nämnda beloppet bör i stället lämnas som stöd till försöksverksamheten med länsmusik. Härutöver beräknas en anslagsförstärkning på 1,5 miljoner kronor för samma ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas sammanlagt 647 150 000 kronor.

Tabell 4.20 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	544 933	544 933	544 933
Förändring till följd av:			
Ökat stöd regionala teatrar	20 000	20 000	20 000
Länsmusik i Stockholms län	1 500	1 500	1 500
Pris- och löneomräkning	11 553	30 121	48 161
Överföring från 28:2	69 164	69 164	69 164
Summa förändring	102 217	120 785	138 825
Förslag/beräknat anslag	647 150	665 718	683 758

4.13.7 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	115 118	Anslags-sparande	12 846
2001	Anslag	113 000	Utgifts-prognos	117 846
2002	Förslag	134 000		
2003	Beräknat	134 000		
2004	Beräknat	134 000		

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till viss teaterverksamhet av nationellt intresse såsom Drottningholms slottsteater, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstenaakademien, Marionetteatern och Orienteatern, bidrag till Musikaliska akademien för lokalhyra och viss administration, bidrag till skådebaneverksamhet samt bidrag till verksamheten vid Eric Sahlström-institutet. Från anslaget lämnas även särskilda bidrag till Musikaliska akademien och Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM–Svensk Musik) för notutgivning, information m.m.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1974:452) om statsbidrag till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper, förordningen (1982:505) om statsbidrag för framställning och utgivning av fonogram och förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål.

Anslagssparandet avser av Statens kulturråd beslutade men inte utbetalade bidrag till bl.a. fonogramutgivning.

Tabell 4.22 Anslagets fördelning 2001

Tusental kronor

Fria grupper samt arrangerande musikföreningar	79 356
Fonogram och musikalier	10 218
Viss teaterverksamhet	14 085
Musikaliska Akademien	3 559
Skådebanor	4 282
Eric Sahlström-institutet	1 500
Summa	113 000

Regeringens överväganden

Medelsanvisningen under detta anslag möjliggör insatser av stor betydelse för det fria kulturlivet.

Stödet till fria teater- och dansgrupper utgår antingen som årligt verksamhetsbidrag eller som projektbidrag. Under 2000 fördelade Statens kulturråd verksamhetsbidrag till 38 teatergrupper med sammanlagt 30,6 miljoner kronor och till 12 dansgrupper med sammanlagt 6,2 miljoner kronor. Härutöver fördelades sammanlagt 13,3 miljoner kronor i projektstöd m.m. Totalt fick 158 teater- och dansgrupper någon

form av stöd. Teatergrupper med verksamhetsstöd gav ca 42 procent av sina föreställningar utanför hemkommunen.

Bidragen till fria musikgrupper lämnas främst till turnéverksamhet. För 2000 fick 120 grupper dela på sammanlagt 8,4 miljoner kronor.

De arrangerande musikföreningarna utgörs av kammarmusikföreningar, jazzklubbar, folkmusik- och rockföreningar samt vissa orkesterföreningar. Förutom direkt stöd till vissa enskilda föreningar lämnar Kulturrådet årliga bidrag till riksorganisationer som Svenska Jazzriksförbundet, Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer, Kontaktnätet, Sveriges Orkesterförbund och Musik & Kulturföreningarnas Samarbetsorganisation. Det totala stödet till de arrangerande musikföreningarna uppgick för 2000 till 20,2 miljoner kronor.

Sedan början av 1980-talet utgår ett statligt stöd till produktion och distribution av kvalitetsfonogram. Under 2000 beviljade Kulturrådet totalt 87 bidrag, vilket är ett lägre antal än de två närmast föregående åren. Antalet ansökningar minskade från 550 år 1998 till 374 år 2000. Med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 2000/01:1 utg.omr. 17 s. 65, bet. 2000/01:KrU:1, rskr. 2000/01:59) har regeringen medgivit att Kulturrådet prövar alternativa former av fonogramstöd under tre år fr.o.m. 2001. Regeringen har uppdragit åt Statens kulturråd att löpande analysera effekterna av försöksverksamheten inom olika genrer.

Statsbidrag till skådebaneverksamhet lämnas till RiksSkådebanan och till åtta regionala skådebanor. Tillsammans har skådebanorna ca 6 000 ombud runt om i landet. Skådebanorna har ett nära samarbete med Konstfrämjandet och En bok för alla.

I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslås att bidragen till fria teater-, dans- och musikgrupper ökar med 20 miljoner kronor. Vidare föreslås en förstärkning av stödet till skådebaneverksamhet med 1 miljon kronor.

För föreställningsverksamheten vid Drottningholms slottsteater beräknas under anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete ett engångsbidrag på 1 miljon kronor utöver det årliga verksamhetsstöd som Statens kulturråd fördelar från detta anslag.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas sammanlagt 134 000 000 kronor.

Tabell 4.23 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	113 000	113 000	113 000
Förändring till följd av:			
Ökat stöd till fria grupper	20 000	20 000	20 000
Ökat stöd till skådebanor	1 000	1 000	1 000
Summa förändring	21 000	21 000	21 000
Förslag/beräknat anslag	134 000	134 000	134 000

4.13.8 28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet¹

Tabell 4.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	36 140		
2001	Anslag	36 657	Utgifts- prognos	36 657
2002	Förslag	40 434		
2003	Beräknat	41 698 ²		
2004	Beräknat	42 913 ²		

¹ Tidigare Bidrag till regional biblioteksverksamhet² Motsvarar 40 434 tkr i 2002 års prisnivå.

Bidrag till regional biblioteksverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Från anslaget utgår dessutom statsbidrag till tre lånecentraler, en invandrarlånecentral samt ett depåbibliotek. Den statliga invandrarlånecentralen utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under 2000 och som inrymmer böcker på mer än 100 språk. Från anslaget utgår även bidrag till biblioteksservice för vuxenstuderande.

Syftet med bidrag till den regionala biblioteksverksamheten är i första hand att handha fjärrlån och att stödja utvecklingsverksamhet. Stöd till folkbibliotek utgår för biblioteksservice för vuxenstuderande. Medel under detta anslag fördelas av Statens kulturråd.

Bibliotekslagen (1996:1596, omtryck 1998:1249) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.25 Anslagets fördelning

	1999	2000
Verksamhetsbidrag	21 768	22 140
Utvecklingsbidrag	2 800	2 800
Lånecentraler och depåbibliotek	11 172	11 200
Totalt	35 740	36 140

Under 2000 har 249,4 stödenheter fördelats till länsbiblioteken varav 28 utgick som utvecklingsbidrag. Fjorton länsbibliotek, depåbiblioteket i Umeå och Invandrarlånecentralen/Internationella biblioteket fick del av de 28 stödenheter som fördelades till 16 projekt under 2000. Av utvecklingsbidragen fördelades 37 procent till projekt med läsfrämjande syfte. Bidrag till läsfrämjande projekt för barn och ungdom och stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek anvisas även under anslaget 28:9 Litteraturstöd. Vidare utgår utvecklingsbidrag med mera till bibliotek inom litteraturområdet från anslag 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

För att främja tillgången till biblioteksservice för vuxenstuderande, i enlighet med den bedömning som regeringen redovisat i inledningen till politikområdet, föreslår regeringen att 3 miljoner kronor beräknas för detta ändamål. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:16 minskas med motsvarande belopp.

Anslagsrubriken ändras till Bidrag till biblioteksverksamhet eftersom anslaget enligt regeringens förslag även inrymmer stöd till kommunala folkbibliotek.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 40 434 000 kronor.

Tabell 4.26 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	36 657	36 657	36 657
Förändring till följd av:			
Beslut	3 000	3 000	3 000
Pris- och löneomräkning	777	2 041	3 256
Summa förändring	3 777	5 041	6 256
Förslag/beräknat anslag	40 434	41 698	42 913

4.13.9 28:9 Litteraturstöd

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	90 892	Anslags- sparande	9 675
2001	Anslag	91 917	Utgifts- prognos	98 592
2002	Förslag	91 917		
2003	Beräknat	91 917		
2004	Beräknat	91 917		

Under anslaget anvisas medel för stöd till utgivning av litteratur enligt förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd (som fr.o.m. 1999 även inkluderar distributionsstöd till folkbibliotek och bokhandel), stöd till läsfrämjande insatser enligt förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser, utgivning av en barnbokskatalog och marknadsföring av utgivningsstödd litteratur. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordningar och förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Inom ramen för utgivningsstödet utgår även medel för utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, till Svenska Vitterhetssamfundet, till Samfundet De Nio och till stöd för författarverkstäder. Vidare utgår från anslaget stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek, stöd till En bok för alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris enligt avtal mellan staten och bolaget, samt stöd till Expertkommittén för översättning av finsk facklitteratur till svenska.

Bestämmelserna för anslaget medför att ett visst anslagssparande uppkommer varje år.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd på litteraturområdet. Regeringen bedömer att någon förändring av stödformerna inte är aktuell.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 91 917 000 kronor.

4.13.10 28:10 Stöd till kulturtidskrifter

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	20 650		
2001	Anslag	20 650	Utgifts- prognos	20 650
2002	Förslag	20 650		
2003	Beräknat	20 650		
2004	Beräknat	20 650		

Anslaget disponeras för produktionsstöd och utvecklingsstöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Inom utvecklingsstödet utgår även verksamhetsbidrag till tidskriftsverkstäder. Från och med 1999 utgår dessutom särskilt prenumerationsstöd till biblioteken enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbiblioteken. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordning och förordning (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd. Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till kulturtidskrifter. Inga förändringar är aktuella.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 20 650 000 kronor.

4.13.11 28:11 Stöd till bokhandeln**Tabell 4.29 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2000	Utfall	10 631	Anslags- sparande	2 604
2001	Anslag	9 801	Utgifts- prognos	10 067
2002	Förslag	9 801		
2003	Beräknat	9 801		
2004	Beräknat	9 801		

Under anslaget anvisas medel för kreditstöd, sortimentsstöd, stöd till rådgivning samt katalogdatorstöd enligt förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandel. Syftet med det statliga stödet är att behålla och om möjlighet förstärka ett vittförgrenat bokhandelnät och öka tillgängligheten av kvalitetslitteratur i bokhandeln.

Bidraget fördelas av Bokbranschens Finansieringsinstitut AB (BFI) enligt lagen (1992:318) om överlämnande av förvaltningsuppgifter. Från bidraget utgår även administrationsbidrag till BFI för den statliga stödverksamheten.

Bestämmelserna för anslaget medför att ett visst anslagssparande uppkommer varje år.

Regeringens överväganden

Efterfrågan på det statliga bokhandelsstödet är fortsatt stor. Under 2000 beviljades 9 bokhandlare kreditstöd, 90 sortimentsstöd och 121 drifts- och investeringsstöd. Lånebeloppen varierar mellan 125 000 kronor och 500 000 kronor och totalt har 3,2 miljoner kronor utgått i kreditstöd. Sortimentsstöd beviljades med totalt drygt 4,2 miljoner kronor och från katalogdatorstödet beviljades ca 1,6 miljoner kronor i drifts- och investeringsstöd. Under 2000 har dessutom 14 projektstöd till butiksdatorisering i bokhandeln beviljats till ett sammanlagt belopp av 863 300 kronor.

Regeringen har under inledningen till politikområdet bedömt resultaten av statens stöd till bokhandeln. Inga förändringar av de olika stödformerna är aktuella.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 9 801 000 kronor.

4.13.12 28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket**Tabell 4.30 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2000	Utfall	63 556	Anslags- sparande	9 233
2001	Anslag	62 673 ¹	Utgifts- prognos	67 270
2002	Förslag	63 557		
2003	Beräknat	65 154 ²		
2004	Beräknat	66 340 ²		

¹ Varav 144 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 63 557 tkr i 2002 års prisnivå.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek skall tillgodose synskadades och andra läshandikappades behov av litteratur. Biblioteket skall särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen för studielitteraturverksamheten anvisas under utgiftsområde 15 anslaget 25:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som skall främja och utveckla punktskriften för synskadade.

För TPB gäller förordningen (1988:341) med instruktion för Talboks- och punktskriftsbiblioteket samt förordningen (1985:391) om talboks- och punktskriftsbibliotekets punktskriftsnämnd.

Myndighetens intäkter uppgick under 2000 till 1 349 000 kronor och utgörs av avgifter, andra ersättningar och bidrag.

Anslagssparandet är ett resultat av att TPB kraftigt rationaliserat sin verksamhet. Anslagssparandet skall användas för delfinansiering av övergången till det nya digitala talboksmediet DAISY. För 2000 är emellertid anslagssparandet betydligt mindre än tidigare år, då överföringen nu har påbörjats.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att göra beställningar av talböcker,

punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 4 miljoner kronor under 2003.

Tabell 4.31 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden*Tusental kronor*

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	2 789	1 753	3 000		
Nya åtaganden	1 753	3 000	4 000		
Infriade åtaganden*	2 789	1 753	3 000	4 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	1 753	3 000	4 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

Regeringens överväganden

Förberedelser för digital produktion har präglat verksamheten under 2000 och introduktionen av DAISY-talböcker och digitala spelare har påbörjats på bibliotek, syncentraler och andra platser. För överföringen av analoga titlar till DAISY-format förstärktes Talboks- och punktskriftsbibliotekets anslag med 2 miljoner kronor 2001.

Produktionen och försäljningen av punktskriftsböcker har legat på en jämn nivå de senaste åren. Utlåningen har under 2000 ökat med 12 procent och även antalet låntagare har ökat, från 682 till 752.

Sammanfattningsvis har verksamheten vid Talboks- och punktskriftsbiblioteket gett goda resultat. Trots den resurskrävande övergången till digital teknik har biblioteket kunnat upprätthålla en hög produktion av såväl talböcker som punktskriftböcker. Titelbeståndet är stort, utlåningen ökar och låntagarna har blivit fler. Ingen förändring av verksamhetens inriktning är aktuell. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 63 557 000 kronor för 2002.

Tabell 4.32 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	62 673	62 673	62 673
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	956	2 553	3 739
Slutjusering avtalsförsäkringar ²	- 72	- 72	- 72
Summa förändring	884	2 481	3 667
Förslag/beräknat anslag	63 557	65 154	66 340

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.13 28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 4.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	13 517	
2001	Anslag	14 211	Utgifts- prognos
2002	Förslag	14 433	
2003	Beräknat	14 811	¹
2004	Beräknat	15 054	¹

¹ Motsvarar 14 433 tkr i 2002 års prisnivå.

Enligt stadgarna för Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen/Centrum för lättläst), som fastställdes av regeringen den 22 juni 1988, har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten skall bedrivas utan vinstsyfte och inom ramen för det avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Nu gällande avtal avser perioden 1 januari 2000–31 december 2002.

De sammanlagda försäljningsintäkterna uppgick 2000 till ca 11,8 miljoner kronor. Av en total omsättning på närmare 27 miljoner kronor innebär det en självfinansieringsgrad på ca 44 procent.

Regeringens överväganden

Under 2000 har LL-stiftelsens utgivning av nyhetstidningen 8 SIDOR och LL-böcker ytterligare breddats och ökats. Undersökningar visar att nyhetstidningen varje vecka läses av omkring 120 000 personer. Även Internetversionen av tidningen når allt fler läsare. Bokutgivningen spänner över ett brett fält och riktar sig till flera målgrupper med läs- och skrivsvårigheter. För att möjliggöra en utökad utgivning av lättläst barn- och ungdomslitteratur förstärktes LL-stiftelsens anslag med 500 000 kronor 2001.

Regeringen bedömer att bidraget till LL-stiftelsen har använts i enlighet med det övergripande målet för LL-stiftelsen. Det föreligger inget behov av förändringar vad avser verksamhetsinriktningen. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 14 433 000 kronor för 2002.

Tabell 4.34 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	14 211	14 211	14 211
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	222	600	843
Summa förändring	222	600	843
Förslag/beräknat anslag	14 433	14 811	15 054

4.13.14 28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tabell 4.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	4 393		
2001	Anslag	4 745 ¹	Utgifts- prognos	4 745
2002	Förslag	4 825		
2003	Beräknat	4 946 ²		
2004	Beräknat	5 035 ²		

¹ Varav 176 tkr på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

² Motsvarar 4 825 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till Svenska språknämndens och Sverigefinska språknämndens verksamheter. Cirka 10 procent av Svenska språknämndens verksamhet bekostas av anslag från olika fonder. Sverigefinska språknämnden har även bidrag från finska staten.

Syftet med statens bidrag till Svenska språknämnden är att nämnden skall följa utvecklingen av det svenska språket i tal och skrift och med denna kunskap som utgångspunkt ge råd till språkanvändarna i syfte att främja gott språkbud. Det är också angeläget att den nordiska språkgemenskapen stärks. Sverigefinska språknämnden skall vårda och utveckla finska språket i Sverige.

Regeringens överväganden

Svenska språknämndens verksamhet innefattar dokumentationsarbete, tillämpad forskning, folkbildning och opinionsbildning, rådgivning samt rent normerande verksamhet. Under året har arbetet med den kommande ordboken över konstruktioner och fraser i svenska språket fortsatt enligt tidigare planer. Det redaktionella arbetet med en stor svensk språkriktighetshandbok liksom med den svenska uttalsordboken har återupptagits under året och inom ramen för det nordiska språkvårdssamarbetet har en ny reviderad upplaga av skandinavisk ordbok arbetats fram. Färdigställda publikationer under året har varit Svenska skrivregler, Nyordboken och Namnlängdsboken. Tidskriften Språkvård har

utkommit med fyra nummer. Sekretariatet har under verksamhetsåret besvarat ca 11 700 språkfrågor. Förstärkningen av sekretariatets kompetens och kontaktnät på IT- och språkteknologiområdet har fortsatt och nämnden har under året haft möten och samarbeten med flera olika företag och forskningsinstitutioner på IT-området. Den interna databasen Språklådan har utvecklats ytterligare och 1 724 poster med frågor excerpter och litteraturhänvisningar har skrivits in under året.

Språkvårdsarbetet inom Sverigefinska språknämnden sker främst genom daglig rådgivning, kontinuerligt terminologiskt arbete, publikationsverksamhet, medverkan i språkvårdskurser, program i radio och i den sverigefinska pressdebatten samt anordnande av seminarier för olika yrkesgrupper. År 2000 har sekretariatet besvarat 2 000 språkfrågor och utfört ett antal textgranskningsuppdrag, Nämndens tidskrift, Kieliviesti, har utkommit med fyra nummer under året. Tidskriften har för närvarande ca 800 prenumeranter, varav 15 procent är bosatta i Finland. Under verksamhetsåret har språknämnden arbetat med två ordlisteprojekt, dels en svensk-finsk kyrko- och församlingsordlista som omfattar ca 1 200 uppslagsord och dels en svensk-finsk bankordlista.

Regeringens bedömning är att verksamheterna vid Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden bedrivs i enlighet med de syften som staten har med bidragsgivningen. Nämnderna har stor betydelse för att skapa förutsättningar för en långsiktig språkpolitik, för att en aktiv språkvård och språkforskning bedrivs och att allmänheten skall få tillgång till gratis språkrådgivning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 4 825 000 kronor.

Tabell 4.36 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	4 745	4 745	4 745
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	80	201	290
Summa förändring	80	201	290
Förslag/beräknat anslag	4 825	4 946	5 035

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

4.13.15 28:15 Statens konstråd**Tabell 4.37 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2000	Utfall	5 120	Anslags- sparande	384
2001	Anslag	5 817 ¹	Utgifts- prognos	5 681
2002	Förslag	6 337		
2003	Beräknat	6 491 ²		
2004	Beräknat	6 618 ²		

¹ Varav 258 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.² Motsvarar 6 337 tkr i 2002 års prisnivå.

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverka till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. För Statens konstråd gäller förordningen (1996:1597) med instruktion för Statens konstråd.

Myndighetens avgiftsintäkter uppgick 2000 till 752 000 kronor, vilket är en minskning med 1 099 000 kronor jämfört med 1999.

Anslagssparandet beror främst på lägre kostnader än tidigare beräknat för införandet av mjukvaran Agresso samt senareläggning av investeringar för att göra Konstrådets bildarkiv tillgängligt i elektronisk form. Regeringen har beslutat om en indragning med 142 000 kronor.

Regeringens överväganden

Resultatet av Statens konstråds verksamhet redovisas under anslaget 28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Det är regeringens uppfattning att verksamheten har motsvarat de mål som satts upp för Statens konstråd. Regeringen föreslår därför att anslaget anvisas 6 337 000 kronor för 2002.

Tabell 4.38 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	5 817	5 817	5 817
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	650	804	931
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	- 129	- 129	- 129
Summa förändring	521	675	802
Förslag/beräknat anslag	6 337	6 491	6 618

¹Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.**4.13.16 28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön****Tabell 4.39 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2000	Utfall	42 611	Anslags- sparande	1 193
2001	Anslag	40 438	Utgifts- prognos	39 974
2002	Förslag	40 438		
2003	Beräknat	40 438		
2004	Beräknat	40 438		

Under anslaget beräknas medel för konstförvärv beslutade av Statens konstråd. Vidare beräknas medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstinköp. Fram till den 1 juli 2001 har dessutom bidrag utbetalats enligt förordningen (1987:316) om bidrag till konstnärlig utsmyckning i bostadsområden.

Anslagssparandet består av icke utbetalade medel från Boverket. Anslagsposten har upphört och regeringen har beslutat om indragning av de medel som inte förbrukats.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att göra beställningar av konstverk som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 15 miljoner kronor under 2003–2005.

Tabell 4.40 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	5 742	7 753	5 295		
Nya åtaganden	14 438	5 128	6 000		
Infriade åtaganden	12 427	7 586	3 712	6 250	
Utestående åtaganden vid årets slut	7 753	5 295	7 583		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna åtaganden.

Regeringens överväganden

Statens konstråd fick 1997 ett vidgat uppdrag att, utöver ansvaret att förvärva konst till statliga lokaler, även verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. Antalet projekt i icke-statliga miljöer har under åren successivt ökat för att uppgå till drygt hälften av de totalt 54 avslutade projekten 2000. Konstprojekt inom statlig verksamhet finansieras helt av Konstrådet medan projekt i icke-statliga miljöer bygger på en delad finansieringsprincip, där Konstrådet bidrar med kompetens och ekonomiska resurser för att stärka den konstnärliga kvaliteten. Under året har Konstrådet även avslutat 65 ansökningar från statliga myndigheter om konst till befintliga lokaler. Vidare har Konstrådet fortsatt att informera och sprida kunskaper om offentlig konst, genom utställningar, invigningsföreläsningar, skrifter och seminarier.

Verksamheten ger önskade resultat och inriktningen bör därför ligga fast. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 438 000 kronor för 2002.

4.13.17 28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 4.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2000	Utfall	1 493	Anslags-sparande	45
2001	Anslag	1 509	Utgifts-prognos	1 550
2002	Förslag	1 539		
2003	Beräknat	1 576	¹	
2004	Beräknat	1 608	¹	

¹ Motsvarar 1 539 tkr i 2002 års prisnivå.

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt förordningen (1988:315) med instruktion för Nämnden för hemslöjdsfrågor ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden skall inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Nämnden står vidare som samordnare för hemslöjdskonsulentverksamheten och har bemyndigande att pröva frågan om huvudmannaskap för konsulenterna. Verket för näringslivsutveckling (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Nämnden för hemslöjdsfrågor har under året fortsatt att prioritera barn- och ungdomsverksamheten. I allt fler län har denna verksamhet blivit en viktig del av den ordinarie verksamheten. Under året arrangerade nämnden en uppskattad rikskonferens, Visa mig – Ungt möte med slöjd, som riktade sig till organisationer och föreningar inom området. Målet att tillvarata och förnya hemslöjdens material- och teknik-kunskap, formspråk, tradition och kvalitet har bl.a. kommit till uttryck genom utställningar, kurser, symposier och olika utvecklingsprojekt. Forskningsarbetet befinner sig i ett uppbyggnadsskede och under året har stor vikt lagts på kontinuitet och uppföljning av pågående projekt. Nämnden har även påbörjat en analys om hur samarbetet med den internationella slöjden skall förstärkas. Nämnden för hemslöjdsfrågor och Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund har tillsammans fortsatt utveckla arbetet med att förstärka den ideella föreningsverksamheten

inom hemslojden. Den regionala förankring som finns genom hemslojdsföreningarna och hemslojdskonsulenterna är av stor vikt för nämndens verksamhet. Verksamheten vid Nämnden för hemslojdsfrågor har gett goda resultat. Regeringen finner att inriktningen på verksamheten bör ligga fast. Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 1 539 000 kronor.

Tabell 4.42 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	1 509	1 509	1 509
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	30	67	99
Summa förändring	30	67	99
Förslag/beräknat anslag	1 539	1 576	1 608

4.13.18 28:18 Främjande av hemslojden

Tabell 4.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	17 417	Anslags-sparande	444
2001	Anslag	17 712	Utgifts-prognos	18 156
2002	Förslag	18 087		
2003	Beräknat	18 559 ¹		
2004	Beräknat	18 866 ¹		

¹ Motsvarar 18 087 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Nämnden för hemslojdsfrågor för bidrag till hemslojdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslojdsområdet.

Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund är en ideell förening som har till uppgift att främja den svenska hemslojden och dess utveckling samt fungera som centralt organ för landets hemslojdsföreningar.

Regeringens överväganden

Hemslojdskonsulentverksamheten bestod under budgetåret 2000 av två hemslojdskonsulenter i varje län, med undantag för Skåne län som hade fyra och Västra Götalands län som hade sex läns hemslojdskonsulenter. Antalet rikskonsulenter var fem, en rikskonsulent i hemslojd för

barn och ungdom, en spetskonsulent och tre sameslojds konsulenter.

Resultatet av verksamheten redovisas under anslaget Nämnden för hemslojdsfrågor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 18 087 000 kronor.

Tabell 4.44 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	17 712	17 712	17 712
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	375	847	1 154
Summa förändring	375	847	1 154
Förslag/beräknat anslag	18 087	18 559	18 866

4.13.19 28:19 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 4.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	27 809	Anslags-sparande	18
2001	Anslag	29 308 ¹	Utgifts-prognos	29 326
2002	Förslag	29 708		
2003	Beräknat	29 708		
2004	Beräknat	29 708		

¹ Varav 74 tkr på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till organisationer m.m. på bild- och formområdet, bl.a. verksamhetsstöd till Sveriges Konstföreningars Riksförbund, Folkrorelsernas Konstfrämjande och Föreningen Svensk Form. Under anslaget anvisas också medel för bidrag till Akademien för de fria konsterna. Vidare lämnas ett särskilt verksamhetsstöd till vissa utställare, ett utrustningsbidrag till konstnärliga kollektivverkstäder samt utställningsersättning till konstnärer i samband med utställningar.

För Kulturrådets bidragsgivning på bild- och formområdet gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1998:1368) om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet, förordningen (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ samt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till bild- och formområdet. För att göra bild- och formkonsten tillgänglig för så många människor som möjligt spelar utställningsarrangörerna en viktig roll. En av de arrangörer som arbetar för att öka intresset och spridandet av bild- och formkonst till nya publikgrupper i samhället är Folkrörelsernas Konstfrämjande. I samarbete med RiksSkådebanan planerar Konstfrämjandet nu att bedriva uppsökande verksamhet i bl.a. storstädernas ytterområden. För att projektet skall få önskad omfattning behöver basverksamheten förstärkas och för att möjliggöra ett ökat verksamhetsstöd till Folkrörelsernas Konstfrämjande föreslås därför 1 000 000 kronor tillföras anslaget.

Under anslaget fördelas bl.a. verksamhetsstöd till Baltic Art Center på Gotland. Verksamhetsstöd till Gotlands två andra organisationer för kulturutbyte, Östersjöns Författar- och Översättarcentrum samt Visby Internationella Ton- och Översättarcentrum, beräknas däremot från anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Även stödet till Baltic Art Center bör i fortsättningen beräknas från detta anslag. 600 000 kronor föreslås därför överföras till anslaget 28:2.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 29 708 000 kronor för 2002.

Tabell 4.46 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	29 308	29 308	29 308
Förändring till följd av:			
Beslut	1 000	1 000	1 000
Överföring till 28:2	- 600	- 600	- 600
Summa förändring	400	400	400
Förslag/beräknat anslag	29 708	29 708	29 708

¹Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

4.13.20 28:20 Konstnärnämnden

Tabell 4.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	10 080	Anslags-sparande	21
2001	Anslag	10 232 ¹	Utgifts-prognos	10 480
2002	Förslag	10 735		
2003	Beräknat	10 997 ²		
2004	Beräknat	11 211 ²		

¹Varav 56 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

²Motsvarar 10 735 tkr i 2002 års prisnivå.

Konstnärnämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer. Nämnden skall vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Tillsammans med styrelsen för Sveriges författarfond har nämnden avgett förslag till innehavare av inkomstgarantier för 2001. Konstnärnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget 28:36 Filmstöd. För Konstnärnämnden gäller förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärnämnden och för Sveriges författarfond, förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond. Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2000 till 1 966 000 kronor.

Regeringens överväganden

Konstnärnämnden har under året aktivt arbetat med fördelning av statliga ersättningar och bidrag samt att bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala situation. Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till konstnärer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 10 735 000 kronor.

Tabell 4.48 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	10 232	10 232	10 232
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	531	793	1 007
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	- 28	- 28	- 28
Summa förändring	503	765	979
Förslag/beräknat anslag	10 735	10 997	11 211

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.21 28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 4.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	259 079	Anslags-sparande	10 852
2001	Anslag	264 933	Utgifts-prognos	266 877
2002	Förslag	268 795		
2003	Beräknat	275 829 ¹		
2004	Beräknat	280 359 ¹		

¹ Motsvarar 268 795 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas bl.a. medel för ersättning åt bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Anvisade medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärarfond. Verksamheten regleras i förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärnämnden samt i förordningen (1982:600) om Sveriges bildkonstnärarfond. Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärers verk i enlighet med kriterier vilka fastställts av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av den s.k. IV-ersättningen regleras i förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning. Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond. Vidare

lämnas bidrag enligt förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärsbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. För 2001 utgår 102 långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärnämnden fördelar bidrag till övriga konstnärer.

Anslagssparandet beror huvudsakligen på att flera av nämndens bidrag måste rekvireras av mottagaren innan de betalas ut samt att många bidrag betalas ut i delar. I vissa fall kan därför lång tid förflyta mellan beslut och slutlig utbetalning. Regeringen har beslutat om indragning med 2 014 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Den individuella visningsersättningen fördelades för första gången 1997. Ersättningsformen har utvecklats väl och motsvarar regeringens konstnärspolitiska målsättning om att öka konstnärers möjligheter att leva av sitt konstnärskap. I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslår regeringen vidare att bidragen till bild- och formkonstnärer genom den individuella visningsersättningen ökas med 2 miljoner kronor.

På ordområdet har styrelsen för Sveriges författarfond under 2000 fördelat 36 procent av tillgängliga medel för biblioteksersättning i form av individuella, statistiskt beräknade ersättningar, s.k. författar- och översättarpennningar. År 2000 var 4622 upphovsmän berättigade till denna form av ersättning. Vidare fördelar Sveriges författarfond pensioner, stipendier och andra bidrag till enskilda upphovsmän samt bidrag till upphovsmanorganisationer. Under 2000 fördelades sammanlagt 801 stipendier om ca 52 miljoner kronor. Regeringen har den 9 augusti 2001 godkänt en överenskommelse med Sveriges författarförbund m.fl. om biblioteksersättningen för 2002 och 2003.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 268 795 000 kronor

Tabell 4.50 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	264 933	264 933	264 933
Förändring till följd av:			
Individuell visningsersättning	2 000	2 000	2 000
Bibliotekersättning	2 641	2 641	2 641
Pris- och löneomräkning	2 976	10 010	14 540
Justering av premier	- 3 755	- 3 755	- 3 755
Summa förändring	3 862	10 896	15 426
Förslag/beräknat anslag	268 795	275 829	280 359

4.13.22 28:22 Riksarkivet och landsarkiven

Tabell 4.51 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	245 871	Anslags-sparande	6 624
2000	Utfall	245 871	Anslags-sparande	6 624
2001	Anslag	253 411 ¹	Utgifts-prognos	260 640
2002	Förslag	265 049		
2003	Beräknat	271 661 ²		
2004	Beräknat	276 689 ²		

¹ Inklusivt en minskning med 3 502 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 265 049 tkr i 2002 års prinsnivå.

Riksarkivet och landsarkiven är statliga arkivmyndigheter med det särskilda ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet som framgår av arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446) och förordningen (1995:679) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven. Riksarkivet, som är chefsmyndighet för landsarkiven, är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Landsarkiven, som finns i Göteborg, Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund, är arkivmyndigheter inom sina respektive distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

I Riksarkivet ingår bl.a. Krigsarkivet, Svensk arkivinformation (SVAR) och Arkion. Krigsarkivet fullgör uppgiften som arkivmyndighet för de myndigheter som lyder under Försvarsdepartementet. SVAR är en delvis avgiftsfinansierad verksamhet som på moderna medier skall bearbeta och sprida arkivinformation. SVAR riktar sig framför allt till allmänheten, i första hand släktforskarna. Verksamheten, vilken främst är förlagd till Västernorrlands län, bygger

till viss del på arbetsmarknadsprojekt. Vid de olika arbetsplatserna sysselsätts drygt 115 personer, varav ca 55 personer är anställda med lönebidrag. Arkion är en i huvudsak avgiftsfinansierad verksamhet med syfte att med hjälp av moderna medier öka tillgängligheten till och bruket av arkiven.

Av Riksarkivets redovisning av det regionala utfallet av verksamheten framgår att arkivmyndigheterna genom landsarkivorganisationen och SVAR har en god spridning i landet. Cirka hälften av de kostnader som finansieras av förvaltningsanslaget avser verksamhet i andra delar av landet än Stockholms län.

Myndigheternas avgiftsintäkter uppgick under 2000 till ca 41 miljoner kronor. Avgiftsintäkterna för 2001 är beräknade till ca 37,5 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 4.52 Redovisning av vissa mätbara prestationer

Verksamhet	1998	1999	2000
Antal forskarbesök	99 269	98 877	106 827
Antal framtagna volymer	169 046	167 624	175 575
Antal besök på hemsidor	3 110 000	4 544 632	11 836 278
Antal mikrokort tillgängliga för forskning	3 347 244	3 987 215	4 077 211
Visningar/utbildning (antal grupper/ utbildningstillfällen)	877	964	882

Tabell 4.53 Redovisning av arkivbeståndens omfattning vid Riksarkivet och landsarkiven m.m.

Verksamhet	1998	1999	2000
Beståndens storlek papper (hyllmeter)	443 381	463 709	485 630
Leveranser av papper (hyllmeter)	15 586	21 427	23 316
Leveranser av kartor och ritningar	36 326	8 231	149 375
Leveranser av mikrofilm (antal rullar)	3 051	4 130	2 741
Lev. av ADB-upptagningar (antal databärare)	137	238	328

Arkivmyndigheterna bedriver ett långsiktigt arbete för att bygga upp och sprida kunskap om hantering av arkiv. Härigenom skapas förutsättningar för en höjd kvalitet på arkivvården och

bättre strukturerade arkiv hos bl.a. arkivbildande myndigheter. Detta är en förutsättning för att offentlighetsprincipen skall fungera på ett tillfredsställande sätt, vilket är av grundläggande betydelse från demokratisk utgångspunkt. Samtidigt bidrar insatserna till att kulturarvet kan bevaras för framtiden.

Den nya tekniken innebär goda möjligheter att öka tillgängligheten till och överblicken över arkiven. Genom exempelvis användning av Internet kan man nå fler och nya grupper av brukare. Digitaliserade register och förteckningar samt referensdatabaser gör det lättare att få överblick över vilka arkiv som finns och vad de innehåller, och därmed ökar sökbarheten.

Den utåtriktade verksamheten, exempelvis konferenser, visningar och utställningar, tydliggör arkivens betydelse när det gäller att bygga upp och sprida kunskap om samhällsutvecklingen och människors levnadsförhållanden genom tiderna. Det allmänna intresset och förståelsen för arkiven som informationskälla ökar. Insatserna genomförs många gånger i samverkan med bl.a. andra arkivinstitutioner, museer och olika organisationer.

Arbetet för ökad enhetlighet mellan statlig och kommunal arkivverksamhet drivs framför allt inom ramen för Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor, där Riksarkivet och landsarkiven samt Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet ingår.

Riksarkivet medverkar aktivt i det internationella samarbetet kring arkivanknutna frågor. Det sker bl.a. inom ramen för den verksamhet som bedrivs av Internationella arkivrådet – ICA samt av EU och Europarådet. Vidare har Riksarkivet, och i viss utsträckning också landsarkiven, omfattande kontakter med olika myndigheter och institutioner i andra länder i frågor som rör arkiven.

Viss kompletterande resultatredovisning lämnas i avsnitt 4.6.

Riksarkivet och landsarkiven svarar för en omfattande verksamhet som har gett goda resultat. Genom insatserna skapas förutsättningar för insyn i den offentliga förvaltningen samt för att tillgodose behovet av information för rättsskipningen och förvaltningen samt forskningens behov. Arkivens samhällsbetydelse stärks. Landsarkivens verksamhet tydliggör arkivens värde för den regionala utvecklingen och identiteten.

Verksamhetens huvudinriktning bör behållas.

För att bl.a. skapa förutsättningar för insatser i fråga om enskilda arkiv föreslås en ökning av anslaget med 2 miljoner kronor.

För leveranser av arkivmaterial tillförs anslaget ca 1,3 miljoner kronor från berörda myndigheter.

För mikrofilmning av kyrkobokföringshandlingar sker en överföring på 944 000 kronor från utgiftsområde 3.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 265 049 000 kronor.

Tabell 4.54 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	253 411	253 411	253 411
Förändring till följd av:			
Beslut	2 000	2 000	2 000
Pris- och löneomräkning	5 595	12 207	17 235
Överföringar andra anslag	2 292	2 292	2 292
Slutjustering av avtalsförsäkringar ²	1 751	1 751	1 751
Summa förändring	11 638	18 250	23 278
Förslag/beräknat anslag	265 049	271 661	276 689

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.23 28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 4.55 Anslagsutveckling

Tusental kronor			
2000	Utfall	4 632	
2001	Anslag	4 699	Utgifts- prognos
2002	Förslag	4 799	
2003	Beräknat	4 925 ¹	
2004	Beräknat	5 005 ¹	

¹ Motsvarar 4 799 kr i 2002 års prisnivå.

Bidrag till regional arkivverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Medel under detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten, att få ett nät av väl fungerande regionala arkivinstitutioner runtom i landet och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Bidrag lämnas 2001 till följande 20 regionala arkivinstitutioner, vilka före budgetåret 1998 erhöll s.k. föreståndarbidrag från Riksarkivet. Bohusläns föreningsarkiv, Dalarnas folkrorelsearkiv, Folkrorelsearkiv för Uppsala län, Folkrorelsearkivet i Blekinge, Folkrorelsearkivet i Västerbotten, Folkrorelsernas arkiv i Väster-norrland, Folkrorelsernas arkiv för Värmland, Folkrorelsernas arkiv för Gävleborgs län, Folkrorelsernas arkiv i Norrbotten, Föreningsarkivet i Jämtlands län, Folkrorelsernas arkiv i Örebro län, Föreningsarkiven i Stockholms län, Föreningsarkivet i Sörmlands län, Jönköpings läns folkrorelsearkiv, Kronobergsarkivet, Skaraborgs läns folkrorelsearkiv, Skånes arkivförbund, Västmanlands läns arkivförening, Älvsborgs läns föreningsarkiv och Östergötlands läns föreningsarkiv.

Ansökningar om att bli berättigade till bidrag har under 2001 kommit in från Hallands Arkivförbund och Kalmar läns Arkivförbund.

Regeringens överväganden

De regionala arkiven förvaltar betydande arkivbestånd och samlingar med stort kulturhistoriskt värde. Från att ha inriktat sig på att bevara de traditionella folkrorelsernas historia har många regionala arkiv utvidgat verksamheten till att omfatta enskilda arkiv i vidare bemärkelse, som exempelvis företagsarkiv, personarkiv och gårdsarkiv. De regionala arkiven driver ett alltmer aktivt arbete för att göra samlingarna tillgängliga. Insatserna genomförs i stor utsträckning i samverkan med andra arkivinstitutioner, skolan samt olika regionala och lokala organisationer. Flera folkrorelsearkiv driver särskild arkivpedagogisk verksamhet.

De regionala arkiven har betydelse inom forskningen, bl.a. historisk och samhällsvetenskaplig forskning samt hembygds- och släktforskning, och för den regionala identiteten.

Regeringen bedömer att anslaget ger goda resultat. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 799 000 kronor för 2002.

Tabell 4.56 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	4 699	4 699	4 699
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	100	226	306
Summa förändring	100	226	306
Förslag/beräknat anslag	4 799	4 925	5 005

4.13.24 28:24 Språk- och folkminnesinstitutet

Tabell 4.57 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000		25 674		530
2001	Anslag	24 506 ¹	Utgifts-prognos	27 019
2002	Förslag	26 610		
2003	Beräknat	27 262 ²		
2004	Beräknat	27 787 ²		

¹ Inklusivt en minskning med 1 982 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 26 610 tkr i 2002 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1993:654) med instruktion för Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) till uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och ge ut material om dialekter, folkminnen, folkmusik, ortnamn och personnamn. Vidare skall institutet avge yttranden i ärenden om fastställande av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor samt yttra sig i fråga om personnamn. Språk- och folkminnesinstitutets verksamhet är geografiskt sett spridd. Ledning och avdelningar finns lokaliserade i Uppsala. Arkiv finns i Lund, Göteborg och Umeå.

SOFI:s avgiftsintäkter uppgick 2000 till 438 000 kronor.

Regeringens överväganden

Andelen besökare på arkiven inom SOFI har minskat jämfört med tidigare år, antalet besök på hemsidorna har däremot ökat. En förskjutning har alltså skett mot allmänhetens och forskarsamhällets användning av Internet och egen sökning i digitala register. Internet används i hög utsträckning för att nå ut till nya grupper. Tillgängligheten har ökat då SOFI i större omfattning kunnat tillhandhålla arkivmaterialet digitalt. En ökad del av samlingarna kan bevaras mer tillförlitligt i ett längre perspektiv genom att de är överförda till nytt medium.

Antalet sålda publikationer har ökat under året. SOFI samverkar med ett flertal av landets universitet och högskolor och har även omfattande internationella samarbeten i t.ex. frågor om ortnamnsforskning och inom Norden om samisk namnforskning. SOFI arbetar kontinuerligt med den samiska kulturen och har en särskild befattning som samisk arkivarie. SOFI bidrar genom insamling, digitalisering och förmedling av arkivmaterial samt forskning inom sitt verksamhetsområde till att bevara kulturarvet. Regeringen bedömer att resultaten är tillfredsställande.

För att ge SOFI förutsättningar att bibehålla en hög standard på uppnådda resultat föreslår regeringen att anslaget höjs med 650 000 kronor fr.o.m. 2002. Regeringen föreslår att 26 610 000 kronor anvisas för 2002.

Tabell 4.58 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	24 506	24 506	24 506
Förändring till följd av:			
Beslut	650	650	650
Pris- och löneomräkning	462	1 114	1 639
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	991	991	991
Summa förändring	2 103	2 755	3 280
Förslag/beräknat anslag	26 610	27 262	27 787

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.25 28:25 Svenskt biografiskt lexikon

Tabell 4.59 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	3 575	Anslags-sparande	35
2001	Anslag	3 834 ¹	Utgifts-prognos	4 000
2002	Förslag	3 927		
2003	Beräknat	4 023 ²		
2004	Beräknat	4 101 ²		

¹ Inklusivt en minskning med 44 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 3 927 tkr i 2002 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1988:630) med instruktion för Svenskt biografiskt lexikon (SBL) till uppgift att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon.

SBL:s avgiftsintäkter uppgick 2000 till 612 000 kronor vilket är en ökning med mer än 400 000 kronor från föregående år. Den viktigaste orsaken till differensen är försäljning av CD-romskivor. Dessa är nu slutsålda.

Regeringens överväganden

Publikationen Svenskt biografiskt lexikon utgör ett betydande hjälpmedel för bl.a. forskare och den är ett viktigt bidrag till den vetenskapliga kunskapsuppbyggnaden. En stor användarkategori är person- och släktforskare. Med gällande vetenskaplig kvalitet skall minst ett band ges ut vartannat år, dvs. 2,5 häften per år. Slutmålet är att lexikonet skall vara färdigt 2015. Tillgängligheten till lexikonet har sedan ett par år ökat genom att delar av materialet givits ut på CD-romskiva. CD-romproduktionen har gett lexikonet en stor spridning genom att universitet, högskolor och större bibliotek lagt ut den på interna nätverk. Regeringen bedömer att SBL uppvisar tillfredsställande resultat och att dess inriktning bör ligga fast. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 3 927 000 kronor för 2002.

Tabell 4.60 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	3 834	3 834	3 834
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	71	167	245
Slutjustering avtalsförsäkringar ¹	22	22	22
Summa förändring	93	189	267
Förslag/beräknat anslag	3 927	4 023	4 101

¹ En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.26 28:26 Riksantikvarieämbetet

Tabell 4.61 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	157 043		3 666
2001	156 724 ¹		167 600
2002	Förslag	165 587	
2003	Beräknat	169 340 ²	
2004	Beräknat	172 555 ²	

¹ Inklusive en minskning med 7 210 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 165 281 tkr i 2002 års prisnivå.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är central förvaltningsmyndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. Enligt förordningen (1997:1171) med instruktion för Riksantikvarieämbetet skall RAÄ bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts.

Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ skall också medverka i det internationella arbetet samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna och de regionala museerna i dessa frågor. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom skall RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom området.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2000 till ca 140 miljoner kronor, varav ca 108 miljoner kronor avser intäkter för arkeologisk uppdragsverksamhet. RAÄ har beräknat avgiftsintäkterna till ca 126 miljoner kronor för

2001. Förutom intäkter för arkeologisk uppdragsverksamhet rör det sig framför allt om entré- och försäljningsintäkter samt intäkter från konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Den 1 januari 1998 trädde en ny organisation för verksamheten i kraft. Inriktningen av organisationsförändringen har framför allt syftat till att ge verksamheten en stabil organisationsstorlek, med hänsyn till variationer i uppdragsvolym.

Under 2000 skedde en viss ökning av uppdragsvolymen i förhållande till 1999. Antalet fältarbetstimmar uppgick 1999 till ca 45 000 och 2000 till ca 50 000. Intäkterna var under 2000 ca 108 miljoner kronor, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år. Efter de omstruktureringar som tidigare vidtagits inom Riksantikvarieämbetet bar verksamheten under 2000 näst intill sina egna kostnader. Prognosen för UV:s verksamhet 2001 pekar på en försiktig uppgång i uppdragsvolym.

Tabell 4.62 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	108 000	108 000	- 900
Prognos 2001	82 000	80 000	2 000
Budget 2002	82 000	80 000	2 000

Regeringens överväganden

Kulturmiljöns ställning har stärkts i den regionala utvecklingen. Konsekvenserna för kulturarvet beaktas i allt större utsträckning när förändringar görs inom skilda samhällsområden. Under året har också RAÄ påbörjat en sektorsövergripande diskussion om värderingsfrågor och frågan om kulturarvets demokratiska betydelse. Satsningarna på storstädernas kulturmiljövärden och på industrisamhällets kulturarv har också haft stor påverkan på verksamheten.

Andra viktiga områden har varit skogens kulturlämningar, kulturvärden i landskapet samt fornminnesinformation.

Intresset för delaktighet och ansvar i kulturmiljöarbetet ökar och medlemsantalet växer i organisationer inom kulturmiljösektorn. En ökning av den digitala informationsförsörjningen har skett genom vidareutveckling av former och metoder för kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad. Vidare har RAÄ under året samarbetat med universitetsforskningen och även deltagit i ett 30-tal forskningsprojekt inom framför allt det kulturhistoriska och det antikvarisk-tekniska området. Tre projekt om byggnadsvård har genomförts i Estland, Lettland och Polen vilka bl.a. har inneburit att nya arbetstillfällen skapats för byggnadsarbetare och hantverkare.

En enhetlig struktur på styrningen av publikverksamheten vid de största besöksmålen vid RAÄ:s fastigheter och en övergripande policy för verksamhetens inriktning har präglat arbetet inför säsongen 2000. Omfattande förberedelser har också skett inför starten av det historiska centret vid Gamla Uppsala. Intresset för att besöka de fastigheter som RAÄ förvaltar är fortsatt högt och förberedelser har genomförts för att lyfta fram och tillgängliggöra ett större antal av RAÄ:s övriga fastigheter.

Tabell 4.63 Entrélagda besök vid RAÄ:s fastigheter

	1998	1999	2000
Birka	76 000	83 000	68 000
Glimmingehus	76 000	86 000	78 000
Eketorp	65 000	56 000	53 000
Gamla Uppsala	-	-	70 000
Övriga	129 000	i.u.	101 000
Totalt	262 000	-	370 000

RAÄ:s verksamhet har gett ett tillfredsställande resultat i förhållande till de mål som ställts och myndighetens resurser bedöms ha använts på ett effektivt sätt. Regeringen bedömer därför att anslagets huvudinriktning inte bör ändras.

För att stödja det ökade engagemang som ideella organisationer visat för kulturmiljöområdet föreslår regeringen en höjning av anslaget med 1 miljon kronor fr.o.m. 2002. I enlighet med propositionen (prop. 2000/01:130) Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier är Riksantikvarieämbetet den myndighet som har det

övergripande ansvaret för miljömålsfrågor relaterade till kulturmiljön. Under åren 2002–2004 överförs 1,2 miljoner kronor per år från utgiftsområde 20 till Riksantikvarieämbetet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 165 587 000 kronor.

Tabell 4.64 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	156 724	156 724	156 724
Förändring till följd av:			
Beslut	1 000	1 000	1 000
Överföring från utg.omr. 20	1 200	1 200	1 200
Kulturarvs-IT		- 306	- 306
Slutjustering av avtalsförsäkringar ²	3 605	3 605	3 605
Pris- och löneomräkning	3 058	7 117	10 332
Summa förändring	8 863	12 616	12 616
Förslag/beräknat anslag	165 587	169 340	172 555

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.27 28:27 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 4.65 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	242 320	Anslags-sparande	8 070
2001	Anslag	247 038	Utgifts-prognos	255 108
2002	Förslag	288 938		
2003	Beräknat	272 938		
2004	Beräknat	272 938		

Bidrag lämnas enligt förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag lämnas för att bevara och tillgängliggöra kulturmiljön. Medel får även utgå bl.a. för vissa arkeologiska undersökningskostnader samt till vård och underhåll av vissa kyrkliga inventarier. Medel får även användas när det finns särskilda skäl för att täcka kostnader för att ta till vara fornfynd. Vidare lämnas också bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse. Frågor om bidrag prövas av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) eller, efter RAÄ:s bemyndigande, av länsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ram-

anslaget 28:27 Bidrag till kulturmiljövård, inom en ram av högst 100 miljoner kronor, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter efter 2002 dock längst t.o.m. 2005.

Tabell 4.66 Bemyndighanden om ekonomiska förpliktelser*Miljoner kronor*

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	37,5	46,5	70,0		
Nya förpliktelser	46,1	70,0	80,0		
Infriade förpliktelser*	37,1	46,5	50,0	20,0	
Utestående förpliktelser vid årets slut	46,5	70,0	100,0		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	50,0	70,0	100,0		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser

Regeringens överväganden

Fördelningen av bidrag sker på nationell nivå av RAÄ och på regional nivå av respektive länsstyrelse. Vid fördelningen av bidrag till byggnadsvård utgår länsstyrelserna från de kulturhistoriska värdena och behoven. De har också möjlighet att väga in sysselsättnings-, utbildningsmässiga och regionalekonomiska motiv samt betydelsen för kulturliv och besöksnäring. Kulturmiljöområdets bidragsgivning har inneburit att andra parter ofta bidrar med ekonomiska medel såsom arbetsmarknadsmedel, regionalekonomiska medel, EU-medel samt medel från andra centrala myndigheter, kommuner, markägare m.fl.

Genom anslaget ges kulturmiljövården möjlighet att som kraftfull aktör och tillsammans med andra aktörer inom och utom kulturmiljösektorn, åstadkomma stor kulturmiljönytta med goda effekter. Regeringen är mot den bakgrunden positiv till det utvecklingsarbete som pågår inom ramen för det sektorsövergripande projektet Agenda Kulturarv. Med miljöbalken infördes möjligheten att skydda värdefulla kulturpräglade landskap som kulturreservat och runt om i landet märks ett stort uppdämt behov av att skydda den här typen av miljöer.

Kulturmiljösektorn arbetar bl.a. genom olika typer av informationsinsatser i samverkan med olika aktörer med att tillgängliggöra kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Det finns ett fortsatt behov av att tillgängliggöra kulturarvet för att skapa ökad förståelse, delaktighet och ansvarstagande vilket satsningen på det industrihistoriska arvet medverkar till.

Regeringens bedömning är att anslaget ger goda resultat och att resurserna använts på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Anslagets huvudinriktning bör därför behållas.

För att medlen under anslaget skall utnyttjas på bästa möjliga sätt krävs ofta att vårdinsatserna genomförs successivt under några års tid enligt en uppgjord vårdplan. Detta kräver att länsstyrelserna kan garantera att utbetalningen av de bidrag som beslutats också sker successivt över en längre tidsperiod. Regeringen föreslår därför att bemyndiganderamen för anslaget 28:27 Bidrag till kulturmiljövård höjs till 100 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

För att möjliggöra ökade insatser på kulturmiljöområdet föreslår regeringen att

anslaget tillförs 56 miljoner kronor fr.o.m. 2002. Därav föreslås 3,5 miljoner kronor gå till satsningar på industrisamhällets kulturarv och 4 miljoner kronor till s.k. arbetslivsmuseer. Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 288 938 000 kronor.

Tabell 4.67 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	247 038	247 038	247 038
Förändring till följd av:			
Kulturmiljövård	56 000	56 000	56 000
Storstädernas kulturmiljöer upphör	- 8 000	- 8 000	- 8 000
Industrisamhällets historia upphör	- 6 100	- 6 100	- 6 100
Omprioriteringar		- 16 000	- 16 000
Summa förändring	41 900	25 900	25 900
Förslag/beräknat anslag	288 938	272 938	272 938

4.13.28 28:28 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 4.68 Anslagsutveckling

Tusental kronor

	Nytt anslag (förslag)	50 000
2002	Beräknat	100 000
2003	Beräknat	150 000

Svenska kyrkan är ansvarig för den största sammanhållna delen av vårt kulturarv. Det rör sig om ett kulturarv som har byggts upp under närmare ett årtusende och som har formats i kontinuerlig växelverkan med andra delar av samhället. Genom kyrkans historiska ställning har det kyrkliga kulturarvet kommit att både avspegla och utgöra en väsentlig del av landets historia.

Från och med 2002 skall Svenska kyrkan få en viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena (kyrkoantikvarisk ersättning). Bakgrunden till ersättningen är att bevarandet av de kyrkliga kulturvärdena är en angelägenhet för hela samhället och svenska folket samt att det inte är rimligt att den totala kostnaden för detta allmänintresse bärs endast av Svenska kyrkans medlemmar (se prop. 1995/96:80). Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventa-

rier och begravningsplatser, skall fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet, se 4 kap. 16 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

År 2002 uppgår ersättningen enlighet med riksdagens beslut under 1999 till 50 miljoner kronor (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176). Regeringen avser att återkomma i regleringsbrevet för 2002 med närmare villkor för bl.a. redovisning av ersättningen.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 50 miljoner kronor för 2002.

Tabell 4.69 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	0	0	0
Förändring till följd av:			
Beslut	50 000	100 000	150 000
Summa förändring	50 000	100 000	150 000
Förslag/beräknat anslag	50 000	100 000	150 000

4.13.29 28:29 och 28:30 Centrala museer

Tabell 4.70 Anslagsutveckling 28:29

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2000	Utfall	656 177		33 738
2001	Anslag	663 945 ¹	Utgifts- prognos	676 015
2002	Förslag	689 124		
2003	Beräknat	766 867 ²		
2004	Beräknat	780 728 ²		

¹ Inklusivt en minskning med 2 020 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 748 103 tkr i 2002 års prisnivå.

Tabell 4.71 Anslagsutveckling 28:30

Tusental kronor

År	Utfall		Utgifts- prognos	
2000	Utfall	173 999		
2001	Anslag	192 405 ¹		192 405
2002	Förslag	195 304		
2003	Beräknat	200 421 ²		
2004	Beräknat	203 702 ²		

¹ Inklusivt en minskning med 514 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 195 304 tkr i 2002 års prisnivå.

Tabell 4.72 Sammanställning över avgiftsinkomsterna till de centrala museerna

Tusental kronor

	1999	2000
Statens historiska museer	8 452	8 951
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	66 617	62 422
Naturhistoriska riksmuseet	17 821	15 295 ¹
Statens museer för världskultur	8 633	8 767
Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	11 129	12 477
Statens sjöhistoriska museer	9 214	7 969 ²
Arkitekturmuseet	5 899	7 485
Statens musiksamlingar	2 153	2 486
Statens försvarshistoriska museer	2 960	6 659
Moderna museet	12 009 ³	27 988
Nordiska museet	32 166	24 787
Skansen	57 846	65 786
Tekniska museet	7 309	5 225
Arbetets museum	3 987	4 973
Summa	242 208	261 270

¹ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 4.75

² Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 4.76

³ Beloppet avser endast andra halvåret 1999. Dessförinnan ingick museet i Statens konstmuseer

De centrala museernas verksamhet redovisas samlat under denna rubrik. Medlen beräknas under två anslag, Centrala museer: Myndigheter och Centrala museer: Stiftelser. Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. För stiftelserna Nordiska museet, Skansen och Tekniska museet gäller stadgar som har fastställts av regeringen. För Stiftelsen Arbetets museum gäller stadgar som har fastställts av dess huvudmän. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Moderna museet samt Nordiska museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 2000 visar att de centrala museerna vid utgången av året hade ett samlat anslagssparande på 33,7 miljoner kronor. Huvuddelen av denna summa beror på att Statens försvarshistoriska museer inför återöppnande av Armémuseum i maj 2000 byggt upp ett anslagssparande för det nya museets kostnader. Detta anslagssparande kommer att förbrukas i och med att kapitalkostnaderna för museet belastar myndighetens anslag. Statens museer för världskultur är ålagt att bygga upp ett visst anslagssparande fram till dess att det nya Världskulturmuseet invigs 2003. Anslagssparandet skall användas för det nya museets kostnader.

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsintäkter 2000 till 185,3 miljoner kronor. Jämfört med föregående år är detta en ökning.

Tabell 4.73 Sammanställning över medelsfördelningen till de centrala museerna: Myndigheter

Tusental kronor

	2001	2002
Statens historiska museer	68 814	69 010
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	65 151	66 902
Naturhistoriska riksmuseet	117 007	124 945
Statens museer för världskultur	88 355	94 938
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	29 977	31 367
Statens sjöhistoriska museer	85 028	86 700
Arkitekturmuseet	29 035	29 586
Statens musiksamlingar	36 963	37 084
Statens försvarshistoriska museer	52 775	53 086
Moderna museet	90 841	95 506
Summa	663 945	689 124

Tabell 4.74 Sammanställning över medelsfördelningen till de centrala museerna: Stiftelser

Tusental kronor

	2001	2002
Nordiska museet	92 743	94 270
Skansen	48 536	49 408
Tekniska museet	39 785	40 091
Arbetets museum	11 341	11 535
Till regeringens disposition	514	-
Summa	192 919	195 304

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Cosmonova

Tabell 4.75 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	28 051	29 251	- 1 200
Prognos 2001	27 510	27 962	- 452
Budget 2002	27 214	27 134	80

Vasamuseet

Tabell 4.76 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	49 398	44 581	+ 4 319
Prognos 2001	52 000	52 000	0
Budget 2002	50 000	50 000	0

Statens sjöhistoriska museer har i en skrivelse till regeringen den 8 mars 2001 anmält ett ackumulerat överskott i Vasamuseets verksamhet som totalt uppgår till 5 992 000 kronor. Myndigheten avser att i första hand använda det balanserade kapitalet som en buffert mot intäktsbortfall i relation till budget för 2001 och kommande år.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Statens musiksamlingar har för verksamhetsåret 2000 av Riksrevisionsverket (RRV) fått en revisionsberättelse med invändning. Anledningen är att en otillräcklig finansiell kontroll har lett till att ramanslaget disponerats utöver tilldelade medel och beviljad anslagskredit. Statens musiksamlingar har i en särskild skrivelse gett en förklaring till den uppkomna situationen. Under förutsättning att erforderlig förbättring av ekonomiadministrationen sker avser regeringen inte att vidta ytterligare åtgärder med anledning av invändningen i revisionsberättelsen.

RRV har också lämnat en särskild revisionsrapport för Statens försvarshistoriska museer, där RRV bl.a. har synpunkter på myndighetens upphandling i samband med invigningen av Armémuseum.

Regeringens överväganden

De ändrade principerna för hyressättning i ändamålsfastigheter beräknas minska Statens historiska museers, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsuddes och Naturhistoriska riksmuseets lokalkostnader med 926 000 kronor, 3 547 000 kronor respektive 3 430 000 kronor. Myndigheternas anslag har minskats med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att Statens historiska museer ges fortsatt möjlighet att pröva förutsättningarna för fri entré. Myndigheten föreslås engångsvis tilldelas 500 000 kronor för 2002. För att ha möjlighet att förbättra säkerheten samt att utveckla verksamheten föreslås Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde få en anslagshöjning med 3,5 miljoner kronor fr.o.m. 2002. I syfte att åstadkomma en förbättrad förvaring åt bl.a. Linnés botaniska samlingar föreslås Naturhistoriska riksmuseet få ett engångsbelopp på 5 miljoner kronor. Dessutom sker en tillfällig ökning av museets anslag med 4 miljoner kronor, för att kompensera en tidigare neddragning.

Regeringen föreslår att Statens museer för världskultur fr.o.m. 2002 ges en förstärkning med 5 miljoner kronor, vilket främst avser verksamheten vid Medelhavsmuseet, Östasiatiska museet och Etnografiska museet. Som tidigare aviserats beräknar regeringen fr.o.m. 2003 en ytterligare anslagshöjning till myndigheten med 28 miljoner kronor, i samband med öppnandet av det nya Världskulturmuseet.

Regeringen föreslår att Statens sjöhistoriska museer fr.o.m. 2002 tilldelas en anslagshöjning på 2 miljoner kronor, i första hand avsett för verksamheten vid Marinmuseum i Karlskrona. I tilläggsbudgeten för 2001 föreslås dessutom en förstärkning av anslaget till Statens sjöhistoriska museer om 1,5 miljoner kronor, för att täcka kostnaderna för den flytt av ledning och kansli som riksdagen uttalat bör ske.

Livruskammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet föreslås få en anslagshöjning om 1 miljon kronor fr.o.m. 2002, för att ges förutsättningar för en fortsatt utveckling av verksamheten.

Enligt tidigare beslut får Arkitekturmuseet en nivåhöjning på 1 miljon kronor fr.o.m. 2002. Därutöver föreslås museet få ytterligare en höjning av anslaget med 1 miljon kronor fr.o.m. 2002.

Moderna museet har sedan 1999 tillförts sammanlagt 10 miljoner kronor i ökade verksamhetsmedel. Regeringen föreslår nu att museet får ytterligare en anslagsförstärkning med 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2002.

Regeringen föreslår att ett belopp om 40 miljoner kronor anvisas för 2003 till inrättandet av Forum för Levande historia.

Slutsatser

Regeringen föreslår att anslagen Centrala museer: Myndigheter och Centrala museer: Stiftelser för 2002 anvisas 689 124 000 kronor respektive 195 304 000 kronor.

**Tabell 4.77 Härledning av nivån 2002–2004
Centrala museer: Myndigheter**

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	663 945	663 945	663 945
Förändring till följd av:			
Beslut	25 502	84 480	84 480
Minskad lokalhyra Staten historiska museer	- 926	- 926	- 926
Minskad lokalhyra Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	- 3 547	- 3 547	- 3 547
Minskad lokalhyra Naturhistoriska riksmuseet	- 3 430	- 3 430	- 3 430
Arkitekturåret upphör	- 2 000	- 2 000	- 2 000
Engångsanvisning	- 1 500	- 1 500	- 1 500
Pris- och löneomräkning	9 320	28 085	41 946
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	1 760	1 760	1 760
Summa förändring	25 179	102 922	116 783
Förslag/beräknat anslag	689 124	766 867	780 728

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

**Tabell 4.78 Härledning av nivån 2002–2004
Centrala museer: Stiftelser**

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	192 405	192 405	192 405
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	3 198	8 315	11 596
Indragning av pers. tjänst	- 299	- 299	- 299
Summa förändring	2 899	8 016	11 297
Förslag/beräknat anslag	195 304	200 421	203 702

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

4.13.30 28:31 Bidrag till regionala museer**Tabell 4.79 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

2000	Utfall	103 416		
2001	Anslag	117 857	Utgifts- prognos	117 857
2002	Förslag	137 356		
2003	Beräknat	141 530 ¹		
2004	Beräknat	145 438 ¹		

¹ Motsvarar 137 356 tkr i 2002 års prisnivå.

Bidrag till regionala museer lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget skall ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet. För närvarande är 28 museer berättigade till statsbidrag. Bidrag fördelas, utom när det gäller kulturmiljövård i Kalmar, Skåne och Gotlands län, av Statens kulturråd efter samråd med Riksantikvarieämbetet. Bidrag för kulturmiljövård i Kalmar, Skåne och Gotlands län fördelas av Riksantikvarieämbetet efter samråd med Statens kulturråd och de regionala självstyrelseorganen.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Från och med den 1 juli 1998 har försöksverksamhet inletts med regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar, Skåne och Gotlands län. Medel för ändamålet beräknas under anslaget 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Under anslaget anvisas även medel för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Antalet besökare vid de regionala museerna var sammanlagt ca 2 660 000 personer under 2000 vilket är en ökning med ca 30 000 personer jämfört med 1999. Museernas sammanlagda intäkter var ca 753 miljoner kronor under 2000, vilket är en ökning med ca 50 miljoner kronor jämfört med 1999.

De regionala museerna driver en omfattande publik verksamhet och bidrar därigenom till att sprida kunskap om bl.a. regionens kulturarv och samhällsutveckling. I samband med infrastrukturplanering, samhällsplanering samt vård och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är museernas kunskap och kompetens viktig.

Under 2000 användes det riktade tidsbegränsade, det s.k. utvecklingsbidraget, till de regionala museerna för i första hand projekt med anknytning till industrisamhällets kulturarv. Det nationella uppdraget inom museiområdet har under perioden 2000–2002 tilldelats Kalmar läns museum och avser barn- och ungdomsverksamhet (se anslaget 28:3 Nationella uppdrag).

I budgetpropositionen för 2001 initierade regeringen en särskild museipedagogisk satsning. Enligt regeringens riktlinjer skall bidragen inom satsningen i första hand gå till projekt där en bred samverkan med andra aktörer är central. Satsningen inleddes under våren 2001 med en första utbetalning av projektmedel. Statens kulturråd har hittills fördelat sammanlagt ca 8 miljoner kronor. Majoriteten av projekten var inriktade på kulturmiljö som pedagogisk resurs. Den särskilda museipedagogiska satsningen pågår även under 2002 och 2003.

Regeringen föreslår att anslaget höjs med 17 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor avsätts till det särskilda utvecklingsbidraget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 137 356 000 kronor.

Tabell 4.80 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	117 857	117 857	117 857
Förändring till följd av:			
Beslut	17 000	17 000	17 000
Pris- och löneomräkning	2 499	6 673	10 581
Summa förändring	19 499	23 673	27 581
Förslag/beräknat anslag	137 356	141 530	145 438

4.13.31 28:32 Bidrag till vissa museer

Tabell 4.81 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		
2000	Utfall	40 689	
2001	Anslag	30 764 ¹	Utgifts- prognos
2002	Förslag	39 215	
2003	Beräknat	36 954 ²	
2004	Beräknat	37 559 ²	

¹ Varav 264 tkr på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

² Motsvarar 36 011 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten. Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står stiftelserna Strindbergsmuseet och Rooseum delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornsamlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Föreningen Svensk Form innehar under perioden 1999–2001 ett nationellt uppdrag på formområdet. Genom uppdraget har föreningen bl.a. ökat allmänhetens kunskap om formgivning och design genom utställningar, föreläsningar, debatter, seminarier m.m. Uppdraget har även haft stor betydelse för föreningens arbete med att utveckla och sprida sin verksamhet. Det är dock betydelsefullt att föreningen får möjlighet att utveckla sin verksamhet ytterligare och därför avser regeringen att ge Föreningen Svensk Form ett fortsatt nationellt uppdrag på form- och designområdet för perioden 2002–2004.

Regeringens överväganden

Dansmuseet flyttade 1999 till nya lokaler och har under 2000 bl.a. arbetat med att färdigställa sin basutställning. Museet räknar med att museets utställningsverksamhet kommer att vara fullt utbyggd i början av 2002.

Millesgården har under 2000 ökat sitt besökskarantal väsentligt jämfört med tidigare år och har bl.a. utökat sin barnverksamhet och sitt samarbete med skolor och förskolor i museets närhet. Även Thielska galleriet uppvisar ökade publiksiffror jämfört med tidigare år.

I början av 2000 etablerade Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna den första etappen av försöksverksamheten Kulturarvs-IT. Satsningen har inneburit att Föremålsvård i Kiruna har utökat sin personal från 20 till 80 medarbetare. Stiftelsen är samordnare av och har arbetsgivaransvar för den del av verksamheten som bedrivs i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Verksamheten hittills har gett goda resultat genom att ett flertal arbetshandikappade erbjudits sysselsättning och genom sitt arbete bidragit till ökad tillgänglighet till museernas samlingar.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att satsningen på Kulturarvs-IT förlängs t.o.m. 2002. För att täcka de ökade kostnader som detta innebär föreslår regeringen att bidraget till Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna förstärks med ett belopp på 3 miljoner kronor 2002.

Tabell 4.82 Sammanställning över medelstillelningen

Tusental kronor

	2001	2002
Dansmuseet	8 147	8 688
Drottningholms teatermuseum	5 683	5 844
Millesgården	2 024	2 049
Thielska galleriet	2 418	2 418
Föremålsvård i Kiruna	7 054	10 054
Svensk Form		5 000
Röhsska museet	1 012	1 012
Rooseum	2 050	2 050
Strindbergsmuseet	537	537
Judiska museet	608	608
Bildmuseet	750	750
Zornsamlingarna	205	205
Till regeringens disposition	12	-
Summa	30 500	39 215

Regeringen tillsatte under 1999 en utredning om statens ansvar för formgivnings- och designområdet. Utredningen har under 2000 lämnat sitt slutbetänkande (SOU 2000:75) som under innevarande år har remissbehandlats. Avsikten har varit att skapa en tydligare plattform och bättre samordnande insatser för form- och designfrågorna. Form- och designutredningen framhåller att det finns ett behov av att etablera en institution alternativt ge en befintlig institution ett särskilt ansvar för att prioritera, initiera och samordna insatser i syfte att förverkliga de övergripande form- och designmålen. Mot bakgrund av detta bör en Mötesplats för form och design inrättas under 2002 i Stockholm. Regeringen föreslår att anslaget förstärks med 5 miljoner kronor för detta ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 39 215 000 kronor för 2002.

Tabell 4.83 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	30 764	30 764	30 764
Förändring till följd av:			
Form och design	5 000	5 000	5 000
Föremålsvärden i Kiruna	3 000	- 204	- 204
Pris- och löneomräkning	451	1 394	1 999
Summa förändring	8 451	6 190	6 795
Förslag/beräknat anslag	39 215	36 954	37 559

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

4.13.32 28:33 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.84 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	8 525	Anslags-sparande	11 835
2001	Anslag	10 000	Utgifts-prognos	13 835
2002	Förslag	10 000		
2003	Beräknat	10 000		
2004	Beräknat	10 000		

Bidraget används enligt förordningen (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Det innebär att stöd kan ges i form av bidrag till ny- eller ombyggnad av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Bidrag kan också ges till standardhöjande reparationer och handikappanpassning av sådana lokaler. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd. Det höga anslagssparandet är ett resultat av att beslut om bidrag fattas innan aktuella byggnadsarbeten påbörjas och att utbetalning sker när arbetena är avslutade, vilket kan ta flera år.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget Stöd till icke-statliga kulturlokaler, besluta om bidrag som, inkl. tidigare åtaganden, medför utgifter på högst 7 miljoner kronor efter 2002.

Tabell 4.85 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	10 360	13 835	6 500		
Nya förpliktelser	11 800	10 000	10 000		
Infriade förpliktelser*	8 325	17 335	10 000	5 000	2 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	13 835	6 500	6 500		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	2 000	2 000	7 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Boverkets resultatredovisning visar att medel fördelades till åtta projekt under 2000; till fem museer en konsertlokal och två övriga kulturlokaler. Åtgärderna avser främst om- och tillbyggnader som enligt Boverkets bedömning gör lokalerna mer ändamålsenliga och användbara för ny och utökad verksamhet och stödet bedöms därför av Boverket även väsentligt i ett lokalt och regionalt utvecklingsperspektiv.

Regeringen bedömer att resultatet av verksamheten är tillfredsställande. Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 10 miljoner kronor.

4.13.33 28:34 Riksställningar

Tabell 4.86 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	37 979	Anslags-sparande	645
2000	Utfall	37 979	Anslags-sparande	645
2001	Anslag	39 177 ¹	Utgifts-prognos	39 438
2002	Förslag	39 717		
2003	Beräknat	40 700 ²		
2004	Beräknat	41 460 ²		

¹ Varav 1 130 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 39 717 tkr i 2002 års prisnivå.

Riksställningar har enligt förordningen (1997:1170) med instruktion för Riksställningar till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Riksställningars avgiftsinkomster uppgick under 2000 till 4 389 000 kronor.

Regeringens överväganden

Under året har Riksställningar turnerat med 24 utställningar varav 11 nyproducerade. Utställningarna har visats på 146 platser varav 18 utanför Sverige, vilket är en ökning jämfört med 1999. De flesta av de nya produktionerna har skapats i samarbete med andra institutioner eller organisationer.

Antalet visningsdagar har minskat något sedan föregående år. Beläggningen, dvs. antalet faktiska visningsdagar i förhållande till antalet möjliga har ökat från 86 procent till 92 procent. Ofta förekommande arrangörer har varit museer och konsthallar men även kulturnämnder och bibliotek samt skolor och bildningsorganisationer.

Bland nyproducerade utställningar kan nämnas Den rörliga bildens århundrade, om film och TV:s inverkan på attityder och livsstil under 1900-talet, Friktioner, en presentation av bild- och konstpedagogiska processer samt Gröna fingrar, om nöje och nytta i trädgården.

Inriktningen på barn och unga och på samtida konst har fortsatt och av de utställningar som turnerade under 2000 var 46 procent främst riktade mot barn och ungdomar. Av utställningarna i turné har 46 procent varit konstutställningar och bland dessa kan nämnas Man Kan, en utställning om manlighet av fotografen Edvard Koinberg och SWE.DE, en utställning med konstnärgruppen Swedish Department.

Riksställningar har under året varit engagerade i förberedelser för deltagande i kulturaktiviteter i samband med Sveriges ordförandeskap i EU och arkitekturåret 2001.

Verksamheten ger önskade resultat och inriktningen bör därför behållas. För att myndigheten skall kunna utveckla verksamhet med vandringsutställningar i mobila rum, föreslås en ökning av anslaget med 500 000 kronor. Regeringen föreslår att 39 717 000 kronor anvisas för 2002.

Tabell 4.87 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	39 177	39 177	39 177
Förändring till följd av:			
Beslut	500	500	500
Pris- och löneomräkning	606	1 589	2 349
Slutjustering av avtalsförsäkringar ²	- 565	- 565	- 565
Summa förändring	541	1 524	2 284
Förslag/beräknat anslag	39 717	40 700	41 460

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.13.34 28:35 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 4.88 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	79		12
2001	Anslag	80	Utgifts-prognos	82
2002	Förslag	80		
2003	Beräknat	80		
2004	Beräknat	80		

Anslaget får användas för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Systemet med statliga utställningsgarantier har funnits sedan 1974. Enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier, som trädde i kraft den 1 juni 1998, kan den som anordnar en tillfällig utställning som skall visas i Sverige under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

År 2000 utnyttjades anslaget för ett bidrag till Statens museer för världskultur för kostnader i samband med införskaffandet och uppförandet av en nyttillverkad totempåle på Folkens museum – etnografiska. Den äldre totempåle som nu finns i samlingarna kommer, enligt ett tidigare regeringsbeslut, att överlämnas till Kitamaat Village Council i British Columbia. Möjligheten för utställningsarrangörer att få utställningsgarantier innebär att förutsättningar skapas för att musei- och utställningsverksamheten får en god spridning och därmed når publik runt om i landet.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas för 2002.

4.13.35 28:36 Filmstöd

Tabell 4.89 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2000	Utfall	205 806		690
2001	Anslag	205 161	Utgifts-prognos	205 551
2002	Förslag	209 738		
2003	Beräknat	209 738		
2004	Beräknat	209 738		

Under anslaget anvisas medel för statens stöd till svensk filmproduktion m.m. samt för Konstnärsnämndens filmstöd.

Anslagssparandet hänför sig till Konstnärsnämndens anslag för stöd till produktion av kortfilm och beror på att beslutade bidrag inte rekvirerats eller betalats ut före årsskiftet.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till film. Som regeringen redogör för under inledningen till politikområdet, bör en filmvårdscentral för icke-fiktiv film etableras i Grängesberg. För detta ändamål föreslås att 5 miljoner kronor inledningsvis anvisas från och med 2002, varav 3 miljoner kronor överförs från kulturmiljöområdet.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 209 738 000 kronor för 2002.

Tabell 4.90 Härledning av nivå 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	205 161	205 161	205 161
Förändring till följd av:			
Nya beslut	5 000	5 000	5 000
Justering av premier	- 423	- 423	- 423
Summa förändring	4 577	4 577	4 577
Förslag/beräknat anslag	209 738	209 738	209 738

4.13.36 28:37 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.91 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	35 987	Anslags-sparande	448
2000	Utfall	35 987	Anslags-sparande	448
2001	Anslag	36 236	Utgifts-prognos	36 684
2002	Förslag	37 004		
2003	Beräknat	37 913 ¹		
2004	Beräknat	38 637 ¹		

¹ Motsvarar 37 004 tkr i 2002 års prisnivå.

Medlen har använts för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare belastas anslaget med del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Regeringens överväganden

Det finns ett väl utvecklat nationellt och internationellt samarbete mellan universitet, högskolor och de myndigheter som disponerar medel för forsknings- och utvecklingsinsatser. Samarbetet har under året förstärkts genom EU:s ramprogram för forskning och utveckling.

Statens kulturråd bedriver endast i mycket begränsad omfattning en egen forskningsverksamhet. Däremot fördelar rådet bidrag till eller är beställare av kulturpolitiskt relevant forskning. Rådet har, tillsammans med Riksbankens jubileumsfond, arrangerat en konferens som ett led i arbetet med att ta fram ett program för kulturpolitiskt relevant forskning. Statens kulturråd fördelar även medel för forskning och utveckling vid ansvarsmuseerna. Under 2000 har utgångspunkten för forskningsinsatserna bl.a. varit frågeställningar kring insamlandet. Kulturrådets fördelning av medel grundar sig på förslag från ansvarsmuseernas forskningsnämnd.

Riksarkivet genomför ofta sina forskningsprojekt i samverkan med andra myndigheter, universitet och högskolor. Riksarkivet har under året fortsatt prioritera projekt avseende vård och bevarande av arkiven, digitalisering och uppbyggnad av databaser. Vidare drivs ett antal forsknings- och utvecklingsprojekt med syfte att förbättra tillgängligheten till arkivmaterialet.

Riksarkivet har även fortsatt arbetet med att utveckla ämnet arkivkunskap på universitetsnivå.

Riksantikvarieämbetet initierar och genomför forskningsverksamhet inom såväl organisationen som genom externt stöd. Tyngdpunkten i Riksantikvarieämbetets forskning ligger dels på att förbättra kulturmiljövårdens kunskapsuppbyggnad inom det kulturhistoriska fältet och dels på det antikvarisk-tekniska området. Riksantikvarieämbetet har under året samverkat med andra myndigheter och institutioner i en rad olika forskningsprojekt, bl.a. med Naturvårdsverket inom projektet Nutida landskap med historia och med Integrationsverket inom ramen för projektet Storstadens arkitektur och kulturmiljö.

Språk- och folkminnesinstitutet bedriver forskningsverksamhet i en rad olika projekt inom bl.a. dialekt-, ortnamns- och personnamnsområden. Institutet samarbetar i första hand med universitet och högskolor, men även med andra typer av institutioner, också internationellt. Under året har samverkan skett med t.ex. Linköpings universitet.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningsverksamhet. Museet bedriver grundforskning och tillämpad forskning inom zoologi, botanik, paleontologi och geologi samt i studier av interaktionen mellan människan och naturen/miljön. Verksamheten håller generellt en hög kvalitet och museet kan redovisa ett stort antal publicerade vetenskapliga manuskript m.m. Museet medverkar även i ett stort antal olika vetenskapliga samarbetsprojekt, även internationellt, med universitet och högskolor, andra museer och övriga institutioner.

Mot bakgrund av tillgänglig information drar regeringen slutsatsen att det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits har mycket stor betydelse för området.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 37 004 000 kronor.

Tabell 4.92 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	36 236	36 236	36 236
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	768	1 677	2 401
Summa förändring	768	1 677	2 401
Förslag/beräknat anslag	37 004	37 913	38 637

4.13.37 28:38 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tabell 4.93 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagsnamn	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2001	Anslag	2 500		2 500
2002	Förslag	2 544		
2003	Beräknat	2 611 ¹		
2004	Beräknat	2 653 ¹		

¹ Motsvarar 2 544 tkr i 2002 års prisnivå.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund, se förordningen (1999:975) med instruktion för Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Samarbetsnämnden består av nio ledamöter med lika många ersättare. Vid nämnden finns också ett råd för samråd mellan nämnden och trossamfundet. Såväl nämnden som rådet består av representanter för de statsbidragsberättigade trossamfundet.

Regeringens överväganden

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund medverkar i ökad omfattning i olika sammanhang i frågor som rör trossamfund och har fortlöpande kontakter med såväl trossamfundet som andra myndigheter. Samverkan inom ramen för samarbetsnämnden och rådet bidrar till att öka respekten och förståelsen för olika trosuppfattningar. Myndigheten är representerad i Regeringens råd för kontakt med trossamfundet (se avsnitt 4.5).

Verksamheten vid Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har fungerat på ett tillfredsställande sätt.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 2 544 000 kronor för 2002.

Tabell 4.94 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	2 500	2 500	2 500
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	44	111	153
Summa förändring	44	111	153
Förslag/beräknat anslag	2 544	2 611	2 653

4.13.38 28:39 Stöd till trossamfund

Tabell 4.95 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagsnamn	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
2000	Utfall	51 898		1 354
2001	Anslag	48 600 ¹	Utgifts- prognos	50 000
2002	Förslag	50 750		
2003	Beräknat	50 750		
2004	Beräknat	50 750		

¹ Inklusive en minskning med 2 150 tkr på tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

Målet för det statliga stödet till trossamfund är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfundet att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg, se 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Förutsättningarna för att ett trossamfund skall få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft. Statligt stöd till trossamfund kan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp till registrerade trossamfund.

I förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund anges vilka samfund som är statsbidragsberättigade. För närvarande (september 2001) omfattas 19 trossamfund och två samverkansorgan av bidragssystemet. Statsbidraget fördelas av Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund och kan lämnas i form av organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

Regeringen beslutar, efter ansökan, vilka registrerade trossamfund som skall få statlig avgiftshjälp, dvs. hjälp av staten med att bestämma, debitera och redovisa avgifter samt med att ta in avgifter. Hittills (september 2001) har sju trossamfund beviljats sådan hjälp, nämligen Svenska Missionsförbundet, Svenska Alliansmissionen, Svenska Baptistsamfundet, Romersk-katolska kyrkan, Nybygget – kristen samverkan, Frälsningsarmén och Metodistkyrkan i Sverige.

När ett trossamfund utnyttjar möjligheten till avgiftshjälp skall kostnaden för denna hjälp avräknas från organisationsbidraget och motsvarande belopp skall föras till anslaget till skattemyndigheterna från anslaget stöd till trossamfund. I enlighet härmed har beslutats att ett belopp om 2,15 miljoner kronor innevarande år skall föras från nuvarande anslaget 28:38 Stöd till trossamfund till det under utgiftsområde 3

uppförda anslaget 3:2 Skattemyndigheterna (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279).

Regeringens överväganden

Statsbidraget till trossamfund bidrar till att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främjas den religiösa mångfalden. Genom organisationsbidraget, som under 2000 fördelats till totalt ca 1 150 församlingar runtom i landet, ges de bidragsberättigade samfunden förutsättningar för att kunna bedriva en aktiv verksamhet. Bidragsgivningen till andlig vård inom sjukvården bidrar till att möjliggöra för personer som tillhör andra trossamfund än Svenska kyrkan att få tillgång till andlig vård i samband med exempelvis en sjukhusvistelse. Förutom bidrag till sjukhuskyrkoverksamheten, pågår ett projekt som innebär att bidrag lämnas till imamers besök hos muslimska trosbekännare vid sjukhus.

Genom etableringsbidraget stöds bl.a. etablering av samfund och församlingar som huvudsakligen betjänar invandrade trosbekännare på nya platser i landet. Tillgängligheten till gudstjänstlokaler har ökat genom bidrag till bl.a. handikappanpassning.

Det antal personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick vid ingången av 2000 till ca 873 000.

Enligt regeringens bedömning har resurserna använts på ett ändamålsenligt sätt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 50 750 000 kronor.

Tabell 4.96 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	48 600	48 600	48 600
Förändring till följd av:			
Återlägg av engångsminskning	2 150	2 150	2 150
Summa förändring	2 150	2 150	2 150
Förslag/beräknat anslag	50 750	50 750	50 750

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition.

5 Politikområde 27 Mediepolitik

5.1 Omfattning

Politikområde mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltid-

ningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV och Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och Teracom AB.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000 ¹	Anslag 2001 ²	Utgifts- prognos 2001 ¹	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>						
27:1 Statens biografbyrå	8,7	9,2	8,5	9,3	9,6	9,8
27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	24,9	21,2	21,2	19,3	18,9	19,4
27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt samarbete	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	1,3	1,3	1,3	1,6	1,7	1,7
Totalt utgiftsområde 17:	35,7	32,6	31,8	31,1	31,0	31,6
<i>Anslag inom utgiftsområde 1:</i>						
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	5,8	6,0	5,8	5,8	5,9	6,0
27:2 Presstöd	513,8	539,0	500,0	515,0	510,0	510,0
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	123,4	127,3	119,5	127,3	127,3	127,3
27:4 Radio och TV-verket	8,1	11,0	11,5	11,3	10,7	10,9
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	8,1	8,3	8,9	8,9	9,2	9,4
Totalt utgiftsområde 1:	659,2	691,5	645,7	668,3	663,2	663,7
Totalt för politikområde 27 Mediepolitik	694,8	724,1	677,5	699,4	694,2	695,3

¹ Inklusive ev. anslagssparande eller anslagskredit.

² Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

5.3 Mål

Riksdagen har beslutat om målet för mediepolitiken (prop. 2000/2001:1, utg. omr. 17, bet. 2000/2001:KrU1, rskr. 2000/01:59). Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

5.4 Politikens inriktning

Inledning

I detta avsnitt redogör regeringen för de reformer som presenteras i årets budgetproposition samt för planerat och pågående arbete inom politikområdet.

Dagspressen

Dagspressen spelar en viktig roll för mångfalden på medieområdet och är central i det demokratiska systemet. Riksdag och regering har därför under det senaste året tydligt markerat betydelsen av att dagspressen även i fortsättningen har en stark ställning som nyhetsförmedlare och opinionsbildare. För att värna om dagspressens viktiga roll och bidra till en positiv utveckling när det gäller förekomsten av konkurrerande dagstidningar har driftsstödet höjts kraftigt under 2001. Höjningen är den största sedan stödet fick sin nuvarande utformning. I vissa fall är det höjda presstödet ett mycket viktigt bidrag för att utgivningen överhuvudtaget skall kunna fortsätta.

Det statliga presstödet syftar också till att främja en bred spridning av dagstidningar och distributionsstödet har höjts i syfte att slå vakt om samdistributionssystemet. Statliga insatser inriktas också på att göra det möjligt för synskadade och andra med särskilda behov att ta del av innehållet i dagstidningar.

Driftsstödet och distributionsstödet

Riksdagen har fattat beslut om höjningar av driftsstödet med totalt 15 procent respektive en höjning av distributionsstödet med 5 procent fr.o.m. den 1 januari 2001. För att värna den publicistiska mångfalden höjdes stödbeloppen för driftsstödet med 3 procent efter förslag i

budgetpropositionen för 2001 (prop. 2000/01:1, utg. omr. 1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:65). Efter en översyn av dagspressens ekonomiska situation gjorde regeringen i tilläggsbudgeten i vårpropositionen för 2001 bedömningen att det behövs ytterligare statliga insatser för att bibehålla mångfalden på dagstidningsmarknaden. Mot denna bakgrund höjdes stödbeloppen för driftsstödet med ytterligare 12 procent fr.o.m. den 1 januari 2001. Det ökade stödet minskar risken för att många tidningar tvingas lägga ner eller minska utgivningen. Samtidigt höjdes distributionsstödet med 5 procent (prop. 2000/01:100, utg. omr. 1, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279). Höjningen av distributionsstödet genomfördes mot bakgrund av att distributionsstödet andel av de totala distributionskostnaderna har minskat under en följd av år. Om denna andel minskar ytterligare finns en risk för att stora tidningsföretag väljer att avstå från distributionsstödet. De kan då överge den s.k. likaprisprincipen och ta ut ett högre pris av de mindre tidningarna för distributionen. Med utgångspunkt från ett oförändrat antal stödberättigade tidningar beräknas insatserna för presstödet öka med ca 48 miljoner kronor per år. Höjningen av driftsstödet motsvarar ca 44 miljoner kronor och höjningen av distributionsstödet ca 4 miljoner kronor. Regeringen avser att ge Presstödsnämnden i uppdrag att följa upp vilka effekter höjningarna får för tidningarnas ekonomi.

Utökad stöd till lördagsutdelning av dagstidningar

Under senare år har tidningsföretagens kostnader för viss utdelning av dagstidningar på lördagar ökat kraftigt, framför allt i gles- och landsbygdsområden. Som en följd av detta har många tidningsföretag valt att dela ut lördagstidningen till en del hushåll först på måndagen. Även andra lösningar har prövats. Mot denna bakgrund gav regeringen Presstödsnämnden i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera lördagsutdelningen av dagstidningar. Presstödsnämnden redovisade uppdraget till regeringen den 15 juni 2001 (dnr Ku2001/1556/Me). Av rapporten framgår att i stort sett hela landet berörs av problematiken. Rapporten har remissbehandlats. Regeringen föreslår att ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar införs 2002. Stödet får uppgå till högst 15 miljoner kronor per år. Stödet skall utvärderas av Presstödsnämnden.

Utvecklingsstöd till dagspressen

Presstödsnämnden har på uppdrag av regeringen undersökt förutsättningarna för dagstidningar att utvecklas till medieföretag med en bredare inriktning mot t.ex. Internet och etermedier. Uppdraget redovisades den 26 april 2001 (dnr Ku2001/1182/Me). Nämnden har kartlagt situationen beträffande publicering på Internet samt delägande i radio- och TV-bolag. Presstödsnämnden drar i rapporten bl.a. slutsatsen att förstatidningarna gärna satsar på nya medier, men ofta minskar engagemanget om lönsamhet uteblir. Presstödsnämnden föreslår att ett statligt stöd för internetverksamhet inrättas för tidningar som uppbär driftsstöd för utgivning av dagstidningar. Rapporten har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser motsätter sig att ett stöd till internetsatsningar införs.

Mot bakgrund av vad som framkommit under beredningen av förslaget kommer regeringen inte att vidta några åtgärder med anledning av Presstödsnämndens rapport. Enligt regeringens bedömning finns dock ett behov av utvecklings- och investeringsstöd inom delar av den driftsstödsberättigade dagspressen. För att dessa tidningar långsiktigt skall kunna stärka sin ställning på marknaden avser regeringen att under 2002 ta initiativ till ett tillfälligt utvecklingsstöd. Stödet får uppgå till högst 15 miljoner kronor per år. Regeringen avser att ge Presstödsnämnden i uppdrag att lämna förslag till riktlinjer för hur stödet skall fördelas.

Invandrar- och minoritetsmedier

Som en del av det svenska medielandskapet finns i dag en rad tryckta publikationer som främst riktar sig till olika invandrar- och minoritetsgrupper. Flera närradiostationer och lokal-TV-kanaler i kabelnäten riktar sig också till dessa grupper och erbjuder program på olika språk. Public service-företagen sänder program på vissa utländska språk och DTU7, en kanal som riktar sig till olika etniska grupper i Sverige, har tillstånd att sända i det digitala marknätet för TV. Det finns också publicistisk verksamhet på Internet som riktar sig till olika invandrar- och minoritetsgrupper. För närvarande saknas en samlad bild av de medier som främst riktar sig till invandrare och minoriteter. I syfte att öka kunskapen om området gav regeringen i juni 2001 Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera situationen för medier som riktar sig främst till invandrare och nationella

minoriteter i Sverige (dnr Ku2001/1542/Me). Arbetet skall utföras i nära samverkan med Statens kulturråd och Radio- och TV-verket. Uppdraget skall redovisas senast den 1 maj 2002.

Uppdrag till Taltidningsnämnden

Det är viktigt för demokratin att alla medborgare ges möjlighet att ta del av information, nyheter och debatt av det slag som dagstidningar innehåller. Ersättningen till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att göra innehållet i dagspressen tillgängligt för synskadade och andra funktionshindrade som inte kan hålla i eller bläddra i en tidning eller som är afatiker eller dyslektiker.

Med hänsyn till de snabba tekniska förändringarna på området har regeringen i regleringsbrevet för 2001 gett Taltidningsnämnden i uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden. Uppdraget skall redovisas senast den 1 oktober 2001.

Radio och TV*Radio och TV i allmänhetens tjänst*

Riksdagen har den 12 juni 2001 fattat beslut om riktlinjer för de tre public service-företagen Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) under kommande tillståndperiod (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Av beslutet framgår bl.a. att radio och TV i allmänhetens tjänst skall ges en stark ställning under kommande tillståndperiod. På några punkter förtydligas och förstärks uppdraget. Det gäller bl.a. mångfald i nyhets- och samhällsbevakning, fördjupat kulturanvar, insatser för nationella minoriteter och andra språkliga och etniska grupper samt insatser för att göra program tillgängliga för funktionshindrade. UR skall i större utsträckning än i dag koncentrera sina insatser på utbildningsprogram. Kraven på redovisning och revision förtydligas och skärps.

Regeringen avser att ge en kommitté i uppdrag att utvärdera den försöksverksamhet med digital ljudradio som pågått sedan 1995. Kommittén bör också få i uppdrag att analysera den digitala radions framtidsförutsättningar.

Riksdagens beslut om villkoren för radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 innebär

ökade ekonomiska resurser till de tre public service-företagen. Programföretagens ordinarie medelsnivå skall räknas upp med två procent årligen. Prisuppräknningen skall dock reduceras i den mån TV-avgiftsskollet inte minskar, dock med högst 25 miljoner kronor per år. Programföretagen tillförs ett reformutrymme för 2002 på sammanlagt 300 miljoner kronor, varav ca 125 miljoner kronor tidigare utgjort s.k. särskilda medel. De ökade resurserna kommer att kunna användas bl.a. för kvalificerad programproduktion och för att leva upp till övriga krav i riksdagens beslut. Vidare får programföretagen möjlighet att utveckla programverksamheten i digital teknik samt i nya medier, bl.a. Internet. Ett särskilt distributionskonto inrättas för kostnader för TV-distribution i samband med övergången till digital sändningsteknik. År 2002 kommer SR, SVT och UR att tilldelas sammanlagt 6 265 miljoner kronor. TV-avgiften kommer att höjas med 6 kronor per månad fr.o.m. den 1 januari 2002. Den nya avgiften blir 1 740 kr per år.

Under hösten 2001 skall regeringen fatta beslut om nya sändningstillstånd för de tre public service-företagen. De kommer att utformas i enlighet med de riktlinjer som riksdagen beslutat om.

Digitala TV-sändningar

De markbundna digitala TV-sändningarna har gått framåt under året. Efter att riksdagen i slutet av 2000 beslutade att digitala TV-sändningar får förekomma i hela landet har sändarnätet byggts ut så att för närvarande, i början av september 2001, cirka 80 procent av befolkningen nås av sändningarna. Antalet hushåll som har skaffat mottagarutrustning för marksänd digital-TV uppgick vid samma tid till ca 80 000. Utbyggnaden fortsätter.

Riksdagens beslut om radio och TV i allmänhetens tjänst 2002–2005 innebär att ett särskilt distributionskonto inrättas för finansiering av programföretagens kostnader för TV-distribution. Härigenom säkerställs finansieringen av parallella analoga och digitala TV-sändningar under den tid då de digitala sändningarna byggs upp och innan de analoga sändningarna upphör.

Regeringen har beslutat att ytterligare två frekvenskanaler får tas i anspråk för digitala TV-sändningar och har uppdragit åt Post- och telestyrelsen att koordinera de frekvenser som behövs för ett femte och sjätte rikstäckande sän-

darnät för digital marksänd TV. När Radio- och TV-verket utlyste de nya sändningstillstånden kom ansökningar för 41 olika programkanaler in. Radio- och TV-verket har den 27 augusti 2001 avgett förslag om hur de nya tillstånden skall fördelas. Regeringen avser att inom kort meddela beslut om nya sändningstillstånd.

Digital-TV-kommittén har i uppgift att inledningsvis följa skiftet från analoga till digitala TV-sändningar i marknätet. Kommittén avslutar sitt arbete under hösten 2001.

Lokal TV

I dagens och framtidens medielandskap har olika grupper med en uttalad icke-kommersiell målsättning och inriktning en mycket viktig funktion. Lokala kabelsändarföretag, bl.a. Öppna kanalen, har till uppgift att låta olika åsikter och intressen komma till tals, att låta människor, vars röster kanske inte kan göra sig hörda någon annanstans, delta i samhällsdebatten. I Öppna kanalens programverksamhet ingår bl.a. sändningar från riksdagen och Europaparlamentet.

I syfte att öka kunskapen om den lokala TV-verksamheten och dess förutsättningar när det gäller både produktion och distribution kommer Kulturdepartementet att ta initiativ till en hearing. Till denna hearing ska ett bakgrundsmaterial tas fram så att en meningsfull och framåtsyftande dialog kring dessa frågor kan ske. En viktig utgångspunkt bör vara att belysa hur dessa verksamheter i dag bidrar till att värna viktiga demokratiska värden. Hearingen skall ses som ett steg mot en fördjupad dialog om framtiden för Öppna kanalen och andra lokala kabelsändarföretag.

Lagstiftning om radio och TV

Inom Kulturdepartementet har en promemoria om ändrade regler om annonser i TV-sändningar upprättats (Ds 2001:18). Förslaget innebär att reglerna för annonsavbrott i TV-sändningar ändras. Promemorian har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Den särskilde utredaren med uppdrag att göra en översyn av radio- och TV-lagen m.m. (dir. 2000:43) skall bl.a. se över delar av reglerna för TV-avgiftsskyldighet samt överväga olika sätt att förbättra möjligheten att skydda barn från olämpligt programinnehåll. Uppdraget skall beträffande skydd av barn redovisas före

utgången av oktober 2001 och i övrigt före utgången av maj 2002.

Skadligt medieinnehåll

Medielandskapet har dramatiskt ändrat karaktär under det senaste decenniet. I den snabba tekniska utvecklingen, det ökade medieutbudet och det allt mer lättillgängliga och mer gränsöverskridande flödet av information finns ett behov av att noga beakta vilka konsekvenser utvecklingen får för barn och ungdomar.

Den mediepolitiska målsättningen att skydda minderåriga från skadligt medieinnehåll handlar bl.a. om att ha en effektiv och ändamålsenlig lagstiftning som begränsar barns tillgång till exempelvis våldsskildringar och pornografi. Det handlar också om att uppmuntra och stödja mediebranscherna till att ta sitt ansvar för den yngre publiken. En central åtgärd är även att ta fram kunskap och sprida information om medieutvecklingens konsekvenser för barn och ungdomar till föräldrar, skolpersonal, beslutsfattare, massmedier etc.

Regelverket som rör skadligt medieinnehåll och skydd av minderåriga ses för närvarande över. En särskild utredare skall senast i oktober 2001 presentera förslag om hur möjligheterna att skydda barn från olämpligt programinnehåll i TV kan förbättras. Utredaren skall t.ex. överväga om det i radio- och TV-lagen kan ställas krav på att visst programinnehåll skall kunna blockeras av föräldrarna. Även regler som ställer krav på att föräldrar ges möjlighet att utesluta vissa typer av program från abonnemanget på en TV-kanal skall övervägas.

En översyn av censurbestämmelsen i lagen om granskning och kontroll av filmer och videogram pågår. I departementspromemorian Förråande pornografiska filmer (Ds 2001:5) presenteras bl.a. överväganden om att lägga till "grova sexuella kränkningar" i exemplifieringen av vad som särskilt skall beaktas vid bedömningen av om en skildring kan ha en förråande inverkan på publiken. Avsikten med en sådan lagändring skulle vara att pornografiska skildringar där någon av de inblandade behandlas utan respekt för individens värdighet och egna känslor kan bli föremål för censuringripande – även om inte ett tydligt våld eller tvång utövas. Promemorian har remitterats och ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Rådet mot skadliga våldsskildringar (Våldsskildringsrådet), som verkat som kommitté sedan drygt tio år, fyller genom sitt arbete med kunskapsinhämtning, informationsspridning och branschkontakter i frågor som rör skadligt medieinnehåll en viktig funktion. Mediesituationen för barn och ungdomar har dock förändrats sedan rådets uppdrag formulerades (dir. 1990:40). Regeringen avser därför att, i likhet med vad rådet begärt i en skrivelse till Kulturdepartementet (dnr Ku1999/262/Me), modernisera uppdraget så att det bättre anpassas efter dagens problembild. Det kan i sammanhanget finnas skäl att se över rådets sammansättning, vilket rådet begärt i ovan nämnda skrivelse.

Behovet av att inom EU, samt i andra internationella fora, aktivt arbeta för uppmärksamhet kring frågor som rör barn och skadligt medieinnehåll, blir allt viktigare. Regeringen valde därför att prioritera dessa frågor under det svenska EU-ordförandeskapet.

Övriga frågor

Koncessionsavgiften för TV4

Bakgrunden till lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område är att ett programföretag med ensamrätt att sända TV-program med reklam i marksändningar har en stark ställning på TV-reklammarknaden. För att motverka effekterna av den bristfälliga konkurrensen infördes därför en skyldighet för ett sådant programföretag att betala koncessionsavgift till staten. Det företag som för närvarande innehar denna sändningsrätt är TV4 AB.

I enlighet med riksdagens beslut (prop. 2000/01:132, bet. 2000/01:KU26, rskr. 2000/01:277) gäller skyldigheten att betala koncessionsavgift fr.o.m. den 1 juli 2001 det företag som har tillstånd att i hela landet sända TV-program med analog sändningsteknik under förutsättning att företaget har rätt att sända reklam och är ensamt om denna rätt. Riksdagen beslutade samtidigt att den rörliga delen av koncessionsavgiften fr.o.m. den 1 juli 2001 skall beräknas för kalenderhalvår i stället för kalenderår.

Riksdagen gav i samband med sitt beslut regeringen till känna att en grundlig översyn av koncessionsavgiftslagen bör göras samt att regeringen skyndsamt bör utreda frågan om koncessionsavgiften vid analog sändningsteknik.

Regeringen avser att under hösten uppdra åt en särskild utredare att se över reglerna för koncessionsavgift på televisionens område.

Ägarkoncentration i medierna

Mediekoncentrationskommitténs betänkande Yttrandefriheten och konkurrensen (SOU 1999:30) innehåller bl.a. förslag till en ny mediekoncentrationslag och till bestämmelser som skall göra det klart att konkurrenslagens förbud mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och mot missbruk av dominerande ställning är tillämpliga inom medieområdet. Beredning av betänkandet pågår inom Regeringskansliet och avsikten är att ett förslag skall kunna lämnas till riksdagen under 2001.

Reformer som rör vissa mediemyndigheter

Radio- och TV-verket har de senaste åren fått flera nya uppgifter, bl.a. handläggning av ansökningar om tillstånd att sända marksänd digital-TV. För arbetsuppgifter i samband med detta föreslås att anslaget engångsvis anvisas 770 000 kronor. Anslaget förslås vidare anvisas 500 000 kronor för arbete till följd av att riksdagen nu antagit regeringens proposition om nya bestämmelser för den kommersiella lokalradion.

De s.k. utbudsstudierna från Granskningsnämnden för radio och TV ger viktig information om mångfalden i radio- och TV-utbudet. Anslaget för 2002 föreslås därför anvisas 500 000 kronor för detta ändamål. Av riksdagens beslut om radio och TV i allmänhetens tjänst framgår att nämnden ges i uppdrag att särskilt följa och utvärdera hur gjorda förändringar i nyhetsorganisationen inom Sveriges Television påverkat mångfalden i nyhetsutbudet. Regeringen föreslår därför att anslaget för detta ändamål anvisas 250 000 kronor per år under en treårsperiod (2002–2004).

5.5 Insatser

5.5.1 Insatser inom politikområdet

I detta avsnitt redovisar regeringen inriktningen på de insatser som gjorts inom medieområdet.

Inledning

De statliga uppgifterna på medieområdet omfattar bl.a. fastställande av regler, tillståndsgivning och registrering. I området ingår bl.a. radio och television i allmänhetens tjänst, presstöd, stöd till radio- och kassettidningar, utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland, efterhandsgranskning av innehållet i radio och TV, förhandsgranskning av filmer och videogram som skall visas offentligt, dokumentation av och information om utvecklingen inom medieområdet samt europeiskt samarbete inom medieområdet.

Dagspressen

Presstödet uppgår under 2001 till ca 539 miljoner kronor. För taltidningsverksamheten fördelas ca 127 miljoner kronor.

Mot bakgrund av andratidningarnas svåra ekonomiska situation höjdes stödbeloppen för driftsstödet med 4,5 procent fr.o.m. den 1 januari 2000. För att underlätta för lågfrekventa tidningar (1–2 nummer per vecka) att fortsätta sin utgivning sänktes upplagetröskeln för dessa tidningar. De lågfrekventa tidningar vars upplaga hamnar under 2 000 exemplar, men över 1 500 exemplar, får ett oreducerat driftsstöd under en period av högst två år. Gränsen för hushållstäckning för medel- och högfrekventa tidningar sänktes från 40 till 30 procent för att de tidningar som i första hand är beroende av driftsstöd skall få del av stödet (prop. 1999/2000:1, utg. omr. 1, bet. 1999/2000:KU1, rskr. 1999/2000:60).

För att värna den publicistiska mångfalden höjdes stödbeloppen för driftsstödet med 3 procent fr.o.m. den 1 januari 2001. På grund av de ekonomiska svårigheter som många endags-tidningar har och i syfte att stödja den mångfald som utgivningen av dessa tidningar medför gavs dessa tidningar rätt att ingå i samdistributionen enligt principen om s.k. lika pris (prop. 2000/01:1, utg. omr. 1, bet. 2000/01:KU1, rskr. 2000/01:65). Regeringen har i regleringsbrevet för 2001 gett Presstödsnämnden i uppdrag att följa upp effekterna av förslaget. Nämnden skall bl.a. uppmärksamma de ekonomiska konsekvenserna för tidnings- och distributionsföretagen. Uppdraget skall redovisas senast den 1 maj 2002.

Stödbeloppen för driftsstödet höjdes med ytterligare 12 procent fr.o.m. den 1 januari 2001 efter en översyn av dagstidningarnas ekonomiska situation. Samtidigt höjdes distributionsstödet med 5 procent (prop. 2000/01:100, utg. omr. 1, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2000/01:279).

Taltidningsnämnden har fått i uppdrag att följa upp den nya ersättningsmodellen för taltidningsutgivning som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för, som tidigare, en nettokostnadsprincip. Övergången till den nya ersättningsprincipen kommer att ske under en treårsperiod och vara fullt genomförd efter utgången av 2002. Taltidningsnämnden har i maj 2001 lämnat en första redovisning (dnr. Ku2001/1273/Me). Av rapporten framgår bl.a. att det för närvarande inte föreligger någon risk för nedläggning av taltidningar till följd av den nya ersättningsmodellen. Nämnden kommer att följa utvecklingen och vid behov föreslå ändringar av ersättningsnivåerna.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Satsningen på radio och TV i allmänhetens tjänst fortsatte under 2001, som är det sista året i den nuvarande tillståndsperioden. Det innebär bl.a. att public service-företagen utöver ordinarie medel för 2001 om 5 298,5 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) har fått särskilda medel om 45 miljoner kronor för förnyelse och satsningar på ny teknik. Vidare har SVT fått ett stöd om 75 miljoner kronor för satsningar på särskilt kvalificerad programproduktion och SR tilldelats särskilda medel om 5 miljoner kronor för att värna programkvaliteten i utbudet.

Sammanlagt har programföretagen under tillståndsperioden 1997–2001 utöver ordinarie medel fått drygt 700 miljoner kronor i tillskott för att värna programkvalitet och för satsningar på förnyelse och ny teknik.

Digitala TV-sändningar

Efter beslut av riksdagen våren 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KrU17, rskr1996/97:178) meddelade regeringen tillstånd till TV-sändningar med digital teknik i juni 1998. Sändningarna kom igång successivt under 1999 och början av 2000. Uthyrning av avkodare inleddes under hösten 1999.

Sedan de nödvändiga förutsättningarna på detta sätt har lagts fast har verksamheten utvecklats snabbt. I slutet av 2000 hade drygt 40 000 hushåll skaffat mottagningsutrustning. Efter att riksdagen (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59) hösten 2000 beslutade att digitala TV-sändningar får förekomma i hela landet har sändarnäten byggts ut från de ursprungliga fem områdena med 50 procent av befolkningen. För närvarande kan cirka 80 procent av befolkningen ta emot sändningarna. Antalet hushåll med mottagarutrustning för digital marksänd TV har fördubblats sedan årets början och uppgår nu till cirka 80 000.

I dagens fyra sändarnät för digital marksänd TV finns utrymme för cirka 18 programkanaler. Intresset för att komma in i marknätet är dock stort. Regeringen har därför beslutat att ytterligare två frekvenskanaler får användas för digital marksänd TV. När frekvenskoordineringen är klar kommer ytterligare minst åtta programkanaler att få plats.

Skadligt medieinnehåll

Regeringen beslutade i juni 2000 att ändra den maximala förordnandetiden för filmcensurer vid Statens biografbyrå från tolv till sex år. Bakgrunden till förändringen var bl.a. en begäran från Biografbyrån i mars 1999 (dnr Ku1999/894/Me) om att förordnandeperioderna, inom ramen för den maximala anställningstiden tolv år, skulle kortas. Som skäl angav byrån arbetets särskilda natur och den snabba förändringen på mediemarknaden. Med detta avsågs bl.a. ökningen av granskning av pornografisk film. Regeringen bedömde att en lämplig förordnandetid för censorer skulle vara tre år, med möjlighet till ett omförordnande om högst tre år.

Kommersiell lokalradio

Riksdagen har antagit regeringens förslag om nya bestämmelser för den kommersiella lokalradion (prop. 1999/2000:55, bet. 2000/01:KU22, rskr. 2000/01:222). Bestämmelserna innebär i huvudsak att tillstånd att sända kommersiell lokalradio inte längre skall auktioneras ut. I stället skall Radio- och TV-verket fördela tillstånden efter en urvalsprocess där tekniska och finansiella förutsättningar, ägarförhållanden samt mängden egenproducerat och lokalt material i sändningarna skall beaktas. Varje tillståndshavare skall dagtid sända minst tre timmar eget material. Tillstånden gäller i högst fyra år, men kan där efter förlängas med fyra år i taget. Koncessionsavgiften för de nya tillstånden är 40 000 kronor om året. De nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2001. Vid denna tidpunkt upphörde lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om att sända lokalradio, den s.k. stopplagen, att gälla.

Mediefrågor inom ramen för EU-samarbetet

En prioriterad fråga under Sveriges EU-ordförandeskap har varit barns och ungas mediasituation mot bakgrund av det senaste decenniets tekniska utveckling. Syftet med ordförandeskapets prioritering har varit att markera behovet av att barns intressen noga beaktas vid framtida EU-diskussioner om regleringar och andra åtgärder på medieområdet. Den 12–13 februari 2001 arrangerade ordförandeskapet, i samarbete med EU-kommissionen, expertseminariet Barn och unga i det nya medielandskapet, som bl.a. behandlade frågor kring skadligt medieinnehåll och barnreklam.

Det svenska ordförandeskapet tog initiativ till ett förstärkt informations- och erfarenhetsutbyte mellan EU:s medlemsstater och kandidatländerna om den audiovisuella politiken. Initiativet togs i form av en resolution som antogs av ministerrådet den 21 juni 2001. Dessförinnan hade representanter för kandidatländerna välkomnat initiativet vid ett särskilt möte i anslutning till det informella kulturministermötet i Falun den 20–22 maj 2001.

Vid mötet i Falun anordnades dessutom en debatt om vikten av en radio och TV i allmänhetens tjänst. Debatten visade på att medlemsstaterna står enade i sin syn att det är medlemsstaternas rätt att själva definiera, organisera och finansiera public service-verksamheten i respektive medlemsstat.

5.5.2 Insatser utanför politikområdet

I detta avsnitt redovisar regeringen inriktningen på de insatser som gjorts utanför medieområdet men som påverkar måluppfyllelsen.

Översyn av lagstiftning om elektronisk kommunikation

Inom EU behandlas för närvarande EU-kommissionens förslag till nytt regelverk för nätverk och tjänster för elektronisk kommunikation. Förslaget innebär bl.a. att regelverket skall vara oberoende av vilka tjänster som förmedlas. Målen för mediepolitiken är grundläggande vid behandlingen av förslaget.

Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att se över lagstiftningen för elektronisk kommunikation. I uppdraget ingår att föreslå hur de ovan nämnda EG-rättsakterna skall införas med svensk lagstiftning. Utredaren skall också överväga och ge förslag på lämplig myndighetsstruktur. Uppdraget skall redovisas senast den 1 april 2002.

5.6 Resultatbedömning*Inledning*

I detta avsnitt redovisar regeringen resultatet av insatser inom mediepolitiken och analyserar hur väl regeringen har lyckats i strävan att nå målen. Regeringens resultatbedömning har gjorts gentemot de mediepolitiska målen som beslutades i budgetpropositionen för 2001. Målen för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Dagspressen

Under 2000 beviljades 75 tidningar driftsstöd. Av dessa var 51 lågfrekventa och 24 hög- och medelfrekventa tidningar. Mot bakgrund av dagspressens svåra ekonomiska situation gav regeringen i november 2000 Presstödsnämnden i uppdrag att upprätta ett underlag för regeringens fortsatta överväganden på området (dnr Ku2000/3887/Me). Presstödsnämnden redovisade uppdraget i en rapport i januari 2001 (dnr Ku2001/10/Me). Rapporten har remissbehandlats. Bland annat mot bakgrund av de uppgifter som kom fram i rapporten föreslog regeringen i

tilläggsbudgeten i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition en höjning av driftstödet med 12 procent samt höjning av distributionsstödet med 5 procent fr.o.m. den 1 januari 2001. Höjningarna, som är de kraftigaste sedan stödet fick sin nuvarande utformning, bidrar till att lösa många andratidningars akuta ekonomiska problem. Dessutom bör höjningarna kunna bidra till att skapa förutsättningar för en förbättrad ekonomisk situation för dessa tidningar även på sikt.

Ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att synskadade och vissa andra grupper med särskilda behov i hela landet får tillgång till innehållet i dagstidningar. År 2000 gavs sammanlagt 88 dagstidningar ut som taltidningar (RATS-tidningar, radiotidningar respektive kassettidningar). Det statliga stödet är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar.

Regeringen gör bedömningen att presstödet och stödet till radio- och kassettidningar har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar. Det är därför angeläget med fortsatta insatser på området.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

De fortsatta satsningarna på kvalitetsproduktion har inneburit att SVT har kunnat öka sina insatser vad gäller dramaproduktioner, dokumentärer och program för barn och unga. Under året har de särskilda kvalitetsmedlen till SVT använts för del- eller helfinansiering av drygt 100 olika produktioner. De särskilda medel för mångfald och kvalitet i programutbudet som för 2000 tilldelades SR har bl.a. använts för frilansreportage, produktion av radioteater, beställningsarvoden och samarbetsavtal med kulturinstitutioner.

Genom satsningen på förnyelse och utveckling av ny teknik har programföretagen kunnat fortsätta att utveckla distribution och programproduktion. SVT har använt sina medel bl.a. för att utveckla och sända en rikskanal samt fem regionala kanaler i det digitala marknätet. SR har, utöver kostnader för uppbyggnad och drift av digitala sändningsnät, satsat medel på programutveckling och utveckling av nya tjänster i DAB.

Digitala TV-sändningar

Sändarnätet för digital marksänd TV håller på att byggas ut. I början av september 2001 hade ca 80 procent av befolkningen möjlighet att ta emot

sändningarna. Antalet hushåll som har skaffat utrustning för att ta emot digitala marksändningar har ökat snabbt och uppgick i början av september till cirka 80 000. Utbyggnaden av de fyra första sändarnäten fortsätter och frekvenskoordinering pågår för ytterligare två sändarnät.

Mångfald i mediedistributionen är enligt regeringens mening av stor betydelse för mångfald i innehållet och för att så gott som alla hushåll skall ha tillgång till ett rikt medieutbud, oberoende av var de bor.

Skadligt medieinnehåll

Verksamheterna inom Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå samt Vårdsskildringsrådet fyller en viktig funktion i strävandena att motverka skadligt medieinnehåll. Vårdsskildringsrådet sprider genom sin verksamhet kunskap och medvetenhet om dessa frågor. Granskningsnämnden och Biografbyrån har i uppgift att övervaka efterlevnaden av de bestämmelser som rör våldsskildringar och pornografi i radio och TV respektive film. Regelverken är föremål för överväganden. Biografbyrån utövar även tillsyn över videohandelns efterlevnad av gällande bestämmelser.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har i två fall haft anmärkningar i revisionsberättelsen avseende myndigheterna inom politikområdet. Det gäller Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens verksamheter som enligt Riksrevisionsverket borde redovisas separat. Regeringen beslutade i juni 2001 att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden kan upprätta och lämna en gemensam delårsrapport för 2001 (dnr Ku2001/1232/Me). I övrigt bereds frågan om Presstödsnämndens och Taltidningsnämndens redovisningsformer vidare i Regeringskansliet.

5.8 Ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844)

Regeringens förslag: Ett nytt 9 kap. i radio- och TV-lagen införs för att klargöra gällande lydelse av bestämmelserna.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 februari 1999 infördes en ny bestämmelse, 9 kap. 10 §, i radio och TV-lagen (1996:844). I januari 2000 överlämnade regeringen en proposition om kommersiell lokalradio (prop. 1999/2000:55) till riksdagen. I propositionen föreslogs att två nya bestämmelser, 9 kap. 10 och 11 §§, skulle införas i radio- och TV-lagen. När lagförslaget utformades togs inte hänsyn till att en bestämmelse betecknad 9 kap. 10 § redan fanns i lagen. Riksdagen har i maj 2001 antagit förslagen i propositionen (bet. 2000/01:KU22, rskr. 2000/01:222). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2001.

Till följd av det förbiseende som skedde i propositionen om kommersiell lokalradio finns det i dag två bestämmelser i radio- och TV-lagen med olika lydelse som betecknas 9 kap. 10 §. Detta är naturligtvis inte godtagbart. Såväl 9 kap. 10 § i sin lydelse från den 1 februari 1999 som den lydelse av bestämmelsen som trädde i kraft den 1 juli 2001 utgör, i enlighet med av riksdagen fattade beslut, gällande föreskrifter. Regeringen föreslår därför att 9 kap. radio- och TV-lagen ändras så att den gällande lydelsen av bestämmelserna klargörs. Förslaget innebär alltså inte någon ändring i sak. Av lagtekniska skäl upphävs hela nuvarande 9 kap. och ersätts med ett nytt kapitel. Förslaget innebär att bestämmelserna i 9 kap. 1–9 och 11 §§ motsvarar de nuvarande bestämmelserna med samma beteckning. De två bestämmelserna som nu betecknas 9 kap. 10 § motsvaras av de föreslagna 9 kap. 10 och 12 §§.

Granskningsnämnden för radio och TV som har fått tillfälle att yttra sig, har inte haft några synpunkter på förslaget.

Regeringens lagförslag redovisas under avsnitt 2.3 Lagtext. Lagförslaget berör sådant ämne som faller under Lagrådets granskningsområde. Eftersom lagändringen är av enkel beskaffenhet behöver dock inte Lagrådets yttrande inhämtas.

5.9 Distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för budgetåret 2002 besluta om lån i Riksgäldskontoret i syfte att täcka underskott på distributionskontot intill ett belopp av 335 000 000 kronor.

Riksdagen har beslutat att inrätta ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för TV-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden är att distributionskostnaderna för televisionen under kommande tillståndperiod kommer att vara höga på grund av att distributionen sker parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. För att utjämna kostnaderna över tiden inrättas ett distributionskonto till vilket medel förs från rundradiokontot som på sikt motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga distribution. Från distributionskontot förs medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för TV-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskott på distributionskontot som uppkommer under uppbyggnadsskedet täcks genom lån i Riksgäldskontoret. När TV-sändningarna i det analoga marknätet upphör skall betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. För att lånemodellen skall vara i balans krävs att återbetalning av lånet inleds i god tid innan räntekostnaderna för lånet överstiger det överskott som uppstår vid avvecklingen av det analoga marknätet. Distributionskontots bedömda utveckling under tillståndperioden 2002–2005 redovisas i följande sammanställning.

Tabell 5.2 Distributionskontots bedömda utveckling 2002–2005

Miljoner kronor

	2002	2003	2004	2005
Medel från rundradiokontot	160	160	260	410
Medel till SVT och UR	485	520	550	580
Årligt underskott	325	360	290	170
Beräknad ränta (5%)	8	26	43	57
Utgående skuld	333	719	1 052	1 279

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att finansiera underskottet på distributionskontot för 2002. Regeringen bedömer att underskottet kommer att uppgå till högst 335 miljoner kronor. För att låneutrymmet även ska täcka en eventuellt högre räntenivå än 5 procent är det av regeringen föreslagna beloppet något högre än det som anges i tabellen.

5.10 Budgetförslag

5.10.1 27:1 Statens biografbyrå

Tabell 5.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slags	Belopp	Övrigt	Resultat
2000	Utfall	8 718	Anslagskredit	- 111
2001	Anslag	9 245 ¹	Utgiftsprognos	8 500
2002	Förslag	9 363		
2003	Beräknat	9 592 ²		
2004	Beräknat	9 776 ²		

¹ Varav 74 tkr på tillägsbudget i samband med budgetpropositionen.

² Motsvarar 9 363 tkr i 2002 års prisnivå.

Statens biografbyrå skall enligt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram samt enligt förordningen (1990:994) med instruktion för Statens biografbyrå granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer även åldersgränser för filmer. Vidare kan byrån besluta om att klipp görs i filmer samt om visningsförbud.

Biografbyrån utövar tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån skall enligt brottsbalken yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring samt ge medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Tabell 5.4 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Offentliggrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 2000	7 934	7 747	187
Prognos 2001	7 300	7 500	- 200
Budget 2002 ¹	8 100	8 500	- 400

¹ Beräknat inklusive föreslagen avgiftshöjning om 10 %.

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrån ut avgifter som skall motsvara kostnaden för granskningverksamheten. Intäkterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida under rubrik 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera intäkterna.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten inom Statens biografbyrås verksamhetsområde. Nedan ges viss kompletterande resultatinformation.

Under 2000 har Biografbyrån fattat beslut i sammanlagt 754 ärenden vilket är en minskning med 20 jämfört med 1999. Av dessa avsåg 429 långfilmer (251 biograffilmer och 214 videofilmer).

Knappt nio procent av de granskade långfilmerna blev barntillåtna, dvs. fick visas för all publik. Närmare 60 procent av filmerna fick en åldersgräns på 15 år. När det gäller klipp och förbud av videogram så har klipp under 2000 gjorts i 19 fall. Det är en ökning med åtta videogram i jämförelse med 1999. Inga klipp gjordes i biograffilmer. Ingen film, varken biograffilm eller videofilm, förbjöds.

Enligt regeringen har Statens biografbyrå på ett tillfredsställande sätt utfört sina uppgifter. Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 9 363 000 kronor.

Tabell 5.5 Härlledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	9 245	9 245	9 245
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	154	383	567
Slutjustering avtalsförsäkring ²	- 37	- 37	- 37
Summa förändring	118	347	531
Förslag/beräknat anslag	9 363	9 592	9 776

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2

Höjning av granskningsavgifterna

Regeringens förslag: Tidsavgiften för Statens biografbyrås granskning höjs från 15 kronor till 17 kronor per spelminut vid normal visningshastighet. Avgiften för varje tillståndskort utöver det första höjs från 1 000 kronor till 1 100 kronor. För filmer och videogram med speltider understigande fem minuter höjs avgiften för varje tillståndskort utöver det första från 75 kronor till 82 kronor.

Biografbyråns förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta instanser som yttrat sig är positiva till förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges Filmuthyreförening u.p.a.* är emellertid kritisk till förslaget. Föreningen anför att avgiften för tillståndskort avseende filmer och videogram med speltider understigande fem minuter bör slopas samt att en stegvis avtrappad avgiftskonstruktion för filmer med många kopior bör genomföras. Föreningen anser att respektive visningsform skall bära sina egna kostnader.

Skälen för regeringens förslag: Statens biografbyrå tar ut avgifter för granskning av filmer och videogram. Avgifterna skall motsvara kostnaderna för granskningsverksamheten. Efter tidigare justeringar av avgifterna, senast genom en sänkning den 1 januari 1999, har intäkterna från avgifterna under föregående år relativt väl motsvarat kostnaderna för granskningsverksam-

heten. Kostnaderna för Biografbyråns verksamhet kommer dock, enligt uppgift från Biografbyrå, att öka vilket leder till att avgifterna måste höjas för att nå en överensstämmelse mellan intäkter och kostnader. Biografbyrå har därför i samråd med Ekonomistyrningsverket gjort en översyn av nivån på de olika avgifterna och inkommit med ett förslag till höjda avgifter (dnr Ku2001/1101/Me).

Biografbyrå har föreslagit en höjning med cirka tio procent av samtliga avgifter utom grundavgift och tillståndskort på filmer med en speltid på mellan fem och trettio minuter. Regeringen bedömer att de ökade kostnaderna för Biografbyråns verksamhet motiverar en höjning av avgifterna för att nå en överensstämmelse mellan intäkter och kostnader. Någon förändring i övrigt av avgiftssystemet är inte aktuell.

Förslaget föranleder en ändring i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram. Regeringen presenterar sitt förslag till ändring under avsnitt 2.3 Lagtext. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § andra stycket i regeringsformen. Eftersom det endast är fråga om en höjning av avgifterna för granskning anser regeringen inte att lagändringen är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande behöver inhämtas.

5.10.2 27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 5.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
2000	Utfall	24 932		
2001	Anslag	21 204 ¹		21 204
2002	Förslag	19 262		
2003	Beräknat	18 930 ²		
2004	Beräknat	19 355 ²		

¹ Inklusive minskning med 2 250 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 18 519 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för de kostnader Teracom AB har för rundradiosändningar i Storstockholmsområdet av finländska TV-program, de kostnader Sveriges Television AB har för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, de kostnader Comhem AB har för tillhandahållande av den finländska

programkanalen till kabelnät på ett antal orter i Sverige samt Sverigefinska Riksförbundets kostnader i samband med utsändning av den finländska programkanalen i Sverige. De sistnämnda kostnaderna baserar sig på överenskommelser mellan riksförbundet och förhandlingsorganisationen Copyswede som företräder vissa rättighetshavarorganisationer.

Det svensk-finska televisionsutbytet bedrivs enligt en princip om ömsesidighet. Finland ansvarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt ansvarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Utsändningen av finländska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). Regeringen har den 21 december 2000 meddelat Sverigefinska Riksförbundet tillstånd att bedriva sådana sändningar under 2001.

Regeringens överväganden

Finlands-TV har under 2000 distribuerats till 26 orter i Sverige enligt avtal mellan Kulturdepartementet och Comhem AB. Dessa orter har en potential av ca 1,3 miljon hushåll vilket motsvarar över 2,5 miljoner möjliga tittare. Motsvarande kanal, SVT EUROPA, sänder i södra Finland och har där en potential av drygt 700 000 hushåll, eller omkring 1,7 miljoner möjliga tittare.

Regeringen bedömer att verksamheten med vidaresändning av en finsk programkanal i Sverige har genomförts på ett tillfredsställande sätt under 2000.

Systemet med rundradiosändningar av den finländska programkanalen över Storstockholmsområdet och tillhandahållande av programkanalen för kabeldistribution på ett antal orter i Sverige bör bibehållas tills vidare.

Comhem AB redovisar i sitt budgetunderlag ett betydligt lägre medelsbehov för 2001 jämfört med föregående år. De lägre kostnaderna beror på att Comhem AB successivt gått över till digital distribution.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 19 262 000 kronor. De medel som frigörs genom minskat resursbehov föreslås användas för omprioriteringar inom medieområdet.

Tabell 5.7 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	21 204	21 204	21 204
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning	328	739	1 164
Beslut	- 2 270	- 3 013	- 3 013
Summa förändring	- 1 942	- 2 274	- 1 849
Förslag/beräknat anslag	19 262	18 930	19 355

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

5.10.3 27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	701	Anslags-sparande	90
2000	Utfall	701	Anslags-sparande	90
2001	Anslag	821	Utgifts-prognos	800
2002	Förslag	821		
2003	Beräknat	821		
2004	Beräknat	821		

Under anslaget anvisas medel för svensk medverkan i Audiovisuella Eureka och Europeiska Audiovisuella Observatoriet. Avgiften 2001 till organisationerna uppgår till ca 750 000 kronor.

Regeringen har beslutat om indragning med 66 000 kronor av anslagssparandet.

Audiovisuella Eureka är ett europeiskt samarbetsorgan som initierar olika projekt m.m. i syfte att stärka den europeiska audiovisuella industrins konkurrenskraft och att underlätta samarbete mellan EU-länder och de deltagande länder som inte är medlemmar i EU.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om den europeiska film-, TV- och videoindustrin. Observatoriet driver dessutom ett utvecklingsarbete i syfte att skapa jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Audiovisuella Eureka har under 2000 och första halvåret 2001 fortsatt arbetet med att stödja och initiera projekt inom områdena utbildning, utveckling och distribution av europeisk film, TV och video. Under 2000–2001 har en utvärdering gjorts av Eurekas fortsatta verksamhet inom ramen för det nuvarande mandatet, som sträcker sig t.o.m. 2003. En slutsats från utvärderingen är att organisationen även fortsättningsvis ska inrikta sig på att förbereda länder som inte är EU-medlemmar att kunna delta i stödprogrammet Media Plus, samt att organisationen främst ska inrikta sig på att hjälpa de yrkesverksamma i dessa länder.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet har under 2000 och första halvåret 2001 arbetat med informationservice, rådgivning och utgivning av publikationerna IRIS och Statistical Yearbook. Ett omfattande arbete har också skett med en ny databas som innehåller statistisk information.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 821 000 kronor.

5.10.4 27:4 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	1 264		
2001	Anslag	1 288	Utgifts- prognos	1 288
2002	Förslag	1 615		
2003	Beräknat	1 654 ¹		
2004	Beräknat	1 687 ¹		

¹ Motsvarar 1 615 tkr i 2002 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för stöd till Nordicom-Sverige (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik m.m.

Regeringens överväganden

Nordicom har under 2000 fortsatt sitt arbete med mediestatistik och att sprida information och kunskap om medier och kommunikation utifrån den forskning som bedrivs på området.

Arbete har bl.a. skett med uppdatering och utveckling av en databas med uppgifter om medieägandet i Sverige, samt uppbyggnad av en databas över stora utländska medieföretag. Ett arbete har inletts med MedieSverige 2001. MedieSverige utges vart annat år och består av utförlig mediestatistik för samtliga medier.

I april 2000 presenterades den årliga räckviddsundersökningen Mediebarometern som syftar till att belysa tendenser och förändringar i människors utnyttjande av medier.

Nordicom-Sverige har under 2000 haft ett samarbete med en rad internationella organisationer och har inom ramen för detta samarbete bidragit med statistik om svenska förhållanden.

Regeringen bedömer att verksamheten vid Nordicom utgör en viktig resurs för sammanställning och spridning av lättillgänglig information om forskning om medier och kommunikation. Nordicom har under senare år inte fått någon kompensation för ökade kostnader. Verksamhetens omfattning har också vuxit bl.a. som en följd av förändringar på medieområdet. Regeringen föreslår därför att anslaget höjs med 300 000 kronor fr.o.m. 2002.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 1 615 000 kronor.

Tabell 5.10 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	1 288	1 288	1 288
Förändring till följd av:			
Beslut	300	300	300
Pris- och löneomräkning	27	66	99
Summa förändring	327	366	399
Förslag/beräknat anslag	1 615	1 654	1 687

6 Politikområde 29 Ungdomspolitik

6.1 Omfattning

Den svenska ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla de samhälleliga beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ungdomspolitikerna berör och berörs av en lång rad politikområden.

Uppföljningen av ungdomspolitikerna samordnas av Ungdomsstyrelsen. Inom det ungdomspolitiska området finns anslagen Ungdomsstyrelsen och Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001 ¹	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
29:1 Ungdomsstyrelsen	15	15	17	17	18	18
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	95	90	90	89	89	89
Totalt för politikområde Ungdomspolitik	110	105	108	106	107	107

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

6.3 Mål

Riksdagen har beslutat om följande mål för den nationella ungdomspolitikerna (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet och ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

Dessa mål ingår i en målstruktur som även består av delmål som beslutas av regeringen. Dessutom finns goda exempel som skall illustrera olika former av konkret verksamhet

som bidrar till att ungdomspolitikernas mål uppnås.

6.4 Politikens inriktning

Vid årsskiftet 2000/2001 fanns i Sverige drygt en miljon ungdomar i åldrarna 15–24 år. Av dessa var cirka 525 000 män och 501 000 kvinnor. Ungdomsgruppen kommer att minska något under de närmaste åren för att därefter öka kraftigt.

Att ha arbete, en egen bostad och en egen ekonomi leder till självständighet gentemot

föräldrar, andra vuxna och samhällets institutioner. Alltför många ungdomars liv präglas dock av att de har svårt att etablera sig i samhället. Politiken bör underlätta för ungdomar att successivt uppnå den självständighet som kännetecknar vuxnas liv.

Ungdomars hälsotillstånd har utvecklats både positivt och negativt under 1990-talet. Regeringen har under 2001 tillfört särskilda medel för att förbättra landstingens stöd till barn och ungdomar som visar tecken på psykisk ohälsa.

Ungdomstiden är en sökande period i livet då olika livsstilar testas. Ungdomar kan därför löpa risk för att hamna i missbruk och kriminalitet. Regeringen anser att det är angeläget att satsningar på meningsfulla fritidsverksamheter ökar liksom att det brotts- och drogförebyggande arbetet stärks.

Ett allt mer föränderligt samhälle ställer högre och delvis nya krav på kompetens. Skolan måste utveckla elevernas förmåga att lära sig och kunna skaffa nya kunskaper vid behov. Regeringen verkar för ökad kvalitet i skolverksamheten, bl.a. genom ett riktat statsbidrag till skolsektorn med syftet att öka personaltätheten.

Utvecklingen i arbetslivet och den ökande internationaliseringen innebär ett stort behov av högskoleutbildad arbetskraft. Antalet studenter under 25 år har ökat under 1990-talet även om strävan varit att i än högre grad öka antalet unga studerande vid högskolorna. Efterfrågan på utbildad arbetskraft förväntas bli större än utbudet under det innevarande decenniet. För att förbättra ungdomars möjligheter till högskolestudier har regeringen inrättat ett investeringsbidrag för studentbostäder samt infört ett nytt studiebidragssystem med högre bidragsdel, pensionsgrundande studiebidrag och högre fribelopp för de som vill kombinera studier och arbete.

Att vara ung är inte bara en väg till att bli vuxen utan också i sig en del av livet. Därför skall ungdomar ha möjlighet till inflytande över såväl den generella samhällsutvecklingen som över beslut som rör ungdomarnas egna liv. Ungdomarna är en viktig målgrupp i det arbete som regeringen bedriver för att stärka demokratin. Det är viktigt att öka ungdomars möjligheter till delaktighet och engagemang i det politiska systemet och att främja ett högre valdeltagande bland ungdomar. Det är även

angeläget att skapa nya mer direkta former för inflytande och delaktighet. Ungdomarnas demokratiska engagemang bör också på olika sätt uppmuntras av skolan.

Det statliga stödet till ungdomsorganisationerna utgör en viktig del av ungdomspolitikerna då det är ett konkret sätt att stödja ungdomars eget engagemang och möjligheter till inflytande. Samtidigt får inte de ungdomar som befinner sig utanför föreningslivet glömmas bort. Antalet fritidsgårdar har minskat kraftigt under 1990-talet. Oorganiserade ungdomars behov av fritidsverksamhet med möjligheter till inflytande bör i högre grad tillgodoses genom insatser på olika nivåer.

Dagens ungdomar är samhällsengagerade även om allt färre ungdomar engagerar sig partipolitiskt. Fortfarande tas ungdomar i alltför liten utsträckning till vara som en resurs. Medelåldern har ökat både i kommunala beslutsorgan och i statliga styrelser och kommittéer. Det är viktigt ur såväl kvalitets- som demokratisynpunkt att unga finns representerade där beslut fattas. Det är också viktigt för den offentliga sektorns framtida behov av kompetens att fler unga anställs och ges möjlighet till utveckling.

Många ungdomar har såväl vilja som förmåga att initiera och driva verksamheter av olika slag. Regeringen avser att verka för att ungdomars kreativitet, initiativkraft och företagsamhet tas till vara på olika håll i samhället. Det är av stor vikt att ungdomar ges möjligheter att bidra med sina erfarenheter, perspektiv och idéer i såväl politiken som i arbets- och föreningsliv.

De flesta av myndigheterna har behov av en ökad mångfald bland sina anställda, bl.a. genom en ökad andel yngre bland de anställda. I samband med att ett stort antal statsanställda födda på 1940-talet börjar gå i pension finns det utrymme för myndigheterna att öka antalet yngre anställda.

Ungdomar är en viktig resurs i det lokala samhällets utveckling. Särskilt glesbygdskommunerna har behov av att på olika sätt attrahera ungdomar, vilka kan bidra till att stärka den lokala resursutvecklingen och därmed kommunens livskraft.

Sverige har under de senaste åren medverkat till att utveckla det internationella samarbetet på ungdomsområdet inom såväl EU och

Europarådet som Norden och Östersjö- och Barentsområdena.

Sveriges övergripande ungdomspolitiska prioriteringar inom EU-samarbetet är frågor om ungdomars arbetsmarknad och ungdoms--utbyten, bl.a. genom det nya programmet Ungdom. Vidare betonar Sverige vikten av ungdomars delaktighet och inflytande inom unionen samt tillvaratagandet av ungdomars egna initiativ som en resurs.

Sverige har varit drivande för att stärka samarbetet mellan ungdomar i Östersjöländerna och har verkat för ett ökat ungdomspolitiskt samarbete inom Barentsregionen.

6.5 Insatser

6.5.1 Insatser inom politikområdet

Styrning och uppföljning av ungdomspolitiken

Regeringen överlämnade propositionen På ungdomars villkor – Ungdomspolitik för demokrati, rättvisa och framtidstro (prop. 1998/99:115) till riksdagen i maj 1999. Riksdagen fattade i december 1999 beslut i enlighet med propositionen och därmed om en nationell ungdomspolitik som bygger på tre övergripande mål för ungdomspolitiken samt en sammanhållen målstruktur för denna (bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Därmed fastställdes en ny sektorsövergripande och målstyrd ungdomspolitik.

Effekterna av de insatser som genomförs med anknytning till ungdomspolitiken skall kontinuerligt följas upp och analyseras. I syfte att systematisera uppföljning och analys av ungdomspolitiken beslutade regeringen i december 1999 om 41 delmål kopplade till en lång rad politikområden. Berörda myndigheter har återrapporterat resultatet till Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen skall årligen till regeringen redovisa en sammanställning av hur ungdomars levnadsvillkor utvecklats i relation till mål och delmål utifrån de redovisningar m.m. som myndigheten samlat in. Dessutom skall Ungdomsstyrelsen vart fjärde år till regeringen lämna en fördjupad analys av ungas levnadsförhållanden i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitiken.

Ungdomsstyrelsen har under 2000 lagt grunden för ett system för kontinuerlig uppföljning av målen för den nationella ungdomspolitiken liksom ett system för uppföljning av ungdomspolitiken i kommunerna. Ungdomsstyrelsen redovisade också våren 2000 ett uppdrag avseende en metod för att identifiera, presentera och sprida goda exempel.

Ungdomsstyrelsen rapporterade i april 2001 den första sektorsövergripande uppföljningen av hur ungdomspolitiken mål och delmål uppnås. Uppföljningen utgör ett viktigt underlag för prioriteringar inom ungdomspolitiken samt för särskilda åtgärder. Uppföljningen ger också ett viktigt underlag för revidering av delmålen.

Regeringen inrättade 1999 en Ungdomsdelegation, vars syfte är att utgöra ett stöd för regeringen i genomförandet och uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken. Inom ramen för Ungdomsdelegationens verksamhet tillsattes hösten 2000 en arbetsgrupp med uppgiften att arbeta med frågan om säkerhet vid musikarrangemang. Arbetsgruppen har tagit fram ett informationsmaterial som riktar sig till myndigheter och arrangörer. Materialet skickades ut till cirka 3 000 berörda våren 2001. Regeringen avser att ta initiativ till att arbetet för att främja festivalsäkerheten fortsätter inom ramen för den verksamhet som Statens räddningsverk bedriver.

För att skapa möjligheter till dialog mellan regeringen och unga har det under såväl 1999 som 2000 genomförts ett Ungdomsforum. I Ungdomsforum får unga möjlighet att diskutera viktiga ungdomsområden med ansvarig minister. Syftet med Ungdomsforum är såväl att ungdomar skall få en plattform att påverka från som att ungdomars idéer skall kunna tas till vara i ungdomspolitiken. Ett Ungdomsforum kommer att genomföras under hösten 2001 med inriktning på utbildning, inflytande i ett internationellt perspektiv och kultur/hälsa.

I syfte att stimulera kommunernas planering och genomförande av en genomtänkt ungdomspolitik utser Ungdomsstyrelsen årligen Årets Ungdomskommun. År 2000 fick Kalmar kommun denna utmärkelse.

Självständighetsmålet

Arbetsmarknadssituationen för ungdomar har förbättrats under de senaste åren. Alltför många unga har dock fortfarande svårt att få

arbete. Den kommunala utvecklingsgarantin är en insats gentemot arbetslösa ungdomar som syftar till att kommunerna skall erbjuda långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år en aktiverande och kompetensutvecklande verksamhet. För att förbättra ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden har Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag bistått kommunerna i arbetet med att utveckla former och innehåll i den kommunala utvecklingsgarantin.

Vid sidan av den utbildning som sker i skolan förekommer en rad andra aktiviteter som bidrar till ungdomars kompetensutveckling, t.ex. aktiviteter inom föreningslivet och i olika ungdomsprojekt. Ungdomsstyrelsen presenterade på regeringens uppdrag hösten 2000 en rapport i vilken diskuteras olika metoder för att synliggöra det informella lärandet och den icke-formella utbildning som sker genom föreningsliv och ungdomsutbyten.

Inflytandemålet

För att belysa ungdomars kunskaper och attityder i demokratifrågor genomförs projektet Ung i demokratin, som leds av Statens skolverk (Skolverket) med stöd av Statskontoret. Syftet är även att belysa skolans roll i att fostra barn och ungdomar i demokratisk anda. Projektet, som avslutas under 2002, ingår i en omfattande internationell utvärdering av ungdomars demokratiska kompetens (IEA Civic Education Study). En delstudie inom projektet visar att eleverna med undantag för valdeltagande är skeptiska till traditionella former av politiskt engagemang. Den svenska delen av projektet kompletteras med en särskild studie av ungdomar som befinner sig utanför skolan, vilken genomförs av Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen har tagit initiativ till projektet Skolvalet 2002 – demokratistöd med Internet, vilket bl.a. syftar till att med utgångspunkt i valet 2002 öka intresset för demokratifrågor bland landets elever. Avsikten är bl.a. att Ungdomsstyrelsens webbplats Ungdomskanalen skall utnyttjas för ungdomars lärande och diskussion om demokrati. Projektet bedrivs i samarbete mellan Ungdomsstyrelsen, Skolverket och Riksskatteverket.

Resursmålet

Regeringen fortsätter sitt arbete att förbättra åldersspridningen samt ungdomars represen-

tation i centrala myndigheters styrelser och de statliga kommittéerna. Ungdomsdelegationen har på regeringens uppdrag lyft fram myndigheter vars styrelser särskilt bör ses över vad gäller ålderssammansättningen; bl.a. Rikspolisstyrelsen, Boverket, Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut. Regeringen kommer att beakta ålderssammansättningen vid tillsättningen av nya styrelseledamöter.

Den s.k. upplevelseindustrin utgör en växande sektor i samhället. Mycket av innehållet i upplevelseindustrin bygger på ungdomars initiativ och uttrycksformer. Ungdomsstyrelsen redovisade i januari 2001 på regeringens uppdrag en analys av utvecklingen av upplevelseindustrin samt lämnade förslag till insatser som kan uppmuntra ungdomars initiativ på detta område. I redovisningen föreslås bl.a. att utbildningen bör stärkas inom musikområdet.

Internationellt samarbete

Regeringen har i egenskap av ordförande i EU fokuserat dels på att stödja förberedelserna av EG-kommissionens vitbok om ungdomspolitik, dels på nationellt prioriterade frågor. Vid ungdomsministerrådsmötet i maj 2001 beslutade medlemsstaterna att anta dels en resolution om främjandet av ungdomars initiativförmåga, företagsamhet och kreativitet, dels en deklaration om kampen mot rasism och främlingsfientlighet på Internet. Vid rådsmötet behandlades även frågan om EU:s framtida samarbete på ungdomsområdet.

I mars 2001 arrangerade Sverige en konferens om ungdomars situation i Europa, vilken utgjorde den slutliga etappen i förberedelserna inför vitboken, som kommissionen förväntas lägga fram hösten 2001. Konferensen samlade nyckelaktörer inom ungdomsområdet och gav ett viktigt bidrag till vitboken.

Sedan 1999 bekostar regeringen en nationell expert på ungdomsfrågor vid EG-kommissionen, GD Utbildning och kultur. Regeringen beslutade 2001 att förlänga finansieringen till och med våren 2002.

Barentssamarbetet har för Sveriges vidkommande intensifierats under 2001. I och med att Sverige tog över ordförandeskapet i Barentsrådet i mars 2001 fick Sverige också ansvar för den ad hoc-arbetsgrupp för ungdomsfrågor som är knuten till Barentsrådet.

Regeringen avser att under ordförandeskapet lyfta fram ungdomssamarbetet inom regionen genom att bl.a. uppmärksamma ungdomsforskningen inom området, följa visumfrågorna samt öka samarbetet med Barents Regional Youth Forum, BRYF. Ett seminarium på ett aktuellt tema planeras i den svenska delen av regionen under hösten 2001 eller våren 2002.

Nordiska rådet har under våren 2000 behandlat ett förslag om en tvärssektoriell handlingsplan på fem år för det barn- och ungdomspolitiska samarbetet som Nordiska ministerrådet utarbetat och som Nordiska rådet har antagit på dess session i juni 2001.

6.5.2 Insatser utanför politikområdet

Av stor betydelse för politikområdet är insatser som görs inom andra politikområden och de insatser som görs av kommuner och landsting. Kommunerna har en viktig roll i ungdomspolitiken och påverkar bl.a. ungdomars möjligheter till eget boende samt till meningsfulla fritidsaktiviteter och träffpunkter.

Självständighetsmålet

Bostadsmarknaden är fortsatt besvärlig för ungdomar. Huvudansvaret för bostadsförsörjningen ligger på de enskilda kommunerna. Regeringen har föreslagit ett tidsbegränsat investeringsbidrag på 2,5 miljarder kronor under fem år. Syftet är att uppnå en ökad produktion av främst små och medelstora hyresbostäder som kan efterfrågas av bredare hushållsgrupper, inte minst ungdomar. För att möjliggöra för studenter att få möjlighet till eget boende på studieorten har regeringen tagit beslut om ett särskilt investeringsbidrag för åren 2001 och 2002 om totalt 400 miljoner kronor för studentlägenheter. Per den sista juni 2001 har bidrag beviljats för 7 600 studentbostäder. Regeringen beräknar att investeringsbidraget skall medverka till tillkomsten av minst 10 000 nya studentbostäder.

Regeringen presenterade i oktober 2000 en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador som innebär att totalt 550 miljoner kronor avsätts under tre år. På ungdomsområdet prioriteras insatser som syftar till att skjuta upp alkoholdebuten samt

förhindra hög alkoholkonsumtion i ungdomsåren. En kommitté med uppgiften att genomföra handlingsplanen har även tillsatts. Regeringen har vidare tillsatt en kommitté med uppgifterna att kartlägga förekomsten av alkohol i samband med idrottsevenemang och andra evenemang där många ungdomar deltar. Till båda kommittéerna har knutits en referensgrupp bestående av ungdomar.

Inom utbildningspolitiken prioriteras frågor om skolans kvalitet. Ett kontinuerligt arbete pågår för att förbättra skolans kvalitet samt minska antalet avhopp från gymnasieskolan. I syfte att ge eleverna i gymnasieskolan bättre möjligheter att nå utbildningsmålen har antalet undervisningstimmar utökats, dels generellt för alla nationella och specialutformade program med 30 timmar, dels med ytterligare 30 timmar för program med yrkesämnen. Bl.a. skall inläringen av basfärdigheter främjas. Antalet antagningsplatser i högskolan har byggts ut i syfte att fler unga skall beredas plats inom högskolan.

Inflytandemålet

Flera studier har visat att ungdomar upplever brist på inflytande i skolans verksamhet. Regeringen verkar för att öka ungas möjlighet att påverka i skolan. Den försöksverksamhet med lokala styrelser med elevmajoritet inom gymnasieskolan som initierades 1997 har förlängts till och med utgången av juni 2003. Skolval och elevrådsarbete uppmuntras i skolorna.

Regeringen initierade 2000 ett utvecklingsarbete för att stärka demokratin, Tid för demokrati, där bl.a. ungdomsgruppen är en prioriterad grupp att nå. I arbetet ingår att ekonomiskt stödja olika demokratiprojekt runt om i landet. Totalt 101 olika projekt har beviljats bidrag varav 27 riktar sig till ungdomar.

För att stärka den kommunala demokratin beslutade regeringen 1999 att den s.k. Kommundemokratikommittén skulle tillsättas. Kommittén lämnade sitt betänkande, Att vara med på riktigt – demokratiutveckling i kommuner och landsting (SOU 2001:48), i juni 2001. I betänkandet föreslås bl.a. åtgärder som kan göra barn och ungdomar mer delaktiga i den kommunala demokratin. Kommittén har även studerat erfarenheterna i de försök som gjorts med kommunala ungdoms-

råd och andra former för ungdomsinflytande. Betänkandet utgör en del av underlaget för den proposition om demokratifrågor som regeringens för närvarande förbereder.

Sveriges regering stod som värd för WHO:s ministerkonferens som ägde rum i Stockholm 19–21 februari 2001. Som ett led i förberedelserna anordnades ett internationellt ungdomsmöte i november 2000, i vilket 67 ungdomar från 36 europeiska länder deltog. Syftet med mötet var att ge unga människor tillfälle att diskutera de förslag som skulle tas upp för beslut på konferensen. Ungdomarna enades kring ett meddelande till ministrarna på konferensen och valde 20 ungdomar som skulle representera ungdomsmötet på konferensen, varav några utsågs till huvudtalare.

Projekt som får stöd genom Allmänna arvsfonden

Regeringen har avsatt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden till Ungdomsstyrelsens förfogande för stöd till en rad olika utvecklingsprojekt. Bland dessa kan särskilt nämnas stöd till projekt som skall stödja utvecklingen av nya lokala lösningar för ungdomars fritidsverksamhet, stöd till projekt som syftar till att utveckla ungdomars egen organisering samt stöd till projekt för att stimulera utvecklingen av ungdomars egna kulturverksamheter. För närvarande utvärderas det av Ungdomsstyrelsen samordnade Samverkansprojektet, som syftar till att få till stånd förebyggande och främjande verksamhet för ungdomar i utsatta miljöer. Ungdomsstyrelsen har också under de senaste åren på regeringens uppdrag fördelat stöd ur Allmänna arvsfonden till ungdomars utbytes- och samarbetsprojekt i Östersjöregionen och fr.o.m. sommaren 2001 och ett år framåt även projekt i Barentsregionen.

Regeringen har vidare avsatt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden för utveckling av ungdomsföreningars lokala insatser mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

Förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna

En viktig förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna utgörs av medel från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Av AB Svenska Spels överskott från värde-

automatspel har Ungdomsstyrelsen under 2000 fått 23,3 miljoner kronor att dela ut till barn- och ungdomsorganisationernas lokala verksamheter. Under 2001 kommer Ungdomsstyrelsen att få 50 miljoner kronor av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Dessa medel kommer i december 2001 att fördelas till ungdomsorganisationerna för deras lokala verksamhet.

6.6 Resultatbedömning

De tre inriktningsmålen för den nationella ungdomspolitikerna gäller från och med 2000 och är följande

1. Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv.
2. Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet.
3. Ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

I april 2001 presenterade Ungdomsstyrelsen sin första uppföljning av utvecklingen av ungdomars villkor i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitikerna. Uppföljningsrapporten innehåller också goda exempel på konkret lokal verksamhet samt förslag på hur uppföljningen av ungdomspolitikerna skall förbättras.

I detta första års uppföljningsarbete har 15 olika statliga myndigheter bidragit genom att själva följa upp de olika delmål som faller under deras ansvarsområde. Svenska Kommunförbundet har även bidragit med underlag och synpunkter. Utifrån myndigheternas underlag har Ungdomsstyrelsen gjort en samlad uppföljning.

Den första uppföljningen pekar på ett antal faktorer som har försvårat uppföljningen av delmålen. Många av delmålen upplevs på olika sätt som otydliga. I andra fall kan delmålen behöva anpassas till specifika ungdomsgrupper, kön eller geografiska områden, eftersom ungdomar har olika förutsättningar beroende på socio-ekonomisk gruppstillhörighet eller geografisk hemvist. Uppföljningen blir därför ofullständig inom vissa områden.

Uppföljningen ger ändå en värdefull bild av hur ungdomars situation är och utvecklas i relation till delmålen. En stor del av den

följande resultatredovisningen är hämtad från rapporten.

6.6.1 Resultat

Självständighetsmålet

Arbetslösheten har minskat bland ungdomar. Ungas förbättrade situation på arbetsmarknaden beror delvis på adekvata sysselsättningsåtgärder. Den ekonomiska konjunkturuppgången under senare år har också påverkat ungdomars situation på arbetsmarknaden. Antalet arbetslösa mellan 20 och 24 år uppgick under sista kvartalet 2000 till 41 000, vilket innebär en minskning av andelen arbetslösa från 11 till 8 procent under ett år. Detsamma gäller för unga i åldern 18–19 år. Antalet arbetslösa i denna åldersgrupp har minskat från 15 000 i slutet av 1999 till 11 000 i slutet av 2000. Bland kvinnor i åldern 15–24 år var under 1999 genomsnittligt 15,4 procent arbetslösa medan motsvarande andel var 17,1 procent bland män i samma åldersgrupp.

Det finns dock fortfarande registrerade långtidsarbetslösa unga som inte är föremål för någon åtgärd. Även om de har minskat i antal så är det mycket viktigt att tydliggöra att 100-dagarsmålet ännu inte är uppfyllt.

Unga har ofta svårt att finna en egen bostad. Situationen på bostadsmarknaden varierar i hög grad mellan olika kommuner. År 2000 uppgav 35 procent av de tillfrågade kommunerna att det råder brist på bostäder som ungdomar efterfrågar. Utbudet av små lägenheter har totalt sett minskat. Särskilt svårt är det i storstadsområdena, där köerna är mycket långa. Även studenter har svårt att finna bostäder i storstadsområdena, vilket kan försvåra regeringens mål för sysselsättning och högre studier.

Andelen elever som går ut grund- och gymnasieskolan med fullständiga betyg har minskat i stället för att öka. Elever som går årskurs 3 på yrkesinriktade nationella program skall få arbetsplatsförlagd utbildning om minst 15 veckor. Endast 63 procent av eleverna erbjuds sådan utbildning i den omfattningen. En utförlig analys ges i avsnitt 5.1, politikområde Utbildningspolitik.

Andelen unga under 25 år som påbörjade högskolestudier läsåret 1999/2000 var 43 procent. Det finns skillnader mellan könen. För

samma läsår var andelen 48 procent bland kvinnor och 38 procent bland män.

Under de senaste åren har unga fått större möjlighet till egen försörjning. Detta har lett till att ungdomars behov av socialbidrag har minskat. Socialbidragstagandet bland unga är dock högre än för andra grupper i samhället. Särskilt bland unga med utomeuropeisk bakgrund finns fortfarande ett stort behov av socialbidrag.

Inflytandemålet

Utvecklingen av ungdomars inflytande har gått långsamt på många områden. Skolverkets undersökningar visar bl.a. att unga anser sig ha större frihet att uttrycka sin tankar och åsikter i hemmet och samhället i stort, jämfört med i skolan och på arbetsplatsen.

Av Ungdomsstyrelsens rapport "Allt eller inget" (2000) framgår det att allt färre ungdomar engagerar sig partipolitiskt i dag, trots att samhällsengagemanget har ökat på senare tid. Främsta orsaken till den nya trenden är att unga av i dag har en mer kritisk syn både på röstande och partiengagemang än tidigare generationer.

Antalet ungdomsråd och andra forum för ungdomsinflytande ökar stadigt. År 1997 fanns 84 lokala eller regionala inflytandeforum jämfört med 127 år 2000. I de kommunala inflytandeforumen uppgick andelen flickor till 55 procent och i de regionala till 61 procent. Utöver de inflytandeforum som redan inrättats finns det i ytterligare 50 kommuner konkreta planer på att inrätta någon form av inflytandeforum. Dessutom arbetar 23 kommuner aktivt med inflytande för ungdomar på andra sätt.

Generellt sett är ungdomar i stor omfattning engagerade i föreningslivet. Ungdomars engagemang i föreningslivet uppmuntras genom det statsbidrag som Ungdomsstyrelsen årligen fördelar. År 2000 delade Ungdomsstyrelsen ut grundbidrag till 61 ungdomsorganisationer samt särskilt bidrag till 27 ungdomsorganisationer. De grundbidragsberättigade ungdomsorganisationerna redovisade inför bidragsåret 2000 totalt 565 374 medlemmar i åldersgruppen 7–25 år. Bland medlemmarna var 53 procent pojkar och 47 procent flickor. Ungdomsstyrelsen har även inom ramen för regeringsuppdraget "Ungdomars egen organisering" stöttat ut-

vecklingen av ungdomars föreningsliv genom aktiv dialog och ett nära samarbete. En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har under 2001 genomfört en översyn av bidragssystemet för statsbidraget till ungdomsorganisationerna. Regeringen lämnar med anledning av översynen vissa förslag till ändringar av bidragssystemet; se avsnitt 6.6.2 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Resursmålet

Ungdomar tas i alltför liten utsträckning till vara som en resurs. Analys av åldersrepresentationen i beslutandeorgan visar att unga är kraftigt underrepresenterade. Medelåldern har i stället ökat både i kommunala beslutsorgan och i statliga styrelser och kommittéer. Andelen unga är dock högre i kommunala beslutsorgan än i statliga. Senaste redovisningen visar att cirka 3 procent av medlemmarna i statliga kommittéer, nämnder och styrelser är under 30 år. Unga under 30 år innehar 6 procent av kommunala förtroendeuppdrag. Bland dessa är 42 procent kvinnor. Unga under 25 år innehar 2 procent av kommunala förtroendeuppdrag.

Ungdomar är också underrepresenterade bland myndighetsanställda. Av skrivelsen Regeringens förvaltningspolitik (skr. 2000/01:151) framgår att under 2000 var drygt 12 procent under 30 år bland anställda på statliga myndigheter och affärsverk. Knappt 4 procent av de anställda var under 25 år.

6.6.2 Analys och slutsatser

Styrning och uppföljning av ungdomspolitikens utveckling

Genom den målstyrningsmodell som antagits efter regeringens ungdomspolitiska proposition ökar möjligheterna att få ett starkare och mer systematiskt genomslag för ungdomsperspektivet inom en rad olika områden. Efter den första uppföljningen kommer en del av delmålen att revideras. Med utgångspunkt i resultatet av årets uppföljning kommer ett antal delmål att lyftas fram som prioriterade områden. Ungdomspolitiken är sektorsövergripande, därför är det viktigt att fortsätta förankra delmålen inom de olika myndigheter som skall arbeta för att uppnå dem.

Den första uppföljningen av utvecklingen av ungas levnadsförhållanden visar på betydelsen av en nationell sektorsövergripande ungdomspolitik. När ungas levnadsförhållanden kan studeras i ett sammanhang framträder bristområden och behov tydligare.

Uppföljningen av de ungdomspolitiska delmålen visar att utvecklingen av ungdomars situation går i positiv riktning i vissa avseenden men i negativ riktning i andra. I många fall behöver utvecklingen av ungdomars levnadsförhållanden analyseras mer ingående och för olika undergrupper. Ungdomsstyrelsen kommer våren 2003 att redovisa en fördjupad analys av utvecklingen av ungas levnadsförhållanden, vilken kommer att utgöra ett mer fullständigt och heltäckande underlag för ungdomspolitiska åtgärder och satsningar.

Självständighetsmålet

Målen har i hög grad uppfyllts vad gäller ungas situation på arbetsmarknaden och ungas möjlighet till egen försörjning. Ungdomars förbättrade situation på arbetsmarknaden beror delvis på att adekvata sysselsättningsåtgärder satts in, bl.a. insatser inom ramen för den kommunala utvecklingsgarantin. Samtidigt har de senaste åren präglats av en gynnsam konjunktur som har påverkat ungdomars situation på arbetsmarknaden i positiv riktning. Det är angeläget att även fortsättningsvis utveckla effektiva sysselsättningsåtgärder för unga människor. Regeringen föreslår i avsnittet 4.8, politikområde Arbetsmarknadspolitik vissa ändringar i ungdomsgarantin som skall gälla fr.o.m. januari 2002.

Ungdomars situation i skolan och ungdomars möjlighet att få egen bostad är områden där man kan ifrågasätta om utvecklingen går åt rätt håll i förhållande till de ungdomspolitiska delmålen.

Det finns tydliga könsskillnader och stora skillnader mellan olika ungdomsgrupper och skolor samt mellan ungdomar med utländsk respektive svensk bakgrund vad avser elevernas resultat i skolan. Om denna utveckling fortsätter finns det en stor risk för ökande sociala klyftor. I avsnitt 6.2.1 politikområde Utbildningspolitik analyseras orsakerna till att elever slutar skolan utan fullständiga betyg.

Undersökningar från Skolverket visar att arbetsplatsförlagd praktik har en positiv effekt

på elevens utveckling av personliga egenskaper och övergripande kunskaper om yrke och arbetsliv. Kontakterna mellan skola och arbetsliv bör vidareutvecklas, bl.a genom den arbetsplatsförlagda praktiken.

Ungdomars möjligheter till ett bra arbete och god försörjning ökar avsevärt efter högskolestudier. Andelen som har påbörjat högre studier före 25 års ålder har ökat från 40 procent till 43 procent mellan läsåren 1999/2000 och 2000/2001. Det är av vikt att elever i gymnasieskolan får en allsidig information om olika högskolestudier och deras värde.

Bostadsmarknaden är besvärlig för många ungdomar. I många kommuner finns det brist på sådana bostäder som ungdomar efterfrågar, speciellt i storstäder är läget allvarligt.

Inflytandemålet

På olika håll i samhället genomförs insatser som syftar till att öka ungdomars möjligheter till inflytande och påverkan. Det är angeläget att ungdomars möjligheter till inflytande stärks i såväl frågor som särskilt berör ungdomars levnadsförhållanden som i viktiga samhällsfrågor. Särskilt viktigt är att elevernas möjligheter till inflytande i skolverksamheten stärks. Det är också mycket angeläget att finna former för ungdomars inflytande och påverkan i internationella frågor.

Resursmålet

För att ta vara på ungas engagemang och intresse i politiken har Ungdomsstyrelsen föreslagit ett antal åtgärder. I rapporten Allt eller inget – om ungas syn på engagemang och partipolitik (2000) uppmärksammas behovet av att förnya de politiska partiernas arbetsformer. Vidare pekas på behovet av ett generationsskifte i partier och beslutande församlingar.

6.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har uttalat att årsredovisningen för 2000 avseende Ungdomsstyrelsen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten.

RRV bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

6.8 Budgetförslag

6.8.1 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	15 078	Anslags- sparande	436
2001	Anslag	15 416 ¹	Utgifts- prognos	17 265
2002	Förslag	17 418		
2003	Beräknat	17 849 ²		
2004	Beräknat	18 185 ²		

¹Inklusive minskning med 1 413 tkr i samband med budgetpropositionen för 2002.

²Motsvarar 17 418 tkr i 2002 års prisnivå.

Ungdomsstyrelsen är en central myndighet inom ungdomsområdet med uppgift att verka för att målen för den nationella ungdomspolitikerna uppfylls, vilket slogs fast genom riksdagens beslut om den nya nationella ungdomspolitikerna under hösten 1999 (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53).

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen genom väl planerade insatser och gott samarbete med olika myndigheter lyckats förankra och genomföra en samlad uppföljning av ungdomspolitikerna. Myndigheten har vidare god förmåga att genomföra de uppdrag som myndigheten får av regeringen. Ungdomsstyrelsens underlag har en god kvalitet och utgör ett bra stöd för beslut på såväl statlig som kommunal nivå. Ungdomsstyrelsen har också varit framgångsrik i sin uppgift att stimulera utvecklingen av den kommunala ungdomspolitikerna. Regeringen noterar att allt fler centrala myndigheter och organisationer konsulterar Ungdomsstyrelsen i olika sammanhang. Ungdomsstyrelsens arbete med internationella samt EU-relaterade frågor har fungerat bra. Myndigheten har under första halvåret 2001 på ett aktivt och engagerat sätt medverkat i arbetet med det svenska EU-ordförandeskapet.

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition På ungdomars villkor (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53) har Ungdomsstyrelsen fått en viktig roll för uppföljning och analys av ungdomspolitikerna. Ungdomsstyrelsen arbetar för närvarande med att bygga upp ett system för uppföljning av hur den sektorsövergripande kommunala politiken utvecklas. Ambitionshöjningen av myndighetens verksamhet har lett till vissa resursförstärkningar i anslaget för Ungdomsstyrelsen under de senaste åren. Anslaget tillfördes 1,5 miljoner kronor budgetåret 2000 och 1 miljon kronor budgetåret 2001. Anslaget föreslås öka med ytterligare 1 miljon kronor för budgetåret 2002. Under 2002 och 2003 kommer Ungdomsstyrelsen att arbeta med den fördjupade analysen av ungdomspolitikens utveckling.

Anslaget har justerats ned med 707 000 kronor med anledning av den slutjustering av anslag som görs i denna proposition för övergången till försäkringsmässigt beräknade premier för förmåner som statligt anställda har enligt kollektivavtal (statliga avtalsförsäkringar). Övergången skall vara kostnadsneutral för myndigheterna. Anslagen justeras i förhållande till de slutliga premierna för år 2000.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2002 anvisas 17 418 000 kronor.

Tabell 6.3 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	15 416	15 416	15 416
Förändring till följd av:			
Beslut	1 000	1 000	1 000
Pris- och löneomräkning	296	727	1 063
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	707	707	707
Summa förändring	2 003	2 434	2 770
Förslag/beräknat anslag	17 418	17 849	18 185

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

6.8.2 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	95 303	Anslags-sparande	679
2001	Anslag	89 889	Utgifts-prognos	90 395
2002	Förslag	88 889		
2003	Beräknat	88 889		
2004	Beräknat	88 889		

Anslaget disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt för stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

6.8.2.1 Bidrag till ungdomsorganisationer

Ärendet och dess beredning

Ungdomsstyrelsen redovisade 1997 på regeringens uppdrag en utvärdering av det målrelaterade bidragssystemet för statsbidraget till ungdomsorganisationer (In97/1468/FU). Av utvärderingen framgick bl.a. att vissa regler i bidragssystemet i viss mån hämmar föreningslivets utveckling. Nya organisationer har t.ex. svårt att nå det medlemsantal och den utbredning som krävs för att uppfylla kraven för bidragsformen grundbidrag.

Ungdomsstyrelsen fick i regleringsbrevet för 1998 i uppdrag att göra en översyn av regelsystemet i sig och att därvid särskilt beakta konflikten mellan mål och regler. Uppdraget redovisades till regeringen i mars 1999, genom rapporten Förslag till förändrade bidragsregler (Ku1999/1239/IFU). Rapporten

har remissbehandlats och en remissammanställning finns tillgänglig i Regeringskansliet.

Regeringskansliet beslutade i januari 2001 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att med utgångspunkt i Ungdomsstyrelsens rapport göra en översyn av bidragssystemet och lämna förslag till ändringar av detta. Arbetsgruppen ordnade i maj 2001 ett möte med ungdomsorganisationerna för att få synpunkter på förslag från arbetsgruppen.

Bakgrund

Riksdagen godkände våren 1994 vad regeringen i propositionen Ungdomspolitik föreslagit om riktlinjer för statens bidrag till ungdomsorganisationerna (prop. 1993/94:135, bet. 1993/94:KrU31, rskr. 1993/94:354). Härigenom godkändes framför allt vissa övergripande mål för statsbidragssystemet och att bidragsgivningen i ökad utsträckning skall vara relaterad till målen. Dessutom godkändes bl.a. att bidragssystemet skall bestå av dels grundbidrag, dels särskilt bidrag.

De övergripande målen för statsbidraget – att främja demokratisk fostran, att främja såväl jämlikhet som jämställdhet, att medverka till en meningsfull fritid för barn och ungdomar samt att engagera fler ungdomar i föreningslivet – finns återgivna i förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Grundbidraget lämnas efter ansökan till rikstäckande, självständiga ungdomsorganisationer för reguljär verksamhet. De organisationer som får bidrag måste dels uppfylla vissa formella krav, dels bedriva en verksamhet i enlighet med de övergripande målen. Grundbidraget består av dels ett fast bidrag, dels ett rörligt bidrag. Genom dispens kan grundbidrag beviljas vissa organisationer som annars enligt förordningen inte skulle kunna få sådant bidrag.

Det särskilda bidraget lämnas efter särskild ansökan. Avsikten är att huvuddelen av det särskilda bidraget skall gå till stöd för förnyelse och utveckling inom föreningslivet.

Ungdomsstyrelsen har för verkställigheten av förordningen meddelat föreskrifter.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Grundbidragssystemet skall bestå av tre bidrag med olika nivåer på kraven.

Ungdomsstyrelsens förslag: I Ungdomsstyrelsens rapport Förslag till förändrade bidragsregler har föreslagits att det nuvarande grundbidraget slopas och ersätts av ett sammanhållet grundbidragssystem bestående av tre olika bidrag – strukturstöd, utvecklingsstöd och etableringsstöd. För bidragen skall gälla olika krav på t.ex. antal medlemmar. Strukturstödet motsvarar i princip det nuvarande grundbidraget. Genom förändringen uppnås framför allt att organisationer som i dag beviljas statsbidrag för sin reguljära verksamhet genom särskilt bidrag i stället kommer att kunna beviljas bidrag för denna verksamhet inom ramen för grundbidragssystemet.

Strukturstödet har föreslagits bestå av dels ett fast bidrag, dels ett rörligt bidrag medan utvecklings- respektive etableringsstödet har föreslagits bestå av endast ett fast bidrag.

Inga ändringar i sak har föreslagits beträffande nuvarande dispensregel.

Det särskilda bidraget har föreslagits finnas kvar.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har ställt sig positiva till Ungdomsstyrelsens förslag till förändring av grundbidragssystemet. Systemet anses vara tydligt och ge möjligheter för betydligt fler ungdomsorganisationer att kunna komma i fråga för annat än särskilt bidrag.

Arbetsgruppens förslag: Arbetsgruppen har delat Ungdomsstyrelsens bedömning att grundbidraget bör ersättas av de ovan redovisade tre bidragen, att dispensregeln inte bör ändras i sak och att det särskilda bidraget bör finnas kvar.

Mötet med ungdomsorganisationerna: Flertalet ungdomsorganisationer uttalade sig positivt vad gäller de föreslagna ändringarna av huvuddragen i grundbidragssystemet. Vissa kritiska synpunkter framfördes från ungdomsorganisationerna för handikappade.

Skälen för regeringens förslag: De statliga bidragen till ungdomsorganisationernas

verksamheter utgör en viktig del av ungdomspolitiken. Bidragen är ett konkret sätt att mobilisera och stödja det ideella engagemanget bland ungdomar. Statens stöd motiveras till stor del av att organisationerna och deras verksamheter medverkar till att vissa mål som är angelägna för ungdomspolitiken, och därmed för samhället i stort, kan uppfyllas.

Regeringen har inte övervägt att föreslå några förändringar vad avser de mål för statsbidraget till ungdomsorganisationerna som riksdagen beslutade om 1994. Stödet skall fortfarande vara målrelaterat, vilket innebär att en aktiv prövning skall ske av om statsbidrag för en organisations verksamhet bidrar till att uppfylla målen för bidraget. Med utgångspunkt i Ungdomsstyrelsens förslag i rapporten Förslag till förändrade bidragsregler, remissinstansernas yttranden, arbetsgruppens förslag och synpunkterna vid mötet med ungdomsorganisationerna föreslår regeringen emellertid ändringar av den grundläggande strukturen i statsbidragssystemet.

Det finns av flera anledningar skäl att göra ändringar vad gäller dagens grundbidrag. Ett system med olika bidrag med olika nivåer på kraven innebär att en stor del av de ungdomsorganisationer som i dag får statsbidrag i form av särskilt bidrag för sin reguljära verksamhet i stället kan få statsbidrag för denna verksamhet inom grundbidragssystemet. Därtill kommer nybildade ungdomsorganisationer lättare att kunna komma in i nämnda system, med positiva effekter på de ungas egen organisering. Förändringarna av systemet medför också att förutsägbarheten ökar.

Regeringen föreslår mot bakgrund härav att grundbidragssystemet i fortsättningen skall bestå av tre olika bidrag med sinsemellan olika nivåer på kraven.

Inom ramen för grundbidragssystemet kommer den speciella situation som ungdomsorganisationer för handikappade av olika anledningar befinner sig i att kunna beaktas.

Genom dispensmöjligheter kommer det finnas möjlighet att i undantagsfall få något av de nya bidragen trots att förutsättningar härför annars inte finns.

Genom att behålla det särskilda bidraget kommer det alljämt finnas en kompletterande stödform.

Även i fortsättningen kommer statens bidrag till ungdomsorganisationer att vara avsett för självständiga sådana organisationer, med de begränsningar detta innebär vad gäller bidragsmöjligheterna för vuxenstyrda organisationer som helt eller delvis bedriver verksamhet för ungdomar. Regeringen vill dock framhålla det värdefulla med möten över generationsgränserna. De generationsövergripande organisationer som genom dispens erhållit statsbidrag till ungdomsorganisationer skall även fortsättningsvis kunna söka dispens.

De förändrade bidragsreglerna avseende statsbidraget till ungdomsorganisationerna avses preciseras närmare i en förordning kring årsskiftet 2001/2002. Avsikten är att de nya bidragsreglerna skall kunna ligga till grund för Ungdomsstyrelsens bidragsgivning fr.o.m. 2003, avseende de medel som skall delas ut fr.o.m. 2004.

6.8.2.2 Övriga frågor rörande anslaget Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Regeringen ger också Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) stöd för nationell och internationell verksamhet. LSU har i dag 66 medlemsorganisationer samt 28 organisationer som är observatörer.

Anslaget 29:2 har minskat under de senaste åren genom att totalt 3,5 miljoner kronor förts över till anslaget 29:1 Ungdomsstyrelsen, som en förstärkning av detta anslag med anledning av Ungdomsstyrelsens utökade uppgifter. Dessutom har 4 miljoner kronor förts över till anslaget 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler. Ungdomsstyrelsen disponerar dessa 4 miljoner kronor, vilka fördelas till samlingslokalorganisationerna för utredningsarbete och informationsinsatser som avser ungdomars nyttjande av samlingslokaler för olika verksamheter.

De ökande satsningarna på utvecklingen av den kommunala ungdomspolitiken ställer krav på att anslaget för budgetåret 2003 justeras uppåt.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 88 889 000 kronor.

Tabell 6.5 Härledning av nivå 2002–2004*Tusental kronor*

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	89 889	89 889	89 889
Förändring till följd av:			
Beslut	-1 000	-1 000	-1 000
Summa förändring	-1 000	-1 000	-1 000
Förslag/beräknat anslag	88 889	88 889	88 889

7 Politikområde 30 Folkrörelsepolitik

7.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor kring bidragsgivning till olika typer av folkrörelser och föreningar samt villkor för dessa vad gäller lagstiftning och finansiering. Dessutom omfattar politikområdet regeringens och statsförvaltningens dialog och samverkan med organisationer och föreningar samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och föreningar.

Idrottspolitik ingår som ett verksamhetsområde i folkrörelsepolitiken. Idrottspolitiken inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare anslagen för stöd till allmänna samlingslokaler, kvinnoorganisationer och friluftorganisationer. Därutöver berörs anslag inom ett antal andra politikområden.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Anslag 2001	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
30:1 Stöd till idrotten	460,5	456,8	458,6	455,2	455,2	455,2
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	18,7	19,0	20,0	19,0	19,0	19,0
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	3,4	3,4	3,4	4,9	3,4	3,4
30:4 Stöd till friluftorganisationernas centrala verksamhet	13,0	13,4	13,4	15,0	15,0	15,0
Totalt för politikområde Folkrörelse	495,6	492,6	495,4	494,1	492,6	492,6

7.3 Mål

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

Målen för verksamhetsområdet Idrott är att ge möjligheter till alla människor att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse för alla samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

7.4 Politikens inriktning

Inledning

Folkrörelsepolitiken är inriktad på att stödja, uppmuntra och skapa förutsättningar för olika grupper att bilda och delta i föreningar och liknande sammanslutningar för att tillgodose gemensamma behov och intressen. Folkrörelsepolitiken är därigenom ett komplement till ett stort antal andra politikområden – t.ex. miljöpolitiken, folkhälsopolitiken, jämställdhetspolitiken, ungdomspolitiken och kulturpolitiken – som stödjer olika typer av föreningar i sådan verksamhet som främjar de mål som är uppställda för respektive område.

Regeringen avser att under hösten 2001 överlämna en proposition till riksdagen om demokratifrågor och hur medborgarnas deltagande i de politiska beslutsprocesserna och i samhällslivet i övrigt skall främjas. Propositionen kommer bl.a. att innehålla en närmare redovisning av folkrörelsernas och det övriga föreningslivets betydelse när det gäller att utveckla, fördjupa och bredda demokratin i samhället, såväl på lokal som på nationell nivå.

Utveckla demokratin och stärka den sociala ekonomin

Syftet med folkrörelsepolitiken är att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida vad gäller dels relationer till folkrörelser och föreningar av olika slag, dels villkor och förutsättningar för föreningslivets verksamhet.

Ett starkt föreningsliv som ger medborgarna möjligheter till deltagande, inflytande och delaktighet utgör själva basen i ett demokratiskt samhälle. Genom en aktiv folkrörelsepolitik vill

regeringen således bidra till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin.

Politiken syftar också till att stärka den sociala ekonomin i samhället. Med social ekonomi menas organiserad verksamhet som bedrivs fristående från den offentliga sektorn i syfte att göra konkret nytta för medlemmar eller andra grupper och där vinstintresset är underordnat. En förutsättning för detta är att människor går samman och organiserar sig, i t.ex. föreningar eller kooperativ. Det begrepp som i viss mån kan sägas motsvara social ekonomi är begreppet folkrörelseekonomi.

Inom folkrörelsepolitiken formas alltså förutsättningarna för den sociala ekonomin. En del av de värden som skapas i dessa verksamheter, såsom sysselsättning, behandlas dock inom andra politikområden, t.ex. arbetsmarknadspolitiken.

Villkor vad gäller lagstiftning och finansiering

En uppgift inom politikområdet är att medverka till att lagstiftning och finansiella villkor för föreningslivet och folkrörelserna utformas på ett ändamålsenligt sätt. Detta görs genom initiativ till utredningar samt i det interna beredningsarbetet i Regeringskansliet.

Ett viktigt komplement är att sprida information inom statsförvaltningen om föreningslivets villkor samt att stimulera diskussion om de olika departementens och myndigheternas hållning. Det är alltså nödvändigt att det fortlöpande förs en dialog mellan regeringen och dess förvaltningsmyndigheter kring dessa och andra för föreningslivet väsentliga frågor. Här ingår också att föra dialog med folkrörelser och föreningar.

Folkrörelsepolitiken omfattar även generella frågor kring bidragsprinciper och bidragssystem samt uppföljning och utvärdering av statsbidrag till folkrörelser och föreningar.

Grundläggande värden för folkrörelsepolitiken är sammanslutningarnas självständighet och oberoende, såväl gentemot det offentliga som gentemot det privata näringslivet. Regeringen vill bidra till att stärka och skydda dessa värden bl.a. genom att inom ramen för folkrörelsepolitiken bevaka villkoren för och möjligheterna till självfinansiering samt tillgången till externt kapital. Villkoren för insamlingsverksamheten och problemet med oseriösa insamlingar är ett viktigt bevaknings-

område. När det gäller den del av föreningslivet som får inkomster från spelmarknaden gav regeringen 1999 en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag till hur föreningslivets ställning på den svenska spel- och lotterimarknaden kan stärkas. Utredarens förslag har redovisats i betänkandet *Föreningslivet på spel- och lotterimarknaden* (SOU 2000:9). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ökad kunskap om föreningslivet

Folkrörelsepolitiken skall bl.a. syfta till att föreningarnas och folkrörelsernas samhällsroll uppmärksammas och erkänns. Inom ramen för folkrörelsepolitiken pågår således arbete med att utveckla system och metoder för att framställa statistik som synliggör verksamheterna inom den s.k. tredje sektorn – vilken utöver ideella föreningar även inkluderar stiftelser, kooperativ och liknande sammanslutningar – och erbjuder relevanta kvantitativa mått på deras betydelse i samhället. Detta ger också förutsättningar för utökad forskning på området. En annan väsentlig uppgift i detta sammanhang är att bidra till att kunskaperna ökar i statsförvaltningen och samhället i övrigt om föreningar, folkrörelser och liknande sammanslutningar.

Dialog med föreningslivet

Regeringen ser folkrörelser, föreningar och liknande sammanslutningar som viktiga företrädare för olika medborgargrupper och intressen i samhället. En bred dialog och samverkan med sådana sammanslutningar är därför väsentlig för demokratin. Det är även väsentligt att små, nya och okonventionella – ibland löst organiserade – sammanslutningar bereds tillfälle att delta i dialogen eftersom de ofta kan ge kompletterande information om nya behov i samhället och om hur dessa kan tillgodoses.

Såväl regeringen som dess förvaltningsmyndigheter samråder i dag med föreningar och folkrörelser i den roll de har som dels företrädare för medborgargrupper, dels aktörer med verksamhet som svarar mot olika politikområden. En del av folkrörelsepolitikens uppgift är att utveckla och stärka formerna för detta samarbete vad gäller möten och referensgrupper samt representation i statliga utredningar, kommittéer och delegationer.

Mötesplatser

En förutsättning för att såväl den lokala demokratin som den sociala ekonomin skall kunna utvecklas och stärkas är att det erbjuds goda möjligheter för människor att sluta sig samman och mötas i lokala föreningar och grupper. Ett viktigt inslag i regeringens folkrörelsepolitik är således att bidra till att skapa tillgång till bra och ändamålsenliga samlingslokaler för föreningsengagemang och för möten i övrigt mellan människor. Regeringen avser därför att se över stödformen särskilt vad gäller olika gruppers nyttjande av allmänna samlingslokaler och lokalernas tillgänglighet för det lokala föreningslivet. Därtill skall lokalernas betydelse för närsamhället och invånarnas deltagande i samhällslivet och de politiska processerna undersökas. Inom ramen för översynen kommer det även att genomföras en kartläggning av lokalbeståndet.

Internationellt samarbete

Såväl inom EU som inom Nordiska ministerrådet diskuteras och bereds frågor som på olika sätt har eller kommer att få betydelse för föreningarnas och folkrörelsernas villkor i Sverige. I den svenska folkrörelsepolitiken ingår att aktivt delta i detta arbete.

Idrottspolitiken

Ett verksamhetsområde inom folkrörelsepolitiken är idrottspolitiken. Regeringen har 1999 överlämnat propositionen *En idrottspolitik för 2000-talet* (prop. 1998/99:107) till riksdagen. Riksdagen har fattat beslut avseende de förslag som regeringen presenterat i propositionen (bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

En god folkhälsa är en betydelsefull komponent för välfärden i vårt samhälle. Det är viktigt att barn och ungdomar tidigt skapar sig motionsvanor som varar hela livet. Vidare är det väsentligt att äldre människors och funktionshindrades behov av motion uppmärksammas. Det är hela samhällets ansvar och intresse att möjligheter skapas för alla människor att utöva motion och idrott regelbundet. Förutsättningar måste finnas för alla som så önskar att bedriva olika former av idrott och motion utifrån intressen och fysisk förmåga.

Staten, kommunerna och idrottsrörelsen måste i samverkan pröva nya former för att bryta den utveckling som innebär att många människor i olika åldrar inte motionerar i tillräcklig omfattning, vilket på sikt leder till sämre hälsa. Regeringen anser att det är av stor vikt att i samhällsplaneringen, i skolans arbete och i andra sammanhang uppmuntra och ge möjligheter till människors motion och idrott.

Den svenska folkrörelseidrotten med dess många lokala föreningar och omfattande ideella engagemang har lagt grunden för idrottens utveckling i vårt land. För de flesta människor och för samhället i sin helhet, har idrotten sitt stora värde genom att skapa sunda motionsvanor, bidra till en god folkhälsa och en demokratisk fostran.

Det statliga stödet till idrotten har under 1900-talet motiverats främst utifrån behovet att stödja idrottens breddverksamhet. En fri och självständig idrottsrörelse byggd på ideellt engagemang och som bedriver en bred verksamhet bör även i framtiden ges ett aktivt stöd. Detta bör vara inriktat på sådan verksamhet som främjar bredd- och motionsidrott, värnar om god etik och ger lika möjligheter för kvinnor och män med olika social bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Syftet skall också vara att främja demokrati, aktivt eftersträva integration och god tillgänglighet för funktionshindrade samt en god folkhälsa.

Underhållningsidrotten har sitt värde främst genom att den skapar förströelse och glädje för många idrottsintresserade människor i vårt land. Elitidrottsutövare är betydelsefulla förebilder för många unga människor och kan därigenom inspirera dem till att börja idrotta.

Underhållningsidrotten agerar på en marknad i konkurrens med annan underhållning och bör därför bedrivas på konkurrensneutrala villkor, dvs. inte bli föremål för offentliga bidrag eller andra subventioner.

Idrotten har sedan 1980-talet varit föremål för ett kraftigt ökat kommersiellt intresse. Dessutom har flera fall av tvivelaktigt agerande i fråga om skatter och sociala avgifter uppdagats under senare år. Det är därför en trovärdighetsfråga för idrotten att det ideella perspektivet kan balansera det kommersiella på ett sådant sätt att det är tydligt vilken

verksamhet som är ideell respektive kommersiell. En sammanblandning riskerar att skada såväl idrottens egen identitet som dess relationer med omvärlden, bl.a. vad gäller möjligheten till offentliga bidrag.

En av idrottens mest självklara ideal är rent spel och tävling på lika villkor. Under en följd av år har problem med dopning inom idrotten ifrågasatt denna positiva bild. Den svenska idrottsrörelsen gör redan i dag betydande insatser för att bekämpa dopningen inom idrotten. Även internationellt har Sverige gått i spetsen för ett aktivt samarbete i kampen mot dopning. Sveriges fortgående internationella engagemang inom IADA (the International Anti-Doping Arrangement) och i övervakningsgruppen för Antidopningskonventionen samt det aktiva bidraget för att utveckla den nya Världsantidopningsbyrån (WADA) är viktigt också för att möjliggöra för svenska idrottsutövare att kunna tävla på lika villkor internationellt.

Idrotten är i många avseenden en spegling av samhället i övrigt. De förändringar av normer och attityder som sker påverkar även idrotten. Trots detta förknippas idrottsverksamhet i de flesta fall med god moral, positiv normbildning och rent spel. I och med att idrotten tydligt tar avstånd från fusk i alla dess former blir det en viktig signal också till andra delar av samhället.

Supportervåld i samband med idrottsevenemang har under många år utgjort ett allvarligt hot mot idrottens trovärdighet och ställning som positiv familjeunderhållning. Det är en viktig uppgift för idrottsrörelsen att fortsätta det arbete som har lett till minskade ordningsstörningar i samband med idrott.

Svensk idrott handlar i stor utsträckning om allas rätt att vara med. Samtidigt visar en rad erfarenheter att vi ännu inte uppnått att flickor har lika stora möjligheter som pojkar att delta i organiserad idrottsverksamhet utifrån sina olika intressen och förutsättningar. Idrottsrörelsen har under senare år gjort framsteg när det gäller jämställdhet, inte minst tack vare ett eget offensivt program. Ytterligare steg mot jämställdhet måste dock tas, såväl i styrelserummen som i den praktiska vardagsverksamheten. Regeringen vill även understryka vikten av att människor med funktionshinder får bästa möjliga förutsättningar till motion och social samvaro.

Idrotten är till sin karaktär starkt internationell och är därigenom en viktig resurs för integration. Dessutom är den en vardaglig mötesplats för personer med olika etnisk och kulturell bakgrund.

7.5 Insatser

7.5.1 Insatser inom politikområdet

Inledning

Inom politikområdet stödjer staten idrotten genom statsanslaget och del av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Vidare ges bidrag till kvinnoorganisationer, friluftsgårdsorganisationer och allmänna samlingslokaler.

Kartläggning av den lagstiftning som berör ideella föreningar

Regeringen avser att under hösten 2001 besluta att en särskild utredare skall kartlägga hur lagstiftning inom olika områden påverkar ideella föreningar. Avsikten är att ge en samlad bild och bedömning av de rättsliga villkoren för sådana föreningar.

Arbetsgrupp för samråd har inrättats

Regeringen har beslutat att inom Regeringskansliet inrätta en arbetsgrupp för samråd kring social ekonomi och frågor som rör folkrörelser, föreningar, kooperativ och liknande verksamhetsformer. I arbetsgruppen skall ingå representanter från berörda departement. Gruppens uppgifter har två huvudsakliga inriktningar; dels att förbättra den gemensamma kunskapsbasen i statsförvaltningen, dels att följa upp vissa insatser på området.

Framtagning av relevant statistik

Statistiska centralbyrån (SCB) har under 2000 inom ramen för Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) och med finansiering från Regeringskansliet genomfört en särskild kartläggning av svenskarnas engagemang i ideella och ekonomiska föreningar. Materialet bearbetas för närvarande av myndigheten och resultatet kommer att redovisas i bl.a. den tidigare nämnda propositionen med förslag inom politikområdet Demokrati som regeringen har för avsikt att överlämna till riksdagen senare denna höst.

Översyn av stödet till kvinnoorganisationer

En särskild utredare har sett över statsbidraget till kvinnoorganisationerna och i mars 2000 överlämnades betänkandet Statligt stöd till kvinnoorganisationer och jämställdhet (SOU 2000:18) till regeringen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Översyn av stödet till friluftsgårdsorganisationer

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet har genomfört en översyn av statens stöd till friluftsgårdsorganisationer. Arbetsgruppen överlämnade i januari 2000 rapporten Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer (Ds 1999:78).

Den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi

I juni 2001 arrangerade regeringen i samverkan med svenska och andra europeiska organisationer den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi. Syftet med konferensen var att öka kunskapen om den sociala ekonomins roll i det europeiska samhället, att ge tillfälle till kontakt, erfarenhetsutbyte och kunskapsinhämtning, att följa upp tidigare konferenser samt att diskutera den sociala ekonomins utveckling under de kommande åren. Konferensen riktade sig till organisationer, föreningar, kooperativ, ömsesidiga bolag och stiftelser såväl i Sverige som i andra medlems- respektive kandidatländer. Konferensen samlade nära 1 000 deltagare, varav ca 400 var från andra länder än Sverige. Vid konferensen offentliggjorde Sverige – i egenskap av ordförande i EU – en sammanfattning med politiska slutsatser av konferensens diskussioner och uttalanden.

Firandet av FN:s frivilligår

Den 22 juli 1997 beslutade FN:s generalförsamling att utse 2001 till ett internationellt frivilligår (International Year of Volunteers 2001, IYV 2001). Syftet med frivilligåret är att synliggöra frivilligorganisationernas insatser i samhället och att uppmuntra fler människor runt om i världen att engagera sig inom föreningslivet. Frivilligåret har uppmärksamats runt om i världen. I Sverige har bl.a. en rad organisationer gått samman i en kommitté för att genomföra gemensamma insatser i syfte att fira det internationella frivilligåret. Exempelvis kommer kommittén

att under hösten 2001 genomföra – med finansiering av Regeringskansliet – en särskild manifestationsdag där föreningar på olika platser runt om i hela landet utför en rad olika utåtriktade aktiviteter. Detta med syfte att visa på den mångfasetterade verksamhet som bedrivs inom föreningslivet.

Genomförande av idrottspolitiken

Regeringen angav i den idrottspolitiska propositionen (prop. 1998/99:107) att ett antal frågor av stor betydelse för idrottens trovärdighet har aktualiserats under senare år. Frågor om bredd- och elitverksamhet, ideellt engagemang i relation till kommersiella intressen, dopning, etik och moral samt jämställdhet, jämlikhet och integration har under 2000 belysts i tre framtidsseminarier som Riksidrottsförbundet har arrangerat i samarbete med regeringen.

För att sprida kännedom om statens riktlinjer för den framtida idrottspolitiken har Riksidrottsförbundet i samverkan med Svenska Kommunförbundet genomfört sex regionala seminarier vilket bidragit till att allt fler kommuner tar fram lokala idrottspolitiska program.

I december 2000 genomförde Värmlands Idrottsförbund i samverkan med Riksidrottsförbundet konferensen ”Idrotten och den sociala ekonomin”. Konferensen innebar en upptakt för en diskussion kring idrottens roll i den sociala ekonomin.

I idrottspropositionen uttalade regeringen vidare att Sverige inom EU bör verka för en större medvetenhet om idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse. På regeringens uppdrag har en arbetsgrupp inrättats med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet.

Regeringen har gett Riksidrottsförbundet i uppdrag att i samverkan med Svenska Kommunförbundet leda ett planerat treårigt projekt vars övergripande syfte skall vara att verka för en rättvis fördelning av samhällets samlade resurser för olika idrottsverksamheter såväl inom som utom den organiserade idrotten.

Regeringen har i december 2000 beviljat Riksidrottsförbundet bidrag med 15 miljoner kronor för att, i samverkan med SISU Idrottsutbildarna, under åren 2001–2003 genomföra

ökade insatser för att stärka ungdomars vilja och möjligheter att verka som idrottsledare, främst i regionalpolitiskt prioriterade områden. Särskild uppmärksamhet skall ägnas möjligheterna att uppmuntra unga kvinnors engagemang.

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2001 att statens bidrag till Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) fördelas, i likhet med statsbidragen till specialidrottsförbunden, av Riksidrottsförbundet. SOK skiljer sig dock från dessa genom att vara en paraplyorganisation och därmed till sin karaktär mer lik Riksidrottsförbundet. Dessutom är SOK ansvarig för vissa verksamheter som finansieras av medel från anslaget, främst svenskt deltagande i OS samt den talangsatsning som genomförs i samverkan mellan SOK, staten och näringslivet. Regeringen har därför i februari 2001 givit en utredare i uppdrag att, i nära dialog med RF och SOK, överväga vissa frågor rörande statens stöd till SOK.

Regeringen har i februari 2001 tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att utarbeta förslag till en nationell handlingsplan för att motverka dopning inom idrotten. Arbetsgruppen skall lämna en redogörelse för nuvarande arbete och insatser som idrottsrörelsen, myndigheter och andra organisationer genomför för att motverka dopning inom idrotten. Med utgångspunkt från denna redogörelse skall förslag till tydliga mål formuleras för den fortsatta verksamheten, lämpliga insatser beskrivas som leder fram till att målen kan uppnås samt vid behov förslag lämnas till ändrad inriktning av nuvarande arbete. Det är vidare viktigt att redovisa en bedömning av behov och åtgärder för att bekämpa missbruk av dopningsmedel inom sådan idrottsrelaterad verksamhet som inte bedrivs i regi av den organiserade idrottsrörelsen.

Under 2000 har Riksidrottsförbundet tillsammans med IOGT-NTO startat projektet Attityd – för en alkoholfri uppväxt. Syftet är att integrera frågan i ledarutbildningar samt att uppmuntra föreningar med ungdomsverksamhet att ta fram en alkoholpolicy. Projektet skall bedrivas under tre år med medel från Allmänna arvsfonden.

För att främja utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet, främst på lokal nivå, har regeringen beslutat att avsätta totalt 60

miljoner kronor ur Allmänna arvsfonden under tre år. Satsningen vänder sig till föreningslivets idrottsverksamhet för barn, ungdomar och funktionshindrade. Särskilt prioriterade områden är integration och jämställdhet. Fram till juni 2001 har drygt 200 ansökningar bifallits om sammanlagt 32 miljoner kronor.

I samband med Sveriges ordförandeskap genomfördes i april ett informellt möte mellan EU:s medlemsstaters sportdirektörer, där arbetet mot dopning, dialogen med idrottsorganisationerna och uppföljningen av den s.k. Idrottsdeklarationen främst diskuterades. Mötet behandlade även idrottens roll i den sociala ekonomin samt frågan om funktionshindrades rättigheter och möjligheter att utöva idrott. I anslutning till sportdirektörmötet hölls ett expertmöte i dopningsfrågor till vilket även representanter från kandidatländerna till EU var inbjudna.

7.5.2 Insatser utanför politikområdet

Ett stort antal statliga myndigheter samt några samarbetsorganisationer som tilldelats vissa myndighetsfunktioner, såsom Riksidrottsförbundet, fördelar bidrag till föreningar och folkrörelser. Som tidigare nämnts stödjer regeringen olika slags organisationer och föreningar även inom andra politikområden. En typ av bidrag är renodlade projektbidrag som används som instrument för att främja målen inom respektive politikområde.

En annan typ av bidrag, i regel kallade organisationsbidrag, syftar till att underlätta för föreningar och folkrörelser att fungera just som sådana och främjar därmed målen inom folkrörelsepolitiken. Mellan dessa båda renodlade former finns bidrag som kan sägas främja mål både inom folkrörelsepolitiken och inom andra politikområden.

Därtill är kommunerna viktiga som finansierare av verksamhet i folkrörelser och föreningar. Ett betydande stöd ges också genom kommunernas lokalsubventioner.

Vid AB Svenska Spels bolagsstämma 2001 har beslut fattats om ett bidrag till idrotten på 60 miljoner kronor. Vid samma tillfälle fattades beslut om att 200 miljoner kronor av överskottet från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att driva skall betalas ut till idrottsrörelsens lokala barn- och

ungdomsverksamhet via Riksidrottsförbundet och 50 miljoner kronor till ungdomsorganisationerna via Ungdomsstyrelsen. Totalt har 250 miljoner kronor av överskottet från värdeautomatspelet betalats ut till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet. Våren 1996 beslutade riksdagen att örönmärkningen av överskottet på värdeautomatspel skulle ersättas av ett system för vinstdelning mellan staten och föreningslivet vilket skulle baseras på överskottet från värdeautomaterna. Under sommaren 2000 lämnade Den nya Spel- och lotteritutredningen sitt slutbetänkande Föreningslivet på Spel- och lotterimarknaden, (SOU 2000:9) i vilken lämnas förslag om vinstdelning på spelmarknaden.

Vidare anslås inom ungdomspolitikens årligen drygt 90 miljoner kronor för nationell och internationell ungdomsverksamhet, varav en stor del av summan disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Även inom politikområdet demokrati finns ett stort antal aktiviteter som rör folkrörelserna och övriga föreningslivet. Under åren 2000–2002 genomför regeringen ett långsiktigt utvecklingsarbete benämnt Tid för demokrati. Inom detta projekt fördelas projektmedel enligt förordningen (2000:648) om statliga projektbidrag för utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen. Många av de projekt som hittills beviljats bidrag genomförs av folkrörelser och ideella föreningar.

Därtill avsätts det inom utbildningspolitiken varje år drygt 2,5 miljarder kronor för folkbildningsverksamhet i folkhögskolor och studieförbund.

7.6 Resultatbedömning

7.6.1 Resultat

I Sverige finns det ett rikt föreningsliv som erbjuder en mångfald av verksamheter och aktiviteter. Allt ifrån traditionella folkrörelser till föreningar som uppstår kring en specifik fråga eller aktivitet. Förutom att dessa rörelser och föreningar är folkbildande och i stor utsträckning bidrar till en demokratisk skolning så erbjuder de möjlighet till gemenskap. En möjlighet att gemensamt med

andra engagera sig för något som upplevs som intressant – eller på annat sätt väsentligt – eller att kunna utöva en hobby eller sportaktivitet tillsammans.

Ungefär hälften av Sveriges befolkning som nått myndig ålder arbetar ideellt i någon förening. Demokratiutredningen har i betänkandet En uthållig demokrati (SOU 2000:1) redovisat forskningsresultat som tyder på att sådant medborgligt engagemang i dag ökar, men att dessa tar sig nya uttryck. Traditionella deltagandeformer, såsom styrelse- och ledaruppdrag, har under de senaste tio åren minskat i omfattning medan andra insatser och tillfälligt frivilligarbete kraftigt ökat. Det är i huvudsak socialt frivilligarbete, t.ex. väntjänster, som har ökat och det är främst kvinnor som svarat för ökningen av denna form av deltagande.

Vidare visar studier på området att den offentliga respektive privata sektorn i dag allt tydligare kompletteras med en tredje sektor, dvs. ideella föreningar, stiftelser, kooperativ och liknande sammanslutningar. Den tredje sektorn baseras alltså på människors vilja och möjligheter att organisera sig för att tillgodose gemensamma intressen och behov. Denna sektor har under senare år i ökad utsträckning själv organiserat tjänster och service som medlemmarna efterfrågar, vilket i viss mån tyder på förändrade roller och uppgifter för folkrörelser och föreningar.

Idrottspolitiken

Målen för idrottspolitiken är att ge möjligheter till alla människor att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse för alla samt att ge människor positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen uppskattas till 3,2 miljoner varav ca 2,2 miljoner är aktiva medlemmar. Antalet ledare i åldern 7–70 år är drygt 600 000 varav 26 procent är kvinnor.

Av bidraget till idrottens centrala organisationer om 161 miljoner kronor fördelas uppskattningsvis 48 procent till tävlingsverksamhet, 17 procent till bredd- och motionsverksamhet samt 35 procent till administration.

Av bidraget fördelas 80 procent till specialidrottsförbunden, 12 procent till Riksidrottsförbundets centrala administration och 8 procent till de regionala distrikten.

Stödet till lokal ungdomsverksamhet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att delta i nära sju miljoner sammankomster årligen. Andelen flickor som är aktiva uppskattas till 40 procent av antalet idrottande barn och ungdomar.

Under andra hälften av 1990-talet har idrottsrörelsen ökat sitt engagemang för en bra supporterkultur och bra publika matcharrangemang. Dessa insatser har medfört att antalet ordningsstörningar vid idrottsarrangemang har minskat väsentligt.

Under verksamhetsåret har idrottens eget antidopningsarbete förstärkts. Antalet provtagningar uppgick till 1 854 stycken vilket dock är 450 prov färre än planerat.

Syftet med de riksrekryterande idrotts-gymnasierna (RIG) är att möjliggöra och underlätta kombinationen utbildning och elitidrott, att erbjuda eleverna kvantitativt och kvalitativt bra träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö samt att förbereda eleverna för en framtida elitkarriär. RIG-verksamheten har under året omfattat 33 idrotter, 65 gymnasier i 50 kommuner, ca 140 tränare och 1 300 elever.

Riksidrottsförbundet har i uppdrag att vart tredje år lämna förslag till Statens skolverk i fråga om dimensionering av RIG-verksamhet, vilka idrotter som skall ingå, antalet elevplatser samt vilka kommuner som skall anordna RIG-verksamhet. Riksidrottsförbundet har 2001 lämnat förslag till Statens skolverk avseende perioden 2002–2005.

7.6.2 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att betydelsen av ett rikt och mångfaldigt föreningsliv fått ett allt större utrymme inom såväl stat och kommuner som i forskning och offentlig debatt. Inte minst när det gäller medborgarnas möjligheter till deltagande, delaktighet och inflytande i de politiska processerna och i samhällslivet i övrigt. Samtidigt finns tecken på att medborgarnas engagemang i verksamheter av det slaget spelar en stark och förnyad roll.

Det finns alltså ett betydande och värdefullt engagemang inom föreningslivet. Som tidigare beskrivits tar det sig emellertid delvis nya uttryck. De statliga insatserna har sannolikt bidragit till att öka uppmärksamheten på folkrörelsernas och föreningarnas roll och situation. Ett långsiktigt arbete med syftet att förbättra villkoren och förutsättningarna för dessa verksamheter har intensifierats. Regeringens slutsats är att det är angeläget att driva en aktiv folkrörelsepolitik och att denna under 2002 bör ha den inriktning som redovisas i det föregående.

Vad gäller idrottspolitiken bedömer regeringen att stödet till idrotten väl fyller de välfärdspolitiska målen för vårt samhälle och även är ett värdefullt stöd för att uppnå idrottsrörelsens egna verksamhetsmål. Stödet till idrotten bidrar till välfärden genom att skapa möjligheter till motionsverksamhet av varierande slag för människor i alla åldrar. Idrotten spelar en viktig roll i många barns och ungdomars uppväxt. Stödet bidrar även till att svenska idrottsutövare på elitnivå kan tävla på nationell och internationell nivå.

Den breda folkrörelseidrotten är även i framtiden en värdefull resurs för att möjliggöra för alla medborgare oberoende av ålder och kön att utöva motion och idrott. Regeringen anser vidare att överskottet från AB Svenska Spels värdeautomater har givit föreningarna förbättrade möjligheter att bedriva sin barn- och ungdomsverksamhet. Med anledning av Den nya Spel- och lotteriutredningens betänkande samt den utveckling som marknaden genomgått sedan riksdagens beslut 1996 avser regeringen att ta ställning till frågan om ett eventuellt vinstdelningssystem.

7.7 Budgetförslag

7.7.1 30:1 Stöd till idrotten

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2000	Utfall	460 535	Anslags-sparande	2 235
2001	Anslag	456 840	¹ Utgifts-prognos	458 635
2002	Förslag	455 240		
2003	Beräknat	455 240		
2004	Beräknat	455 240		

¹ Inklusive en minskning med 400 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001

De övergripande syftena med statsbidraget är att stödja verksamhet som

- bidrar till att utveckla barns och ungdomars intresse och benägenhet för motion och idrott samt deras möjligheter att utöva inflytande över och ta ansvar för sitt idrottande,
- gör det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion,
- syftar till att ge kvinnor och män lika förutsättningar att delta i idrottsverksamhet,
- främjar integration och god etik,
- bidrar till att väcka ett livslångt intresse för motion och därmed främja en god hälsa hos alla människor (prop. 1998/99:107, bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

Under 2000 har ett överskott genererats från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att bedriva. Av uppkommet överskott har 200 miljoner kronor tillförts idrottsrörelsen under 2001. Vidare har 60 miljoner kronor betalats ut från AB Svenska Spel 2001 som ett stöd till idrotten i form av ett bidrag till Riksidrottsförbundet.

Regeringen har beslutat om indragning med 440 000 kronor av anslagssparandet för 2000.

Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2002 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor.

Statens samlade stöd till idrotten har ökat väsentligt under de senaste åren. År 1999 erhöll idrotten sammanlagt 580 miljoner kronor i form av statsanslag, bidrag från AB Svenska Spel samt del av överskottet från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Det samlade statliga stödet under 2000 uppgick till 615 miljoner kronor och under 2001 till 717 miljoner kronor.

I sitt budgetunderlag för 2002 noterar Riksidrottsförbundet med tillfredsställelse den uppräknade av spelöverskottet som skett. Samtidigt konstaterar man att utrymmet för förändringar inom idrottsanslagets ram har varit mycket begränsat. Riksidrottsförbundet har därför föreslagit att en större del av idrottsanslaget än i dag bör disponeras för specialidrottsförbundens centrala verksamhet, idrottsforskning och breddidrotten.

Regeringen har tidigare bedömt (prop. 1998/99:107) att det inom ramen för anslaget Stöd till idrotten behöver skapas utrymme för en årlig reservation för svensk medverkan i olympiska spel och Paralympics. Vidare finns det behov av förstärkta insatser mot dopning inom idrotten och för idrottsforskning, särskilda insatser för att främja integration och jämställdhet på fritiden samt idrottsrörelsens särskilda insatser för ungdomar i åldern 21 till 25 år. Utrymme för dessa insatser bör skapas inom ramen för anslaget Stöd till idrotten genom att minska den del av statsbidraget som i dag disponeras för lokalt aktivitetsstöd.

En sådan minskning av statsbidraget till idrottens lokala aktivitetsstöd bedömdes rimlig dels mot bakgrund av idrottens framställan om att det lokala aktivitetsstödet inte längre skall omfatta ungdomar över 20 år, dels mot bakgrund av den ökade utdelningen från AB Svenska Spel som härrör från överskottet på värdeautomatspel.

Under budgetåren 2000 och 2001 har regeringen omfördelat medel inom anslaget enligt ovanstående intentioner. Mot bakgrund av den positiva utvecklingen av överskottet från värdeautomatspelet och idrottsrörelsens framställan bedömer regeringen att ett utrymme inom anslaget även kan skapas för att stärka stödet till specialidrottsförbunden. En utvecklad lokal verksamhet kräver ett ökat stöd från central nivå och distriktsnivå. Vidare inriktas en inte oväsentlig del av specialidrottsförbundens verksamhet redan i dag mot att ge stöd och utveckla lokal barn- och ungdomsverksamhet. Regeringen anser därför att det är motiverat att öka stödet till centrala idrottsorganisationer. Utrymme för dessa insatser bör skapas genom att minska den del av anslaget som i dag disponeras för lokalt aktivitetsstöd.

Centrum för idrottsforskning (CIF) har till uppgift att initiera, samordna och stödja forskning inom idrottsområdet. För att tillmötesgå behovet av förstärkta insatser och resurser inom idrottsforskningen avser regeringen att tillföra ökade resurser till idrottsforskningen inom ramen för anslaget Stöd till idrotten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 455 240 000 kronor, vilket är en minskning med 2 000 000 kronor jämfört med 2001 till följd av överföring till anslaget 30:4 Stöd till friluftorganisationer. För 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2002.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2002 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor.

Tabell 7.3 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	456 840	456 840	456 840
Förändring till följd av:			
Återlägg av engångsminskning	400	400	400
Beslut	-2 000	-2 000	-2 000
Förslag/beräknat anslag	455 240	455 240	455 240

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

7.7.2 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	18 676	Anslags- sparande	19 125
2001	Anslag	19 000	Utgifts- prognos	20 000
2002	Förslag	19 000		
2003	Beräknat	19 000		
2004	Beräknat	19 000		

Enligt förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler får bidrag lämnas till allmänna samlingslokaler för köp, ny- eller ombyggnad, standardhöjande reparationer eller för handikappanpassning som utförs utan samband med andra bidragsberättigande åtgärder. Boverket har meddelat föreskrifter för verkställigheten av förordningen.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar de medel som är tillgängliga. Inom anslaget avsätts dessutom medel till Ungdomsstyrelsen för fördelning av bidrag för informationsinsatser och utredningsarbete avseende ungdomars nyttjande av samlingslokaler.

Anslagssparandet beror på att bidragsformen är konstruerad så att beviljat bidrag inte betalas ut förrän byggprojektet genomförts och besiktigats.

Regeringen avser att se över stödformen bl.a vad gäller dels stödets effekter, dels lokalernas betydelse för medborgarnas möjligheter till deltagande och inflytande i samhällslivet och i de politiska processerna.

Regeringens överväganden

Tillgängliga anslagsmedel har fördelats så att de skall ge så stort utbyte som möjligt i form av upprustade eller nya lokaler. Ramanslaget för 2000 på 15 miljoner kronor delades ut till 84 av 168 ansökningar. Alla län utom Västmanland fick bidrag för minst ett projekt vardera. Under 1999 beviljades 34 av 169 ansökningar bidrag. Under 1998 fördelades anslaget på 71 projekt samt under 1997 på 51 projekt.

Samlingslokalstödet är väsentligt ur ett lokalt men även regionalt utvecklingsperspektiv. Detta såväl för den service samlingslokaler

erbjuder som regionalpolitiskt och ur sysselsättningssynpunkt.

Regeringen anser att Ungdomsstyrelsen bör få fortsatt uppdrag att fördela bidrag för informationsinsatser och utredningsarbete avseende ungdomars nyttjande av samlingslokaler. Genom dessa insatser och ett ökat samarbete mellan samlingslokalorganisationerna och ungdomsföreningarna bör ungdomars generella användning av samlingslokalerna kunna ökas.

Regeringens bedömning är att bidrag till allmänna samlingslokaler fyller en viktig funktion när det gäller att säkerställa tillgång till bra lokaler för mötesverksamhet och andra föreningsaktiviteter.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 19 miljoner kronor.

7.7.3 30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Tabell 7.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	3 432		
2001	Anslag	3 432	Utgifts- prognos	3 432
2002	Förslag	4 932		
2003	Beräknat	3 432		
2004	Beräknat	3 432		

Bidraget skall användas till kostnader för kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt för förnyelse och utveckling av verksamheten. Bidragsbestämmelser finns i förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

Som tidigare nämnts har en särskild utredare sett över bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet, med redovisning i SOU 2000:18. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under 2002 kommer möjligheterna att erhålla bidrag ur anslaget att vara utökade genom att det till anslaget kommer att föras över ett engångsbelopp om 1,5 miljoner kronor. Beloppet förs över från utgiftsområde 14, anslaget 24:2 Särskilda jämställdhetsåtgärder.

Regeringens överväganden

Det övergripande målet för statsbidraget till kvinnoorganisationerna är att stärka kvinnors ställning i samhället i syfte att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Stödet består av ett grundbidrag och ett rörligt bidrag. Genom grundbidraget skall kvinnoorganisationerna kunna upprätthålla verksamhet på riksnivå. Det rörliga bidraget skall stimulera till förnyelse och utveckling av kvinnoorganisationernas arbete.

Kvinnorganisationerna och stödet till dessa fyller en viktig funktion för att upprätthålla och vidareutveckla kvinnors position i det svenska samhället. Genom att organisera kvinnors egna aktiviteter, peka på missförhållanden i samhället, ge röst åt de grupper som annars har svårt att göra sin röst hörd och arbeta med information och opinionsbildning bidrar kvinnoorganisationerna till att uppnå jämställdhet i samhället.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 4 932 000 kronor.

Tabell 7.6 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	3 432	3 432	3 432
Förändring till följd av:			
Beslut	1 500	0	0
Förslag/beräknat anslag	4 932	3 432	3 432

7.7.4 30:4 Stöd till friluftsförbund och organisationer

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	13 000		
2001	Anslag	13 400	¹ Utgifts- prognos	13 400
2002	Förslag	15 000		
2003	Beräknat	15 000		
2004	Beräknat	15 000		

¹ Varav 400 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001

Under anslaget anvisas medel för att ge bidrag till friluftsförbund och organisationer. Under 2001 har stöd lämnats till Friluftsförbundet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenska Livräddningssällskapet-Simförbundet, Svenska Pistolskytteförbundet, Svenska Båtunionen och Cykelförbundet.

Regeringens överväganden

För att stärka friluftslivet och dess organisationer föreslår regeringen att anslaget 30:4 Stöd till friluftsförbund ökar med 2 000 000 kronor från och med 2002. Finansieringen sker genom överföring från anslaget 30:1 Stöd till idrotten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2002 anvisas 15 miljoner kronor. För 2003 och 2004 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2002.

Tabell 7.8 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	13 400	13 400	13 400
Förändring till följd av:			
Återlägg av engångsökning	-400	-400	-400
Beslut	2 000	2 000	2 000
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

8 Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17

8.1 Budgetförslag

8.1.1 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 8.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	2 489 073	Anslags- sparande	0
2001	Anslag	2 513 068	Utgifts- prognos	2 513 068
2002	Förslag	2 522 556		
2003	Beräknat	2 515 415 ¹		
2004	Beräknat	2 556 595 ²		

¹ Motsvarar 2 451 194 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 2 451 194 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar statsbidrag till Folkbildningsrådet (FBR) som ett samlat finansiellt stöd till folkbildningen. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen lämnar FBR statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet beslutar vilka studieförbund och folkhögskolor som skall tilldelas statsbidrag samt fördelar tillgängliga medel till dem.

Från anslaget utbetalas även medel till Nordiska folkhögskolan i Genève samt till verksamhet som syftar till att stärka deltagarnas inflytande över undervisningen.

Regeringens överväganden

För 2002 beräknar regeringen i enlighet med riksdagens beslut med anledning av propositionen Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen (prop. 2000/01:72, bet.

2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229) en minskning av den särskilda satsningen på vuxenutbildning. Medel har beräknats för ca 8 700 platser för 2002 under anslaget.

Regeringen gjorde i budgetpropositionen för 2001 bedömningen att det bör tillsättas en ny statligt utvärdering. I propositionen om vuxnas lärande återkom regeringen och redovisade ett antal områden som bör ingå i denna utvärdering. En utredare kommer att tillkallas inom kort för att genomföra den statliga utvärderingen av folkbildningen. Uppdraget skall redovisas senast den 15 mars 2004. Regeringen avser därefter att återkomma till riksdagen i denna fråga.

I budgetpropositionen för 2001 fastslogs att folkbildningen är ett nationellt ansvar för såväl staten som för kommunerna. Regeringen uppdrog åt Folkbildningsrådet att undersöka hur stor minskningen av bidragsgivningen varit från de kommunala bidragsgivarna. Folkbildningsrådet har nu slutfört sitt uppdrag och det visar att primärkommunerna minskat sitt bidrag till folkbildningen betydligt. Landstingens stöd till folkhögskolorna har också minskat, dock ej i samma omfattning som stödet från primärkommunerna. Regeringen anser att detta utgör ett hot mot folkbildningens möjligheter att fungera som en motkraft i samhället. Dock varken kan eller bör staten ersätta bortfallet av bidrag från andra bidragsgivare. Frågan om kommunernas finansiering av folkbildningen kommer att behandlas i den förestående utvärderingen.

Till utvecklings- och försöksverksamhet inom folkhögskolor och studieförbund beräknar regeringen 10 000 000 kronor.

Till föreningen Nordisk folkhögskola i Genève föreslås medel motsvarande föregående års tilldelning.

För utveckling av läromedel som riktar sig till studerande som har teckenspråk som första språk har ca 1,4 miljoner kronor beräknats under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning anslaget 25:14 *Nationellt centrum för flexibelt lärande*.

Tabell 8.2 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	2 513 068	2 513 068	2 513 068
Förändring till följd av:			
Beslut	-37 010	-108 372	-108 372
Pris- och löneomräkning	47 936	112 157	153 337
Överföring till/från andra anslag m.m.	-1 438	-1 438	-1 438
Summa förändring	9 488	2 347	43 527
Förslag/beräknat anslag	2 522 556	2 515 415	2 556 595

8.1.2 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 8.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2000	Utfall	73 764	Anslags-sparande	0
2001	Anslag	73 422	Utgifts-prognos	73 422
2002	Förslag	74 843		
2003	Beräknat	76 727	¹	
2004	Beräknat	78 300	²	

¹ Motsvarar 74 843 tkr i 2002 års prisnivå.

² Motsvarar 74 843 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar statsbidrag till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen samt till Tolks- och översättarinstitutet (TOI) vid Stockholms universitet som ansvarar för fördelningen av statsbidrag till folkhögskoleförlagd teckenspråksutbildning, tolkutbildning för döva, dövblinda och vuxendöva samt teckenspråksläroverutbildning.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om det oobtecknade anslaget 25:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* besluta om stöd för funktionshindrade vid folkhögskolor som innebär utgifter på högst 10 000 000 kronor efter 2002.

Tabell 8.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor		
	2002 beräknat	2003–beräknat
Utestående åtaganden vid årets början	0	-
Nya åtaganden	20 000	-
Infriade åtaganden	- 10 000	- 10 000
Utestående åtaganden vid årets slut	10 000	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	10 000	-

Regeringens överväganden

För att öka möjligheterna till folkhögskolestudier har regeringen ändrat reglerna för vårdartjänstanslaget så att anslaget fr.o.m. 1 januari 2001 finansierar assistansinsatser för samtliga studerande inom folkhögskolan som har behov av assistans, oavsett diagnos. Detta har skett i enlighet med riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition Från patient till medborgare - en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240).

För utveckling av läromedel för personer som har teckenspråk som första språk inom vuxenutbildningen och folkbildningen har regeringen beräknat medel under det under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppförda anslaget 25:14 *Nationellt centrum för flexibelt lärande*.

Tabell 8.5 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	73 422	73 422	73 422
Förändring till följd av:			
Nya beslut	0	0	0
Pris- och löneomräkning	1 421	3 305	4 878
Överföring till/från andra anslag m.m.	0	0	0
Summa förändring	1 421	3 305	4 878
Förslag/beräknat anslag	74 843	76 727	78 300

8.1.3 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 8.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2000	4 259		0
2001	Anslag 9 237		9 237
2002	Förslag 9 416		
2003	Beräknat 9 638 ¹		
2004	Beräknat 9 839 ²		

¹ Motsvarar 9 416 tkr i 2002 års prisnivå.² Motsvarar 9 416 tkr i 2002 års prisnivå.

Anslaget finansierar statsbidrag för kontakttolkutbildning till folkhögskolor och studieförbund enligt förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens uppfattning bör institutets verksamhet också kunna ge bidrag till kontakttolkutbildning i minoritetsspråk uppdraget bör kunna genomföras inom ramen för det befintliga anslaget.

Regeringen föreslår oförändrad nivå på anslaget för 2002.

Tabell 8.7 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	9 237	9 237	9 237
Förändring till följd av:			
Nya beslut	0	0	0
Pris- och löneomräkning	179	401	602
Överföring till/från andra anslag m.m.	0	0	0
Summa förändring	179	401	602
Förslag/beräknat anslag	9 416	9 638	9 839

9 Politikområde 26 Forskningspolitik under utgiftsområde 17

9.1 Budgetförslag

9.1.1 26:1 Statens ljud- och bildarkiv

Tabell 9.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	27 944	Anslags- sparande	27
2001	Anslag	35 488 ¹	Utgifts- prognos	35 119
2002	Förslag	39 670		
2003	Beräknat	40 639 ²		
2004	Beräknat	41 418 ³		

¹ Varav 396 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 39 670 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 39 670 tkr i 2002 års prisnivå.

Statens ljud- och bildarkiv skall genom att samla in, bevara och tillhandahålla offentliggjorda ljudupptagningar och rörliga bilder möjliggöra forskning om svensk kultur och samhälle samt bidra till att bevara kulturarvet. Myndighetens uppgifter baseras på lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. Arkivets samlingar är enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk normalt endast tillgängliga för forskningsändamål.

Regeringens överväganden

Under 2000 har det levererade materialet från radio- och TV-området ökat med 37 procent. Förvärv av icke leveranspliktigt material har trots detta kunnat upprätthållas på en hög nivå.

Statens ljud- och bildarkiv följer internationella rekommendationer för bevarande av insamlat material och bedriver ett aktivt utveck-

lingsarbete vad gäller t.ex. digital masslagring av bärare med kort livslängd som kassetter, magnetband och cd-skivor. Kostnaderna för omkopiering av material har ökat p.g.a. att äldre material visat sig innehålla felaktigheter och störningar som gör kopiering mycket tidsödande. Arkivet har därför börjat utveckla metoder för en mer automatiserad överföring för att minska tidsåtgången vid omkopiering. Vidare har arkivet ökat sitt samarbete med andra katalogiserande institutioner i syfte att skapa en mer gemensam struktur för olika databaser.

Arkivet har konstaterat att förekomsten av ljud och rörliga bilder på Internet snabbt ökar. Dagstidningar som sänder radio och förmedlar videoinslag på nätet ökar. Denna utveckling kommer att förstärkas i takt med att utbyggnaden av bredband fortsätter. Material som offentliggörs på Internet omfattas idag inte av pliktexemplarslagen.

Statens ljud- och bildarkiv har under en längre tid verkat med nuvarande uppgifter och verksamhetsinriktning. Det regelverk som styr verksamheten, framförallt pliktexemplarslagen, har också varit i huvudsak oförändrat en längre tid. Under 1990-talet har stora förändringar i utbud, struktur, teknologi och distributionsformer skett inom ljud- och bildmedier. Det kan därför finnas ett behov av att anpassa villkoren för leveransplikt av ljud- och bildmedier till dagens mediasituation. Regeringen avser därför att tillätta en utredning för att göra en översyn och utvärdering av Statens ljud- och bildarkivs uppgifter och det regelverk som styr verksamheten.

Anslaget pris- och löneomräkning är högre än normalt eftersom nuvarande hyresavtal löper ut under 2002.

Tabell 9.2 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	35 488	35 488	35 488
Förändring till följd av:			
Beslut	0	0	0
Pris- och löneomräkning	4 380	5 349	6 128
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	- 198	- 198	- 198
Summa förändring	4 182	5 151	5 930
Förslag/beräknat anslag	39 670	40 639	41 418

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

10 Politikområde 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 17

10.1 Omfattning

Lotteriinspektionen och tillsynen av spelmarknaden omfattas av politikområdet Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 2.

10.2 Budgetförslag

10.2.1 2:1 Lotteriinspektionen

Tabell 10.1 Anslagsutveckling för Lotteriinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	Belopp
2000	Utfall	23 982			4 740
2001	Anslag	31 672 ¹			35 500
2002	Förslag	33 797			
2003	Beräknat	30 524 ²			
2004	Beräknat	31 117 ³			

¹ Varav 2 000 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² Motsvarar 29 797 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 29 797 tkr i 2002 års prisnivå.

Lotteriinspektionen är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör spel och lotterier som anordnas för allmänheten. Myndigheten disponerar ett ramanslag och levererar in avgiftsinkomster till en inkomsttitel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2000	22 827	254	23 982	-901
Prognos 2001	24 600	300	35 500	-10 600
Budget 2002	23 400	250	33 797	-10 147

Målet är att det skall råda balans mellan intäkter och kostnader, både på total nivå och inom varje verksamhetsgren. Under 2000 har dock Lotteriinspektionen levererat in ca 23 miljoner kronor och haft kostnader på ca 25 miljoner kronor. Lotteriinspektionen har fått regeringens uppdrag att utreda möjligheterna att utveckla och effektivisera verksamheten. Inom ramen för detta uppdrag skall Lotteriinspektionen efter samråd med ESV se över avgifterna. Uppdraget skall delredovisas den 1 november 2001 och slutredovisas i samband med årsredovisningen för 2001.

Regeringen avser också inleda en översyn av inspektionens finansiering och organisation under 2002. I översynen om framtida finansiering och organisation kommer också de förslag till förändring av Lotteriinspektionens verksamhet och organisation som föreslås i betänkandena SOU 2000:9 och SOU 2000:50 att övervägas. Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2002 med förslag kring den framtida myndighetens uppgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 10.3 Härledning av nivå 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	31 672	31 672	31 672
Förändring till följd av:			
Beslut	2 000	-2 000	-2 000
Pris- och löneomräkning	522	1 249	1 842
Slutjustering avtalsförsäkringar ²	-397	-397	-397
Summa förändring	2 125	-1 148	-555
Förslag/beräknat anslag	33 797	30 524	31 117

¹ Varav 2 794 tkr på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

Regeringen föreslår ett ramanslag för 2002 på 33 797 000 kronor. Regeringen anser att anslagsökningen motiveras av att Lotteriinspektionen behöver ökade resurser för att klara de mål som statsmakterna i dag satt upp för myndighetens verksamhet. Inspektionen måste ha resurser för en effektiv kontroll och tillsyn av spelmarknaden.

